

กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเวศ ทั่งจันทร์แดง

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

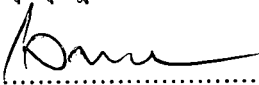
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพและคณะกรรมการสอบคุณภาพ ได้พิจารณา
คุณภาพของ ประเวศ ทั้งจันทร์แดง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาคุณภาพบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณภาพ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

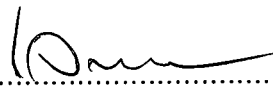
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ)

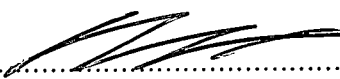
คณะกรรมการสอบคุณภาพ

.....ประธาน

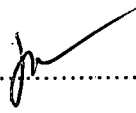
(ดร.สมศักดิ์ คลประสิทธิ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ)

.....กรรมการ

(นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับคุณภาพฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาคุณภาพบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ ...26... เดือน ...กรกฎาคม... พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นำยะ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.บัญชา จันทร์ดา ที่กรุณาให้ความรู้ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงาน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้ความอนุเคราะห์จากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี ตลอดจนเพื่อนครู ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ประโยชน์และคุณค่าของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแด่บุพการี บวรพจารย์ ทั้งอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จจนมาตราบนานเท่านานนี้ รวมถึง ครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน ที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ประเวศ ทั้งจันทร์แดง

54820012: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา: ป.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: กลยุทธ์การจัดการศึกษา/ คุณภาพชีวิต

ประเภท ทั่วทั้งจังหวัด: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (STRATEGY FOR ENHANCING STUDENT QUALITY
OF LIFE WELFARE SCHOOL UNDER THE SPECIAL EDUCATION OFFICE, BASIC
EDUCATION COMMISSION) คณะกรรมการควบคุมดูแลปฏิทิน: เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, ค.ด.,
สมชัย วงษ์นายะ, ค.ด. 304 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ 2) พัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ 3) ประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาปัญหาแนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์โดยใช้แบบสอบถามกับบุคลากร 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร 152 คน ครู 338 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 254 คน และโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน 2) พัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำร่างกลยุทธ์ โดยผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครู 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 5 คน และตรวจสอบร่างกลยุทธ์โดยสัมมนาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน 3) ประเมินกลยุทธ์ที่ปรับปรุงแล้ว 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านสภาพแวดล้อมภายในเป็นไปในทิศทางที่เป็นจุดแข็งและด้านสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นไปในทิศทางที่เป็นโอกาส 2) ผลการพัฒนากลยุทธ์ ได้วิสัยทัศน์ 3 พันธกิจ 3 เป้าประสงค์ 6 กลยุทธ์ 18 มาตรการ 38 ตัวชี้วัด 3) ผลประเมินกลยุทธ์ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

54820012: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION: Ph.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: THE STRATEGIES OF EDUCATION/ LIFE QUALITY

PRAWASE THUNGCHANDAENG: STRATEGY FOR ENHANCING STUDENT QUALITY OF LIFE WELFARE SCHOOL UNDER THE SPECIAL EDUCATION OFFICE, BASIC EDUCATION COMMISSION. DISSERTATION ADVISORS: CHAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D., SOMCHAI WONGNAYA, Ph.D., 304 P. 2016.

The purposes of this research were 1) to study the problems, ways, and factors in the Welfare Education. 2) to develop the strategies in the Welfare Education. and 3) to evaluate the strategies in the Welfare Education to lift up of students' life quality of welfare Education of Welfare School, Special Education Bureau, Office of the Basic Education Commission.

This research was divided into 3 phases as follows: 1) studying the problems, ways, and factors in the Welfare Education. The data were obtained by using questionnaire with enquiring 3 groups of personnel consisting of 152 administrators, 338 teachers 254 basic school committees, and the focus group discussion with 3 groups of personnel, 12 persons. 2) developing the strategies in the Welfare Education by using SWOT analysis and making draft strategies in workshops comprising of 3 groups of personnel consisting of 5 administrators, 10 teachers 5 basic school committees. In addition, critics and comments from 10 experts were obtained, and 3) evaluating the readjusted strategies in 3 areas: propriety, feasibility and utility in the Welfare Education by using questionnaire from 12 experts.

The findings were as follows:

1) The problems, ways, and factors in the Welfare Education. to lift up of students' life quality of Welfare Education, Special Education Bureau, Office of the Basic Education.

The problem is moderate, ways high level And the factors involved in the visual environment is moving in the right direction as the strength and the external environment is going in the right direction as an opportunity. 2) The results of the developed strategies consisted of the vision, 3 the missions, 3 the goals, 6 the strategies, 18 the measures, 38 the indicators. 3) Outcomes of the strategic assessment. The propriety, feasibility and utility of strategies were at a high level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	๓
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
การจัดการศึกษาสงเคราะห์	19
การพัฒนาคลุยุทธ์.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	90
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	97
ขั้นตอนการวิจัย	97
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	185
สรุปผลการวิจัย.....	185
อภิปรายผล	202
ข้อเสนอแนะ.....	215
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	217

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	218
ภาคผนวก	226
ภาคผนวก ก.....	227
ภาคผนวก ข.....	237
ภาคผนวก ค.....	245
ภาคผนวก ง	263
ภาคผนวก จ.....	287
ภาคผนวก ฉ	292
ภาคผนวก ช.....	297
ประวัติย่อของผู้วิจัย	304

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 ตัวอย่างคำถามเพื่อการวิเคราะห์ SWOT.....	74
2-2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ SWOT ในการประเมินคุณภาพการศึกษา	75
2-3 การใช้เกณฑ์ประเมินกลยุทธ์.....	85
2-4 ความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม	87
2-5 เกณฑ์การประเมินกลยุทธ์.....	89
3-1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	100
4-1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดูแลนักเรียน.....	116
4-2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษา.....	120
4-3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการส่งต่อ.....	123
4-4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้าน โครงสร้างและนโยบายที่เป็นจุดแข็ง	125

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านผลผลิตและการบริการที่เป็นจุดแข็ง	127
4-6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายใน เกี่ยวกับด้านบุคลากรที่เป็นจุดแข็ง	128
4-7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพทางการเงินที่เป็นจุดแข็ง	130
4-8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นจุดแข็ง	131
4-9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการที่เป็นจุดแข็ง	132
4-10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้าน โครงสร้างและนโยบายที่เป็นจุดอ่อน	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านผลผลิตและการบริการที่เป็นจุดอ่อน	134
4-12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านบุคลากรเป็นที่จุดอ่อน.....	135
4-13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพทางการเงินที่เป็นจุดอ่อน	136
4-14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายใน เกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นจุดอ่อน	137
4-15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายใน เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการที่เป็นจุดอ่อน	138
4-16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจที่เป็น โอกาส	139

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นโอกาส.....	140
4-18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านการเมืองและกฎหมายที่เป็นโอกาส	141
4-19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีที่เป็นโอกาส.....	142
4-20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจที่เป็นอุปสรรค	143
4-21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรค.....	144
4-22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านการเมืองและกฎหมายที่เป็นอุปสรรค	145

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีที่เป็นอุปสรรค.....	146
4-24 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ในภาพรวมของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	160
4-25 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกในภาพรวมของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	160
4-26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT matrix) และกลยุทธ์ การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	163
4-27 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	173
4-28 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	176
4-29 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	177
4-30 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	178

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-31 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วน.....	180
4-32 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและ ชุมชน.....	181
4-33 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ	183

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2-1 สถานการณ์ 4 รูปแบบ ที่ผู้บริหารองค์กรต้องเผชิญในการวิเคราะห์ SWOT.....	76
2-2 การวิเคราะห์ ตำแหน่งสถานภาพขององค์กร	78
2-3 แผนที่กลยุทธ์ของธนาคารชุมชนแห่งหนึ่ง.....	86
3-1 ขั้นตอนการวิจัย.....	98
4-1 กราฟแสดงสถานภาพของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์.....	161
4-2 แผนที่กลยุทธ์	166

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีการสื่อสาร กอปรกับประเทศไทยมีนโยบายเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รัฐบาลจึงเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความเข้มแข็ง สร้างการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน และกำหนดนโยบายการศึกษาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย การกระจายอำนาจสู่พื้นที่ให้เสร็จสมบูรณ์โดยเริ่มจากพื้นที่ที่มีความพร้อม สนับสนุนการสร้างรายได้ระหว่างเรียน และสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำได้ทันทีโดยความร่วมมือระหว่างแหล่งงานกับสถานศึกษา ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 1) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่เน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ต่อเนื่องถึงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมรวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาและบริหารประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 1) ซึ่งกระบวนการพัฒนาคนต้องใช้อย่างไร การศึกษาเป็นกลไก การขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศทุกด้าน จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพคนตรงกับความต้องการของประเทศ ดังปรากฏในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐบาลต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ความสำคัญดังกล่าวได้กำหนดให้รัฐต้องจัด

กระบวนการทางการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการมีฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่จะต้องปฏิบัติภารกิจอันสำคัญนี้รวมทั้งในฐานะของหน่วยงานสนับสนุนสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษามีความรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างได้ผลดีทั้งระบบ โดยมีภารกิจและบทบาทหน้าที่เพื่อเป้าหมายอันสำคัญอย่างเดียวกันคือ การพัฒนาการศึกษาไทยให้เป็นเลิศ โดยการทำให้นักเรียนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสูงในระดับสากล และสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มที่ห้องเรียน มุ่งเน้นที่ตัวนักเรียน เป็นศูนย์กลาง (ธรรมบุญ ศรีจางง, 2552, หน้า 1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักที่รับผิดชอบในการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง มีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบตั้งอยู่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย จัดการศึกษาโดยเน้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ผลการดำเนินการอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ในด้านคุณภาพยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการซึ่งจะต้องปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันทั้งด้านภูมิศาสตร์ และเศรษฐกิจ การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยการส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติให้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิตและเข้าสังคม มีความสามารถในการปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การศึกษาที่ดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะสร้างสมดุลกลมกลืนกันกับการพัฒนาคนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งหมด ดังนั้น ประเทศชาติจะประสบความสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในด้านการศึกษามีจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและการส่งเสริมเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 27)

ในปัจจุบันสังคมได้ให้ความสนใจต่อกลุ่มเด็กด้อยโอกาส ที่แนวโน้มมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น จากความไม่สมดุลของความเจริญด้านวัตถุและเทคโนโลยีต่าง ๆ กับความมั่นคงทางคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทยในยุคปัจจุบันเป็นสาเหตุสำคัญต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของสังคม พร้อมทั้งก่อให้เกิดสภาวะวิกฤต กับกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม เพื่อรับ

การเปลี่ยนแปลง หรืออยู่ในสภาพที่ขาดโอกาส ไม่สามารถเข้าถึง โอกาสต่าง ๆ ที่สังคมมีอยู่ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มคนที่ครอบครัวมีความยากจน กลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา และกลุ่มคนด้อยโอกาส ในกลุ่มคนดังกล่าว จะมีเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สุดที่จะได้รับผลกระทบในด้านลบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หากปราศจากการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงดังกล่าว มีการศึกษาซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาบุคคลในสังคมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่มีคุณภาพ เป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้สามารถแข่งขัน ยืนหยัดทัดเทียมกับนานาชาติในเวทีโลกได้ ดังนั้นเด็กด้อยโอกาสทุกคนจึงควรได้รับการพิทักษ์ปกป้อง คุ้มครอง เพื่อให้มีความมั่นคงในชีวิต รอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อ สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ควรได้รับสิทธิและโอกาสในการรับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนทั่วไป (บัญญัติ จันทร์ดา, 2553) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิทธิอันพึงมีพึงได้สำหรับเด็กด้อยโอกาสเพื่อเป็นช่องทางให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส จึงควรจัดบริการเป็นพิเศษที่มีรูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลาย สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละประเภทและเอื้ออำนวยให้เด็กสามารถเข้ารับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึง ได้แก่ การศึกษาในระบบ เช่น การเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะหรือการจัดการศึกษาสงเคราะห์ การศึกษานอกระบบ เช่น การจัดหลักสูตรอาชีพสามัญ การจัดหลักสูตรอาชีพ การจัดหลักสูตรการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การจัดครูข้างถนน การจัดครูเดินสอน การจัดบ้านนุถุญ การจัดการศึกษาทางเลือก การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home school) และการจัดการศึกษาของสถานประกอบการ โดยมีหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ และองค์กรเอกชน ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบตามสภาพความจำเป็นและเหมาะสม หน่วยงานที่มีบทบาทจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสมาอย่างต่อเนื่อง และมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ได้แก่ รูปแบบโรงเรียนเฉพาะหรือการจัดการศึกษาสงเคราะห์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ปีการศึกษา 2556 มีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 51 แห่ง

ใน 42 จังหวัด จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 37,511 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รับผิดชอบโอกาสตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 10 ประเภท ได้แก่ เด็กที่ถูกละเลย เด็กเร่ร่อน เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศ เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ เด็กยากจนมากเป็นพิเศษ เด็กในชนกลุ่มน้อย เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เด็กที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อที่สังคมรังเกียจ ซึ่งพบว่า เด็กกลุ่มดังกล่าวมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องให้การช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2556, หน้า 1)

ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2555 ข, หน้า 2-3) พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ด้านการดูแลนักเรียน พบว่า โรงเรียนยังขาดรูปแบบการดูแลนักเรียนที่ชัดเจน เนื่องจากเด็กกลุ่มดังกล่าวต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การให้ความรัก ความอบอุ่น การขาดสภาพความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านจิตวิทยา และครูพยาบาลที่มีความสามารถเฉพาะทาง สำหรับด้านการจัดการศึกษา พบว่า นักเรียนขาดสภาพความพร้อมในการเรียนรู้ เนื่องจากผลกระทบทางด้านจิตใจ และสภาพความพร้อมทางด้านร่างกาย ส่วนด้านการส่งต่อ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเท่าที่ควร ในการเข้าไปศึกษาต่อ หรือเข้าทำงานในสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานของเอกชน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงควรศึกษากลยุทธ์การจัดการศึกษาเฉพาะสำหรับเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กในกลุ่มดังกล่าวได้รับการจัดการศึกษาที่ตอบสนอง ต่อสภาพปัญหาที่มีความรู้พื้นฐาน มีทักษะกระบวนการ มีเจตคติที่ดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนด เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสมีคุณภาพมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้เต็มตามศักยภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ของนักเรียนดังกล่าวได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะได้อบรมสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ เพื่อนำมาใช้กำหนดนโยบายปรับปรุง จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาสงเคราะห์อย่างเหมาะสมและทันสมัย ให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิต พัฒนาศักยภาพเข้าสู่สังคม และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุขหรือเป็นผู้นำในอนาคตได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

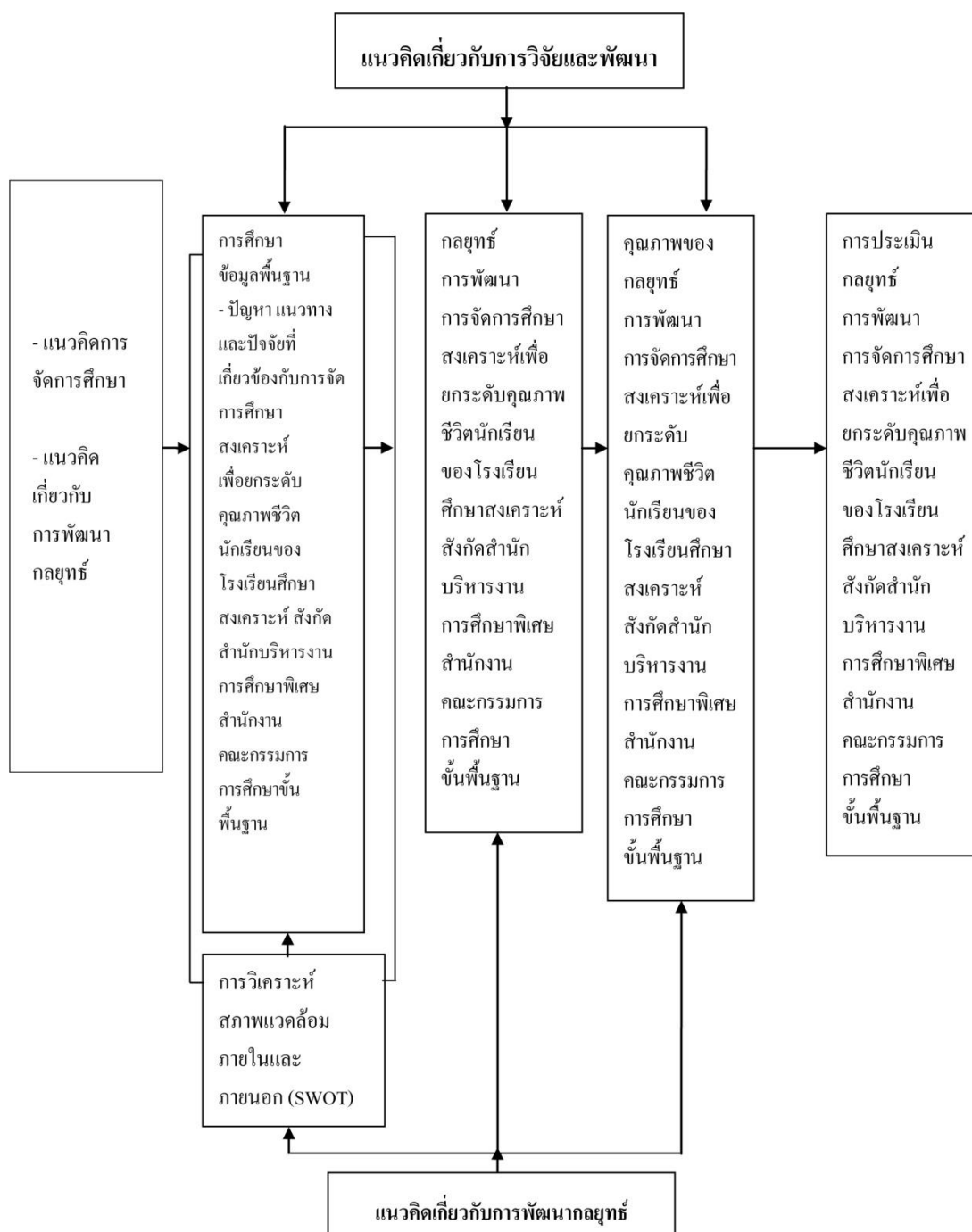
1. เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามการวิจัย

1. ปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอะไรบ้าง
2. กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
3. ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา (Research and development) ดังภาพที่ 1-1

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะช่วยสร้างความตระหนักและแนวทางให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้นำผลไปเพื่อพิจารณาส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบถึงกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการค้นพบนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แนวคิดต่อไปนี้

1.1 ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับ

1.1.1 ด้านการดูแลนักเรียน

1.1.2 ด้านการจัดการนักเรียน

1.1.3 ด้านการส่งต่อ

1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.1 สภาพแวดล้อมภายนอก

1.2.2 สภาพแวดล้อมภายใน

1.3 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาปัญหาแนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 การศึกษาปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

1.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3,695 คน จำแนกเป็น

1) ผู้บริหาร	จำนวน 250 คน
2) ครู	จำนวน 2,695 คน
3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 750 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2556 จำนวน 744 คน

กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางที่เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 152 คน
2) ครู	จำนวน 338 คน
3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 254 คน

1.2 การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 12 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 3 คน
2) ครู	จำนวน 5 คน
3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 4 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best practice) โดยสัมภาษณ์

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best practice) 2 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 6 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ คือ

เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน จำนวน 1 แห่ง และสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่น จำนวน 1 แห่ง

2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกและการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกและการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรองผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 20 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2.2.2 ครู มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 10 คน

2.2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน

2.3 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เป็นผู้ตรวจสอบร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อตรวจสอบร่างกลยุทธ์ ด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนากลยุทธ์การบริหาร โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

2.3.1 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 4 คน

2.3.2 เป็นผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน

2.3.3 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard)

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านแผนกลยุทธ์ จำนวน 12 คน โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติในการเลือก โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

3.1 นักวิชาการที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 1 คน

3.2 ผู้บริหารการศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

3.4 เป็นครู ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง แบบแผนการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา

พิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย วิทยาลัยฯ พันธกิจ เป้าประสงค์ และมาตรการ

1. การดูแลนักเรียน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ และการบริการในด้านต่าง ๆ แก่เด็ก ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ที่พัก หมายถึง สถานที่ที่ใช้สำหรับการพักผ่อน หลับนอน หรือทำกิจกรรม ยามว่างหลังจากเสร็จภารกิจหรือกิจกรรมสำคัญในแต่ละวันในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบข่ายในการศึกษา ดังนี้ 1) การจัดแยกที่พักอาศัยอย่างเป็นสัดส่วน 2) การจัดภูมิทัศน์และบรรยากาศรอบที่พัก 3) การจัดทำโครงสร้างอาคารที่พักที่ได้มาตรฐาน 4) การจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็น 5) การจัดระบบรักษาความปลอดภัย 6) การจัดระบบสาธารณูปโภค 7) การจัดเครื่องยาเวชภัณฑ์ และ 8) การจัดบุคลากรรับผิดชอบดูแล

1.2 อาหาร หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่รับประทานเข้าไปแล้วเกิดประโยชน์แก่ร่างกาย ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต สร้างภูมิคุ้มกันโรค และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดขอบข่ายในการศึกษาดังนี้ 1) การจัดระบบการรักษาความสะอาดสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร 2) การจัดสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร 3) การจัดวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหารที่ได้มาตรฐาน 4) การจัดระบบการจัดซื้ออาหารที่มีมาตรฐาน 5) การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน 6) การจัดอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ และ 7) การจัดบุคลากรสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร

1.3 สุขภาพ หมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจรวมถึง การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติปราศจากโรคหรือความพิการใด ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดขอบข่ายในการศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพ 2) การบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบาย 3) การจัดโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) การบริการอนามัยโรงเรียนในด้านสุขภาพ 6) การจัดกิจกรรมสุขศึกษาทั้งในและนอกหลักสูตร 7) การจัดโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การจัดกิจกรรมนันทนาการ สันทนาการและ 9) การจัดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง ได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักบำบัดจิต

1.4 สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นสิ่งแวดล้อมสามารถส่งผลกระทบต่อกันอย่างเป็นระบบ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ไฟฟ้า อาคาร เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบข่ายใน

การศึกษา ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 2) การส่งเสริมบุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม 3) การจัดสภาพภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย 4) การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาสิ่งแวดล้อม 5) การกำกับ ติดตาม ดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม 6) การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และ 7) การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

2. การจัดการศึกษา หมายถึง การพัฒนาเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด และความประพฤติเพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นดังนี้

2.1 ทักษะพื้นฐาน หมายถึง ความรู้ขั้นพื้นฐานและคุณภาพของนักเรียน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนด้านผลผลิต (Out put) ซึ่งประกอบด้วย 8 มาตรฐาน ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม 3) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 7) ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และ 8) ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2.2 ทักษะชีวิต หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่จะจัดการตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีพฤติกรรมปรับตัว และการแสดงออกที่ถูกต้อง และเหมาะสมทั้งกับบุคคลวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมให้มีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

2.3 ทักษะอาชีพ หมายถึง ทักษะที่เกิดจากการศึกษาและลงมือปฏิบัติจริงขณะศึกษา จนเกิดความชำนาญ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานได้ ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. การส่งต่อนักเรียน

3.1 การส่งต่อเพื่อการศึกษา หมายถึงการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียน เป็นรายบุคคล โดยการจัดหาทุนการศึกษา การหาโควต้าทางการศึกษา หรือการจัดหาสถานที่เรียน ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับการศึกษาในระดับ ที่สูงขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การแต่งตั้งบุคลากร เพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อเพื่อการศึกษา 2) การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน 3) การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษา 4) การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการศึกษาของ นักเรียน และหน่วยงานการศึกษา 5) การกำกับติดตาม และประเมินผล และ 6) การรายงานข้อมูลให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

3.2 การส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ หมายถึงการให้บริการด้านการประกอบอาชีพ แก่นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดหาอาชีพที่มีความเหมาะสมกับคุณวุฒิทางการศึกษา บุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน โดยอาจเป็นอาชีพที่กระทำในระยะสั้น เช่น การประกอบอาชีพระหว่างเรียน หรือศึกษาต่อเป็นช่วง ๆ และการประกอบอาชีพระยะยาวหลังจาก ที่นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาระดับพื้นฐานแล้ว ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว โรงเรียนจะต้องมีการเตรียมการ วางแผนงาน และประสานหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งต่อ นักเรียนเข้าประกอบอาชีพดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพ 2) การประสานงาน กับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน 3) การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการประกอบอาชีพ 4) การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียน และสถานประกอบการ 5) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล และ 6) การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

ปัญหา หมายถึง ความไม่พึงพอใจที่มีความจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลหรือขาด การเอาใจใส่ ดูแล และยังเป็นความแตกต่างของวิธีการแก้ปัญหาและการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาอาจจะ นำไปสู่หรืออาจไม่นำไปสู่การแก้ปัญหาและปัญหาอาจได้รับการแก้ไขหรือไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อวิธีการแก้ปัญหานั้นถูกนำไปใช้ด้านการดูแลนักเรียน ด้านการจัดการนักเรียน ด้านการส่งต่อ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทาง หมายถึง วิธีการ หรือขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม พัฒนา หรือ ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ ด้านการดูแลนักเรียน ด้านการจัดการนักเรียน ด้านการส่งต่อ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอน

ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา หรือปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง องค์ประกอบในการดำเนินงานการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี

1.1 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพที่ชี้ให้เห็นภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใน

สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร จึงทำให้เกิดมาตรการ ความพร้อม ความสะดวก และคล่องตัวในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

1.2 ด้านสังคม หมายถึง สภาพที่เกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใน

สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร จึงทำให้เกิดมาตรการ ความพร้อม ความสะดวก และคล่องตัวในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

1.3 ด้านการเมือง หมายถึง หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจ ที่เป็นผู้กำหนดนโยบายปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

1.4 ด้านเทคโนโลยี หมายถึง สภาพที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่ทำให้โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2. สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ นโยบายและโครงสร้าง ผลผลิตและการบริการ บุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และทักษะการจัดการ

2.1 ด้านนโยบายและโครงสร้าง หมายถึง หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจ ที่เป็นผู้กำหนดนโยบายปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ผลผลิตและการบริการ หมายถึง สภาพที่เกี่ยวกับความพร้อมของการให้บริการ ผู้รับบริการการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 บุคคล สภาพที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคลากร ในการจัดการศึกษา สงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 งบประมาณ หมายถึง สภาพที่เกี่ยวกับความพร้อมของงบประมาณสนับสนุนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง สภาพความพร้อมของวัสดุ สิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องมือ รวมทั้งการพัฒนาอาคารสถานที่ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.6 ทักษะการจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การดำเนินการโดยมีเกณฑ์ที่เป็นตัวชี้วัดเกณฑ์ โดยพิจารณาจาก ด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านความเหมาะสม หมายถึง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพ ชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คุณสมบัติของการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ความเป็นไปได้ หมายถึง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คุณสมบัติของการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมีโอกาสประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

3. ความเป็นประโยชน์ หมายถึง คุณสมบัติของการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้น ประเมินผลได้ข้อมูลสารสนเทศ ความต้องการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงได้หรือไม่

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา เทียบเท่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต และโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีสถานที่ตั้งอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบเขต การศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐาน และแนวทางการจัดการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาสงเคราะห์

1.1 นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

1.2 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาสงเคราะห์

1.3 สถานการณ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์

1.4 ทิศทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์

1.5 กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

1.5.1 ด้านการดูแลนักเรียน

1.5.2 ด้านการจัดการศึกษา

1.5.3 ด้านการส่งต่อ

1.6 คุณภาพผู้เรียน

1.6.1 ความหมายของคุณภาพผู้เรียน

1.6.2 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การพัฒนากลยุทธ์

2.1 ความหมายของกลยุทธ์

2.2 ความสำคัญของกลยุทธ์

2.3 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์

2.4 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

2.5 การบริหารเชิงกลยุทธ์

2.6 การประเมินกลยุทธ์

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการศึกษาสงเคราะห์

นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

คณะรัฐมนตรีพิจารณานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอแล้วมีมติตามคณะกรรมการกั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4.1 (ฝ่ายการศึกษา) (เดิม) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) เป็นประธาน ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปปรับปรุงเอกสารนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันตามข้อมูลของกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์

2. ให้กระทรวงพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนากำลังคนในภาพรวมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยให้รับประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการกั่นกรองไปพิจารณาดำเนินการด้วย ดังนี้

2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดในนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ภายในปี พ.ศ. 2554 ต้องคำนึงถึงการกำหนดระดับความสำเร็จของการดำเนินภารกิจตามยุทธศาสตร์ตามนโยบาย ทั้ง 5 ด้าน ให้เป็นรูปธรรม และกำหนดตัวชี้วัดผลความก้าวหน้าของการดำเนินการ รวมทั้งกำหนดให้มีกระบวนการติดตามประเมินผลและรายงานเป็นระยะ ๆ

2.2 ควรจัดแบ่งภารกิจตามแผนปฏิบัติการให้ชัดเจนว่าแต่ละกิจกรรมควรเป็น ภารกิจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานมากกว่า 1 หน่วยงานต้องร่วมมือกันดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักทั้งนี้ เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานอย่างแท้จริง

2.3 แผนปฏิบัติการดังกล่าวควรมีมาตรการสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน และควรให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการตามนโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอรายงานว่าได้จัดทำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และสภาการศึกษาในคราวประชุมครั้งที่ 3/2547 วันพุธที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ สรุปสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

จำกัดความ

เด็กด้อยโอกาสหมายถึงเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (เว้นแต่กรณีที่ต้องดูแลเป็นพิเศษให้ขยายอายุเป็น 24 ปี) ที่ประสบปัญหาหรือตกอยู่ในภาวะยากลำบาก หรืออยู่ในสถานการณ์ที่ด้อยกว่าเด็กทั่วไป จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย

ประเภทเด็กด้อยโอกาส ได้แก่

1. เด็กถูกปล่อยปละละเลย ได้แก่ เด็กเร่ร่อน/ ขอดทาน เด็กถูกทอดทิ้งและกำพร้า เด็กในสลัม/ ชุมชนแออัด
2. เด็กถูกละเมิดสิทธิ ได้แก่ เด็กถูกทารุณ โสเภณีเด็ก เด็กถูกข่มขืนและแรงงานเด็ก
3. เด็กประพฤติน่าไม่เหมาะสม ได้แก่ เด็กคิดสารเสพติด เด็กตั้งครรภ์นอกสมรสหรือตั้งครรภ์ก่อนวัยอันสมควร
4. เด็กพิการทางกาย/ ทางจิตใจ อารมณ์ ทางสติปัญญาและการเรียนรู้
5. เด็กขาดโอกาส/ ยากจนเข้าไม่ถึงบริการ ได้แก่ เด็กไม่ได้เรียนหนังสือ เด็กถูกรรกรรมก่อสร้าง ลูกกรรมกรว่างงาน เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กยากจน เด็กไม่ได้รับสัญชาติไทย เด็กไม่มีสูติบัตรหรือทะเบียนบ้าน
6. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ได้แก่ เด็กเป็นโรคเอดส์ เด็กกำพร้าเพราะพ่อแม่ตายเพราะ โรคเอดส์

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้รับบริการการศึกษาและวิชาชีพ และได้รับการพัฒนาศักยภาพให้รอดพ้นจากสภาพด้อยโอกาส สามารถพึ่งตนเองได้ มีโลกทัศน์และการดำรงชีวิตที่เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

1. ให้บริการการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมและหลากหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงหลักการสิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิตที่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส โดยต้องบูรณาการทั้งด้านวิชาการ ศิลธรรม จริยธรรมและทักษะการดำรงชีวิตในสัดส่วนที่เหมาะสมและมีมาตรฐานคุณภาพเท่าเทียมกันกับการศึกษาในระบบปกติ

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาและปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพของเด็กด้อยโอกาสแต่ละประเภท

4. จัดระบบการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

5. สร้างและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษา และสามารถให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอย่างมีประสิทธิภาพและทันการณ์

โดยให้กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงเอกสารนโยบายดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันตามข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว เพื่อบูรณาการกับการพัฒนาสังคมในภาพรวมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยให้รับประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการกั่นกรอง ฯ เกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการต้องคำนึงถึงการกำหนดระดับความสำเร็จของการดำเนินภารกิจตามยุทธศาสตร์ตามนโยบายทั้ง 5 ด้าน ให้เป็นรูปธรรม กำหนดตัวชี้วัดผลความก้าวหน้าของการดำเนินการ และกำหนดให้มีกระบวนการติดตามประเมินผลและรายงานเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ ควรจัดแบ่งภารกิจตามแผนปฏิบัติการให้ชัดเจนว่าแต่ละกิจกรรมควรเป็นภารกิจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานมากกว่า 1 หน่วยงานต้องร่วมมือกันดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลัก เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานอย่างแท้จริง และควรมีมาตรการสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน และให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลักและเร่งดำเนินการต่าง ๆ ในเชิงรุก เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาสโดยเร็วต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 1)

ความเป็นมาของการจัดการศึกษาสงเคราะห์

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ โดยอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในโรงเรียนธรรมดา ก็ได้ตามความเหมาะสมในปี พ.ศ. 2496 กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งแรก คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ต่อมาได้มีการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ โดยมุ่งให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นกรณีพิเศษ

แก่เด็กด้อยโอกาสหรือเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบากอันเนื่องมาจากครอบครัวที่ประสบภัยปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมหรือปัญหาอื่น ๆ จนไม่สามารถเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาปกติทั่วไปได้ ในช่วงเริ่มต้นของการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะเน้นในเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ การเมือง ปัญหาทางสังคม ปัญหาสุขภาพจิต ตามแนวตะเข็บชายแดนไทยทุกด้าน เพื่อสร้างจิตสำนึกความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ปลุกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ส่งเสริมวิชาชีพและสร้างภาวะผู้นำ ซึ่งประสบความสำเร็จสามารถสร้างผู้นำในท้องถิ่นได้มากมาย นอกจากนี้ยังได้ดูแลเด็กยากจนเด็กเร่ร่อนเด็กชาวเล รวมทั้งบุตรผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อน และเด็กที่มีความเสี่ยงในธุรกิจทางเพศ (โครงการเสมาพัฒนาชีวิต) ต่อมามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ประสบภัยธรรมชาติ โดยจัดตั้งรูปแบบโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และใช้ชื่อว่าโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ประสบภัยโคลนถล่มน้ำท่วมที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เพิ่มขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือการศึกษาเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคทัดเทียมเด็กทั่วไป จากเหตุการณ์ภัยธรณีพิบัติ (คลื่นสึนามิ) เมื่อ พ.ศ. 2548 พบว่ามี เด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาเป็นเด็กกำพร้า ยากจน ขาดผู้ปกครองอุปการะจำนวนมาก รัฐจึงได้มีการประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 35 ถึง 38 ขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์สถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39-43 ใน พ.ศ. 2549 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และจังหวัดสงขลา กล่าวได้ว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นอกจากจะมีบทบาทหลักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสแล้ว ยังเป็นกลไกในการสร้างความมั่นคงและความเป็นเอกภาพให้กับคนในชาติ แสดงถึงการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมทุกมิติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 5-10)

สถานการณ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19-51 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต เป็นโรงเรียนสหศึกษา ประเภทอยู่ประจำ 49 โรงเรียน และโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ มีลักษณะไป-กลับ 1 โรงเรียน ปัจจุบันได้เพิ่มโรงเรียนฟ้าใสวิทยา อีก 1 โรงเรียน รวมทั้งหมด 51 โรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสตามประกาศ

กระทรวงศึกษาธิการ โดยในปีการศึกษา 2556 มีเด็กด้อยโอกาสที่เรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 38,942 คน ซึ่งจำแนกเป็น 10 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือเด็กกำพร้าที่ได้รับการศึกษา จำนวน 6,096 คน คิดเป็นร้อยละ 15.65 ซึ่งเป็นเด็กที่มารดาคลอดทิ้งไว้ใน โรงพยาบาลหรือตามสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงเด็กที่บิดามารดา ปล่อยให้ทิ้งไว้ให้มีชีวิตอยู่ลำพังหรืออยู่กับบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดา ทั้งนี้อาจ มีสาเหตุจากปัญหาการหย่าร้างหรือครอบครัวแตกแยก มีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสน ขาดความรัก ความอบอุ่น และขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู

2. เด็กที่อยู่ในชนกลุ่มน้อย ได้รับการศึกษา จำนวน 3,623 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 เป็นเด็กที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีชีวิตอยู่ยากลำบาก และมีปัญหาเกี่ยวกับการถือสัญชาติไทย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่ได้รับการศึกษาหรือบริการอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นเด็กในครอบครัวที่อพยพเข้ามาอาศัยตามบริเวณแนวชายแดนของประเทศไทย เช่น ชาวเขา ชาวเล

3. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ ได้รับการศึกษาจำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 0.83 เป็นเด็กที่ติดเชื้อ HIV หรือมีบิดามารดาเจ็บป่วย ด้วยโรคเอดส์ เป็นเด็กที่ถูกสังคมรังเกียจ เป็นเหตุให้เด็กไม่สามารถเข้ารับการศึกษารับบริการ อื่น ๆ ร่วมกับเด็กปกติทั่วไปได้

4. เด็กเร่ร่อน ได้รับการศึกษาจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 0.21 เป็นเด็กที่ไม่มีที่อยู่อาศัย พักพิงเป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ทิศทาง ขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสี่ยงต่อการประสบภัยอันตรายและเป็นปัญหาสังคม

5. เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ ได้รับการศึกษา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 0.17 เป็นเด็ก ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศทางร่างกายหรือทางจิตใจ ชีวิตอยู่อย่างไม่เป็นสุข ระวัง หวาดกลัว เนื่องจากถูกทำร้ายทารุณ ถูกบีบบังคับ กดดัน จากบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งมีสภาพจิตใจหรือ อารมณ์ไม่ปกติหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศในลักษณะต่าง ๆ จากบุคคลใกล้ชิด

6. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ได้รับการศึกษา จำนวน 67 คิดเป็นร้อยละ 0.17 เป็นเด็กที่ติดสารระเหยหรือยาเสพติดให้โทษ หรือเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการชักนำให้ประพฤตินั้น ไม่เหมาะสมเกี่ยวข้องกับผูกพันกับกลุ่มมิจาชีพ หรือผู้มีอิทธิพลหรือบุคคลที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์ จากการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย เป็นเด็กด้อยโอกาสที่มีแนวโน้มสูงต่อการก่อปัญหาในสังคม

7. เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้รับการศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.12 เป็นเด็กที่กระทำผิดและถูกควบคุมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตาม

กฎหมาย ตลอดถึงเด็กหญิงที่ตั้งครรภ์นอกสมรส ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทอดทิ้งทารก เป็นต้น

8. เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณี ได้รับการศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 0.11 เป็นเด็กที่มีความสนใจ หรือถูกบังคับล่อลวงให้ขายบริการทางเพศหรือถูกชักจูงให้ต้องตกอยู่ในสภาพเสี่ยงต่อประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ

9. เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก ได้รับการศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.02 เป็นเด็กที่ถูกบังคับให้ทำงานหารายได้ด้วยการทำงานก่อนวัยอันสมควร ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างจนไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา หรือการพัฒนาให้เติบโตตามหลักพัฒนาการอันเหมาะสมกับวัย

10. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) ได้รับการศึกษา จำนวน 27,572 คน คิดเป็นร้อยละ 70.80 เป็นเด็กซึ่งเป็นบุตรหลานของคนยากจนที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 20,000 บาทต่อปี ครอบครัวอยู่รวมกันหลายคน ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน มีชีวิตอยู่อย่างลำบากรวมถึงเด็กในแหล่งชุมชนแออัด หรือบุตรของกรรมกรก่อสร้าง หรือเด็กจากครอบครัวที่อยู่ในที่ทุรกันดารห่างไกลที่ขาดโอกาสจะได้รับการศึกษาและบริการอื่น ๆ

ทิศทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยรับนักเรียนแบบอยู่ประจำและไป-กลับ ตามพื้นที่บริการซึ่งครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ และจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการส่งเสริมอาชีพ ทักษะการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มีผลสำเร็จเกิดขึ้นในเชิงปริมาณ คุณภาพ และประสิทธิภาพ สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านปริมาณ ในปีการศึกษา 2556 มีนักเรียนด้อยโอกาส จำนวน 38,942 คน เป็นนักเรียนประจำ 35,694 คน คิดเป็นร้อยละ 91.65 นักเรียนไป-กลับ 3,248 คน คิดเป็นร้อยละ 8.34 (ในจำนวนนี้เป็นเด็กพิการเรียนร่วม จำนวน 1,010 คน) โดยการรับเด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่บริการให้ได้รับการศึกษา มีการคัดกรอง/ พิจารณาคัดเลือกที่ยึดหลักระดับความรุนแรงของปัญหา และรับนักเรียน ที่ประสบปัญหาเร่ร่อนหรือแบบปัจจุบันทันด่วน โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ทั้งวิธีการปกติ วิธีการเชิงรุก และการรับนักเรียนในลักษณะไม่มีรอบไม่มีรุ่น

2. ด้านคุณภาพ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีเป้าหมายจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนประสบความสำเร็จทั้งด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งด้านหลักสูตร ดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียน มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเด็กด้อยโอกาส โดยการจัดหอนอน เรือนพยาบาล อาคารประกอบ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สวัสดิการอาหาร เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ การเรียนรู้ รวมทั้งได้ร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือ ปกป้อง ค้ำครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กด้อยโอกาสให้มีโอกาสได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป มีโอกาสได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านกฎหมาย ด้านคุณธรรม ศิลธรรม และจริยธรรม เพื่อให้มีทักษะในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่าง ปกติสุข นอกจากนี้ นักเรียนยังได้รับการส่งเสริมความสามารถพิเศษเพื่อสร้างความเป็นอัตลักษณ์ ให้กับนักเรียนแต่ละคน หรือเป็นการดูแลและจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและจำเป็น ของแต่ละคน นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งสายสามัญและวิชาชีพ และบางส่วนประกอบอาชีพ ในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพส่วนตัว

2.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีการระหน่ำที่มากกว่าครูและบุคลากร ทางการศึกษาของโรงเรียนทั่วไป จะต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ ความเสียสละ อุทิศตนเองเพื่อสังคม เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแบบประจำ ดูแลผู้เรียนตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้นจึงต้องได้รับการพัฒนาทักษะและประสบการณ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ด้วยกระบวนการที่หลากหลายและ ต่อเนื่อง เช่น การอบรมในหลักสูตรเฉพาะด้านจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สงเคราะห์ รวมทั้งการเข้ารับการศึกษาค้นคว้าในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ มาปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการอบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ด้านการบริการปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นกับการดำรงชีวิต ด้านการฝึกทักษะ อาชีพ รวมทั้งด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาทั้งด้านสังคมและจิตใจเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งในการสืบสานเจตนารมณ์รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา สงเคราะห์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2.3 ด้านหลักสูตร จัดหลักสูตรตามกระทรวงศึกษาธิการ โดยเน้นการส่งเสริมวิชาชีพ มีหลักสูตรท้องถิ่นคือ หลักสูตรทักษะการดำรงชีวิต มีการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ทั้งด้านทักษะทางวิชาการ ทักษะด้านอาชีพ ทักษะด้านกีฬา ทักษะด้านศิลปะ การสร้างคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ยึดมั่นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และน้อมนำการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาเป็นแนวทางดำเนินการ ดังนั้น กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนศึกษา

สงเคราะห์ประสบผลสำเร็จในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นโรงเรียนประจำ มีเวลาในการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ได้มากเป็นพิเศษ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นสำคัญ

3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้มีพัฒนาการรูปแบบต่อเนื่องยาวนานจนเป็นรูปแบบที่ชัดเจนและมีกระบวนการหลักในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งกระบวนการรับและคัดกรองเด็กด้อยโอกาส กระบวนการพัฒนาผู้เรียนและกระบวนการส่งต่อ ดังนี้

3.1 กระบวนการรับและคัดกรองเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ทั้ง 51 แห่ง จัดตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ บางจังหวัดไม่มีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และบางจังหวัดมีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มากกว่า 1 แห่ง ดังนั้นกระบวนการคัดกรองเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จึงมีลักษณะพิเศษกว่าโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะใช้วิธีการคัดกรองนักเรียนเชิงรุกเป็นแนวปฏิบัติ กล่าวคือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการไปสำรวจ ตรวจสอบสภาพจริงของเด็กด้อยโอกาสแต่ละคน ประสานงานกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลและช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานทางการศึกษาที่พบเห็นเด็กที่อยู่ในสภาวะลำบากสมควรที่จะได้รับการพิทักษ์ คุ้มครอง และการช่วยเหลือจากภาครัฐเพื่อนำเด็กด้อยโอกาสดังกล่าวมาเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กระบวนการคัดกรองเชิงรุกสามารถกระจายพื้นที่การบริการให้ครอบคลุมทุกจังหวัดตามพื้นที่บริการที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แต่ละแห่งรับผิดชอบเป็นสำคัญ นอกจากนี้วิธีการคัดกรองเชิงรุกแล้ว โรงเรียนยังเปิดรับสมัครเหมือนกับโรงเรียนทั่ว ๆ ไปอีกชั้นตอนหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อใ้บุคคลทั่วไปที่คณะกรรมการคัดกรองเชิงรุกไม่สามารถเข้าถึงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงของเด็กด้อยโอกาสที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ หรือบางรายมีปัญหาซ่อนเร้นที่ไม่สามารถเปิดเผยกับสังคมทั่วไป จึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาอีกวิธีการหนึ่ง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสรับเด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนร่วมกับเครือข่ายการศึกษาต่าง ๆ ที่ส่งมาเข้าเรียนได้ตลอดปีการศึกษา หรือที่เรียกกระบวนการนี้ว่า การรับแบบไม่มีรอบไม่มีรุ่น โดยยึดโอกาสทางการศึกษาให้เด็กด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหรือได้รับโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นเป็นสำคัญ

3.2 ด้านกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการ มีหลักสูตรท้องถิ่นคือ หลักสูตรทักษะการดำรงชีวิต มีการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ทั้งด้านทักษะทางวิชาการ ทักษะด้านอาชีพ ทักษะด้านกีฬา ทักษะด้านศิลปะ ภายใต้การปลูกฝังให้เกิดสำนึกความเป็นไทย เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ยึดมั่นการปกครองตามระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และน้อมนำการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางดำเนินการ

กระบวนการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประสบผลสำเร็จในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นโรงเรียนประจำ มีเวลาในการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ได้มากเป็นพิเศษ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นสำคัญ สิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอน และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประการหนึ่งคือผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสอง ระหว่างปีการศึกษา 2549-2553 พบว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ร้อยละ 96 ผ่านการรับรองผลการประเมิน

3.3 ด้านกระบวนการส่งต่อ ได้สร้างความเข้มแข็งให้กับผู้เรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรืออาจเรียกอีกบริบทหนึ่งคือ กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้บรรลุถึงเป้าหมายปลายทางมากที่สุดเท่าที่จะดำเนินการได้ จากการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าวที่ผ่านมานั้น ได้ดำเนินการสองกิจกรรมหลัก คือ การส่งต่อนักเรียนที่ประสบปัญหาด้านพฤติกรรมหรือนักเรียนที่โรงเรียนค้นพบทักษะความสามารถพิเศษในระหว่างเรียนอยู่ในโรงเรียน ไปยังสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการส่งต่อเพื่อรักษาสภาพการเป็นนักเรียนให้ยาวนานที่สุดและให้นักเรียนได้มีโอกาสการเรียนรู้หรือฝึกทักษะตามความถนัดของแต่ละคนมากที่สุด

นอกจากนี้ ยังได้พัฒนารูปแบบการส่งต่อนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว เพื่อให้ได้รับโอกาสเข้าสู่อาชีพหรือเข้ารับการศึกษาต่อให้มากที่สุด โดยการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อรับนักเรียนเข้าประกอบอาชีพ ประสานกับสถานศึกษาเพื่อจัดสรรโควตาพิเศษให้กับนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ารับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาทักษะอาชีพให้เข้มข้นมากขึ้นเพื่อนำองค์ความรู้ไปประกอบอาชีพส่วนตัว เช่น โครงการพัฒนาเยาวชนในสายอาชีพ (องค์การยูนิเซฟร่วมกับ โรงแรมระดับ 5 ดาว) โครงการทุนการศึกษาโรงเรียนฝึกพนักงานโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ปฏิบัติพุทธธรรมและบำเพ็ญกุศลนานาชาติ (วัดอรุณราชวรารามร่วมกับมูลนิธิ JWS 60 USA) โครงการผลิตช่างเทคนิคแก่ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส (สถาบันไทย-เยอรมัน) โครงการทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ ดังนั้นกระบวนการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นระบบการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอย่างครบวงจรที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาผู้ด้อยโอกาสให้เป็นผู้สามารถ

พึ่งตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของสังคมไทยให้มีความมั่นคง สมดุลและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 24-30)

กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ที่รัฐจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เด็กด้อยโอกาสเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญ เด็กเหล่านี้ตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก เสี่ยงต่อการได้รับอันตรายหรือถูกชักจูงเข้าสู่วงจรปัญหาในสังคม หากไม่ได้รับการพัฒนาหรือดูแลพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง อย่างเหมาะสม เด็กด้อยโอกาสส่วนหนึ่งจะถูกผลักดันและหล่อหลอมให้มีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ ถูกลวงลระเมิดสิทธิทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ถูกใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรมหรือตกเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพลและมิฉฉาชีพ ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมและปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานหนึ่งจัดการศึกษาแบบสงเคราะห์ และมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษาไปแล้วได้ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสงเคราะห์ สำหรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษา เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้กำหนดความประสงค์ที่จะศึกษา คือ การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกลยุทธ์การจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการดูแลนักเรียน องค์กรประกอบคือ ที่พัก อาหาร สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการจัดการศึกษา องค์กรประกอบคือ ทักษะพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ และ 3) ด้านการส่งต่อ องค์กรประกอบคือ การส่งต่อเพื่อการศึกษา และการส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพ โดยผู้วิจัยมีแนวคิดพื้นฐานว่าผลผลิตทางการศึกษาจะต้องตอบสนองความต้องการของสังคม และประเทศชาติ รวมทั้งนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขออธิบายเพิ่มเติมในรายละเอียดของกลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ด้านการดูแลนักเรียน

1.1 ที่พัก

1.1.1 ความหมายของที่พักออาศัย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2547, หน้า 110) กล่าวว่า ที่พักออาศัย หมายถึง สถานที่สำหรับพักผ่อน หลับนอนหลังจากการทำงาน หรือพักผ่อนในวันหยุด

สำเนาวั ขจรศิลป์ (2548, หน้า 165) กล่าวว่าที่พัก หมายถึง สถานที่ ที่อำนวยความสะดวกสบาย และมีความปลอดภัย

ประนอม รอดคำดี (2548, หน้า 1) กล่าวว่า ที่พักอยู่อาศัย หมายถึง อาคารบ้านเรือน รวมถึงตึก โรงและแพที่มนุษย์จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยทั้งกลางวันและกลางคืนภายใน ที่อยู่อาศัยประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการมีทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอุปกรณ์และสิ่ง ที่ใช้สอยที่จำเป็นตามความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีงามทั้งส่วนตัวและ ครอบครัวของผู้พักอาศัย

สรุปได้ว่าที่พัก หมายถึง สถานที่ที่ใช้สำหรับในการพักผ่อน หลับนอน หรือทำ กิจกรรมยามว่างหลังจากเสร็จภารกิจหรือกิจกรรมสำคัญในแต่ละวัน

1.2 ความสำคัญของที่พัก

สำเนาวั ขจรศิลป์ (2548, หน้า 165-167) ได้กล่าวถึงความสำคัญของที่พักสำหรับ นักเรียนที่อยู่ประจำ ดังนี้

1.2.1 ที่พักเป็นที่พักออาศัยจึงมีความจำเป็นในการดำรงชีพ โดยเฉพาะผู้ที่มาจาก ต่างจังหวัด

1.2.2 ที่พักเป็นที่อำนวยความสะดวกสบาย และปลอดภัย

1.2.3 ที่พักช่วยให้ไม่เสียสุขภาพกาย และสุขภาพจิต โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ที่มีปัญหาการจราจร ไม่ต้องผจญกับสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ

1.2.4 ที่พักช่วยเสริมพัฒนาการต่าง ๆ ของนักเรียนทำให้นักเรียนมีอิสระมากขึ้น ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องดูแลตนเอง ทั้งในด้านความประพฤติและการศึกษาเล่าเรียน โดยมีครู หรือ อาจารย์เป็นที่ปรึกษา หรือเป็นผู้ดูแลหรือแนะแนวในด้านต่าง ๆ สภาพแวดล้อมดังกล่าวช่วย ส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549, หน้า 49) กล่าวว่าที่พักเป็นสถานที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียน หรือนักศึกษาได้มากแห่งหนึ่ง เพราะเวลาที่นอนนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน และการอยู่ที่โรงเรียนแล้ว เวลาที่เหลืออย่างน้อยหนึ่งในสามของเวลานั้น จะอยู่ที่หอพัก หอพักจึงเปรียบเหมือนบ้านของนักเรียนที่ได้มาอยู่ร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันในหอพักนอกจากจะได้รู้จักตนเองแล้ว ยังได้พัฒนาความสามารถทางสังคม ในการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย โดยได้รู้ความจริงเกี่ยวกับสิทธิของผู้อื่น เรียนรู้ที่จะเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทนซึ่งจะก่อให้เกิดความรักความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ ทำให้ที่จะกล้าพูดกล้าแสดงออกเมื่อมีความรู้สึกไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มว่ามีพฤติกรรมตามที่คาดหวัง หรือยอมรับตน และลักษณะการพักอาศัยร่วมกันเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ดูหนังสือร่วมกัน และถกปัญหาเกี่ยวกับการเรียนร่วมกัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ที่พักมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนานักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง ได้เรียนรู้ในสิทธิของบุคคลอื่น เกิดการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักปรับตัวและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะพัฒนาไปสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา

จากแนวคิดที่กล่าวมาด้านที่พักสรุปได้ว่าในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ควรมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดแยกที่พักอาศัยอย่างเป็นสัดส่วน
2. การจัดภูมิทัศน์และบรรยากาศรอบที่พัก
3. การจัดทำโครงสร้างอาคารที่พักที่ได้มาตรฐาน
4. การจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็น
5. การจัดระบบรักษาความปลอดภัย
6. การจัดระบบสาธารณูปโภค
7. การจัดเครื่องยาเวชภัณฑ์
8. การจัดบุคลากรรับผิดชอบดูแล

1.2 อาหาร

1.2.1 ความหมายของอาหาร

อรชุดา สิมารักษ์ (2547, หน้า 1) อาหาร หมายถึง อาหารทุกชนิดที่มีอยู่ในโลกนี้ ที่ปราศจากส่วนผสมที่ทำมาจากสิ่งที่ยะหรอมหรือมีส่วนผสมของสิ่งที่ยะหรอมซึ่งมุสลิมห้ามบริโภค

ฮาลาลไทยแลนด์ (2548, หน้า ก) อาหาร หมายถึง อาหารจำพวกนมจากสัตว์ (จากวัว, แกะ, และแพะ) น้ำผึ้ง ปลา พืชที่ไม่มีสารที่เป็นพิษ ผัก ผลไม้ พืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วลิสง เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ถั่ววอลนัท ฯลฯ เมล็ดข้าว เช่น ข้าวสาลี ข้าวเจ้า ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโอ๊ต ฯลฯ สัตว์จำพวกวัว แกะ แพะ กวาง ไก่ เป็ด นก ฯลฯ ซึ่งเป็นสัตว์ที่ฮาลาล (ฮาบิฮะห์) จะต้องผ่านกระบวนการฆ่าตามหลักการอิสลามจึงจะเป็นที่อนุมัติให้บริโภคสำหรับมุสลิม

พิโท ตาทอง (2550, หน้า 1) อาหาร หมายความว่า ของกินหรือเครื่องค้ำจุนชีวิต ได้แก่

1) วัตถุทุกชนิดที่คนกิน ดื่ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หรือในรูปลักษณะใด ๆ แต่ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทหรือยาเสพติดให้โทษ

2) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารรวมถึงวัตถุเจือปนอาหาร สี และเครื่องปรุงแต่งกลิ่น รส

สรุปได้ว่า อาหารหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่รับประทานเข้าไปแล้วเกิดประโยชน์แก่ร่างกาย ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต สร้างภูมิคุ้มกันโรค และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

1.2.2 ความสำคัญของอาหารและมาตรฐานด้านอาหารสะอาด ปลอดภัย

อาหารมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กวัยเรียนทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญา ถ้าอาหารมีการปนเปื้อนเชื้อโรค หรือสารเคมีก็จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียนได้ จากรายงานการเฝ้าระวังโรคสำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2549, หน้า 1) เด็กวัยเรียนช่วงอายุ 3-14 ปี ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน 230,810 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.87 ของผู้ป่วยทั้งหมด ป่วยด้วยโรคอาหารเป็นพิษ 31,583 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.41 ของผู้ป่วยทั้งหมด และจากการสำรวจคุณภาพน้ำดื่ม (กรมอนามัย, 2549, หน้า 1) ในโรงเรียนทั่วประเทศพบว่าน้ำดื่มในโรงเรียนร้อยละ 65.30 ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัย นอกจากนั้นนักเรียนอาจได้รับอันตรายจากสารเคมีต่าง ๆ ซึ่งจะสะสมในร่างกายที่อาจไม่ส่งผลในช่วงวัยเรียนแต่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพในระยะยาว เป็นสาเหตุหนึ่งของโรคมะเร็ง โรคไต ซึ่งเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญของคนไทยในปัจจุบัน

จากแนวคิดที่กล่าวมาด้านอาหารสรุปได้ว่า ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ควรมีแนวทางในการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การจัดระบบการรักษาความสะอาดสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร
- 2) การจัดสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร

อาหาร

3) การจัดวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหารที่ได้มาตรฐาน

4) การจัดระบบการจัดซื้ออาหารที่มีมาตรฐาน

5) การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน

6) การจัดอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ

7) การจัดบุคลากรสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหาร

1.3 สุขภาพ

1.3.1 ความหมายของสุขภาพ

ดวงเดือน พันธุ์โยคี (2547, หน้า 8) ได้กล่าวถึงความหมายของพฤติกรรมสุขภาพว่า พฤติกรรมสุขภาพเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ในเรื่องการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพเพื่อดำรงภาวะสุขภาพและเป็นการแสดงศักยภาพของมนุษย์ประกอบด้วยพฤติกรรมป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพพฤติกรรมเมื่อรู้สึกไม่สบายและพฤติกรรมเมื่อเจ็บป่วย โดยพฤติกรรมการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติในกิจกรรมของผู้ที่เชื่อว่าตนเองมีสุขภาพดีและไม่มีการเจ็บป่วยมาก่อนมีเป้าหมายเพื่อการดำรงภาวะสุขภาพส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่าง ๆ สำหรับพฤติกรรมเมื่อรู้สึกไม่สบายเป็นการแสวงหาความช่วยเหลือหรือเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ช่วยเหลือได้ส่วนพฤติกรรมเมื่อเจ็บป่วยจะเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ยารักษาโรคและการปฏิบัติตนเมื่อผู้ป่วยได้เข้ารับการรักษา ร่วมกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคและการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีและถูกต้องตามหลักวิชาการก็จะส่งผลให้สุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์แข็งแรง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 1992, p. 1) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสุขภาพว่าสุขภาพเป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจรวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติปราศจากโรคหรือความพิการใด ๆ

เพนเดอร์ (Pender, 1997, p. 2) ได้กล่าวเกี่ยวกับสุขภาพว่าหมายถึงการปราศจากโรคหรือไม่มีความเจ็บป่วยการมีสุขภาพดีจะทำให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีอายุยืนยาวขึ้นการมีสุขภาพที่ดีจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมีการป้องกันการเกิดโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นสุขภาพดีจึงมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลแต่ละคนการกระทำของคนในสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนครอบครัวชุมชนก็มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยโดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมในการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพดีและสามารถประเมินความมีสุขภาพดีทางร่างกายนั้นได้การมีสุขภาพดี นอกจากจะคงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดีแล้วยังรวมถึงพฤติกรรมที่ทำให้สุขภาพนั้นดีขึ้นจากเดิมด้วย

สรุปได้ว่า สุขภาพ หมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจรวมถึง การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติปราศจากโรคหรือความพิการใด ๆ

1.4 สิ่งแวดล้อม

1.4.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม

คำว่า “สิ่งแวดล้อม” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Environment” ซึ่งมีความหมายได้ หลายอย่างขึ้นอยู่กับผู้ใช้นี้จะต้องการขอบเขตเพียงใดมีผู้ให้ความหมายคำว่าสิ่งแวดล้อมไว้ ต่างกันดังนี้

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2548, หน้า 1) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่ โดยรอบที่มีผลกระทบต่อชีวิต ซึ่งหมายรวมถึงธรรมชาติที่เป็นรูปธรรมที่เรียกว่าสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพ เช่น ดิน น้ำ อากาศ และสิ่งที่เป็นนามธรรมสำหรับมนุษย์ ที่เรียกว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ที่มีผลกับความผูกพันกับความรู้สึกนึกคิดและกิจกรรม ของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย

วรรณ วลัยวานิช (2548, หน้า 9) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่ รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นสิ่งแวดล้อมสามารถส่งผลกระทบต่อ กันอย่างเป็นระบบ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ไฟฟ้า อาคาร เป็นต้น

1.4.2 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

จากการที่สิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตตลอดชีวิตสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อมนุษย์ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

เกษม จันทรแก้ว (2547, หน้า 10-11) กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมว่าเป็นปัจจัย ในการดำรงชีวิตเมื่อมนุษย์มีพัฒนาการทางสังคมและเศรษฐกิจสูงขึ้นมนุษย์ได้นำสิ่งแวดล้อมมาใช้ หรือดัดแปลงเป็นปัจจัยในการอำนวยความสะดวกและเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจหาก สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและคุณภาพชีวิตของมนุษย์

จรรยา สุวรรณทัต (2548, หน้า 8-10) กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้

1) มนุษย์กับภูมิอากาศภูมิ อากาศมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต สุขภาพอนามัยและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์กระทำอยู่

2) มนุษย์กับภูมิประเทศ มนุษย์เป็นผู้เลือกทำเลที่ตั้งในการสร้างบ้านอาคาร และการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต

3) มนุษย์กับดิน ดินเป็นบ่อเกิดแห่งอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เพราะที่ดินแต่ละแห่งจะมีคุณสมบัติแตกต่างกัน

4) มนุษย์กับน้ำ น้ำมีความสำคัญมากเพราะน้ำบนพื้นผิวโลกที่มนุษย์จะนำมาใช้อุปโภคบริโภคได้จะเป็นน้ำจืดที่มีอยู่เฉพาะบางพื้นที่ มิได้มีทั่วไปและเป็นน้ำผิวดินที่ได้จากแม่น้ำ ลำคลอง ห้วยหนองบึง และทะเลสาบและน้ำใต้ดิน

5) มนุษย์กับพืชพรรณธรรมชาติ พืชพรรณธรรมชาตินับเป็นแหล่งของปัจจัยสี่สำหรับมนุษย์เป็นทั้งอาหาร ที่อยู่อาศัย และอาหารของสัตว์ที่นำมาบริโภค ตลอดจนสร้างอาชีพให้กับมนุษย์อีกด้วย

6) มนุษย์กับแร่ธาตุ มนุษย์นำแร่ธาตุมาใช้ประโยชน์เพื่อเสริมสร้างให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างสะดวกสบายทำให้เกิดการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีต่าง ๆ

7) มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ไม่น้อย

วิชัชชัย บุญโชติ (2548, หน้า 6) กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมไว้ 6 ประการ ดังนี้

1) เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น ความต้องการออกซิเจนในการหายใจและการเผาผลาญอาหาร เป็นต้น

2) มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานในสภาพที่เหมาะสมจะมีมนุษย์อยู่หนาแน่น เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบชายฝั่งทะเลและที่ราบตามหุบเขา ถ้าสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมจะมีการอพยพไปสู่สภาพแวดล้อมที่ดีกว่า

3) มีอิทธิพลต่อลักษณะที่อยู่อาศัยในแต่ละภูมิภาคบ้านเรือนจะมีโครงสร้างรูปแบบและการใช้วัสดุที่แตกต่างกันเพื่อให้เหมาะสมกับภูมิอากาศ

4) เป็นตัวกำหนดลักษณะการดำรงชีพของมนุษย์ เช่น แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่ราบลุ่มมีลมมรสุมและป่าไม้ค่อนข้างสมบูรณ์ มนุษย์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนตอนเหนือของแอฟริกาหรือเอเชียตะวันตกเฉียงใต้มีสภาพแห้งแล้งเป็นทะเลทราย มนุษย์จะดำรงชีพด้วยการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อนไปตามแหล่งน้ำและห้วยารอบโอเอซิส เป็นต้น

5) มีความสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองและความผาสุกของมนุษยชาติ คือ หากประเทศใดมีทรัพยากรมากรู้จักใช้อย่างเหมาะสมจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า

6) มีความสำคัญทางด้านวิชาการและเอกลักษณ์ของชาติ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมโบราณสถานและโบราณวัตถุ อันแสดงออกถึงวิวัฒนาการและความรุ่งเรืองของมนุษย์ในอดีตเป็นเอกลักษณ์หรือความภาคภูมิใจของบุคคลในชาติ

สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเกื้อกูลกันและสัมพันธ์กันตามระบบของธรรมชาติเพื่อการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตและการคงอยู่ของสิ่งไม่มีชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งมีชีวิตทั้งในรูปของอาหารที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคตลอดจนการเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายและความเจริญให้แก่มนุษย์ซึ่งทำให้มีการบริโภคทรัพยากรต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาและสามารถก่อให้เกิดผลกระทบทั้งที่ประโยชน์และเป็นโทษต่อสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และตนเองจากการใช้ทรัพยากรได้

1.4.3 ประเภทของสิ่งแวดล้อม

เกษม จันทร่แก้ว (2547, หน้า 12) ได้จัดประเภทของสิ่งแวดล้อมไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1) สิ่งแวดล้อมในด้านรูปธรรม (Concrete environment) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ดิน น้ำ บ้านเรือน ถนน โรงงาน วัดวาอาราม ภาพเขียน รูปปั้น เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพหรือมีชีวิตทุกชนิด เช่น มนุษย์ สัตว์ พืช จุลชีวัน เป็นต้น

2) สิ่งแวดล้อมในด้านนามธรรม (Abstract environment) เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่ ระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม

จรรยา สุวรรณทัต (2548, หน้า 8-10) ได้จำแนกสิ่งแวดล้อมเป็น 2 ประเภท คือ

1) สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural environment) หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ดิน อากาศ แร่ ฯลฯ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic environment) ได้แก่ พืชสัตว์มนุษย์และสิ่งแวดล้อมไม่มีชีวิต (Abiotic environment) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตทั้งที่มองเห็นได้ และไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ลมฟ้าอากาศ ดิน ภูมิประเทศ เป็นต้น

2) สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุมีลักษณะทางกายภาพมองเห็นชัดเจน เช่น บ้าน ถนน เสื้อผ้า เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นแต่ไม่ใช่วัตถุ ไม่สามารถมองเห็นได้ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง กฎหมาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทของสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural environment) หมายถึง ทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น คน พืช สัตว์ ดิน น้ำ อากาศ และพลังงาน เป็นต้น ซึ่งมีทั้งชนิดที่ใช้แล้วหมดไป ชนิดที่มีการหมุนเวียน หรือใช้ไม่มีวันหมด และชนิดที่สามารถทดแทนได้

1.4.4 ความหมายของการจัดการสิ่งแวดล้อม

นักวิชาการทางการบริหารได้ให้คำจำกัดความของการจัดการสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้ เกษม จันทรแก้ว (2547, หน้า 202) กล่าวว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการกระจายทรัพยากรที่สำคัญที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสนองความพอใจการนำสิ่งแวดล้อมไปใช้อย่างเหมาะสมในการเป็นปัจจัยหลักและปัจจัยรองในอนาคต

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2548, หน้า 7) กล่าวว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการที่เน้นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อการจัดการภายใน ซึ่งจะต้องเตรียมแผนการดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงหรือได้ตอบภาวะการแข่งขัน ได้อย่างรวดเร็วโดยมีการจัดสรรทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

วรรณ วรชัญญ์ (2548, หน้า 14) กล่าวว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง แนวทางและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมทั้งหลายดำรงอยู่ในภาวะที่สมดุลย์ การแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมรวมทั้งการดำเนินการ โดยที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์ได้สูงสุดและก่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง แนวทางและกระบวนการนำทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานมาใช้โดยมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างดีและเหมาะสมทำให้สิ่งแวดล้อมทั้งหลาย อยู่ในภาวะสมดุลย์ก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่อำนวยประโยชน์สูงสุดต่อมนุษย์และเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเป็นแนวทางของการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable development)

2. ด้านการจัดการศึกษา

2.1 ทักษะพื้นฐาน

2.1.1 ความหมายของการจัดการศึกษา

วิทยากร เชียงกูล (2547, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การเรียนรู้ใหม่ทั้งในระบบโรงเรียน จากสื่อสารมวลชน จากองค์กร และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเมือง และสภาพแวดล้อมทางสังคมทุกด้าน เพื่อสร้างคน และสังคมแบบใหม่

ให้เป็นคนที่มีความรู้ควบคู่ไปกับจิตสำนึก มีสัมมาอาชีพควบคู่ไปกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม

ปรัชญา เวสารัชช (2547, หน้า 20) กล่าวถึงความหมายของการจัดการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบของการจัดการศึกษาทุกด้านจากที่เป็นอยู่เพื่อให้สามารถนำไปสู่ผลิตผลคุณภาพหรือเป้าหมายของการศึกษาได้ตามที่ประสงค์ การดำเนินเช่นนี้จึงไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงธรรมดา แต่ต้องเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็ว มีแผนดำเนินการ และมีการผลักดันอย่างจริงจัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 5) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือ การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด ความประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีคุณภาพนี้ จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้า ทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคม มีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกัน ได้อย่างมีสมานฉันท์ การจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ตามอัธยาศัย ย่อมขึ้นกับความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันไป

2.1.2 ความสำคัญในการจัดการศึกษา

ยุวดี กังสดาล (2547, หน้า 67) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทาง วัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนระดับอุดมศึกษา และให้มีการศึกษาภาคบังคับ

จำนวน 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 สถานศึกษาจึงมีความสำคัญในการสร้างเกราะคุ้มกันให้กับเด็กที่จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและไม่ก่อปัญหาสังคมเพราะสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษา ย่อมมีอิทธิพลต่อความสุขความดีงามและการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตัวบ่งชี้สำคัญที่ทำให้มองเห็นสภาพความสำเร็จของการจัดการการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนที่ควรคำนึงถึง คือ สภาพความสำเร็จของผู้เรียน สภาพความพร้อมของการดำเนินงานและสภาพความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2547, หน้า 5-12) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาว่าการจัดการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของคน ช่วยให้ผู้มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ตนได้ศึกษาในทุก ๆ ด้าน รวมถึงพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดการ ไม่ใช่เรื่องที่จะให้ผู้ใดรับไปทำโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มีมาตรฐาน ไม่ได้คุณภาพ เพราะย่อมทำให้การศึกษาไม่มีทิศทางไม่เป็นระบบไม่คุ้มค่า และหากจัดผิดพลาดก็ยากที่จะแก้ไขเพราะกระบวนการศึกษา เช่น ค่านิยมต่าง ๆ ได้ซึมซับเข้าไปในใจของผู้เรียนแล้ว

กระทรวงศึกษาธิการ (2547, หน้า 1-2) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาว่าการจัดการศึกษาช่วยปรับเปลี่ยนและพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีคุณภาพหมายถึง ช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนดี คือมีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมสอดคล้องกับความนิยมของคนไทย คนเก่ง คือมีความรู้และทักษะตรงตามมาตรฐานของหลักสูตร และมีความสุข คือมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคน เพราะสังคมและประเทศชาติต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการสนับสนุน เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาจำต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย การจัดการศึกษาที่อยู่กับที่ย่อมหมายถึงความล้มสมัยไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 176-180) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ความเสมอภาคและบูรณาการ: สิทธิและความเท่าเทียมทางการศึกษา

วัตถุประสงค์นี้ต้องการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันจะเน้น การให้เด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ โดยเห็นว่าการเรียนร่วมกับเด็กธรรมดาจะทำให้ ไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกและเด็กด้อยโอกาสก็จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ อันเป็นการเตรียมเด็ก เข้าสู่สังคมอย่างราบรื่นด้วย แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีอยู่หลายกรณีที่ไม่อาจกระทำได้ ตัวอย่าง ที่ชัดเจน คือ เด็กพิการ มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างรุนแรง ไม่อาจจะเรียน ร่วมชั้นกับเด็กอื่น ๆ ได้ นอกจากนั้นข้อจำกัดในด้านนโยบาย หรือกฎหมายของบางประเทศได้ กลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนร่วมของเด็กด้อยโอกาส

2) คุณภาพของการศึกษา: การเรียนรู้เพื่อชีวิต

คุณภาพของการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตนั้น เป็นหลักสำคัญ ประการหนึ่งในการปฏิวัติการศึกษาซึ่งยูนิเซฟ ได้กล่าวถึงในรายงานประจำปี พ.ศ. 2542 ใน ประเด็นของความสอดคล้องของการศึกษาต่อสถานการณ์ของสังคมและชุมชน และการให้เด็ก ด้อยโอกาสได้เรียนรู้ในด้านการดำรงชีวิต นอกเหนือไปจากวิชาการที่สอนอยู่ใน โรงเรียนปกติจะ เห็นได้ว่าหลายประเทศได้มีการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส กลุ่มต่าง ๆ มีการปรับปรุงวิธีการวัดผลของการศึกษาให้มีการวัดผลสำเร็จในการเรียนรู้เพื่อชีวิต ควบคู่ไปกับผลการเรียนด้านวิชาการด้วย ปรับปรุงการให้บริการการศึกษาแก่เด็กพิเศษให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการอบรมและชักชวนผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู บิดา มารดา และชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพของการเรียนการสอน

3) การศึกษากับการพัฒนาเด็ก: กระบวนการพัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดสุดอันจะ นำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีบทบาทในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และเป็นพลเมืองดีที่มี ส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

การพัฒนาศักยภาพของเด็กด้อยโอกาสเพื่อให้หลุดพ้นจากการเป็นเหยื่อของ สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจมีสมรรถนะ ในการดำรงชีวิต การแก้ปัญหา มีงานทำและพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความคิดริเริ่ม สามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมได้ จะเป็นได้ว่าแต่ละ จุดมุ่งหมายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเสริมพลังให้แก่เด็กด้อยโอกาส เพื่อให้มีการพัฒนา เป็นขั้นตอนและเกิดผลดีกับตนเองจนถึงสังคมในที่สุด

4) เอกอัครราชทูตทางวัฒนธรรม: การเปิด โลกทัศน์ของเด็กด้านวัฒนธรรม

จุดมุ่งหมายนี้อาจแยกได้เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ การจรรโลงเอกอัครราชทูต ทางวัฒนธรรม ทั้งเป็นระดับกลุ่มชน และระดับชาติ และการพัฒนาทัศนคติที่ยอมรับความแตกต่าง ด้านวัฒนธรรมของผู้อื่นในสังคม

การจัดทำบทเรียนและการจัดการเรียนการสอนในภาษาพื้นเมืองควบคู่ไปกับภาษาทางการ และการศึกษามีบทบาทโดดเด่นในกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ส่วนบุคคลและทางวัฒนธรรมของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้เอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของตน ของผู้อื่นในสังคม และเอกลักษณ์ร่วมของชาติ ซึ่งจะมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง การเรียนรู้นี้จะช่วยเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขึ้น และช่วยสร้างทัศนคติในการชื่นชมความเหมือนและยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่นด้วย

วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นตัววัดความสามารถในการจัดการของผู้บริหาร จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารต้องกำหนดเกณฑ์จากวัตถุประสงค์ที่ระบุและผู้บริหารก็จะต้องได้รับการประเมินจากเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 4-8) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาไว้ 3 ประการคือ

1) เพื่อขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งมวลให้กว้างขวางและสูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2) เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชนและประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3) เพื่อให้การศึกษาได้สร้างศักยภาพของประเทศในการพึ่งพาตนเอง สร้างความก้าวหน้าและมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลกแห่งความเป็นไทย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2547, หน้า 6-10) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่มุ่งบรรลุหลายประการ ได้แก่

1) ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษาวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจหรือโอกาสของแต่ละคนได้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่า โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ สถานศึกษาปทุมวัย ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา

2) เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็ก ในวัยเรียน ได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนขั้นพื้นฐานได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย เชาวน์ปัญญา ความสนใจ ที่เหมาะสม มีความพร้อมในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป การจัดการ ส่วนนี้ โดยทั่วไป เป็นความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เป็นต้น

ส่วนเด็กวัยเรียนทุกระดับจะได้รับการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมตัวระดับพื้นฐาน และเพื่อมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพการงานต่อไป

3) ให้โอกาสทางการศึกษาโดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษา ตามปกติ ที่มีอยู่หลากหลาย การจัดการศึกษาลักษณะนี้มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิ ฐานะยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา การจัดการศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการโดยสถานศึกษา เฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอน คนตาบอด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรือโดยวิธีการอื่น นอกกระบวนและตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

4) ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพวัตถุประสงค์นี้ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อประโยชน์ ในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์ วิจัยระดับสูง มุ่งคิดค้นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่จากเดิม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการในรูปแบบ การประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การดูงาน การฝึกปฏิบัติเฉพาะ เป็นต้น

5) พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล ให้เต็มตามความสามารถและตอบสนอง วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาข้อนี้เน้นการพัฒนามนุษย์ ในลักษณะบูรณาการคือให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งตามปกติควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา แต่หาก สถานศึกษาไม่สามารถดูแลให้ครบถ้วนได้ ก็ต้องจัดเพิ่มเติม ในลักษณะการฝึกอบรมเฉพาะทาง แทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติหรือการใช้สื่อต่าง ๆ ช่วยส่งเสริม วัตถุประสงค์ส่วนนี้ ยังรวมไปถึงการพัฒนาทักษะและคุณภาพของผู้ที่ทำงานแล้วหรือผู้ที่ผ่านการศึกษาตาม กระบวนการปกติ ให้สามารถติดตามความรู้ใหม่และวิทยาการที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 24) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นในหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนี้

1) หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย

2) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทยให้มีความรักและความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต

มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีทั้งของครอบครัว ชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก

3) หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิ์เสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับการมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชนชั้น หรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4) หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์และมาตรฐานในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและ สัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและมาตรฐานการอุดมศึกษา

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) ให้บริการทางการศึกษาแก่บุคคลทุกระดับ ได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน บุคคล ในวัยเรียนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาหรือบุคคลลักษณะพิเศษ ผู้มีงานทำและประชาชนทั่วไป
- 2) เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้และจัดให้เด็ก ในวัยเรียน ได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3) ให้โอกาสทางการศึกษา
- 4) ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูง
- 5) พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มความสามารถและตอบสนองวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาประเทศ

2.1.4 องค์ประกอบของการจัดการศึกษา

สุวิมล ว่องวานิช (2547, หน้า 36) ได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการศึกษาไว้ 8 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านสนับสนุนการเรียนรู้ 4) ด้านทรัพยากร ในการดำเนินงาน 5) ด้านปรัชญาหรือนโยบายของโรงเรียน 6) ด้านการบริหารจัดการ 7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ 8) ด้านผลผลิต

สละ คณาฤทธิ์ (2547, หน้า 33) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (บรรยากาศภายในโรงเรียน) 2) บุคลากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในโรงเรียน 3) ภารกิจ ทรัพยากรการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา 4) วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสอน และ 5) สื่อการเรียนการสอน

ปรัชญา เวสารัชช (2547, หน้า 13-15) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี 8 องค์ประกอบ

- 1) สารระเหื่อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการศึกษามักจะทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระหลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาแต่ละระดับแต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ครูต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้อง ทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ
- 2) ครู หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ได้แก่ ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์คือต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตาม เรียนรู้เนื้อหาสาระการวิชาชีพใหม่ ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอนตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วย อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม
- 3) สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษาสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น สื่ออุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย
- 4) รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้น รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการสอน การนำขมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่ม การทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

5) ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาในการจัดการศึกษายังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยการเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการและยังจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่น ๆ

6) เงินทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินลงทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

7) สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียนและบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกล ก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและการถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสมปลอดภัย และการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

8) ผู้เรียน หรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ การให้การศึกษาอบรม การประเมิน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาและการศึกษาต้องจัดสำหรับทุกคน

จากแนวคิดที่กล่าวมา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

- 1) หลักสูตรสถานศึกษา 2) สภาพแวดล้อม (บรรยากาศภายในโรงเรียน) 3) บุคลากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในโรงเรียน 4) ภารกิจทรัพยากรการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา 5) วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสอน และ 6) สื่อการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 6) ได้กล่าวถึงนโยบายด้านการจัดการศึกษาของรัฐบาล สมัยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยกล่าวถึงสาระสำคัญและประเด็นหลักในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้สังคมมีคุณภาพ

เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมให้มีความสมานฉันท์ และเอื้ออาทรกัน และได้กำหนดเป็นนโยบายด้านการจัดการศึกษา ดังนี้

- 1) ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการ และด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
- 2) ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษา
- 4) ผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

จากแนวคิดที่กล่าวมาเกี่ยวกับนโยบายด้านการจัดการศึกษาของรัฐบาลแต่ละสมัยสรุปได้ว่า รัฐบาลแต่ละรัฐบาลต่างก็มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคน และคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งนโยบายในด้านการจัดการศึกษานั้นต่างก็มุ่งเน้นให้คนไทยได้รับการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข สมดังเจตนารมณ์ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้

2.1.5 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายประการ และได้เสนอประเด็นที่เน้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดการศึกษาแนวใหม่ ที่มีลักษณะเป็นการปฏิรูปการศึกษา โดยกล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 29-43)

1) ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

มาตรา 6 ของกฎหมายระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

ตามความข้างต้น เป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงอยู่ที่คนไทยโดยทั่วไปซึ่งต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี มีประโยชน์ มีความครบถ้วนทุกด้าน คือ

1.1) ทางร่างกาย คือ มีสุขภาพดี สมบูรณ์ แข็งแรง หมายความว่า การจัดการศึกษาต้องครอบคลุมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น ส่งเสริมการออกกำลังกาย ส่งเสริมกีฬา ส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อสุขภาพดี ปลอดภัยจากภาวะมลพิษ ปลอดภัยจากยาเสพติด และปลอดภัยภัยทั้งหลายที่อาจกระทบกระเทือนต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นภัยจากมนุษย์หรือธรรมชาติ นอกเหนือจากหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแล้ว ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องคาดการณ์และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้า เพื่อผ่อนคลายหรือแก้ไขปัญหาค่าได้ทันการณ์

1.2) ทางจิตใจ คือ มีจิตใจที่อดทนเข้มแข็ง สามารถเผชิญกับปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถอดกลั้นต่อแรงกดดันต่าง ๆ

1.3) ทางสติปัญญา คือ การใช้ความคิดและเหตุผล

1.4) ความรู้ คือ การมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับตน และความสัมพันธ์ของตนกับสังคม ความรู้และทักษะด้านภาษา คณิตศาสตร์ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจประสบการณ์และการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

1.5) คุณธรรมและจริยธรรม แสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รักษาดี ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความละเอียดต่อการประพฤติตนในทางเสื่อมเสียหรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม

1.6) มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รักวัฒนธรรมไทย มีเอกลักษณ์ไทย มีมรรยาทไทย และการวางตนในสังคม รู้จักประมาณตน

1.7) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้ได้รับการศึกษาจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ประณีประนอม มีความเมตตากรุณา มีสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น และดำเนินบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสม

คุณลักษณะที่กล่าวข้างต้นอันเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษานี้ เริ่มต้นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้ปลูกฝังถ่ายทอดอบรม หมายความว่า ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี คือรักษาหรือพัฒนาคุณลักษณะที่ดีไว้เป็นแบบอย่าง

2) หลักในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการการศึกษาไว้ และใช้หลักการดังกล่าว เป็นตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษา

หลักสำคัญในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) กำหนดไว้ 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

2.1) การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือ คนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนและความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดยรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัว เพื่อสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2.2) การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้น แสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทย เป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นสิทธิหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา และช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

2.3) การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการคิดค้นสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตาม เรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงตนให้ทันโลกทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมเพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจ อาจก่อ

ความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้กฎหมายยังระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย (มาตรา 9) ได้แก่

1) เอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการและ เป้าประสงค์ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน

2) หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School-based management) ตามหลักการนี้ จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบาย เกณฑ์และมาตรฐานออกจากงานด้านปฏิบัติหรืองานบริการ ทั้งนี้ หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เกณฑ์และมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้หน่วยงานปฏิบัติ ดูแลและรับผิดชอบการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยหน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานปฏิบัติที่ได้รับมอบอำนาจสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ ในเมื่อหน่วยงานปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวพอควรแล้ว ก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยงานปฏิบัติรับผิดชอบ เพราะการมอบอำนาจโดยไม่มีกติกาที่เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษา ซึ่งอาจเปรียบเสมือนการซื้อสินค้าหรือบริการ ก็ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่าหรือลักษณะของสิ่งที่ต้องการซื้อ โดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งหน่วยปฏิบัติก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อสินค้าและบริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย อย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ตระหนักว่า ผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบประกันคุณภาพและต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน และรักษาระดับการประกันคุณภาพของตนให้คงได้ รวมทั้งยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

4) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คุุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามหลักสูตรการอบรมมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

5) การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อจัดการศึกษาทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเป็นทรัพยากรที่จำเป็น แต่รัฐไม่สามารถจัดหาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในการจัดการศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาแต่ละท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

2.1.5 สิทธิและหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษา

1) การประกันสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการยกระดับคุณภาพประชากร ถือเป็นการลงทุนสำคัญ อย่างน้อยรัฐต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน โดยการรองรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เหตุผลสำคัญก็คือ มนุษย์ทุกคนมิได้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสังคม ยังมีความแตกต่างหลายประการ (เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ข้อจำกัดทางสุขภาพร่างกาย) ที่ทำให้ไม่สามารถได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้ทั่วถึง กฎหมายจึงกำหนดให้รัฐต้องประกันความเสมอภาคเท่าเทียมกันของบุคคลในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี การประกาศสิทธิเช่นนี้จึงเป็นการรับรองความเสมอภาคพื้นฐานของบุคคลในการเตรียมตัว เพื่อการใช้สิทธิสำหรับอนาคต และหากประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น รัฐบาลก็อาจประกันโอกาสในการศึกษา โดยไม่เป็นภาระของผู้ปกครองได้สูงขึ้นต่อไป

2) การจัดแหล่งเรียนรู้ นอกจากการประกันสิทธิรับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว รัฐยังมีหน้าที่ต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่

ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ (มาตรา 25) ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการที่ว่า การศึกษาต้องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มในฐานะที่เป็นประชาชนชาวไทย และการศึกษาต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคนไทยสามารถแสวงหาได้ โดยสะดวก การจัดแหล่งเรียนรู้เช่นนี้ ถือเป็นภาระจำเป็นที่ประเทศอารยะทั้งหลายต้องส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดผล

3) การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาให้ประชาชนดูแล ภายใต้การกำกับของรัฐ นั่นคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นที่เป็นอยู่ปัจจุบัน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการศึกษาอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขยายบริการอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย

2.1.6 สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษา

กฎหมายกำหนดทั้งสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษาไว้กว้างขวาง กว่าที่เคยเป็นมาในอดีตมาก ดังนี้

1) สิทธิที่ได้รับจากการจัดการศึกษาของรัฐ บุคคลต้องมีสิทธิและโอกาส เสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐต้องจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สิทธิส่วนนี้ได้รับการประกันไว้ไม่เพียงในกฎหมายการศึกษา เท่านั้น แต่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเอง ได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ เช่น อาจจัดสถานศึกษาพิเศษ จัดระบบการศึกษาพิเศษ ให้ทุนหรืองบประมาณ พิเศษเพื่อดูแล เป็นต้น

นอกจากนี้ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้นด้วย (มาตรา 10) เหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถ พิเศษเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษาปกติอาจทำให้ไม่สามารถพัฒนาบุคคล ดังกล่าว ให้มีความรู้ ความสามารถตามศักยภาพได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้

และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษา ซึ่งเหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพของตน

2) หน้าที่ในการจัดการศึกษา กฎหมายกำหนดหน้าที่ในการจัดการศึกษาของบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุคคลในความดูแล ได้รับการศึกษา ภาคบังคับ ตลอดจนต้องจัดให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตลอดจนต้องจัดให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว (มาตรา 11)

3) สิทธิในการจัดการศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง (มาตรา 12)

4) สิทธิประโยชน์จากการจัดการศึกษา เมื่อจัดการศึกษาแล้วประชาชนก็ย่อมมี สิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากรัฐ ดังนี้ (มาตรา 13 และมาตรา 14)

การสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน รัฐต้องเข้ามามีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนหรือ ผู้จัดการศึกษาภาคประชาชนมีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ เช่น อาจช่วยเหลือทางวิชาการ การแนะนำให้คำปรึกษา การเทียบโอนความรู้หรือประสบการณ์ การสนับสนุนให้ใช้เวลาบางส่วนเข้าเรียนร่วมกับนักเรียน ในชั้นเรียนปกติของรัฐ เป็นต้น

เงินอุดหนุนจากรัฐบาล รัฐต้องจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้แก่ครอบครัวหรือกลุ่มประชาชน การจัดสรรนั้นเป็นเรื่องที่รัฐจะกำหนด โดยให้ออกเป็นกฎหมาย

5) การลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา

2.1.7 รูปแบบของการจัดการศึกษา

รูปแบบการศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดนั้น แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบเช่นนี้ หมายถึงการศึกษาที่จัดระบบไว้แน่นอนเป็นเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ส่วนใหญ่จัดในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งรู้จักคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว การศึกษาในระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกลก็ได้

2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การศึกษา นอกโรงเรียน การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น

3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ การศึกษาแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง เปิดโอกาสให้ผู้สนใจ เรียนรู้ สามารถเลือกเนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับตนได้ และสามารถใช้เวลาที่ปลอดจากการปฏิบัติงานอื่นศึกษาเล่าเรียนได้

2.1.8 ระดับการศึกษา

การจัดการศึกษาอาจแบ่งได้หลายระดับแล้วแต่วัตถุประสงค์ของผู้จัด เช่น แบ่งออกเป็นการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา เป็นต้น พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี (ปรัชญา เวสารัชช์, 2547, หน้า 29-42)

2.1.9 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1) ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับโลก พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนา หลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น และสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2) วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

3) หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

3.1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

- 3.2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
- 3.3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 3.4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- 3.5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

4) จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 4.1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- 4.3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- 4.4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

5.1) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ

5 ประการ ดังนี้

- ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมี วัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

- ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

- ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดย คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการ ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

5.2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะ เป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ดังนี้ รักษาดี

ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้ สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

6) มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและ พหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญ ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อน ให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือ ในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและ การประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบ ระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัด การศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

7) ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละ ระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการ วัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

7.1) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับ การศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)

7.2) ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

2.2 ทักษะชีวิต

2.2.1 ความหมายของทักษะชีวิต

ก่าไลร์ตันน์ เย็นสุจิตร์ (2547, หน้า 69) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นคุณลักษณะหรือความสามารถทางสังคมวิทยา (Psychosocial competence) เป็นทักษะภายในที่ช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรีชา แจ่มวิถิลิศ (2548, หน้า 18) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึงความสามารถหรือคุณลักษณะของบุคคลที่จะตัดสินใจและแก้ปัญหาตลอดจนการปรับตัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องสามารถเผชิญกับความต้อการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ลัดดา ไตรเทพชนะภัย (2548, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่พยายามจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีคุณลักษณะทางพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องและช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับความต้อการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

พิชาภรณ์ จันทนกุล (2549, หน้า 41) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง คุณลักษณะ ประสบการณ์ หรือความสามารถเฉพาะของบุคคลที่แสดงออกมาเพื่อที่จะแก้ไขปัญหามาในสถานการณ์วิกฤติโดยมีการแสดงออกของพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการเผชิญต่อความต้อการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวัน

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994, p. 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับความต้อการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบุคคลนั้นยังมีสุขภาพจิตดีมีพฤติกรรมปรับตัวและการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งกับบุคคลวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551, หน้า 2) ได้กล่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้อการให้เกิดกับผู้เรียนซึ่งจะเป็นทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันว่า หมายถึง ลักษณะที่ต้อการให้เกิดกับผู้เรียนอันเป็นทักษะ หรือคุณลักษณะที่สังคมต้อการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะที่เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบันไว้ 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่จะจัดการตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติที่ก่อให้เกิด

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีพฤติกรรมปรับตัวและการแสดงออก ที่ถูกต้องและเหมาะสมทั้งกับบุคคลวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

จากแนวคิดที่กล่าวมาเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนเพื่อการศึกษา สรุปได้ว่า ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ผู้วิจัยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อเพื่อการศึกษา
- 2) การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
- 3) การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษา
- 4) การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการศึกษาของนักเรียน และหน่วยงานการศึกษา
- 5) การกำกับติดตาม และประเมินผล
- 6) การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

2.3 การส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของบุคคล

การประกอบอาชีพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ก็เพราะอาชีพใช้จะสนองตอบความต้องการของมนุษย์เพียงด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังสนองตอบ ความต้องการด้านอื่น ๆ เช่น ด้านสังคมและด้านจิตใจ เป็นต้น การเลือกอาชีพจึงมีความสำคัญ ต่อชีวิตของบุคคลมาก ถ้าบุคคลเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเลือกอาชีพได้ไม่เหมาะสม โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ความล้มเหลวในการประกอบอาชีพก็มีอยู่มากเช่นกัน ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของบุคคล ดังนี้

สำเนา ขจรศิลป์ (2546, หน้า 25-46) ได้กล่าวเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของบุคคลว่า มนุษย์ได้เลือกอาชีพการล่าสัตว์เป็นอาหาร และหันมาประกอบอาชีพที่เป็นหลักแหล่งมาเป็นเวลาช้านาน ยุคก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม อาชีพในแต่ละสังคมมีไม่มากนัก การเลือกอาชีพของบุคคลจึง ไม่มีความยุ่งยากมากนัก ต่อมาได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม ตลอดจนความเจริญทางด้านสาขาวิชาการต่าง ๆ การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน และการเลือกอาชีพ จึงมีความยากลำบาก และเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การแนะแนวอาชีพจึงได้ เกิดขึ้นและได้พัฒนามาเป็นเวลาอันยาวนานถึงเกือบหนึ่งศตวรรษ ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มี นักจิตวิทยา และนักการศึกษาหลายท่านได้สร้างหลักการ สมมติฐาน และทฤษฎีในการเลือกอาชีพ และพัฒนาการด้านอาชีพไว้มากมาย ทฤษฎีดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อนักแนะแนวในการช่วยเหลือผู้รับบริการ ให้สามารถเลือกอาชีพและเตรียมตัวประกอบอาชีพได้ เป็นอย่างดี ดังนี้

2.3.2 ความหมายของการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

อุษณีย์ เย็นสบาย (2547, หน้า 11) ได้กล่าวถึงความหมายของการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพว่า เป็นการบริการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลให้ได้รับการประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต

สถิตย์ วงศ์สวรรค์ (2547, หน้า 7) ได้กล่าวถึงความหมายของการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพว่า หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนได้มีอาชีพที่ตรงกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน ซึ่ง โรงเรียนจะต้องสอนทักษะพื้นฐานอาชีพที่จำเป็นแก่นักเรียนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกฝึกอาชีพได้อย่างหลากหลาย และตรงกับความถนัดและความสนใจของตน

พรรณราย ทรัพย์ประภา (2548, หน้า 20) ได้กล่าวถึงความหมายของการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพว่าหมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อให้มีอาชีพสำหรับในการหาเลี้ยงตนและครอบครัว ตามความถนัดและความต้องการของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งเป็นขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบ สามารถกำกับ ติดตามและตรวจสอบได้

สวัสดี บรรเทิงสุข (2549, หน้า 5) ได้กล่าวถึงความหมายของการส่งต่อเพื่อการศึกษาว่า เป็นการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีระบบ และมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ติดตามตรวจสอบได้ ซึ่งอาชีพนั่นอาจเป็นอาชีพที่ใช้ระยะเวลาสั้น เช่น การทำงานในช่วงวันหยุดเรียนระหว่างภาค เป็นต้น และอาชีพที่ใช้ระยะเวลายาว เช่น การทำงานหลังจากจบการศึกษาแล้ว เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะตัดสินใจในการส่งต่อนักเรียนดังกล่าว

สรุปได้ว่า การส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ หมายถึง การให้บริการด้านการประกอบอาชีพแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดหาอาชีพที่มีความเหมาะสมกับคุณวุฒิทางการศึกษา บุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน โดยอาจเป็นอาชีพที่กระทำในระยะสั้น เช่น การประกอบอาชีพระหว่างเรียน หรือศึกษาต่อเป็นช่วง ๆ และการประกอบอาชีพระยะยาวหลังจากที่นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว โรงเรียนจะต้องมีการเตรียมการ วางแผนงาน และประสานหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อนักเรียนเข้าประกอบอาชีพดังกล่าว

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ ควรมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการตามระบบการส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน

ต่อโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

2) การประสานงานกับสถานบริการ และสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งนักเรียนเข้ารับการฝึกงานในช่วงปิดภาคเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพ

3) การเชิญหน่วยงานสถานบริการ และสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมาจัดกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพเพื่อให้นักเรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย

4) การให้ข้อมูลพื้นฐานแก่หน่วยงาน สถานบริการ และสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ส่งนักเรียนเข้าฝึกงาน เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5) การติดตาม และประเมินคุณภาพของนักเรียนด้านอาชีพ ด้านพฤติกรรมกับหน่วยงานสถานบริการ และสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ส่งนักเรียนเข้าฝึกงาน

6) การสรุปและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานสถานบริการ และสถานประกอบการ ที่ส่งนักเรียนเข้าฝึกงาน ต่อผู้ปกครองนักเรียน และสาธารณชน

7) การจัดทำข้อมูลการส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการติดตามตรวจสอบ และอ้างอิง

จากแนวคิดที่กล่าวมาเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ผู้วิจัยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพ
- 2) การประสานงานกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน
- 3) การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการประกอบอาชีพ
- 4) การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียน และสถานประกอบการ
- 5) การกำกับติดตาม และประเมินผล
- 6) การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

การพัฒนากลยุทธ์

1. ความหมายของกลยุทธ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 31) ให้คำจำกัดความว่า “กลยุทธ์” (Strategy) หมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยมหรือวิธีการต่อสู้ต้องใช้อุบายต่าง ๆ ซึ่งเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงครามหรือการต่อสู้ที่ต้องใช้ความคิด และมีนักวิชาการให้คำจำกัดความของกลยุทธ์ ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2544, หน้า 31) กล่าวว่า กลยุทธ์ คือ หนทางที่ฝ่ายจัดการเลือกที่จะให้ทรัพยากรขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนั้น กลยุทธ์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในแง่มุมต่าง ๆ กันระหว่างองค์การ วัตถุประสงค์ขององค์การและสภาพแวดล้อมขององค์การ โดยทั่วไปแล้วทางเลือกกลยุทธ์มักจะมีมากกว่าหนึ่งทางเลือก และเป็นเรื่องที่สามารถวิเคราะห์ออกมาได้และนำมาพิจารณาเปรียบเทียบก่อนที่จะเลือกพิจารณากลยุทธ์ใดกลยุทธ์หนึ่งมายึดถือปฏิบัติ

เสนาะ ดิยาวี (2544, หน้า 99-101) กล่าวว่า กลยุทธ์ คือ วิธีที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยวิธีที่ถูกต้อง การกำหนดกลยุทธ์ไม่ได้เริ่มต้นที่ตัวกลยุทธ์ แต่เริ่มที่วิสัยทัศน์ ซึ่งมีลำดับขั้น ดังนี้ คือ

1. วิสัยทัศน์ (Vision) มีความหมายว่า การมองอนาคตให้ถูกต้องว่าจะเกิดอะไรขึ้น
2. ภารกิจ (Missions) เป็นคำที่ขยายความหมายของวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทิศทาง และความเชื่อที่ระบุว่าวิสัยทัศน์จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย
3. เป้าหมาย (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) เป้าหมายกับวัตถุประสงค์จะแตกต่างกันในรายละเอียด เป้าหมายระบุถึงจุดหมายปลายทางขององค์การที่เป็นส่วนรวม ส่วนวัตถุประสงค์จะเป็นจุดหมายปลายทางของการดำเนินงานในระดับหน่วยงาน มีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจงกว่า
4. กลยุทธ์ (Strategy) ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์และการนำไปใช้

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 27) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนงานระยะยาวของบริษัทที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อบรรลุภารกิจและเป้าหมายของบริษัท กลยุทธ์จะต้องใช้ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันให้มากที่สุดและลดข้อเสียเปรียบทางการแข่งขันให้น้อยที่สุด

ไรท์ (Wright, 1994, p. 15) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนของผู้บริหารระดับสูงที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร

ฮิกกิน และวินซ์ (Higgins & Vinze, 1986 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2542, หน้า 15) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนงานที่ผู้บริหารระดับสูงใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์การ โดยมีปัจจัยอันเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ภายใต้ภาวะเสี่ยงของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามและมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

สรุปว่า กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการดำเนินงานขององค์กรอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรคาดหวังตั้งไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม

2. ความสำคัญของกลยุทธ์

ธงชัย สันติวงษ์ (2547, หน้า 42-43) ได้ให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์ไว้ว่า กลยุทธ์จะช่วยขยายความคำว่า เป้าหมาย เน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการวางแผนสำหรับระยะยาวในอนาคตข้างหน้า ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องให้มีการเสริม บังคับ หรือกำกับความเป็นไปของงานมากกว่าที่จะคอยแก้ไขความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และเป็นการจัดทำเป้าหมายขึ้นมาเพื่อให้เป็นสิ่งคล้อยสำหรับการดำเนินงานขององค์กร

พัทตร์พอง วัฒนสินธุ์ และพสุ เตชะรินทร์ (2549, หน้า 7-9) ระบุว่า ความสำคัญของกลยุทธ์การให้บริการเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรธุรกิจอย่างเป็นระบบ เพื่อให้องค์กรมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดการและการตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์มักจะเป็นความพยายามในการได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรธุรกิจ ความได้เปรียบนี้สามารถเกิดขึ้นจากการนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ การนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณค่าเหมาะสมกับราคาที่สุด

จิตตินันท์ เชชะคุปต์, วีระวัฒน์ ปิ่นนิตามัย และสุรกุล เจนอบรม (2549, หน้า 3) กล่าวว่า เมื่อประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงของโลกที่ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจและสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดโอกาสสำหรับการประกอบธุรกิจมากมายหลายประเภท รวมทั้งทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น จะเห็นว่าผู้บริโภคสมัยใหม่มีความต้องการใช้สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น กลยุทธ์การบริการจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการธุรกิจปัจจุบันเป็นอย่างมาก ต่างหันมาให้ความสนใจแข่งขันกันในด้านบริการลูกค้าเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า

สรุปได้ว่า ความสำคัญของกลยุทธ์ คือ กลยุทธ์เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่มุ่งพยายามจะให้มีการใช้กำลังพยายามภายในและแรงผลักดันมหภาคจากภายนอก ที่จะก่อให้เกิดการบริการที่ดี เพื่อจะได้ผลักดันให้องค์กรเดินไปสู่เป้าหมายของตนได้ สำหรับกลยุทธ์การบริการจะเป็นกรอบในการให้บริการขององค์กรที่มีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน เหมาะสมกับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง หรือการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า

3. กระบวนการพัฒนากลยุทธ์

อุทิศ ขาวเชียร (2546, หน้า 11) ได้กล่าวถึง กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ว่าเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และมีการตรวจสอบสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผน ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาวะองค์กรภายใน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ

และวัตถุประสงค์หลักของแผนกลยุทธ์ การวิเคราะห์และการจัดวางกลยุทธ์ ตลอดจนชี้้นำ การปรับปรุงกลไกขององค์กร และการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นผลที่ได้จากกระบวนการ วางแผนกลยุทธ์ที่อาจเปรียบเสมือนการทำความกระจ่างต่อคำถามอย่างเป็นขั้นตอน กล่าวคือ ปัจจุบันองค์กรอยู่ในฐานะเช่นใด มีสถานะแวดล้อมขององค์กรในปัจจุบันอย่างไร ทั้งทางบวกและ ทางลบและอนาคตมีแนวโน้มที่ดีขึ้นแค่ไหน เพียงไร อนาคตองค์กรจะสามารถให้บริการแก่สังคม ได้เต็มตามศักยภาพขององค์กร และตามความคาดหวังของสังคม (ประชาชน-ลูกค้า) ได้แค่ไหน เพียงใด องค์กรจะไปถึงจุดหมายดังกล่าว โดยมีทางเลือกอย่างไรที่เหมาะสม ต้องใช้กลวิธีและ เครื่องมือให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินการเช่นใด และองค์กรรู้ได้อย่างไรว่า การดำเนินการของ องค์กรที่ถูกทางแล้ว หากผิดแล้วความแก้ไขอะไรบ้าง

เทคนิคการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ ต้องมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดแนวทางการวางแผน

การเตรียมการวางแผน เป็นการหารือกันระหว่างบุคคลที่ต้องการรับภาระหลักของ การวางแผน เพื่อกำหนดแนวทางและเลือกประยุกต์เทคนิควิธีการวางแผนที่สอดคล้องกับ ความต้องการขององค์กรเจ้าของแผน โดยอาจจะหารือเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 จุดยืนการพัฒนา วัตถุประสงค์หลัก/ รองของการทำแผน ผู้บริหารต้องพิจารณาว่า แผนที่จะวางนั้นมีจุดยืนของการพัฒนาหรือกลยุทธ์ชี้นำที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากแผนเบื้องบน หรือไม่ประการใดบ้าง จะให้แผนเพื่อส่งเสริมและ/ หรือปรับแก้สถานะแวดล้อม มีหลักการเงื่อนไข และ/ ข้อจำกัดอะไรบ้าง ผู้บริหารจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้แผนเป็นเครื่องมือการบริหารอย่าง แท้จริง

1.2 ลักษณะของแผน เช่น ขอบข่ายของงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน จะต้องมีการ ประสานชี้นำที่กว้างขวางขนาดไหน เกี่ยวข้องกับการบริหารและการพัฒนาระดับใด เพราะแผน เป็นเครื่องมือของผู้บริหาร และจำเป็นต้องมีการกำหนดตามเหมาะสมของการบริหารแต่ละระดับ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงว่าระยะเวลาการวางแผนที่เหมาะสมควรเป็นแผนชี้นำกี่ปี

1.3 ทางเลือกการวางแผน จะเป็นไปได้เงื่อนไขอะไรบ้าง โดยอาจจะต้องกำหนด ขึ้นเป็นร่างพันธกิจสมมติเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ SWOT เบื้องต้น

1.4 มีการวิเคราะห์ SWOT ระดับใดบ้าง จะเน้นการประเมินสถานการณ์หรือสถานะ แวดล้อมของพันธกิจ/ ประเด็นสถานการณ์ประเภทใดบ้าง จุดยืนของการพัฒนาที่มีการชี้นำจาก แผนเบื้องบนมีอะไรบ้าง องค์กรต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินการระดับใด ของเขตของการวิเคราะห์

สภาวะแวดล้อมควรจำกัดระดับของการวิเคราะห์ในระดับใดจึงเหมาะสม ไม่กว้างและแคบจนเกินไป (ภารกิจหลักขององค์กรเกี่ยวข้องโยงการบริหารการจัดการระดับใด)

1.5 ปัจจัยสนับสนุน (คน เงิน วัสดุ-อุปกรณ์ เวลา สถานที่) และองค์กรรับผิดชอบในการวางแผนที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องรับผิดชอบการทำงานแต่ละขั้นตอน

1.6 ใครเป็นผู้เกี่ยวข้อง/ กลไกของกระบวนการวางแผนแต่ละขั้นตอน

1.7 บุคลากรและสายงานและการแต่งตั้งมอบหน้าที่ด้านต่าง ๆ ในการทำแผน

1.8 กำหนดเครือข่ายและการประสานงาน

2. การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อเข้าใจสถานะที่เป็นอยู่ขององค์กรและ/ หรือกระบวนการพัฒนา เป็นขั้นตอนการทำแผนกลยุทธ์ที่รู้จักกันค่อนข้างมาก สมยศนาวิกาน (2545, หน้า 42) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) ว่า SWOT เป็นคำย่อมาจากคำเต็มว่า Strength, Weaknesses, Opportunities และ Threats การวิเคราะห์ SWOT จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นการประเมินว่าองค์กรอยู่ในสภาวะอย่างไร เพื่อนำข้อมูลการวิเคราะห์องค์กรไปดำเนินการวางแผนกลยุทธ์มักเรียกกันว่า “SWOT analysis” ที่เป็นการวิเคราะห์ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weaknesses) ของสภาวะแวดล้อมภายใน (เรา) และการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) ภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด (Threats) สภาวะแวดล้อมจากภายนอก (เขา)

การวิเคราะห์นี้เป็นพื้นฐานของการกำหนดกลยุทธ์ การเลือกแนวทางดำเนินการหรือกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และองค์กรส่วนใหญ่อาศัยผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมนี้ในการจินตนาการ SWOT ในอนาคต เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผน

3. ขั้นตอนหลักการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การทบทวนและประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา ให้ทราบประวัติ ขอบข่ายและระดับการบริหารจัดการขององค์กร ประสิทธิภาพความสำเร็จและความล้มเหลว ภาวะที่เป็นอยู่ที่สำคัญขององค์กร ตลอดจนวิเคราะห์ให้ทราบสาเหตุและตัวแปรที่เกี่ยวข้องเป็นการประเมินสถานการณ์จากบรรดาข้อมูลที่มีอยู่ รวมทั้งข้อมูลของการติดตามประเมินผลแผนที่ผ่านมา

3.2 การกำหนดพันธกิจสมมติ และตัวแปรที่มีอิทธิพล เป็นขั้นตอนที่ทำความเข้าใจกับการทบทวนผลการพัฒนาที่ผ่านมา

3.3 การทำร่างตารางที่การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ในตารางที่การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอก บทบาทของตัวแปรภายนอก จะแบ่งเป็น โอกาสและอุปสรรค (ภัยคุกคาม) บทบาทของตัวแปรภายในจะมีบทบาทแบ่งเป็นจุดอ่อนและจุดแข็ง

3.4 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอก ที่พิจารณาบทบาทของตัวแปรที่โดยทั่วไปองค์กรควบคุมไม่ได้และ/หรือไม่ควบคุม

บทบาทของตัวแปรหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลดังกล่าว หากสนับสนุนการดำเนินการให้องค์กรสามารถประสบความสำเร็จได้ จะก่อให้เกิดเป็นสภาวะแวดล้อมด้าน “โอกาส” ที่เอื้อต่อการทำงานขององค์กรให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ และบทบาททางลบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการขององค์กรจะก่อให้เกิดสภาวะแวดล้อม “ภาวะคุกคาม” หรือ “ข้อจำกัด” หรือ “อุปสรรค” อันเป็นภาวะภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไปสู่ความสำเร็จและอาจก่อให้เกิดความล้มเหลวได้

3.5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เป็นการพิจารณาประเมินตรวจสอบสิ่งที่มีอิทธิพลที่มีอยู่ในแต่ละกระบวนการทำงานและผลงานขององค์กร โดยพิจารณาบทบาทของตัวแปรภายในที่เป็นบวกต่อองค์กรที่มีอยู่ และเป็นปัจจัยผลักดันองค์กรให้สามารถพัฒนาสู่ความสำเร็จได้ เป็นสภาวะแวดล้อม “จุดแข็ง” อันเป็นภาวะที่องค์กรมีสมรรถนะและความได้เปรียบที่มีผลต่อการแข่งขันไปสู่ชัยชนะได้ และบทบาทตัวแปรภายในองค์กรทางลบที่มีอยู่และ/หรือที่เป็นอยู่เป็นสภาวะแวดล้อม “จุดอ่อน” อันเป็นภาวะด้อยกว่าที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ เป็นปัจจัยที่ต้องแก้ไขหรือตัดทิ้งไปขององค์กร

3.6 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมจากตัวแปรที่มีบทบาทซับซ้อน การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมมักจะปรากฏอยู่เสมอว่า ตัวแปรตัวหนึ่งมีผลต่อการพัฒนาได้ทั้งบวกและลบ หรือมีบทบาททั้งที่ก่อให้เกิดสภาวะแวดล้อมจุดอ่อน/จุดแข็ง เป็นโอกาสและ/หรืออุปสรรคได้ การวิเคราะห์ต้องให้ได้บทสรุปว่า ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ในภาวะรวมมี “บทบาทหลัก” เป็นบวกหรือลบต่อการดำเนินการขององค์กร เพื่อมิให้เกิดความสับสนในการนำผลการวิเคราะห์ SWOT ไปใช้

3.7 การตรวจสอบข้อผิดพลาดของการวางแผนกลยุทธ์ เช่น ข้อผิดพลาดที่มีได้บรรลุตัวแปรที่มีอิทธิพลที่สำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของ “องค์กรและ/หรือกระบวนการพัฒนา” เข้าไว้ในการวิเคราะห์ ข้อผิดพลาดจากการวิเคราะห์บทบาทหลักของตัวแปรผิด โดยตัวแปรมีบทบาทหลักเป็นบวก (โอกาส-จุดแข็ง) แต่วิเคราะห์ผิดเป็นลบ (ข้อจำกัด-จุดอ่อน) หรือตัวแปรมีบทบาทหลักเป็นลบแต่วิเคราะห์เป็นบวก ข้อผิดพลาดเกิดได้จากอคติกลุ่มซึ่งอยู่ในฐานะเป็นข้าราชการในหน่วยงานเดียวกัน บางครั้งต้องตรวจสอบจากมุมมองของคนภายนอกเป็นหลัก (เป็นการวิเคราะห์แบบ Outside-in)

3.8 การวิเคราะห์ที่ผิดพลาดเนื่องจาก ตัวแปร เขา-เรา อาจสลับปรับเปลี่ยนแล้วแต่สถานการณ์ การวิเคราะห์และการกำหนดตัวแปร และบทบาทตัวแปรที่สะท้อนสภาวะแวดล้อมที่

ใกล้เคียงความเป็นจริง (มากที่สุด) ของการวิเคราะห์แต่ละครั้ง จึงควรเป็นการกำหนด โดยกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง มิใช่เป็นการกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก

3.9 เพื่อให้การระดมสมองและ/ หรือประชุมเชิงปฏิบัติการมีประสิทธิภาพ ควรจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ สภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กร และพันธกิจที่องค์กรต้องนำมาเป็นวิทยากรบรรยายให้เห็นสภาวะแวดล้อม โดยทั่วไปเป็นการนำร่องแนวคิด

4. การทำแผนที่สภาวะแวดล้อม (ผัง SWOT)

ปกติไม่ใช้ข้อมูลทุกประเด็นของสภาวะแวดล้อม แต่จะเลือกเฉพาะสภาวะแวดล้อมที่มีลำดับความสำคัญ หรือมีประเด็นเชิงกลยุทธ์เท่านั้น และผลการวิเคราะห์และคัดเลือกสภาวะแวดล้อมที่ได้จัดลำดับความสำคัญสามารถบรรจุเรียงสภาวะแวดล้อมตามความสำคัญของแต่ละประเด็นเป็นผังหรือแผนที่แสดงสภาวะแวดล้อมที่สำคัญแยกจากสภาวะแวดล้อมที่สำคัญมากไปหาน้อยได้ แผนที่ดังกล่าวเราอาจเรียกว่า “ผัง SWOT”

การจัดลำดับความสำคัญแต่ละสภาวะแวดล้อม จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นเพื่อเลือกจัดสรรงบประมาณแก่กลยุทธ์ที่สำคัญเท่านั้น อันจะก่อให้เกิดความแจ่มแจ้งและคุ้มค่าแก่การพัฒนา มากกว่า

ผังสภาวะแวดล้อมจะช่วยให้สามารถทราบสภาวะแวดล้อมทั้งหมดในเอกสารแผ่นเดียวกันเหมือนกับแผนที่ทางภูมิศาสตร์ที่บรรจุเฉพาะข้อมูลที่สำคัญเพื่อให้ทราบสภาวะแวดล้อมที่สำคัญทางภูมิศาสตร์ และเช่นเดียวกับแผนที่ ผัง SWOT นอกจากช่วยให้ทราบตำแหน่งแห่งที่อยู่ทราบสภาพแวดล้อมแล้ว ยังสามารถช่วยชี้แนะทิศทางและแนวทางที่เหมาะสมไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้

5. การวิเคราะห์และกำหนดเป้าประสงค์การพัฒนา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผน แนวทางและขั้นตอนการยกร่างเป้าหมาย มีดังนี้

5.1 การทบทวนข้อมูล รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเท่าที่มีอยู่ที่เกี่ยวข้อง อาทิ วิสัยทัศน์ของแผนที่เกี่ยวข้อง แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมาและการวิเคราะห์คาดการณ์สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการวิเคราะห์ โครงสร้างปัญหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ข้อมูลความต้องการและความคาดหวัง ข้อมูลที่สำคัญในกรณีที่มีการวิเคราะห์ SWOT แล้ว ได้แก่ ข้อมูลจากผัง SWOT นั้นเอง

5.2 การจินตนาการสภาวะแวดล้อมรวมในอนาคต การวิเคราะห์ SWOT เพื่อการยกร่างเป้าประสงค์ สามารถจำแนกประเด็นสภาวะการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายใน ภายนอก ภายในอย่างหยาบเท่าที่ข้อมูลพื้นฐานจะระบุได้ โดยจำแนกบทบาทของตัวแปรทั้งภายในและภายนอก เป็นเพียงบทบาททางบวกและลบต่อการพัฒนาที่เด่นชัดแล้ว

5.3 การกำหนดสาระเบื้องต้นของร่างเป้าประสงค์ส่วนต่าง ๆ การดำเนินการขั้นนี้เป็นการดึงสาระจากภาพ SWOT อนาคตรวมเฉพาะส่วนที่เป็นภาพหมาย หรือส่วนที่ระบุว่าเกิดอะไรที่ดีกว่าในอนาคต มายกร่างเป็นร่างวิสัยทัศน์เบื้องต้น และดึงสาระที่เป็นภาระเงื่อนไขหลักที่องค์กรต้องทำ ทั้งนี้ต้องปรับปรุงและต้องเพิ่มบทบาทเพื่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการพัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ ยกร่างขึ้นเป็นร่างพันธกิจเบื้องต้น และดึงสาระแนวทางที่ต้องดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จที่ต้องการด้านต่าง ๆ (เป็นผลสัมฤทธิ์) ยกร่างขึ้นเป็นร่างวัตถุประสงค์หลักเบื้องต้น

5.4 การระดมสมองหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดร่างเป้าประสงค์ หลังจากดำเนินการยกร่างเป้าประสงค์แล้ว ต้องผ่านการพิจารณาร่างของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ปรับสาระสำคัญที่เป็นที่ยอมรับตลอดจนเป็นที่เข้าใจอย่างดีของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

5.5 การเขียนสาระของเป้าประสงค์ เป็นการปรับให้เป้าประสงค์ทันสมัยสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักอื่น ๆ ของแผนและกับข้อมูลล่าสุดที่ได้รับเพิ่มเติมตลอดช่วยการวางแผน มีผลให้ได้เป้าประสงค์เป็นจุดอ้างอิงในการประสานแผนได้ในที่สุด

6. การวิเคราะห์และเลือกกลยุทธ์การดำเนินงาน เป็นการกำหนดแนวทางเลือกดำเนินการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่กำหนดกลยุทธ์จากการประเมินสถานะแวดล้อมให้เกิดแนวทางเลือก การดำเนินการพัฒนาอย่างรอบคอบ การกำหนดทางเลือกจะถูกร่างเป็น “กลยุทธ์” ในลักษณะแนวทางความคิดการดำเนินการหรือกรอบแนวทางการดำเนินงาน ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าต่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน การเป็นผู้นำ และการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ได้อย่างแท้จริง มีขั้นตอนดังนี้

6.1 การยกร่างกลยุทธ์ โดยทั่วไปองค์กรจะสามารถยกร่างกลยุทธ์จากความสัมพันธ์ของสถานะแวดล้อม 5 รูปแบบด้วยกัน กล่าวคือ

สถานะประเภทที่ 1 องค์กรมีภาวะทั้งจุดแข็งและโอกาส เป็นภาวะ “พร้อมแข่งขัน-รุกราน” ที่องค์กรได้เปรียบมากที่สุด เนื่องจากองค์กรสามารถใช้ทั้ง “จุดแข็ง” ภายในและได้รับ “โอกาส” การสนับสนุนจากสาธารณะที่มีอยู่ ดังนั้นผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ภายใต้ภาวะนี้เป็น “เชิงรุก” เพื่อดึงเอาจุดแข็งขององค์กรและโอกาสที่ได้รับจากสถานะภายนอก ทั้งที่มีอยู่และเป็นศักยภาพให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

สถานะประเภทที่ 2 องค์กรอยู่ภายใต้ภาวะจุดอ่อนและอุปสรรค เป็นภาวะ “ไม่พร้อมแข่งขัน-ต้อนรับและหลบเลี่ยง” และหากจำเป็นต้องเลิก ลด และ โอนย้าย อันเป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรที่มีจุดอ่อนมากและยังต้องเผชิญกับอุปสรรคจากภายนอก อันเป็นปัญหารุนแรงทั้งภายในและภายนอก ทางเลือกคือ กลยุทธ์ในลักษณะการตัดเนื้อร้าย (กลยุทธ์เชิงรับ-เลี่ยง-ถอย) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัยอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหา

มาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียน้อยที่สุด รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจุดอ่อนภายในต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยอาจจะต้องมีการติดตามผลการทดลอง (ลองถูก ลองผิด) ของการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอย่างระมัดระวัง จนกว่าเหตุการณ์จะผ่านพ้น หากเหตุการณ์ไม่ดีขึ้นในระยะสั้นองค์กรอาจถูกบีบให้ยกเลิกกิจการ

สภาวะประเภทที่ 3 องค์กรมีจุดอ่อนแต่ภาวะภายนอกยังมีโอกาส (ภาวะ “ควรปรับ-ควรเสี่ยง”) ซึ่งองค์กรมีโอกาสดังนี้เป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดที่มีอุปสรรคภายในเป็นจุดอ่อน ทางออกขององค์กร คือ กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อขจัด หรือ (ทดแทน) แก้ไขจุดอ่อนภายในต่าง ๆ โดยอาจสับเปลี่ยนโยกย้ายหรือจัดหารทรัพยากรทั้งระดับบริหารหรือระดับที่ปรึกษาจากภายนอกองค์กร ถึงแม้ว่าจะใช้กลยุทธ์เชิงรุกได้แต่ต้องเป็นแผนงาน/ โครงการระยะสั้นและมุ่งพิจารณาให้ผลการแก้ไข (การลงทุน) เกี่ยวโยงและสนองโอกาสที่มีอยู่อย่างแน่นอน

สภาวะประเภทที่ 4 องค์กรที่มีจุดแข็งต้องเผชิญภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ที่มีอุปสรรค (ภาวะ “ไม่ควรเสี่ยง” หรือควรคุ้มกันรักษาและคงสภาพ) สถานการณ์นี้ สภาวะแวดล้อมภายนอกไม่เอื้อต่อการเร่งรัดการพัฒนาดำเนินงาน ถึงแม้ว่าองค์กรจะมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งอยู่ ผู้บริหารองค์กรสามารถที่จะเลือกกลยุทธ์รับ การตรงสถานการณ์ การอิงข้อดีที่มีอยู่เพื่อรับฝ่ายตรงข้ามและ/ หรือให้จุดแข็งที่มีอยู่ป้องกันมิให้ฝ่ายตรงข้ามเพิ่มภาวะคุกคาม และหาหนทางแตกตัวหรือกระจายกิจการและ/ หรือหาจุดที่ฝ่ายตรงข้ามไม่เฝ้าระวังเข้าตีและหลีกหนีเพื่อลดรอบจุดแข็งของฝ่ายตรงข้ามไปเรื่อย ๆ เป็นกลยุทธ์ที่ต้องหาแนวคิดใหม่ ๆ จากปัจจุบันจุดแข็งที่มีอยู่แล้วมาประยุกต์ทดลองใช้ในแผนงานด้วยความระมัดระวัง

สภาวะประเภทที่ 5 องค์กรต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ (ภาวะที่ต้อง “เตรียมความพร้อม” ไว้) เป็นการคาดการณ์ขององค์กรที่ต้องพิจารณาจากสมมติฐานว่า หากจุดอ่อนแก้ไขไม่ทันและขยายตัวจนเป็นความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้มากพร้อมกัน อุปสรรคก็เล็งไม่ได้ อาจถูกกระทำโดยปัจจุบันทันทีได้ องค์กรต้องคาดการณ์จากสภาวะจุดอ่อนและสภาวะภัยคุกคามที่วิเคราะห์ไว้เดิมว่ามีแนวโน้มจะเกิดเป็นวิกฤตการณ์ได้กี่ด้านด้วยกัน และพิจารณาว่าต้องปรับสภาวะแวดล้อมด้านใดบ้างไว้รองรับเหตุ และหากวิกฤตเกิดแล้วจะต้องมีกลยุทธ์ตอบรับที่จับพล้นอะไรบ้าง

6.2 การเกลากกลยุทธ์ให้แหลมคม ต้องอาศัยการระดมสมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักมาเป็นผู้ทรงวุฒิด้านการบริหารและปฏิบัติการดำเนินการองค์กรมาช่วยกันเสริมสร้างและคัดเลือกประเด็นกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้มีสาระที่แหลมคมขึ้นจากประสบการณ์หลักการทฤษฎี และแนวคิดด้านการเมืองที่สังคมยอมรับและต้องการ ที่สำคัญมาก คือ ความคิดริเริ่มนวัตกรรมทางเลือกที่มีอยู่

มาผสมผสานกันเป็นแนวคิดและกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ทั้งรุกและรับ ทั้งแนวทางการพัฒนาระยะสั้น ระยะยาวให้สอดคล้องมีความแหลมคมเพิ่มขึ้นในทางปฏิบัติ

6.3 การยกร่างกลยุทธ์ อาจจะทำให้หลายวิธีและวิธีหนึ่ง โดยอาศัยความเข้าใจสภาวะแวดล้อมในแต่ละประเภท วิเคราะห์ว่า สภาวะแวดล้อมที่มีความสำคัญสูงควรทำอย่างไรบ้าง จุดอ่อนควรแก้ไขอย่างไรบ้าง จากฝั่งสภาวะแวดล้อมที่วิเคราะห์ได้ เมื่อได้ภาพสภาวะแวดล้อม เฉพาะด้านก็กำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ดังกล่าว การกำหนดกลยุทธ์เช่นนี้ อาจได้ กลยุทธ์ที่เป็นความคิดริเริ่มใหม่ ๆ แต่อาจจะได้กลยุทธ์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเช่นกัน เพราะมิได้ผสมผสานสภาวะแวดล้อมทั้งเขาและเราด้วยกันเป็นการกำหนดแนวทางดำเนินการ เฉพาะเขาเฉพาะเรา

6.4 การจัดสำคัญความสำคัญและการผนวกความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์

6.5 การแปลงกลยุทธ์เป็นแผนงาน/ โครงการ อาจทำได้โดย วิเคราะห์ว่า กลยุทธ์นั้น ๆ ควรมีแนวทางดำเนินการสนับสนุนในทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง และ/ หรือมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ใดบ้าง หรือจัดกลุ่ม “แนวทางปฏิบัติ” ที่กำหนดและพิจารณาว่า แนวทางแต่ละกลุ่มจะก่อให้เกิด ผลกระทบและผลผลิตแค่ไหน ระดับของเกณฑ์ที่จะบรรลุได้นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผน หรือไม่ และจะต้องขยายเป้าหมายแต่ละแนวทางปฏิบัติเพียงใดหรือต้องเพิ่มแนวทางปฏิบัติแก่กลุ่ม ใดบ้างจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์หลักของแผน หรือใช้วิธีจัดลำดับและพิจารณาความสัมพันธ์ของ “แนวทางปฏิบัติ” ว่าแนวทางใดอยู่ระดับแผนงาน (ชุดโครงการ) และแนวทางใดเป็นโครงการ แนวทางใดเป็นเพียงกิจกรรมย่อยของโครงการ ที่ต้องผนวกไว้ภายในโครงการหรืออาจกำหนด องค์ประกอบของโครงการเบื้องต้น เพื่อบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของแผนกลยุทธ์

7. การวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงองค์กรกลไก

เป็นการกำหนดเครื่องมือและ/ หรือกลไกเพื่อเร่งรัดการพัฒนา (เน้นการปรับปรุงกลไก และระเบียบ ตลอดจนปรับวัฒนธรรมและ/ หรือความเชื่อขององค์กร) เพื่อเสริมประสิทธิภาพของ การทำงานให้ได้ผลลัพธ์ อันได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของประสิทธิผลของ การทำงานให้ได้ผลลัพธ์ อันได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/ โครงการ และวัตถุประสงค์หลักของตนแผนตามที่กำหนดไว้แล้วในที่สุด ประกอบด้วยการทบทวนขอบข่าย ภารกิจที่องค์กรต้องรับผิดชอบ การจำแนกโครงการที่องค์กรต้องทำจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ ภารกิจหลัก ๆ ขององค์กร ว่ามีอะไรบ้างอย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์การวิเคราะห์หาปัจจัยถ่วงและ ปัจจัยเสริมของแต่ละประเภทโครงการและ/ หรือกลุ่มกิจกรรมต่อไป การตรวจสอบสภาวะปัจจัยถ่วง ปัจจัยเสริม และความพร้อมขององค์กรการพิจารณาแนวทางการพัฒนาโครงสร้างและวัฒนธรรม การบริหาร/ ปฏิบัติการที่องค์กรภาครัฐจะต้องคำนึงถึง หลักการและแนวคิดที่สำคัญต่อการปรับปรุง

ระบบราชการไทย หลักการบริหารภาครัฐสมัยใหม่จะเน้นการปรับองค์กรภาครัฐสู่ทิศทางการบริหารจัดการที่ดี (Good governance) และเน้นการปรับระบบการจัดการอย่างทันยุคของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (Change management) ภายใต้การปรับระบบ “การบริหารการเปลี่ยนแปลง” ได้ สามารถนำองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอยู่รอดได้ภายใต้แรงกดดันการเปลี่ยนแปลงและสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและรักษาความน่าได้อย่างต่อเนื่อง

8. การติดตามและประเมินผล

หลักการบริหารการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน จะไม่จำกัดการประเมินผลสำเร็จการพัฒนาแต่เพียงผลผลิต (Outputs) ที่ได้จากการดำเนิน โครงการแต่ละด้านเท่านั้น แต่ความสำเร็จของการพัฒนาจะต้องพิจารณาอย่างครอบคลุมถึงผลกระทบจากการพัฒนาทั้งหมดเป็นผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งด้านผลลัพธ์การพัฒนาและสมรรถนะการแข่งขันขององค์กรตามที่แผนพัฒนา กำหนดไว้

การบริหารการพัฒนาที่หวังผลทั้งผลผลิตและผลลัพธ์นี้ถูกเรียกว่า “การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์” การติดตามและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการดำเนินการพัฒนาของกระบวนการดำเนินการทั้งด้านปัจจัย ต้นทุน (Input ของโครงการ) ด้านปัจจัยระหว่างการดำเนินการ (Activities หรือกิจกรรมขั้นต่าง ๆ ของโครงการ) ด้านปัจจัยผลลัพธ์ (Outcome) เพื่อทราบเงื่อนไขและสถานการณ์ทั้งก่อนการพัฒนาและความก้าวหน้าและความเป็นไประหว่างการพัฒนา และผลลัพธ์หลักการพัฒนาในที่สุด

การวัดผลการดำเนินการพัฒนาทั่วไป เน้นประสิทธิภาพ (Efficiency) ของการจัดสรรทรัพยากรและการดำเนินงาน เป็นเกณฑ์ที่เน้นการพิจารณาด้านความประหยัดในการใช้ปัจจัย และเป็นเกณฑ์พิจารณาปริมาณและคุณภาพ (Quantity-quality) และเน้นประสิทธิผล (Effectiveness) ซึ่งเป็นการประเมินสมรรถนะขององค์กรที่สามารถประสานการดำเนิน โครงการภายใต้แผนงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หลัก (ของแผน) อันเป็นการดำเนิน โครงการอย่างคุ้มค่า การพัฒนาและก่อให้เกิดผลกระทบการพัฒนาตามประสงค์ของแผน (หรือไม่) ทรัพยากรและแผนงาน กระบวนการพัฒนาโครงการ (Workload ที่ออกแบบไว้) มีขนาดและขอบข่ายที่เหมาะสมเพียงไรแค่ไหน

หลักของการติดตามและประเมินผล อาศัย “ดัชนี” ซึ่งวัดของการประเมินเป็นเกณฑ์ตัดสินดัชนีที่กำหนดเพื่อการติดตามและประเมินผลควรเป็นตัวชี้วัดที่ง่ายและช่วยให้เกิดความเข้าใจว่าแผนงานพัฒนาบรรลุผลและก่อให้เกิดประโยชน์ทางใดบ้าง และเป็นไปตามที่ควรเป็นหรือไม่อย่างไร ผลของการดำเนินการหรือความสำเร็จของแผน ยังสามารถจำแนกเป็นผลผลิตการดำเนินการ (Outputs) และผลกระทบ (Outcomes)

4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมหรือการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (SWOT analysis) เป็นการประเมินวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรเพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การวิเคราะห์ SWOT จะถูกใช้เป็นการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิเคราะห์ SWOT อาจจะเสนอแนะว่า องค์กรควรจะเปลี่ยนแปลงภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย หรือกลยุทธ์ขององค์กร

4.1 ความหมายของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 42) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) ว่า SWOT เป็นคำย่อมาจากคำเต็มว่า Strength, Weaknesses, Opportunities และ Threats การวิเคราะห์ SWOT จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นการประเมินว่าองค์กรอยู่ในสถานะอย่างไร เพื่อนำข้อมูลการวิเคราะห์องค์กรไปดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ต่อไป ซึ่งแต่ละคำมีความหมาย ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths) จะหมายถึง การดำเนินงานภายในที่บริษัทสามารถกระทำได้ดี บริษัทจะต้องวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัย และการพัฒนา เพื่อการพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในเหล่านี้เป็นระยะ บริษัทหรือองค์กรที่จะบรรลุความสำเร็จ จะกำหนดแนวทางการให้บริการขององค์กรที่ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งจากการดำเนินงานภายในเหล่านี้อยู่เสมอ

จุดอ่อน (Weaknesses) จะหมายถึง การดำเนินงานภายในที่บริษัทไม่สามารถกระทำได้ดี การดำเนินภายในเหล่านี้ เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัยและการพัฒนา จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จขององค์กร องค์กรจะต้องกำหนดแนวทางในการให้บริการที่สามารถลบล้างหรือปรับปรุงจุดอ่อนของการดำเนินงานภายในเหล่านี้ให้ดีขึ้น

โอกาส (Opportunities) จะหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจะต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขันอยู่เป็นระยะ เพื่อการแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหล่านี้ การพัฒนาของคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของประชากร การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติของพนักงาน และการแข่งขันจากต่างประเทศที่รุนแรงขึ้น จะเป็นตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมภายนอกที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป ที่อาจจะทำให้ผลิตภัณฑ์บริการขององค์กรต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

อุปสรรค (Threats) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานขององค์กร สภาพแวดล้อมภายนอกเหล่านี้ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขัน เป็นต้น ความไม่สงบภายในตะวันออกกลาง ความไม่สงบภายในประเทศสหรัฐอเมริกา ความเข้มแข็งของกลุ่มแข่งขัน อัตราดอกเบี้ยและราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ล้วนแต่เป็นการคุกคามจากสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งสิ้น

อุทิส ชาวเชียร (2546, หน้า 72-73) กล่าวว่า การวิเคราะห์ภายในและภายนอกองค์กร หมายถึง ขั้นตอนการทำแผนกลยุทธ์ที่รู้จักกัน มักเรียกว่า “SWOT analysis” เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) ของสถานะแวดล้อมภายใน และการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) ภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด (Threats) ของสถานะแวดล้อมภายนอก โดยมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อทำความเข้าใจสถานะแวดล้อมทั่วไปเกี่ยวกับแนวคิดและทิศทางเพื่อประเมินความยากง่ายในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อการวางแผนปรับปรุงกลยุทธ์ขององค์กร

พัคตร์ผอง วัฒนสิทธิ์ และพสุ เดชะรินทร์ (2549) ได้สรุปไว้ว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) คือการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดขององค์กร ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์กร เพื่อกำหนดกลยุทธ์ เพราะกลยุทธ์จะต้องมีความเหมาะสมระหว่างความสามารถภายใน (จุดแข็งกับจุดอ่อน) และสถานการณ์ภายนอก (โอกาสและข้อจำกัด) ดังนั้น การตรวจสอบสภาพแวดล้อม ภายในองค์กรธุรกิจทำให้ทราบถึงจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อนขององค์กร (Weaknesses) ซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาส (Opportunities) และหลบหนีข้อจำกัด (Threats) ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกได้

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2549, หน้า 90) กล่าวว่า การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร หมายถึง การวิเคราะห์พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินสถานภาพและสภาพแวดล้อมภายในระหว่างจุดแข็งและจุดอ่อน และผลการประเมินสถานภาพของภายในระหว่างจุดแข็งและจุดอ่อน มีสถานภาพโน้มเอียงไปในทางเด่นหรือด้อยและกำหนดสถานภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกระหว่างโอกาสและภัยอุปสรรคว่ามีสถานภาพโน้มเอียงไปในทางเอื้อหรือไม่เอื้อ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร จะทำให้ทราบลักษณะกลยุทธ์ ดังนี้

- 1) ถ้าพบว่า “เด่นและเอื้อ” ลักษณะกลยุทธ์ คือ การสร้างความเติบโต (Growth strategy) โดยการขยายกิจการด้วยตนเอง
- 2) ถ้าพบว่า “ด้อยและไม่เอื้อ” ลักษณะกลยุทธ์ คือ การตัดทอน (Retrenchment strategy) โดยการตัดบางกิจกรรมออกไป

3) ถ้าพบว่า “เด่นแต่ไม่เอื้อ” ลักษณะกลยุทธ์ คือ การรักษาเสถียรภาพ (Stability strategy) โดยเลือกดำเนินงานชนิดของกิจการ

4) ถ้าพบว่า “เอื้อแต่ไม่เด่น” ลักษณะกลยุทธ์ คือ การรักษาเสถียรภาพ (Stability strategy) โดยเลือกประเภทของกิจการที่กำลังดำเนินการอยู่

รวิชช์ บุญโชติ (2548) ระบุว่า การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร หมายถึง เทคนิคในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยเป็นเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) จากปัจจัยของสภาวะแวดล้อมภายใน (Internal environment) และโอกาส (Opportunity) ภัยคุกคาม (Threat) จากปัจจัยของสภาวะแวดล้อมภายนอก (External environment) ซึ่งจะช่วยให้เกิดการนำจุดแข็งมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการขจัดจุดอ่อน และใช้ประโยชน์สูงสุดจากโอกาสที่มีอยู่ ซึ่งมีความหมายดังนี้ จุดแข็ง คือ สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่มีอยู่ จุดอ่อน คือ สิ่งที่จะต้องปรับปรุงหรือหลีกเลี่ยง โอกาส คือ สถานการณ์ที่เป็นเงื่อนไขทำให้ได้เปรียบหรือมีแนวโน้มว่าจะได้เปรียบ เช่น เทคโนโลยีและรูปแบบของสังคม ฯลฯ ภัยคุกคาม คือ อุปสรรคที่กำลังเผชิญอยู่ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

4.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์ 3 ประการ (สมยศ นาวิการ, 2545, หน้า 42)

1) การวิเคราะห์ SWOT จะให้ขอบเขตที่มีเหตุผลเพื่อการประเมินฐานะปัจจุบันและอนาคตขององค์กรแก่ผู้บริหาร

2) ผู้บริหารสามารถกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกขององค์กรที่เหมาะสมกับสถานการณ์บนรากฐานของการวิเคราะห์ SWOT ได้เป็นอย่างดี

3) การวิเคราะห์ SWOT เป็นระยะจะช่วยให้ผู้บริหารรู้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในขององค์กรอยู่ตลอดเวลา

ธงชัย สันติวงษ์ (2547, หน้า 31) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์ คือหนทางที่ฝ่ายจัดการเลือกที่จะใช้ทรัพยากรขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ และเพื่อความสัมพันธ์ในแง่มุมมองต่าง ๆ กันระหว่างองค์กร วัตถุประสงค์ขององค์กรและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ขององค์กร โดยทั่วไปแล้วทางเลือกในการวางแผนกลยุทธ์มักจะมีมากกว่าหนึ่งทางเลือก และเป็นเรื่องที่สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ และนำมาพิจารณาเปรียบเทียบก่อนที่จะเลือกพิจารณาเอากลยุทธ์ใดกลยุทธ์หนึ่งมาปฏิบัติ

4.3 ตัวอย่างคำถามเพื่อการวิเคราะห์ SWOT

คอร์ทแลนด์ (Courtland, Thill, Wood, & Dovel, 1993) ได้เสนอตัวอย่างคำถามเพื่อการวิเคราะห์ SWOT ไว้ ดังนี้

ตารางที่ 2-1 ตัวอย่างคำถามเพื่อการวิเคราะห์ SWOT

สภาพแวดล้อมภายใน (Internal environment)	
จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
ความสามารถพิเศษ	ทิศทางกลยุทธ์ที่ไม่ชัดเจน
ทรัพยากรทางการเงินเพียงพอ	ฐานการแข่งขันที่ถอยลง
ความสามารถทางการแข่งขันที่ดี	เครื่องมืออุปกรณ์ล้าสมัย
ผู้นำตลาดที่ถูกรับ	การทำกำไรต่ำกว่ามาตรฐาน
การแข่งขันที่รุนแรง	การขาดความสามารถทางการบริหาร
ผู้นำทางเทคโนโลยี	การวิจัยและพัฒนาล่าช้า
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน	สายผลิตภัณฑ์แคบเกินไป
ความสามารถคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ	ภาพพจน์ทางการตลาดไม่ดี
การบริหารที่มีประสิทธิภาพอื่น ๆ	ความเสียเปรียบทางการแข่งขัน
การตอบสนองของกลุ่มลูกค้ามากขึ้น	ความสามารถทางการตลาดต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอื่น ๆ
การเข้าสู่ตลาดใหม่	การเข้ามาของกลุ่มแข่งขันรายใหม่
การขยายสายผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนอง	ยอดขายของผลิตภัณฑ์ทดแทนเพิ่มสูงขึ้น
ความต้องการของลูกค้าที่กว้างขึ้น	การเจริญเติบโตของตลาดช้าลง
การขยายเข้าสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่	นโยบายของรัฐบาลสวนทางกัน
การเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่ใช้ร่วมกัน	แรงกดดันทางการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น
การรวมธุรกิจตามแนวคิด	อำนาจการต่อรองของลูกค้าหรือผู้จำหน่ายกำลังเพิ่มขึ้น
ความพึงพอใจระหว่างคู่แข่ง	ความต้องการและรสนิยมของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป
การเจริญเติบโตของตลาดอย่างรวดเร็ว	ความไม่มั่นคงต่อการถดถอยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ
อื่น ๆ	

ซัลลิส (Sallis, 1993, p. 114) เสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ SWOT ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2-2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ SWOT ในการประเมินคุณภาพการศึกษา

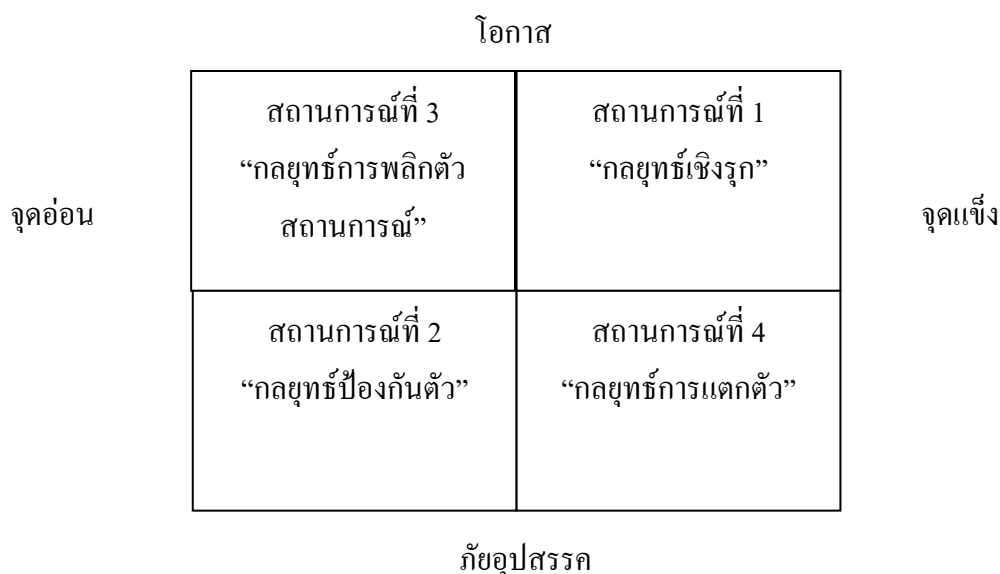
จุดแข็ง	จุดอ่อน
มีสมาชิกที่เข้มแข็งทีมงานบริหารที่กระตือรือร้น	ตึกสร้างมานานปรับปรุงไม่ได้
ผลการตรวจสอบออกมาได้ดีเยี่ยม	คณะทำงานมีอายุโดยเฉลี่ยสูง
พนักงานมีความสนใจด้านดนตรี ศิลปะ และ	งบประมาณไม่พอ
การละครอย่างมาก	ขาดที่จอดรถ
ได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากบิดามารดาคณะทำงานมีศีลธรรมที่ดี	การส่งเสริมด้านกีฬายังไม่เพียงพอ
ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจรัฐ	ขาดเอกลักษณ์ ความเข้มแข็ง และชื่อเสียง
ร่วมกับสถาบันท้องถิ่นในการกำหนดสถานที่ที่เหมาะสมในการทำงานแต่มีชื่อเสียง	โอกาสเสี่ยงจากการสูญเสียครูที่มีประสบการณ์
พัฒนาชื่อเสียงด้านการกีฬา	เกษียณอายุ
ยินดีที่มีการตั้งหน่วยงานใหม่	สถาบันอื่นมีจริยธรรมที่เป็นจุดเด่นขึ้นมา
โอกาสดีจากการเพิ่มการชำนาญงานให้แก่เจ้าหน้าที่เป็นการเตรียมการล่วงหน้าร่วมกับสถาบันอื่นประสานการเพิ่มทุนในการทำงาน	ขาดการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจของรัฐ

4.4 การนำผลการวิเคราะห์ SWOT ไปจัดทำกลยุทธ์

พัคตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และพสุ เดชะรินทร์ (2549, หน้า 108-112; 171-175) ระบุว่า การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก จะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ซึ่งถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ต่อไปได้ หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กร โดยอาศัยเครื่องมือทางการวิเคราะห์ต่าง ๆ ในขั้นต่อไปจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินว่าจุดแข็งและจุดอ่อนต่าง ๆ ที่มีในองค์กรนั้นมีความสำคัญอย่างไรต่อองค์กร รวมทั้งจะต้องประเมินว่าปัจจัยภายในต่าง ๆ ที่มีภายในองค์กรมีความสำคัญอย่างไรต่อการจัดทำกลยุทธ์ในขั้นต่อไป เนื่องจากไม่ใช่ว่าจุดแข็งหรือจุดอ่อนทุกประการขององค์กรจะมีความสำคัญต่อการจัดทำกลยุทธ์มากกว่าปัจจัยอื่นก็ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์และประเมินความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการนำ

ผลการวิเคราะห์ SWOT ไปจัดทำกลยุทธ์ เป็นการนำผลของการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรมาดำเนินการจัดทำกลยุทธ์ ซึ่งจะมีขั้นตอนในการจัดทำกลยุทธ์ต่อไป

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2549, หน้า 56-57) ได้เสนอสถานการณ์ 4 รูปแบบ ที่ผู้บริหารองค์กรต้องเผชิญในการวิเคราะห์ SWOT ดังภาพที่ 2-1

ภาพที่ 2-1 สถานการณ์ 4 รูปแบบ ที่ผู้บริหารองค์กรต้องเผชิญในการวิเคราะห์ SWOT

สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส)

สถานการณ์นี้ เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนามากที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างที่จะมี จุดแข็งภายในค่อนข้างมาก ประกอบด้วยกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมค่อนข้างที่จะให้ โอกาสแก่องค์กรในหลายอย่าง ดังนั้นผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างปรับใช้ และฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้มาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-อุปสรรค)

สถานการณ์นี้ เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับ อุปสรรคจากภายนอก และมีปัญหาจุดอ่อนภายในอยู่หลายประการ ดังนั้นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับผู้บริหารองค์กร คือ กลยุทธ์การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive strategy) เพื่อพยายามลดหรือ หลบหลีกเลี่ยงอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด รวมทั้งแก้ไขปัญหาลักษณะอุปสรรคภายในต่าง ๆ

สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส)

สถานการณ์นี้ องค์กรจะมีโอกาสที่เป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคภายในที่เป็นจุดอ่อนอยู่หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้นทางออกสำหรับผู้บริหารขององค์กร คือ กลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-oriented strategy) เพื่อขจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้

สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค)

สถานการณ์นี้ เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรเองมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งอยู่หลายประการ ดังนั้นแทนที่ผู้บริหารขององค์กรจะรอนกระทั้งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารองค์กรสามารถที่จะเลือกกลยุทธ์แตกตัวหรือการกระจายกิจการ (Diversification strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่ในการสร้างโอกาสในระยะยาวสำหรับผลิตภัณฑ์หรือตลาดด้านอื่น ๆ แทน

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2549, หน้า 295-297) ได้เสนอการกำหนดกลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT ดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ตำแหน่งสถานภาพขององค์กร เป็นการประเมินสถานภาพขององค์กรในปัจจุบันว่าอยู่ในตำแหน่งที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่ เพียงใด จากการสังเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร พร้อมกับสรุปลักษณะเด่นเชิงโอกาสและลักษณะด้อยเชิงภัยอุปสรรค แล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง “เอื้อ” หรือ “ไม่เอื้อ” มากน้อยเพียงใด ในขณะเดียวกันก็สรุปจุดแข็งจุดอ่อนเชิงทรัพยากร แล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง “จุดแข็ง” หรือ “จุดอ่อน” มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงทำการกำหนดตำแหน่งในตารางที่ 2x2 ว่าอยู่ในตำแหน่งนี้ “เอื้อและแข็ง” “เอื้อแต่อ่อน” “ไม่เอื้อแต่แข็ง” “ไม่เอื้อและอ่อน” ดังภาพที่ 2-2

		โอกาส			
		10		“เอื้อแต่อ่อน”	
จุดอ่อน	10	“เอื้อและแข็ง”	0		จุดแข็ง
			10		
		“ไม่เอื้อแต่แข็ง”	10	“ไม่เอื้อแต่อ่อน”	
		ภัยอุปสรรค			

ภาพที่ 2-2 การวิเคราะห์ ตำแหน่งสถานภาพขององค์กร

2) พิจารณาเลือกกลยุทธ์ในระดับขององค์กร เช่น เลือกกลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ (Stability strategy) โดยดำเนินงานเฉพาะแผนงานที่มีความรู้ความชำนาญเพียงอย่างเดียว และจะไม่ขยายไปทำแผนงานอื่น ๆ หรือเลือกกลยุทธ์การสร้างความเติบโต (Growth strategies) โดยขยายงานด้วยการทำแผนงานอื่น ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือไปจาก แผนงานเดิม หรือเพิ่มงาน/ โครงการใหม่ที่หน่วยงานมีสมรรถนะเพียงพอที่จะจัดทำ หรือเพิ่มกิจกรรมใหม่ที่จะช่วยให้งาน/ ส่วนร่วม โดยการจ้างเหมา หรือเลือกกลยุทธ์การตัดทอน (Retrenchment strategies) โดยยกเลิกแผนงานที่หมดความจำเป็นออกไป หรือยกเลิกแผนงานประเภทที่มีหน่วยงานอื่นทำได้ดีกว่า หรือได้ดีกว่า หรือลดกิจกรรมบางประเภทในงาน/ โครงการที่ยังคงต้องทำอยู่ หรือโอนงานให้เอกชนไปทำในลักษณะ Privatization

3) การวิเคราะห์ตำแหน่งของสถานภาพของแผนงาน เป็นการประเมินสถานภาพของแผนงานขององค์กรที่จะเลือกจะจัดทำ ว่าอยู่ในตำแหน่งที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์เพียงใด พร้อมกับสรุปลักษณะเด่นเชิง โอกาสและลักษณะด้อยเชิงภัยอุปสรรค แล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง “เอื้อ” หรือ “ไม่เอื้อ” มากน้อยเพียงใด ในขณะที่เดียวกันก็สรุปจุดแข็งและจุดอ่อนเชิงทรัพยากร แล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง “จุดแข็ง” หรือ “จุดอ่อน” มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงทำการกำหนดตำแหน่งในตารางที่ 2x2 ว่าอยู่ในตำแหน่งนี้ “เอื้อและแข็ง” “เอื้อแต่อ่อน” “ไม่เอื้อแต่แข็ง” “ไม่เอื้อและอ่อน”

4) พิจารณาทางเลือกกลยุทธ์ในระดับของแผนงาน เช่น เพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการผลิตและการให้บริการ ปรับปรุงระบบการวางแผน การติดตามผล

การปฏิบัติงานและการประเมินผลงาน/ โครงการ ส่งเสริมการประสานงานโครงการภายใต้แผนงานเดียวกัน สลับกับการเปลี่ยนผู้บริหารระดับกองและระดับฝ่ายเพื่อให้มีประสบการณ์ในงานขององค์กรอย่างกว้างขวาง สร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรใน การดำเนินงาน/ โครงการ ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับบริการ ค้นคว้าหาวิธีลดต้นทุนในการดำเนินงาน/ โครงการ และระดมเงินทุนจากเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน

5) การวิเคราะห์ตำแหน่งของสถานภาพของงาน/ โครงการ เป็นการประเมินสถานภาพของงาน/ โครงการขององค์กรที่เลือกจะจัดทำ ว่าอยู่ในตำแหน่งที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์หรือไม่ เพียงใด พร้อมกับสรุปลักษณะเด่นเชิงโอกาสและลักษณะด้อยเชิงภัยอุปสรรค แล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง “เอื้อ” หรือ “ไม่เอื้อ” มากน้อยเพียงใด ในขณะเดียวกันก็สรุปจุดแข็งและจุดอ่อนเชิงทรัพยากร แล้วชั่งน้ำหนักว่าโน้มเอียงไปในทาง “จุดแข็ง” หรือ “จุดอ่อน” มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงทำการกำหนดตำแหน่งในตารางที่ 2x2 ว่าอยู่ในตำแหน่งนี้ “เอื้อและแข็ง” “เอื้อแต่อ่อน” “ไม่เอื้อแต่แข็ง” “ไม่เอื้อและอ่อน”

6) พิจารณาเลือกกลยุทธ์ในระดับของกิจกรรมภายใต้งาน/ โครงการ เช่น ปรับปรุงรูปแบบการผลิตและการให้บริการ ส่งเสริมการประสานกิจกรรมภายใต้งาน/ โครงการเดียวกัน ศึกษาความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมภายใต้งาน/ โครงการเดียวกัน ศึกษาความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายการดำเนินกิจกรรม พัฒนาบุคลากรทั้งในด้านความรู้และทักษะในการทำงาน และส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนผ่านการฝึกอบรม

4.5 ปัจจัยสำคัญที่จำเป็นในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

ปกรณ์ ปรียากร (2547, หน้า 44-51) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญ 7 ประการที่จำเป็นในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ไว้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมทุกระดับ ผู้นำหลักจะร่วมกับสมาชิกเริ่มต้นค้นหาปัจจัยตัดสินใจ ตลอดจนสามารถเสนอกลยุทธ์ทางเลือกได้ นอกจากนี้กระบวนการ SWOT ยังเอื้อให้สมาชิกมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ ซึ่งทำให้สมาชิกทราบถึงทิศทาง และแผนงานของกลุ่ม

2) กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เข้าร่วมต้องคิดอย่างจริงจัง ต้องเสนอ ความคิดเห็นของตนต่อกลุ่ม ต้องอภิปรายโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและที่สำคัญต้องตัดสินใจเลือกทิศทางและกลยุทธ์ การวิเคราะห์ SWOT เอื้อให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้หลัก 2 เรื่อง คือ 1) ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เรื่องของกลุ่มตนได้กระจ่างขึ้น 2) กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องของการวางแผนแบบทีมและเป็นระบบ

3) การใช้เหตุผลการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งเอื้อให้เกิดการให้เหตุผล ในการคิดและตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ ผู้เข้าร่วมต้อง

ใช้ความคิดและอภิปรายถึงเหตุผลต่าง ๆ ในการตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความรอบคอบในการกำหนดกลยุทธ์

4) การใช้ข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT มาจาก 3 แหล่ง คือ

1) จากประสบการณ์การทำงานของผู้เข้าร่วม 2) จากผลการศึกษาวิเคราะห์องค์กร และ 3) จากแหล่งข้อมูลภายนอก เช่น วิทยากรที่เชิญมาให้ความรู้และเพิ่มเติมข้อมูล เป็นต้น ข้อมูลที่สำคัญและถูกต้องนี้ทำให้เกิดผลดีต่อกระบวนการ SWOT 3 ประการ คือ 1) เอื้อให้เกิดการมองการณ์ไกล ได้ดี 2) กำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์ และ 3) ระบุจุดอ่อน จุดแข็ง และอุปสรรค ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

5) กระตุ้นให้คิดและเปิดเผยประเด็นที่ซ่อนเร้น กระบวนการวิเคราะห์ SWOT และการอภิปรายโต้เถียง เพื่อบรรลุถึงการตัดสินใจร่วมกัน ดังนั้น กระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงสร้างสรรค์ให้เกิดความคิด การมอง และความเข้าใจในแง่มุมใหม่ โดยผู้เข้าร่วมอาจจะยังไม่เคยคิดหรือเห็นแง่มุมใหม่นี้มาก่อน ซึ่งก่อให้เกิดการเผยแพร่ ประเด็นที่ซ่อนเร้นของกลุ่ม หรือคลี่คลายสถานการณ์ที่ซับซ้อนให้เห็น ได้ชัดเจนขึ้น ความชัดเจนดังกล่าวมีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ศาสตร์ ที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

6) การเป็นเจ้าของและพันธสัญญา จากการที่ผู้เข้าร่วมเป็นผู้คิดใช้เหตุผลอภิปรายและเปลี่ยนจนกระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจของเขาเองในการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ของกลุ่ม กระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงช่วยสร้างให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนงาน และเกิดความผูกพัน ต่อการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ อยุ่อย่างไรก็ดี การปฏิบัติตามแผนยังต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไข หรือตัวแปรบางอย่างที่เกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้นกระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงควรใช้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลง

7) การปฏิบัติทันที กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เปิดเผยให้เห็นจุดอ่อนที่เป็นปัญหา ซึ่งเห็นว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข เมื่อเสร็จสิ้นการวางแผนจะลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ ทัน หรือบางครั้งอาจไม่รอจนสิ้นสุด กระบวนการก็แก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้เลย

สรุปได้ว่า การที่จะหากกลยุทธ์ หรือแนวทางในการบริหารที่มีคุณภาพได้นั้น จำเป็นที่จะต้องทำ การวิเคราะห์ถึงปัจจุบันและสภาวะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร เช่น จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) หรือการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT analysis) นั้นเอง เพื่อที่จะได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งสภาวะแวดล้อมภายนอกว่ามีลักษณะอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใดและก่อให้เกิดโอกาสของข้อจำกัดต่อองค์กรได้อย่างไรบ้าง นอกจากนี้การวิเคราะห์จะช่วยให้องค์กรทราบว่าจุดแข็งหรือจุดอ่อนอย่างไรจะช่วยให้้องค์กรสามารถบรรลุความได้เปรียบเทียบการแข่งขันได้

จากการวิเคราะห์ SWOT ด้วยเทคนิคต่าง ๆ จะปรากฏจากตารางที่วิเคราะห์ SWOT ซึ่งมีลักษณะเป็นแกนสองเส้นตัดกันระหว่างจุดแข็ง จุดอ่อน ภายในองค์กรกับแกนในโอกาสและอุปสรรคภายนอก ทำให้เกิดเป็นช่องสี่ช่องเพื่อการวิเคราะห์ ช่องที่หนึ่ง เป็นการจับคู่ระหว่างโอกาสภายนอกกับจุดแข็งภายในองค์กร ช่องที่สอง เป็นการจับคู่ระหว่างโอกาสภายนอกกับจุดอ่อนภายในองค์กร ช่องที่สาม เป็นการจับคู่ระหว่างอุปสรรคภายนอกกับจุดอ่อนภายในองค์กร ช่องที่สี่ เป็นการจับคู่ระหว่างอุปสรรคภายนอกกับจุดแข็งภายในองค์กร ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มีลักษณะแตกต่างกันตามสถานการณ์

อนึ่ง การวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้อาจต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารองค์กรที่จะประเมินว่าองค์กรของตนตกอยู่ในสถานการณ์แบบใด ทั้งนี้ เนื่องจากการวิเคราะห์ SWOT จะมีลักษณะในเชิงสัมพัทธ์ เพราะแต่ละองค์กรนั้นมักจะมีจุดแข็ง-จุดอ่อน และโอกาส ภัยคุกคามที่ผสมผสานกันไปไม่ชัดเจนหรือโดดเด่นออกมา ซึ่งในทางปฏิบัติอาจจะใช้การให้น้ำหนักเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยออกมาว่าองค์กรตกอยู่ในสถานการณ์แบบใด โดยวิธีการลงความเห็นของผู้บริหารระดับต่าง ๆ ขององค์กร

การประเมินกลยุทธ์

เมื่อได้มีการจัดทำกลยุทธ์ หรือการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ ๆ ขึ้นมา องค์กรที่จัดทำกลยุทธ์จะต้องมีการทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์นั้น ๆ ได้มีส่วนร่วมประเมิน เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่ดี ซึ่งการประเมินกลยุทธ์นี้มีนักวิชาการและนักกลยุทธ์ หลายคนได้กล่าวถึงการประเมินกลยุทธ์ ไว้เป็นแนวคิดแนวปฏิบัติดังนี้

สตรัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1967 อ้างถึงใน สุริย์มาศ สุขกสิ, 2549, หน้า 56-60)

ได้พัฒนาและกำหนดมาตรฐานสำหรับการประเมินระบบแผนงาน โครงการ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ประเมินผลได้ข้อมูลตามต้องการ มุ่งเน้นในด้านของผลการประเมินที่ต้องให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้ ประกอบด้วย

1.1 การระบุผู้นำไปใช้ (Audience identification) ในการประเมินผลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับฟังข้อมูลกับผู้นำไปใช้โดยตรงกับเรื่องที่จะประเมิน และควรระบุให้ชัดเจนถึงความต้องการของผู้นำไปใช้โดยตรงนั้น ๆ ผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้ที่จะนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการระบุไว้หรือได้รับการกำหนดไว้เพื่อให้

สามารถบ่งชี้ความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมินได้ นั่นคือ ผู้ประเมินต้องระบุผู้เกี่ยวข้องกับ การประเมินได้ครบถ้วนเพื่อให้ผู้ประเมินได้ประเด็นที่สมบูรณ์

1.2 ความเชื่อถือได้ของผู้ประเมินผล (Evaluator credibility) ผู้ที่ดำเนินการ ประเมินผลจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้รับความไว้วางใจ (Trustworthy) และมีศักยภาพ ที่สามารถดำเนินการประเมินผลได้ เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นที่ยอมรับ ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และ มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้ผลที่ได้จากการประเมินบรรลุถึง ความน่าเชื่อถือสูงสุดและเป็นที่ยอมรับ

1.3 ขอบเขตและการเลือกสารสนเทศ (Information scope and selection) ขอบเขต สารสนเทศควรระบุคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน และควรตอบสนองกับ ความต้องการและความสนใจของผู้นำไปใช้ สารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องช่วยในการตอบ คำถามที่เกี่ยวกับสิ่งที่มุ่งประเมิน โดยสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้ที่จะนำผล การประเมินไปใช้

1.4 การตีความหมายที่มีคุณค่า (Valuation interpretation) หลักการและเหตุผล กระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการตีความหมายของผลการประเมินควรอธิบายอย่างระมัดระวัง เชื่อถือได้ เพื่อนำไปสู่คุณค่าของการประเมิน กล่าวคือ ผลที่ได้จากกระบวนการประเมินและ ความเป็นเหตุผลที่ใช้ในการแปลผลที่ได้จากการค้นพบในการประเมิน ควรจะอธิบายด้วย ความระมัดระวังและมีความกระจ่าง ชัดเจน เพื่อการตัดสินใจคุณค่าเป็น ไปอย่างชัดเจน

การนำมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility standards) ไปใช้นั้น ควรมี ความชัดเจนในความต้องการของผู้นำข้อมูลไปใช้ ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ ขอบเขต และการเลือกสารสนเทศควรตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการประเมิน สอดคล้องกับ ความต้องการ ความสนใจของผู้นำไปใช้ และการอธิบายผลการประเมินนั้นต้องมีความเป็นเหตุ เป็นผลและเชื่อถือได้

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่า การประเมินผลจะต้องเป็นจริง ประหยัด และมีข้อความที่เหมาะสม มาตรฐานความเป็นไปได้ ประกอบด้วยการดำเนินงานที่มีการฝึกปฏิบัติ ความสามารถทางการเมือง และประสิทธิผล ด้านต้นทุน ประกอบด้วย

2.1 มีวิธีการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical procedure) กระบวนการ ในการประเมินจะต้องมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน และได้รับสารสนเทศที่เพียงพอ โดยให้ เกิดอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินการน้อยที่สุด

2.2 มีความเท่าทันต่อบรรยากาศทางการเมือง (Political viability) การประเมินควรได้รับการวางแผนและมีการดำเนินการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมืออันจะช่วยในการป้องกันไม่ให้เกิดการประเมินเกิดความลำเอียง ซึ่งจะนำไปสู่ผิดไปจากความจริง หรือทำให้เกิดการใช้ผลการประเมินอย่างไม่ถูกต้อง

2.3 มีประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Cost effectiveness) การประเมินควรมีประสิทธิผลและให้สารสนเทศที่มีคุณค่าอย่างเพียงพอและคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

การนำมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standard) ไปใช้นั้น กระบวนการประเมินต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การมีส่วนร่วมวางแผนการประเมินผลการประเมิน มีประสิทธิผลและคุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Property standard) เป็นมาตรฐานเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ จริยธรรม และค่านึงถึงสวัสดิการของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบจากผลการประเมินผลมาตรฐานเหล่านี้คือ ข้อตกลงที่เป็นทางการ ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ซึ่งเปิดเผยให้สาธารณชนมีสิทธิรู้ได้ตามสิทธิของมนุษย์ และปฏิกริยาร่วมกันของมนุษย์และควรมีการรายงานผลด้วยความยุติธรรม ประกอบด้วย

3.1 การประเมินอย่างเป็นธรรมและมีความสมบูรณ์ (Complete and fair assessment) ในรายงานการประเมิน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและบันทึกไว้นั้น ควรจะบอกถึงจุดแข็งและข้อจำกัดที่ได้จากการประเมิน เพื่อให้จุดแข็งได้รับการพัฒนาให้เด่นชัด และในขณะเดียวกัน ข้อจำกัดควรได้รับการปรับปรุง

3.2 ความเอาใจใส่ในข้อขัดแย้ง (Conflict of interest) ความขัดแย้งของกลุ่มบุคคล เป็นสิ่งที่ควรยอมรับด้วยความจริงใจและเปิดเผยต่อกัน ทั้งนี้ไม่ควรนำความขัดแย้งไปใช้ในกระบวนการและผลลัพธ์ของการประเมิน

การนำมาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standard) ไปใช้นี้ ในการรายงานผลการประเมินนั้นข้อมูลควรมีความสมบูรณ์ โดยบอกถึงจุดแข็งและข้อจำกัดที่ได้จากการประเมินและกระบวนการประเมินนั้นต้องประเมินด้วยความยุติธรรม

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standard) เป็นมาตรฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติที่กำหนดคุณค่า ได้กำหนดว่า วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้อง โดยผู้ให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ต้องสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง มีความเที่ยงตรงแหล่งข้อมูลมีความเชื่อถือได้ โดยให้ข้อมูลตามความเป็นจริงใช้วิธีวิเคราะห์และเสนอผลการประเมินที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียง มีความเป็นปรนัย ประกอบด้วย

4.1 การบรรยายงาน (Program documentation) สิ่งที่ต้องการประเมินซึ่งอาจจะเป็นแผนงานหรือโครงการนั้น ควรได้รับการบรรยายอย่างชัดเจนและถูกต้อง เพื่อให้แผนงานและโครงการนั้นมีการบ่งชี้อย่างชัดเจน

4.2 การวิเคราะห์บริบท (Context analysis) บริบทของสิ่งที่ต้องการประเมินจะต้องได้รับการตรวจสอบว่ามีรายละเอียดเพียงพอด้วย ทั้งนี้บริบทเหล่านี้อาจจะมีอิทธิพลต่อสิ่งที่ต้องการประเมิน

4.3 การบรรยายเป้าหมายและวิธีการดำเนินการ (Described purposes and procedures) เป้าหมายและกระบวนการของการประเมินควรจะต้องได้รับการบรรยายไว้อย่างชัดเจนอันจะทำให้เกิดความสะดวกและความชัดเจนต่อการกำกับติดตาม

4.4 สารสนเทศที่มีความเที่ยง (Reliable information) ความเที่ยงของสารสนเทศควรได้รับการพัฒนาหรือเลือกใช้ในลักษณะที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่าสารสนเทศที่ได้รับมีความเชื่อถือได้หรือมีความตรงเพียงพอ โดยสามารถวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

การนำมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standard) ไปใช้นั้น ควรใช้วิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แหล่งข้อมูลและสารสนเทศเชื่อถือได้ มีการรายงานผลที่ชัดเจน ตรวจสอบได้

สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์ (2550, หน้า 67-86) ได้กล่าวถึงการประเมินกลยุทธ์ไว้ว่า ก่อนที่จะนำกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นไปสร้างเป็นแผนปฏิบัติการระดับองค์กร สิ่งที่ต้องปฏิบัติ คือ การประเมินกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นนั้น มีความถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์ การพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่กำหนดขึ้น
2. ต้องมีความสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กร เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้จริง
3. กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกันเอง
4. ในการวิเคราะห์สถานการณ์ ได้ให้ความสำคัญต่อการใช้จุดแข็งของการฉกฉวยโอกาสที่มีอยู่

5. ให้ความสำคัญต่อมุมมองด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายในและด้านการเรียนรู้ พัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2545, หน้า 190-192) กล่าวว่า การประเมินกลยุทธ์ผู้เข้าร่วมทำการประเมินกลยุทธ์ทั้งหมดโดยการพิจารณาและตรวจสอบใน 3 ประเด็น ดังนี้ การใช้เกณฑ์ 3 ประการ คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับในกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ความสอดคล้องระหว่าง กลยุทธ์ด้วยกันเอง ถ้าหากพบว่า มีบางกลยุทธ์ไม่สอดคล้องหรือรองรับกับ

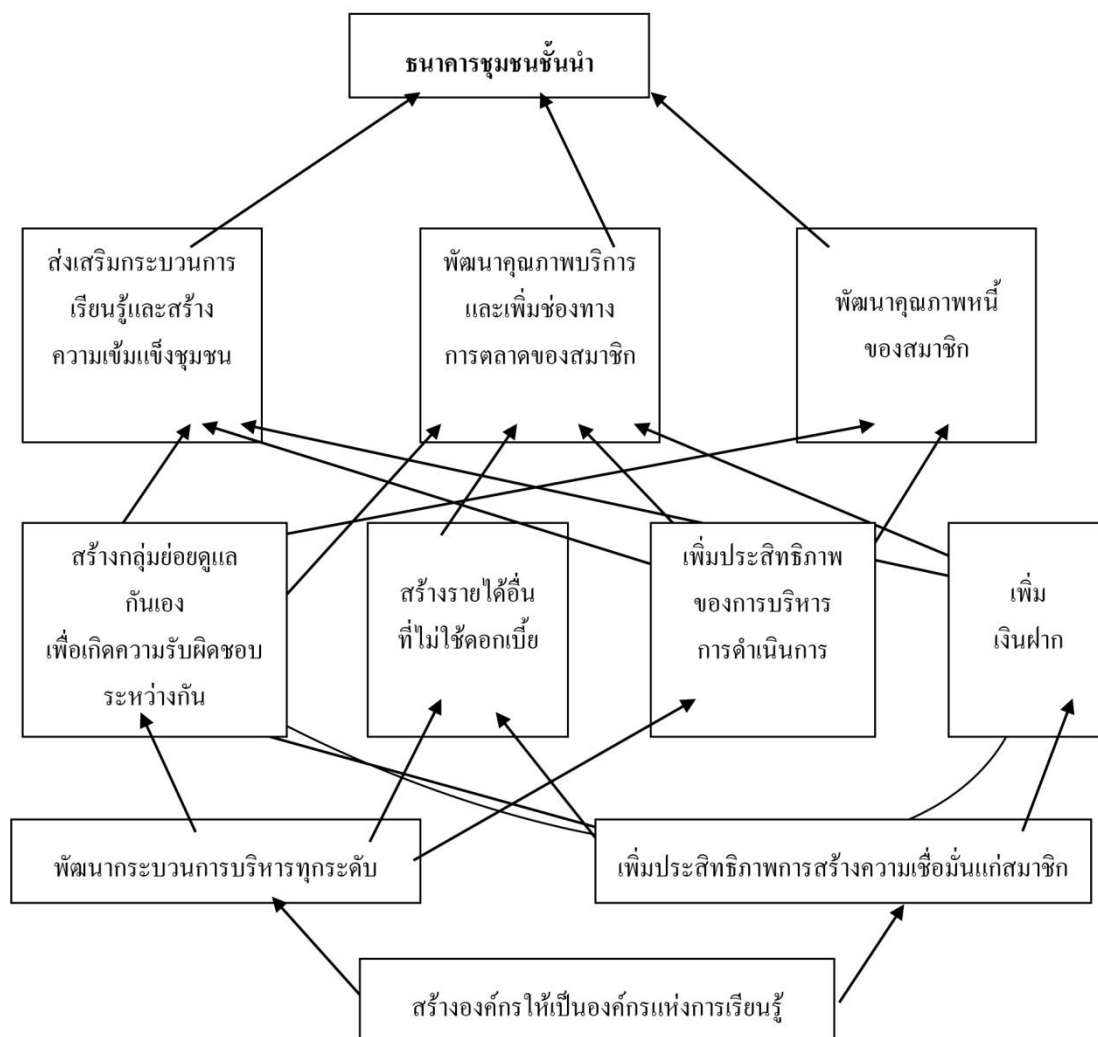
กลยุทธ์อื่น ๆ เลข กลุ่มต้องช่วยกันประเมินกลยุทธ์นี้ และตัดสินใจว่า ควรจะใช้กลยุทธ์นี้หรือไม่ถ้า
ควรใช้หรือไม่ควรใช้ สำหรับกลยุทธ์ที่ผ่านการประเมินแล้วจะเป็นกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติต่อไปทั้งนี้
การประเมินกลยุทธ์จะกระทำเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การประเมิน โดยการใช้เกณฑ์ 3 ประการคือ มีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นไปได้
หรือไม่ และยอมรับกันหรือไม่ ทั้งนี้อาจมีกลยุทธ์ทางเลือกที่ไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 3 ประการ
ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 การใช้เกณฑ์ประเมินกลยุทธ์

กลยุทธ์	เหมาะสมหรือไม่	เป็นไปได้หรือไม่	ยอมรับกันหรือไม่
1.....	✓	✓	✓
2.....	✓	-	✓
3.....	✓	✓	✓
4.....	-	✓	✓
ฯลฯ			

2. พิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ในแต่ละด้าน โดยอาจใช้วิธี
แผนที่กลยุทธ์ (Strategic map) ดังตัวอย่างธนาคารชุมชนแห่งหนึ่ง ดังภาพที่ 2-3

ภาพที่ 2-3 แผนที่กลยุทธ์ของธนาคารชุมชนแห่งหนึ่ง (นันทิยา หุตานูวัตร และณรงค์ หุตานูวัตร, 2545, หน้า 191)

3. พิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ที่ผ่านการประเมินด้วยเกณฑ์ข้างต้นแล้วกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม โดยคาดว่า เมื่อนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติแล้วสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มได้ ดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 ความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่ม

ด้าน	วัตถุประสงค์ ของกลุ่ม	เป้าหมาย ของกลุ่ม	กลยุทธ์	มาตรการ
ด้านการพัฒนา กลุ่ม	วัตถุประสงค์ที่ 1	เป้าหมายที่ 1	กลยุทธ์ที่ 1	มาตรการที่ 1 มาตรการที่ 2
		เป้าหมายที่ 2	กลยุทธ์ที่ 3	มาตรการที่ 1 มาตรการที่ 2 มาตรการที่ 3
		เป้าหมายที่ 3	กลยุทธ์ที่ 6	มาตรการที่ 1
	วัตถุประสงค์ที่ 2	เป้าหมายที่ 1	กลยุทธ์ที่ 1	มาตรการที่ 2
			กลยุทธ์ที่ 2	มาตรการที่ 1 มาตรการที่ 3
		เป้าหมายที่ 2	กลยุทธ์ที่ 4	มาตรการที่ 1
	วัตถุประสงค์ที่ 3	เป้าหมายที่ 1	กลยุทธ์ที่ 3	มาตรการที่ 2
		เป้าหมายที่ 2	กลยุทธ์ที่ 5	มาตรการที่ 3

ณัฐพันธ์ เจริญนันทน์ (2544, หน้า 198-199) กล่าวว่า การประเมินกลยุทธ์ (Evaluation of strategy) เป็นงานสำคัญที่มีผลต่อเนื่องถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลยุทธ์ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับการดำรงอยู่ขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารจะต้องทำการประเมินกลยุทธ์ เพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเหมาะสมกับความต้องการและสถานการณ์ขององค์กร การที่ผู้บริหารจะตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ใดมาใช้ในการดำเนินงาน จะต้องทำการวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก เพื่อให้แน่ใจว่าทางเลือกนั้นจะเกิดประโยชน์แก่องค์กรทั้งในระยะสั้นระยะยาว

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2553, หน้า 198-200) กล่าวถึง การประเมินกลยุทธ์ มีหลักเกณฑ์สำคัญ ดังนี้

ประการที่ 1 การยึดหลักการพิจารณาความเหมาะสม (Suitability) ซึ่งเป็นการประเมินคู่ว่ากลยุทธ์หรือทางเลือกเชิงกลยุทธ์ที่ใช้นั้นเหมาะสมเพียงไร คำว่าเหมาะสมเพียงไรนั้น หมายถึงพิจารณาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเหมาะสมเพียงไร ในกรณีนี้อาจจะหมายถึงว่า เป็นกลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นภัยอันตราย (Threat) หรืออาจจะเป็นกลยุทธ์ที่อาศัยช่องว่างที่เปิดกว้าง

ในแง่ของโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม (Opportunity) หรือเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงจุดแข็ง พูดย่าง ๆ ก็คือใช้จุดแข็งให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการ หรืออาจจะหมายถึงเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมในแง่ที่หาทางหลีกเลี่ยงส่วนที่เป็นผลมาจากจุดอ่อนแอ (Weakness) เป็นกลยุทธ์ที่พยายามแก้ไขจุดจุดคั่นที่เป็นปัญหา กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เกณฑ์ในการที่จะดูความเหมาะสมนั้น ก็คือ พิจารณากลยุทธ์คู่ไปกับเรื่องของ SWOT analysis นั้นเอง

ประการที่สองก็คือ การพิจารณาบนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ (Feasibility) กล่าวคือเป็นลักษณะของการประเมินกลยุทธ์ที่นำมาใช้นั้นมีโอกาสเป็นไปได้มากแค่ไหน สามารถดำเนินการได้ด้วยทรัพยากรที่เรามีอยู่เป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของภายในกรอบขององค์กร มองถึงความสำเร็จบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กร และพื้นฐานของสภาพแวดล้อมแค่ไหนนั่นเอง

ประการที่สามก็คือ การพิจารณาถึงการยอมรับ (Acceptability) กล่าวคือ เป็นการพิจารณาว่ากลยุทธ์ที่ใช้นั้นแม้ว่าจะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าผู้ที่มีส่วนได้เสียขององค์กรนั้นจะเห็นด้วยและจะยอมรับหรือไม่ นั่นก็คือ เป็นการพิจารณากลยุทธ์ดังกล่าว และยักรวมถึงการยอมรับในระดับประเทศเป็นมาตรการที่คิดว่าสามารถเป็นที่ยอมรับในทางการเมือง เป็นต้น

เมื่อมาพิจารณาถึงรายละเอียดในการประเมินกลยุทธ์ (Strategy evaluation) โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ทั้งสามประการนั้น เราจะพบว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ที่ว่าด้วยความเหมาะสม (Suitability) นั้น กลยุทธ์ที่นำมาใช้จะต้องตอบคำถามประเภทดังนี้ เช่น กลยุทธ์ที่ใช้นั้นสามารถที่จะฝ่าฟันอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดอันเป็นผลมาจากจุดอ่อน (Weakness) ของบริษัทหรือเป็นผลจากปัจจัยที่เป็นภัยอันตราย (Threat) ของสภาพแวดล้อม กล่าวคือ กลยุทธ์ดังกล่าวนั้นจะสามารถทำให้บริษัทหรือองค์กรสามารถที่จะต่อสู้กับคู่แข่งซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญได้แค่ไหน กลยุทธ์ที่ใช้นั้นภายใต้ข้อจำกัดของสภาพคล่องซึ่งเป็นจุดอ่อน จะเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยแก้ไขปัญหานั้นที่เป็นจุดอ่อนได้แค่ไหน นอกจากนี้การพิจารณาถึงความเหมาะสมของการใช้กลยุทธ์อาจจะเป็นการพิจารณากลยุทธ์ โดยเทียบเคียงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น วัตถุประสงค์ในแง่ของเป้าหมาย ของกำไร วัตถุประสงค์ในแง่ของเป้าหมายการขยายตัว หรือวัตถุประสงค์ในแง่เป้าหมายของการควบคุม การดูถึงทางเลือกกลยุทธ์ที่จะสอดคล้องกับเป้าหมายดังกล่าว ก็เป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมในการใช้กลยุทธ์

ในส่วนรายละเอียดที่จะมาพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ (Feasibility) ในแง่รายละเอียดนั้นอาจจะหมายความว่า ต้องมาคำนึงว่ากลยุทธ์ดังกล่าวนี้จะหาเงินที่ไหนมาดำเนินการได้ กลยุทธ์นั้นถ้ามองจากโครงสร้างองค์กรจะมีความเป็นไปได้ว่าจะบรรลุข้อจำกัดหรือ

เป้าหมายดังกล่าวได้แค่ไหน กลยุทธ์ดังกล่าวได้คำนึงถึงตำแหน่งทางด้านการตลาดว่ามีความเป็นไปได้ว่าจะใช้ประโยชน์จากตัวนี้ให้เป็นรูปธรรมได้อย่างไร ตลอดจนพิจารณาถึงระดับเทคโนโลยีที่เรามีอยู่ว่าเราจะสามารถใช้กลยุทธ์นี้เหมาะสมกับเทคโนโลยีที่เรามีอยู่หรือไม่มีความเป็นไปได้แค่ไหนภายใต้ข้อจำกัดในแง่ทรัพยากรที่เราจะดำเนินการดังกล่าวนี้ให้เป็นผลสำเร็จ ตัวอย่างต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นอีกภาพหนึ่งของรายละเอียดในการพิจารณาการประเมิน กลยุทธ์บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ที่ว่าด้วยความเป็นไปได้ (Feasibility)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ของการยอมรับ (Acceptability) ในแง่รายละเอียดย่อมาหมายถึง การพิจารณาว่าการดำเนินการต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น ในเรื่องของความเสียหายทางการเงินซึ่งจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการเป็นสิ่งที่ยอมรับได้มากแค่ไหน ผู้ถือหุ้นหรือ ผู้ที่มีอำนาจในบริษัทจะสามารถยอมรับกันทั้งหมดทั่วไปได้หรือไม่ ระดับความเหมาะสมของต้นทุนต่อกำไร (Cost benefit) ที่ยอมรับได้ของผู้ถือหุ้น การดำเนินการที่สอดคล้องรับค่านิยมขององค์กร ตลอดจนการยอมรับของชุมชนหรือของสังคม เป็นต้น

ตารางที่ 2-5 เกณฑ์การประเมินกลยุทธ์

การประเมินกลยุทธ์	สต๊อฟเฟิลบีม	นันทิยา หุตานูวัตร ณรงค์ หุตานูวัตร	สมชาย ภคภาสณวีวัฒน์
1. ความเหมาะสม	✓	✓	✓
2. ความเป็นไปได้	✓	✓	✓
3. การยอมรับได้	-	✓	✓
4. ความเป็นประโยชน์	✓	-	-
5. ความถูกต้อง	-	-	-

สรุปได้ว่า การประเมินการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่ดีนั้น จะประกอบด้วย การประเมิน 3 ด้านได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ (Stufflebeam, 1967 อ้างถึงใน สุรีย์มาศ สุขกสิ, 2549, หน้า 56-60; นันทิยา หุตานูวัตรและณรงค์ หุตานูวัตร, 2545, หน้า 190-192 และสมชาย ภคภาสณวีวัฒน์, 2553, หน้า 198-200)

1. ด้านความเหมาะสม (Suitability) ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง คุณสมบัติของการพัฒนาหลักสูตรการจัด

การศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ความเป็นไปได้ (Feasibility) ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง คุณสมบัติของการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมีโอกาสประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

3. ความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง คุณสมบัติของการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น ประเมินผลได้ข้อมูล สารสนเทศ ความต้องการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ นำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงได้หรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ไพเราะ ไตรติลานนท์ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแผนกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นที่เน้นความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันการติดยาเสพติด กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นกับชุมชนในการป้องกันการติดยาเสพติด 2) วิเคราะห์แผนชุมชนเพื่อหาประเด็นหลักที่สะท้อนความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น และชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการป้องกันการติดยาเสพติด และ 3) พัฒนาแผนกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นที่เน้นความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันการติดยาเสพติด โดยใช้กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์) กลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นที่เน้นความร่วมมือกับชุมชนควรครอบคลุม 8 ประเด็น คือ 1) ปรับปรุงการประสานงานด้านความร่วมมือในการป้องกันการติดยาเสพติดให้ครอบคลุมทุกชุมชน

- 2) ปรับปรุงให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยทำงานเชิงรุกด้านการป้องกันการติดยาเสพติด 3) ปรับปรุงระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลด้านการป้องกันการติดยาเสพติด 4) ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติด 5) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางสังคมเพื่อลดความเสี่ยงในการติดยาเสพติด 6) พัฒนาศักยภาพของประชาชนกลุ่มเสี่ยงในการจัดกิจกรรมป้องกันการติดยาเสพติด 7) ขยายเครือข่ายคลินิกชุมชนออนไลน์ และ
- 8) รวมพลังระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครือข่ายป้องกันการติดยาเสพติด

ฉลอง ชาตรุประชีวิน (2552) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างและตรวจสอบกลยุทธ์ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเพื่อประเมินกลยุทธ์ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ และด้านกระบวนการจัดการ และพบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 19 กลยุทธ์ย่อย 77 กลวิธี และ 78 ตัวชี้วัด คือ 1) กลยุทธ์การส่งเสริมงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2) กลยุทธ์การส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรม 3) กลยุทธ์การส่งเสริมกระบวนการจัดกิจกรรม และ 4) กลยุทธ์การส่งเสริมการนำนวัตกรรมและการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

วีระ ภูสุข (2550) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดทำแผนสามปีของเทศบาลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ใน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดทำแผน ขั้นตอนการเตรียมการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนการติดตามการประเมินผล ในภาพรวมมีการปฏิบัติมากและในส่วนปัญหาในภาพรวมมีปัญหาลานกลาง เท่า ๆ กัน ทุกด้าน และ 2) การพัฒนากลยุทธ์การจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก มีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจนทุกด้าน เป็นไปตามแนวทางและสอดคล้องกับการดำเนินงานในด้านพันธกิจ กลยุทธ์และความต้องการของประชาชน

มนัส อุดม (2549) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การเตรียมความพร้อมการถ่ายโอน การศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่าวรลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่าวรลักษณ์บุรี จังหวัด กำแพงเพชร กรณีใช้แบบสอบถามในภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเพียงข้อเดียว คือ การส่งเสริม ประสพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ด้านรูปแบบวิธีการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านการจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา ด้านการจัด การศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและด้านความคิดเห็นของ ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2) ปัญหาการเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่าวรลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร กรณีใช้แบบสอบถาม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างประสพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดรูปแบบและ การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า มีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณอันเกิดจากการติดขัดที่ระเบียบการจ่ายเงินอุดหนุนให้กับ สถานศึกษาคณะกรรมการจัดทำแผนไม่เห็นความสำคัญในเรื่องของการศึกษา บุคลากรขององค์การ บริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาเอง และการจัดการศึกษาเป็นเรื่อง ใหม่สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะเป็นผู้ดำเนินการ 3) การพัฒนากลยุทธ์การเตรียม ความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตอำเภอขามเฒ่าวรลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสและ อุปสรรค ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ด้วยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT matrix เพื่อกำหนด กลยุทธ์โดยการเปรียบเทียบจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เพื่อความสอดคล้องของ การกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์รุกไปข้างหน้า (S-O strategies) กลยุทธ์พัฒนาภายใน (W-O strategies) กลยุทธ์สร้างพันธมิตร (S-T strategies) และกลยุทธ์ปรับเปลี่ยน (W-T strategies) กลยุทธ์การเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 กลยุทธ์ คือ 1) พัฒนากุศลกรขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการถ่ายโอน การศึกษา และวิธีการเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษา 2) พัฒนาระบบการบริหารจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพตามความต้องการของผู้บริหาร

และชุมชน 3) มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้จนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน 4) จัดให้มีฝ่ายการศึกษารับผิดชอบด้านการศึกษา โดยเฉพาะ 5) อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในองค์กรบริหารส่วนตำบล 6) ประสานงานและประชาสัมพันธ์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนการศึกษาและ 7) ลดการจัดสรรงบประมาณในส่วนอื่นที่มีใช้โครงการจัดการศึกษาแล้วปรับเปลี่ยนการสนับสนุนสถานศึกษา

ประดิษฐ์ อารยะการกุล (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัย และพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการบริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 121 คน จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จัดทำกลยุทธ์โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อจัดร่างกลยุทธ์ จัดประชุมกลุ่มสนทนา และตรวจสอบกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่เหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติจริง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภายนอกที่ชี้นำกลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอย่างมาก ทั้งในปัจจุบันและจะส่งผลต่อไปในอนาคต ได้แก่ ทิศทางการพัฒนาของประเทศที่มุ่งไปสู่สังคมดิจิทัล และการให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมตลอดอายุงานของแรงงานที่ประกอบวิชาชีพชั้นสูง ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอย่างมากทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต คือ คุณภาพของนักศึกษา การสนับสนุนด้านงบประมาณจากที่มีแนวโน้มลดลง และการขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ด้านความเป็นผู้นำทางต้นทุนของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย 4 กลุ่มกลยุทธ์ คือ 1) พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ 2) นักศึกษา 3) การบริหารและการเงิน 4) เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์กลยุทธ์ด้านการสร้างความแตกต่างของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม กลยุทธ์ คือ 1) พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ 2) นักศึกษา 3) การพัฒนาศักยภาพทางวิชาการ 4) ความได้เปรียบในการแข่งขันเชิงการตลาด กลยุทธ์การกำจัดขอบเขตประกอบด้วย 4กลุ่มกลยุทธ์ คือ 1) พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ 2) ความเป็นเลิศทางวิชาการ 3) การพัฒนาประชาคม 4) เป้าหมายเจาะจง การวิจัย พบว่า การพัฒนามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในภาพรวมควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่พบทั้ง 3 ด้านของกลยุทธ์

การแข่งขัน กลยุทธ์ที่มีความสำคัญลำดับรองลงมา ควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ด้านนักศึกษา กลยุทธ์ด้านการบริหาร และกลยุทธ์ด้านวิชาการ

บรรจบ พรหมถาวร (2546) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไข พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนสามพร้าววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี สามารถป้องกันและแก้ไข พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้ในระดับดี แต่มีบางพฤติกรรมที่ต้องพัฒนา ต่อไปคือ พฤติกรรมการแต่งกายไม่ถูกระเบียบ ต้องอาศัยการติดตามผลการพัฒนาอย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง จะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ พึงประสงค์ของนักเรียน และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติต่อไป

จ่านง เหลาะ โต้ะหมั่น (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดแผนพัฒนาตำบลด้านการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 และชั้น 2 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 และชั้น 2 มีการดำเนินการในอันดับสูงในแต่ละเรื่อง ดังนี้ 1) เรื่องการมีส่วนร่วมคิด ศึกษาสภาพปัจจุบัน กระบวนการที่ดำเนินมากที่สุด สามอันดับแรก คือ การสำรวจปัญหาและความต้องการจาก ประชากรในท้องถิ่น แต่งตั้งคณะทำงานโดยมีตัวแทนประชาคม ศึกษาวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม ทางสังคม และความต้องการของชุมชน 2) เรื่องการมีส่วนร่วมจัดทำแผน พบว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลกำหนดนโยบายเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตามสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น มากที่สุด 3) เรื่องการมีส่วนร่วมตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นต่อแผนงาน องค์การบริหาร ส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาคมซักถามได้อย่างอิสระ สำหรับปัญหาที่พบ ได้แก่ บุคลากรขาด ความรู้ความเข้าใจประเด็นการทำแผน การได้มาของข้อมูล การกำหนดนโยบาย และการปรับปรุง แผนให้สอดคล้องกับความต้องการ

สุพจน์ ทรายแก้ว (2543, หน้า 185-187) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปรับปรุงประสิทธิภาพ การทำงานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ทำหน้าที่ด้าน การเสนอแนะนโยบาย การอำนวยความสะดวก การประสานการปฏิบัติ และกำกับติดตามผลการดำเนินการ ด้านการพัฒนาการศึกษา การส่งเสริม การศาสนาและวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ดังกล่าวที่ผ่านมายังไม่สามารถดำเนินการให้เกิดสัมฤทธิ์ผลได้รัฐบาลยังไม่สามารถ สนับสนุนงบประมาณด้านการพัฒนาการศึกษาการส่งเสริมการศาสนาและวัฒนธรรมได้อย่างเต็มที่ ความซับซ้อนของปัญหาสังคม ทำให้การทำงานด้านการพัฒนานโยบายและการวางแผนการพัฒนา

การส่งเสริมและศาสนาและวัฒนธรรม มีความยุ่งยากมากขึ้น ดังนั้นการนำแนวกลยุทธ์ไปปฏิบัติ คือ ผู้บริหารควรจะต้องสร้างระบบการควบคุม เพื่อการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดทำ แผนปฏิบัติการ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การปฏิบัติงาน 4) การรายงานผล สำหรับกลยุทธ์ที่จะ ดำเนินการในอนาคต มี 2 ด้าน คือ กลยุทธ์เชิงนโยบาย ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์แนวโน้ม ความต้องการและความสามารถในการตอบสนองกำลังคนแต่ละภาคเศรษฐกิจแต่ละด้าน ทั้งใน เชิงปริมาณและคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการในสาขาต่าง ๆ ดังนี้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบริการ ช่างเทคนิค ช่างฝีมือแรงงาน 2) ศึกษาวิเคราะห์พัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเกณฑ์มาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้าน การเมือง การปกครอง ด้านคุณภาพชีวิตและด้านสิ่งแวดล้อม ด้านรูปแบบการกระจายโอกาส ทางการศึกษา ด้านการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนและนอกระบบ โรงเรียน ด้านการจัด โครงสร้างองค์กรบริหารการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมในภูมิภาค กลยุทธ์การพัฒนาองค์กร คือเร่งปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบงานและจิตสมรรถนพในการทำงานของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสอดคล้องกับภารกิจหลักในอนาคตอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยด้าน โครงสร้างเร่งปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ส่วนวิชาการให้เอื้อต่อการทำงานแบบประสาน สัมพันธ์ และใช้เกณฑ์การจัดแบ่งหน้าที่เน้น สาขางานและจัดโครงสร้างองค์กรให้เป็นแบบเมตริกซ์ (Matrix organization) ด้านระบบงานจะดำเนินการปรับปรุงขั้นตอนระเบียบวิธีการปฏิบัติงานให้ คล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จัดให้มีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง และผู้อำนวยการกองทุกกอง และมีคณะอนุกรรมการ ด้านการวิจัย นโยบายและด้านการพัฒนา คุณภาพองค์กร นำหลักการวางแผนแบบเป็นทีมมาใช้ในการวางแผนงาน การพัฒนาระบบ สารสนเทศเพื่อจัดการ (MIS) การพัฒนานโยบายด้านการบริหารงานบุคคลภายใต้การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาจิตสมรรถนะของบุคคลด้านการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบการจ้างหน่วยงานในงานเชิงบริการ เช่น การทำความสะอาดสถานที่ ด้านงบประมาณ พัฒนาระบบงบประมาณให้เป็นแบบแผนงานโครงการ เร่งศึกษาการจัดทำเกณฑ์ มาตรฐานเกี่ยวกับวัสดุ ครุภัณฑ์สำหรับแผนงาน โครงการ ปรับแนวทางการจัดทำงบประมาณ ด้านกำลังคน หรือด้านของเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีการจัดการสมัยใหม่ให้สอดคล้อง กับนโยบายรัฐบาล

งานวิจัยต่างประเทศ

Ansoff (1965, pp. 2-7) ได้วิจัยการจัดการเชิงกลยุทธ์ ได้เสนอว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การสร้างและการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนต่อการบรรลุ เป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารเชิงกลยุทธ์ควรที่จะนำการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์เข้าสู่องค์กร พยายามที่

จะสร้างโครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ พร้อมทั้งเลือกและพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถเหมาะสม

Bank (1992, pp. 146-147) ได้วิจัยการจัดการเชิงกลยุทธ์ในศูนย์ศิลปะที่ไม่มุ่งกำไร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบหรือลักษณะขององค์กรเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเชิงกลยุทธ์ ศูนย์ศิลปะที่ไม่มุ่งกำไร 5 แห่ง ในวอชิงตันดี ซี ได้ถูกเลือกขึ้นมาโดยมีความแตกต่างในด้านขนาดและภารกิจหลัก จากการสำรวจพบว่า มีความเป็นไปได้ในการใช้การจัดการเชิงกลยุทธ์ในองค์กรเหล่านั้น โดยที่แนวทางการดำเนินการและกลยุทธ์ที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กร โดยมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละองค์กร

Climent and Francisco (1992, p. 36) ได้ศึกษาบทบาทของการจัดการเชิงกลยุทธ์และกลยุทธ์ขององค์กร โดยแยกเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการอธิบายสาระสำคัญของ “กลยุทธ์” และ “การบริหารเชิงกลยุทธ์ในองค์กร” และส่วนที่สองแสดงการสร้าง “กลยุทธ์” ในองค์กรที่แตกต่างกัน กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นจะช่วยลดจุดอ่อนและสร้างจุดแข็งในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้กลยุทธ์ที่สร้างนั้นยังมุ่งสร้างโอกาส และหลบหลีกความเสี่ยงในสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กรอีกด้วย การวิจัยครั้งนี้ได้อธิบายถึง 1) ระบบการบริหารทั้งหมด 2) กลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์ในฐานะที่เป็นระบบประสานงานกลาง 3) กลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์ในส่วนของระบบปฏิบัติงาน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างบุคลากรและคุณภาพโดยรวมเป็นภารกิจของการบริหารงานโดยทั่วไป กระบวนการจัดการกลยุทธ์ที่แสดงในดัชนีพจนานุกรมนี้มีดังนี้ 1) การสร้างแผนกลยุทธ์ โดยการศึกษาการดำเนินงานในอดีต แจกแจงและประเมินสถานการณ์ในปัจจุบัน วิเคราะห์วัตถุประสงค์และทรัพยากรมนุษย์ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมสร้างทางเลือกกลยุทธ์ และคัดเลือกกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 2) การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติและ 3) การควบคุมให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การที่สถานศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการดูแลนักเรียน ด้านการจัดการศึกษา และด้านการส่งต่อนักเรียนผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้แนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา และ แนวทาง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมี 3 ขั้นตอนดังกล่าว มีขั้นตอนการวิจัย ดังภาพที่ 3-1

ภาพที่ 3-1 ขั้นตอนการวิจัย

**ขั้นตอนที่ 1 ปัญหา และแนวทาง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**1. ปัญหา และแนวทาง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)**

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2556 จำนวน 3,695 คน
จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 250 คน
2) ครู	จำนวน 2,695 คน
3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 750 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2556 จำนวน 744 คน
กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางที่ Krejcie and Morgan (1970) ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการ
สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามตำแหน่งจำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 152 คน
2) ครู	จำนวน 338 คน
3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 254 คน

สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางที่ Krejcie and Morgan (1970)
และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

- 1) ใช้เขตพื้นที่ภาคและตำแหน่งเป็นตัวแทนสำหรับแบ่งชั้นภูมิ
- 2) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละ

ชั้นภูมิ

- 3) ทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละชั้นภูมิตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในข้อ 2)
 4) เมื่อสุ่มโรงเรียนใด จะได้ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน
 ในโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนครู ทำการสุ่มตามสัดส่วนของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน
 รายละเอียดแสดงประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏในตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาปัญหาแนวทางและปัจจัย
 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	
	ประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
1. ผู้บริหาร	250	152
2. ครู	2,695	338
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	750	254
รวม	3,695	744

หมายเหตุ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2555 ข)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ตอน ได้แก่
 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklists)
 ตอนที่ 2 สอบถามปัญหาการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือ มากที่สุด มาก
 ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

1.3 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม ตามลำดับ ดังนี้

1.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.3.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.3 สร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ปัญหาแนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการ ผู้ควบคุมคุชฎินิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง

1.3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการ ผู้ควบคุมคุชฎินิพนธ์

1.3.6 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานวิจัย ด้านการวิจัย ด้านการพัฒนาการจัดการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจน ความครอบคลุม และความครบถ้วนของรายการที่ถามในสิ่งที่ต้องการวัด ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ปัญหา และแนวทาง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้แก่

- 1) ดร.บัญญัติ จันทร์ดา ผู้อำนวยการ โรงเรียน ภ.ป.ร.ราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม
- 2) ดร.เฉลิมพล พลमुख อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา

- 3) ดร.สุรพล เสนบุญ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

- 4) ดร.ณรงษ์ ชาวเพชร ผู้อำนวยการ โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี

- 5) ดร.ณรงค์ ศิริเมือง ผู้อำนวยการ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต

1.3.7 นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ของแบบสอบถาม มาคำนวณค่า IOC (Index of item objective congruence) และพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00

1.3.8 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3.9 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbac's alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.94

1.3.10 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตามลำดับดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยของหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง อนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ไปยังโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยแนบซองเปล่าติดแสตมป์ จ่าหน้าซอง จากผู้วิจัยไปถึงสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ให้ข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

1.4.3 ผู้วิจัยติดตาม รวบรวมแบบสอบถามที่คืนทางไปรษณีย์ให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ และนำมาตรวจสอบความครบถ้วน ถูกต้องของการตอบ เพื่อเตรียมไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

1.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาแนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกรมวิชาการ (2545, หน้า 82) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ แล้วแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.5.3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

2. ปัญหา และ แนวทาง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนิน ปัญหา และแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 12 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 3 คน
2.1.2 ครู	จำนวน 5 คน
2.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 4 คน

2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานผู้ให้ข้อมูล โดยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

2.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ตามกำหนดการ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามขอบเขตของเนื้อหา เพื่อทำความเข้าใจในการตรวจสอบข้อมูลและเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์ร่วมกัน โดยมีประเด็น ดังนี้

1) ปัญหาการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) แนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปร่วมกัน

2.2.4 ผู้วิจัยสรุปผลจากการสนทนากลุ่ม และเปิดโอกาสให้มีการเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์

2.2.5 ผู้วิจัยสรุปรวบรวมข้อมูลการนำเสนอของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียง สรุปเป็นปัญหา และแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best practice) โดยสัมภาษณ์

1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best practice) 2 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 6 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และรองผู้บริหาร จำนวน 2 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ คือ เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 46 จังหวัดชัยนาท มีรายชื่อในการสัมภาษณ์ คือ นายสำเริง กิปัญญา นายมงคล มีทอง และ นายนิรันดร เรือนสวัสดิ์ และสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่น จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี รายชื่อในการสัมภาษณ์ คือ นายดำรงสิทธิ์ เบ้าศิลป์ นายพงษ์ชัย ปานศิริ และ นายชนาธิป กาละพันธ์

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ใน 3 ด้าน คือ 1) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์กรประกอบคือ ที่พัก อาหาร สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาจัดการศึกษา องค์กรประกอบคือ ทักษะพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ และ 3) การส่งต่อนักเรียน องค์กรประกอบคือ การส่งต่อเพื่อการศึกษา และการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

1.3 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.3.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ใน 3 ด้าน คือ 1) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์กรประกอบคือ ที่พัก อาหาร สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาจัดการศึกษา องค์กรประกอบคือ ทักษะพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ และ 3) การส่งต่อนักเรียน องค์กรประกอบคือ การส่งต่อเพื่อการศึกษา และการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

1.3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานคณะกรรมการและกรรมการผู้ควบคุมคณานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง

1.3.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของประธานคณะกรรมการผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์

1.3.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือที่ออกจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ อนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยนัดหมายผู้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

1.4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อน ไปสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบแนวคำถามและเตรียมการตอบ

1.4.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ และจัดบันทึกด้วยตนเอง และผู้ช่วยนักวิจัย จัดบันทึก และบันทึกเทป

1.4.4 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ได้ครบทุกคนตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยนำเนื้อหาที่จัดบันทึกไว้ในแบบบันทึกการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมนอกและการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

2.1 แหล่งข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมนอกและการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรองผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงาน

การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 20 คน โดยการสุ่มแบบ
เจาะจง (Purposive sampling)

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือเชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน

2.1.2 ครู มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 10 คน

2.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน

2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกและการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก
บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขั้นตอนการดำเนินการ
ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานให้ผู้ให้ข้อมูล โดยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่
ที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ พร้อมทั้งส่งกำหนดการจัดการกิจกรรมในการประชุม และสรุป
ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เพื่อมอบให้ผู้เข้าร่วมประชุม ได้ศึกษาล่วงหน้าก่อนเข้าร่วมประชุม

2.2.2 ผู้วิจัยประสานงานการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมนอก และการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการ
ศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก
บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการ ดังนี้

1) จัดเตรียมข้อมูลปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1

2) จัดเตรียมความพร้อมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวก
ต่าง ๆ

3) ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามกำหนดการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
(Workshop) ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมนอก และการจัดทำร่าง
กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยเชิญ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนากลยุทธ์ มาเป็นวิทยากรร่วม โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้จัดบันทึกและบันทึก
เทป มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- 3.1) ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังบรรยายจากวิทยากรเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำกลยุทธ์
- 3.2) ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ เพื่อประกอบการพิจารณา ได้แก่ ปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็น 2 กลุ่มย่อย
- 3.3) ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่ม ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก (SWOT analysis) การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.4) ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.5) ที่ประชุมร่วมกันสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของ การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.6) แบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเป็น 2 กลุ่มย่อย เพื่อร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Goals) ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.7) ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลการกำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Goals) ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันให้ ข้อเสนอแนะ และร่วมกันสรุปเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Goals) ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.8) ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เข้าร่วมประชุมในกลุ่มย่อย 2 กลุ่มย่อยเดิม เพื่อร่วมกันจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบกำหนดกลยุทธ์ SWOT matrix model

3.9) ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่มนำเสนอร่าง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เข้าร่วม ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ข้อเสนอแนะ และร่วมกันสรุปเป็นร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.3.1 สรุปผลการประชุมปฏิบัติการ โดยการประมวลเรียบเรียงและสังเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการ วิเคราะห์ SWOT วิเคราะห์ภายใน ประกอบด้วย โครงสร้างและนโยบาย (S1) ผลผลิตและการบริการ (S2) บุคลากร (M1) ประสิทธิภาพทางการเงิน (M2) วัสดุทรัพยากร (M3) และการบริหารจัดการ (M4) การวิเคราะห์ภายนอก ประกอบด้วย สังคม (S) เศรษฐกิจ (E) การเมือง (P) และเทคโนโลยี (T) และจัดสร้างกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT Matrix strategic map

2.3.2 สรุปผลการจัดทำร่างการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.3 ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน สภาพแวดล้อมภายในและ ภายนอกของการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานตามกระบวนการ SWOT

2.3.4 ผู้วิจัยสรุปร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

การดำเนินการตามขั้นตอนนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาตรวจสอบร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) (Stufflebeam, 1967 อ้างถึงใน สุริย์มาศ สุขกสิ, 2549, หน้า 56-60; นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2545, หน้า 190-192; สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2553, หน้า 198-200) โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้วิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เป็นผู้ตรวจสอบร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อตรวจสอบร่างกลยุทธ์ ด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนากลยุทธ์การบริหาร โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังต่อไปนี้

3.1.1 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 4 คน

3.1.2 เป็นผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 คน

3.1.3 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 คน

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้วิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากฝ่ายบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และส่งหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งแจ้งกำหนดการสัมมนา และแนบเอกสารร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อขอระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาล่วงหน้าก่อนการจัดสัมมนา

3.2.2 จัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ วิพากษ์ผลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อขอระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนากลยุทธ์ ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันตรวจสอบและวิพากษ์กลยุทธ์ในทุกมุมมอง โดยมีการบันทึกภาพบันทึกเสียงตลอดการสัมมนา

3.2.3 ผู้วิจัยร่วมสัมมนาและบันทึกข้อมูล เกี่ยวกับผลการตรวจสอบจากข้อวิพากษ์กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อขอระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.4 ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำสรุปผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

3.2.5 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อขอระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมติการตรวจสอบจากข้อวิพากษ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูล จากมติของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ให้มีความคิดรวบยอดของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อขอระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อขอระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อขอระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) (Stufflebeam, 1967 อ้างถึงใน สุริย์มาศ สุขกสิ, 2549, หน้า 56-60; นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2545, หน้า 190-192; สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2553, หน้า 198-200) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีรู้ความสามารถด้านแผนกลยุทธ์ จำนวน 12 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

1.1 เป็นนักวิชาการที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 1 คน

1.2 เป็นผู้บริหารการศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

1.3 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

1.4 เป็นครู ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งได้ 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklists)

ตอนที่ 2 ความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

3. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม ตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานคณะกรรมการและกรรมการ ผู้ควบคุมคณาจารย์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของประธานคณะกรรมการ ผู้ควบคุมคณาจารย์

3.6 ปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือที่ออกจากงานฝ่ายบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยส่งสรุปกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และ ความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ของกลยุทธ์แต่ละข้อ ที่เป็นผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 2 เพื่อประกอบการพิจารณาและส่งแบบสอบถามพร้อมซองเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัย ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์กลับมายังผู้วิจัย

4.3 ผู้วิจัยติดตาม รวบรวมแบบสอบถามที่ส่งคืนทางไปรษณีย์ ให้ได้ครบตามจำนวน ที่ต้องการ และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของการตอบ เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากตอบคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิที่ระบุไว้ในแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น โดยการนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ โดยกรมวิชาการ (2545, หน้า 82) แล้วแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ทิศทางกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ทิศทางกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ทิศทางกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ทิศทางกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ทิศทางกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการนำเสนอ ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม

1.1.1 ผลการศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังตารางที่ 4-1 ถึง 4-3

ตารางที่ 4-1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการดูแลนักเรียน

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการดูแลนักเรียน	ปัญหา (N = 744)		ระดับ	แนวทาง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	
1. การจัดแยกที่พักอาศัยอย่างเป็นสัดส่วน	3.12	1.59	ปานกลาง	4.21	1.14	มาก
2. การจัดภูมิทัศน์และบรรยากาศรอบที่พัก	3.02	1.42	ปานกลาง	4.09	1.11	มาก
3. การจัดทำโครงสร้างอาคารที่พักที่ได้มาตรฐาน	3.13	1.37	ปานกลาง	4.18	1.08	มาก
4. การจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมตาม ความต้องการจำเป็น	3.13	1.34	ปานกลาง	4.19	1.02	มาก
5. การจัดระบบรักษาความปลอดภัย	3.16	1.28	ปานกลาง	4.22	0.97	มาก
6. การจัดระบบสาธารณูปโภค	3.18	1.28	ปานกลาง	4.19	1.02	มาก
7. การจัดเครื่องยาเวชภัณฑ์	3.06	1.36	ปานกลาง	4.11	1.04	มาก
8. การจัดบุคลากรรับผิดชอบดูแล	3.29	1.34	ปานกลาง	4.29	1.03	มาก
9. การจัดระบบการรักษาความสะอาด สถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร	3.12	1.34	ปานกลาง	4.28	1.0	มาก
10. การจัดสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม สถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร	3.06	1.28	ปานกลาง	4.23	1.04	มาก
11. การจัดวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร ที่ได้มาตรฐาน	2.97	1.29	ปานกลาง	4.20	1.04	มาก
12. การจัดระบบการจัดซื้ออาหารที่มีมาตรฐาน	3.06	1.30	ปานกลาง	4.16	1.07	มาก
13. การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน	3.25	1.32	ปานกลาง	4.31	0.87	มาก

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการดูแลนักเรียน	ปัญหา (N = 744)		ระดับ	แนวทาง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	
14. การจัดอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ	3.12	1.44	ปานกลาง	4.31	1.03	มาก
15. การจัดบุคลากรสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหาร	3.14	1.34	ปานกลาง	4.25	1.04	มาก
16. การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพ	3.14	1.33	ปานกลาง	4.18	1.06	มาก
17. การบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบาย	3.15	1.32	ปานกลาง	4.23	1.00	มาก
18. การจัดโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน	3.09	1.30	ปานกลาง	4.19	1.04	มาก
19. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ	3.11	1.39	ปานกลาง	4.29	1.04	มาก
20. การบริการอนามัยโรงเรียนในด้านการป้องกัน รักษาพยาบาลฟื้นฟูสภาพการตรวจสุขภาพ และการเฝ้าระวัง	3.13	1.34	ปานกลาง	4.27	1.01	มาก
21. การจัดกิจกรรมสุขศึกษาทั้งในและนอกหลักสูตร	3.14	1.33	ปานกลาง	4.18	1.03	มาก
22. การจัดโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย	3.11	1.35	ปานกลาง	4.26	1.00	มาก
23. การจัดกิจกรรมนันทนาการ สันทนาการ และการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	3.03	1.44	ปานกลาง	4.15	1.14	มาก
24. การจัดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง ได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักบำบัดจิต	3.10	1.09	ปานกลาง	4.13	1.05	มาก
25. การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	3.06	1.22	ปานกลาง	4.14	1.11	มาก

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการดูแลนักเรียน	ปัญหา (N = 744)		ระดับ	แนวทาง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	
26. การส่งเสริมบุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	3.12	1.23	ปานกลาง	4.12	1.09	มาก
27. การจัดสภาพภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย	3.05	1.41	ปานกลาง	4.10	1.18	มาก
28. การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาสิ่งแวดล้อม	3.13	1.28	ปานกลาง	4.14	1.03	มาก
29. การกำกับ ติดตาม ดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม	3.03	1.33	ปานกลาง	4.03	1.20	มาก
30. การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	3.14	1.33	ปานกลาง	4.18	1.11	มาก
31. การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	3.22	1.17	ปานกลาง	4.15	1.09	มาก
รวม	3.13	1.32	ปานกลาง	4.19	1.05	มาก

จากตารางที่ 4-1 พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดูแลนักเรียน มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับของปัญหาสูงสุด คือ การจัดบุคลากรรับผิดชอบดูแล รองลงมา คือ การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน และต่ำสุดคือการจัดวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร ที่ได้มาตรฐาน ระดับแนวทาง ด้านการดูแลนักเรียน มีค่าอยู่ในระดับ มาก โดยระดับแนวทางสูงสุด คือ การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน รองลงมา คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ และต่ำสุด คือ การจัดภูมิทัศน์และบรรยากาศรอบที่พัก

แนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการดูแลนักเรียน มีค่าอยู่ในระดับมาก โดยระดับของแนวทางสูงสุด คือ การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน รองลงมา คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ และต่ำสุด คือ การจัดภูมิทัศน์และบรรยากาศรอบที่พัก

ตารางที่ 4-2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ด้านการจัดการศึกษา	ปัญหา (N = 744)		ระดับ	แนวทาง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	3.20	1.37	ปานกลาง	4.30	1.09	มาก
2. ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	3.17	1.29	ปานกลาง	4.29	1.08	มาก
3. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต	3.24	1.33	ปานกลาง	4.21	1.14	มาก
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	3.26	1.19	ปานกลาง	4.23	1.05	มาก
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	3.30	1.26	ปานกลาง	4.25	1.11	มาก
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	3.31	1.19	ปานกลาง	4.27	1.10	มาก
7. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	3.15	1.36	ปานกลาง	4.28	1.17	มาก
8. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	3.08	1.47	ปานกลาง	4.19	1.15	มาก
9. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	3.19	1.74	ปานกลาง	4.24	1.22	มาก
10. ซื่อสัตย์สุจริต	3.26	1.38	ปานกลาง	4.29	1.14	มาก
11. มีวินัย	3.28	1.39	ปานกลาง	4.26	1.19	มาก

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ด้านการจัดการศึกษา	ปัญหา (N = 744)		ระดับ	แนวทาง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	
12. ใฝ่เรียนรู้	3.27	1.34	ปานกลาง	4.28	1.16	มาก
13. มุ่งมั่นในการทำงาน	3.20	1.46	ปานกลาง	4.36	1.09	มาก
14. อยู่อย่างพอเพียง	3.16	1.44	ปานกลาง	4.29	1.13	มาก
15. รักความเป็นไทย	3.22	1.53	ปานกลาง	4.26	1.09	มาก
16. มีจิตสาธารณะ	3.08	1.40	ปานกลาง	4.27	1.06	มาก
17. ความสามารถในการสื่อสาร	3.12	1.27	ปานกลาง	4.31	0.94	มาก
18. ความสามารถในการคิด	3.22	1.15	ปานกลาง	4.26	1.02	มาก
19. ความสามารถในการแก้ปัญหา	3.12	1.12	ปานกลาง	4.34	0.99	มาก
20. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	3.20	1.42	ปานกลาง	4.30	1.06	มาก
21. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	2.97	1.14	ปานกลาง	4.21	1.07	มาก
รวม	3.19	1.34	ปานกลาง	4.27	1.09	มาก

จากตารางที่ 4-2 พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการศึกษามีค่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับของปัญหาสูงสุด คือ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และระดับต่ำสุด คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

แนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการศึกษาด้านการจัดการศึกษา มีค่าอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับการดำเนินการสูงสุด คือ การมุ่งมั่นในการทำงาน รองลงมา คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา และระดับต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตารางที่ 4-3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการส่งต่อ

การจัดการศึกษาสงเคราะห์ด้านการส่งต่อ	ปัญหา (N = 744)		ระดับ	แนวทาง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	
1. การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการศึกษา	3.11	1.24	ปานกลาง	4.25	0.91	มาก
2. การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน	3.13	1.32	ปานกลาง	4.28	0.94	มาก
3. การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษา	3.00	1.37	ปานกลาง	4.31	0.85	มาก
4. การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการศึกษาของนักเรียน และหน่วยงานการศึกษา	3.03	1.29	ปานกลาง	4.23	0.87	มาก
5. การกำกับติดตาม และประเมินผล	2.97	1.26	ปานกลาง	4.15	0.97	มาก
6. การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ	2.98	1.28	ปานกลาง	4.15	1.01	มาก
7. การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพ	3.05	1.21	ปานกลาง	4.21	0.98	มาก
8. การประสานงานกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน	3.03	1.22	ปานกลาง	4.19	0.98	มาก
9. การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการประกอบอาชีพ	2.98	1.27	ปานกลาง	4.27	1.02	มาก
10. การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการประกอบ อาชีพของนักเรียน และสถานประกอบการ	3.09	1.13	ปานกลาง	4.22	0.99	มาก
11. การกำกับติดตาม และประเมินผล	3.06	1.07	ปานกลาง	4.18	0.98	มาก
12. การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ	3.11	1.09	ปานกลาง	4.18	0.94	มาก
รวม	3.04	1.22	ปานกลาง	4.21	0.95	มาก

จากตารางที่ 4-3 พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการส่งต่อ มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับของปัญหาสูงสุดคือการประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน รองลงมา คือ การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการศึกษา และต่ำสุด คือ การกำกับติดตาม และประเมินผล

แนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการส่งต่อ มีค่าอยู่ในระดับมาก โดยระดับการดำเนินการสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษา รองลงมา คือ การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน และต่ำสุด คือ การกำกับติดตาม และประเมินผล และการรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

1.1.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม

1.1.2.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ดังตารางที่ 4-4 ถึง 4-15

ตารางที่ 4-4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับ
ด้าน โครงสร้างและนโยบายที่เป็นจุดแข็ง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านโครงสร้างและนโยบาย	จุดแข็ง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน	4.27	0.80	มาก
2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน	4.26	0.77	มาก
3. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โครงการ และกิจกรรม	4.21	0.80	มาก
4. โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	4.20	0.76	มาก
5. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวด้านแนวปฏิบัติตามนโยบาย	4.10	0.79	มาก
6. การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีหลักการและเหตุผลรองรับ	4.12	0.74	มาก
7. มีการกำหนดเป้าหมายด้านเวลาการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน	4.14	0.75	มาก
8. นโยบายของโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพ	4.08	0.84	มาก
9. นโยบายของโรงเรียนสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง	4.09	0.82	มาก
10. โรงเรียนกำหนดนโยบายโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทำให้ได้รับความร่วมมือด้วยดี	4.13	0.79	มาก
11. มีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติระดับโรงเรียนชัดเจน	4.12	0.87	มาก
12. โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจนทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ	4.24	0.76	มาก

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านโครงสร้างและนโยบาย	จุดแข็ง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
13. บุคลากรมีความรู้ความสามารถหลากหลายเป็นผลดีต่อการจัดการศึกษา	4.13	0.78	มาก
14. สถานศึกษามีกฎระเบียบและหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	4.24	0.76	มาก
15. ความร่วมมือของบุคลากรเข้มแข็ง	4.13	0.83	มาก
16. โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนงานครอบคลุมทุกสายงานของบุคลากรทุกฝ่ายส่งผลทำให้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายเป็นอย่างดี	4.14	0.88	มาก
17. การบริหารงานของโรงเรียนมีการกระจายอำนาจตาม โครงสร้างอย่างชัดเจนทำให้การบริหารงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.16	0.85	มาก
18. การจัดสภาพแวดล้อมสะอาดสวยงาม ร่มรื่น เอื้อแก่การเรียนรู้	4.16	0.87	มาก
19. มีการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมทางด้านความรู้คุณธรรมจริยธรรมสุขภาพพลานามัยตามความถนัดความสามารถและความสนใจของนักเรียน	4.16	0.83	มาก
20. ระบบการสื่อสารภายในองค์กรมีความถูกต้องชัดเจน บุคลากรสามารถเข้าใจได้ตรงกัน	4.04	0.82	มาก
21. การจัด โครงสร้างระบบงานภายในเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน	4.10	0.80	มาก
22. โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยติดตั้งทั้งระบบ Wifi และระบบแลนค์ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้	3.90	0.90	มาก
รวม	4.14	0.81	มาก

จากตารางที่ 4-4 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านโครงสร้างและนโยบายมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุด คือ นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน รองลงมา คือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน ต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยติดตั้งทั้งระบบ Wifi และระบบแลนค์ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้

ตารางที่ 4-5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านผลผลิตและการบริการที่เป็นจุดแข็ง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านผลผลิตและการบริการ	จุดแข็ง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. การให้บริการแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายภายในโรงเรียน	4.09	0.85	มาก
2. โรงเรียนจัดการบริหารการศึกษอย่างทั่วถึงทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค และทั่วถึง	4.09	0.81	มาก
3. มีการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมทางด้านความรู้ คุณธรรมจริยธรรมสุขภาพพลานามัยตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของนักเรียน	4.20	0.77	มาก
4. มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาและจัดทำสาระเพิ่มเติมอย่างหลากหลายตามความต้องการของนักเรียน	4.20	0.71	มาก
5. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	3.97	0.77	มาก
6. นักเรียนสามารถเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการและได้รับรางวัลในระดับกลุ่มระดับอำเภอ และระดับจังหวัด	4.14	0.80	มาก
7. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน	3.99	0.76	มาก
8. นักเรียนมีความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้	4.04	0.82	มาก
9. นักเรียนสามารถเรียนจบตามหลักสูตร	4.23	0.83	มาก

ตารางที่ 4-5 (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านผลผลิตและการบริการ	จุดแข็ง ($N = 744$)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
10. นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	4.04	0.75	มาก
11. โรงเรียนให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียน และชุมชน	4.24	0.93	มาก
รวม	4.11	0.79	มาก

จากตารางที่ 4-5 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านผลผลิตและการบริการ มีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับสูงสุด คือ โรงเรียนให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน รองลงมา คือ นักเรียนสามารถเรียนจบตามหลักสูตร ต่ำสุด คือ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 4-6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายใน เกี่ยวกับด้านบุคลากรที่เป็นจุดแข็ง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านบุคลากร	จุดแข็ง ($N = 744$)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. บุคลากรมีความรู้ความสามารถเหมาะสม กับการปฏิบัติงานตามที่ และพร้อมรับความรู้ที่ทันสมัย	4.15	0.78	มาก
2. บุคลากรได้รับการเสริมแรงพอสมควรทำให้มีกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน	3.97	0.81	มาก
3. บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	3.99	0.96	มาก

ตารางที่ 4-6 (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านบุคลากร	จุดแข็ง ($N = 744$)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
4. บุคลากรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและงานพิเศษ	4.04	0.84	มาก
5. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานพิเศษ นอกเหนือจากงานสอนเป็นอย่างดี	4.13	0.84	มาก
6. บุคลากรมีความรู้ความสามารถตรงตามวิชาที่สอนและตรงตาม ความถนัด	4.10	0.89	มาก
7. บุคลากรทุกคนมีความตระหนักรู้คุณค่าขององค์กรเห็น ประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว	4.08	0.83	มาก
8. มีการทำงานเป็นทีมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.06	0.92	มาก
9. ผู้บริหารและครูทุกคนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและ ชุมชนในการจัดการศึกษา	4.13	0.82	มาก
10. บุคลากรทุกคนมีความศรัทธาในวิชาชีพครู	4.31	0.85	มาก
11. บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่งผลทำให้ การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ	4.16	0.83	มาก
12. บุคลากรตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้การจัด การศึกษามีประสิทธิภาพ	4.11	0.90	มาก
รวม	4.10	0.86	มาก

จากตารางที่ 4-6 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องข้องการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านบุคลากรมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุด คือ บุคลากรทุกคนมีความศรัทธาในวิชาชีพครู รองลงมา คือ บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่งผลทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ต่ำสุด คือ บุคลากรได้รับการเสริมแรงพอสมควรทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4-7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพทางการเงินที่เป็นจุดแข็ง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านประสิทธิภาพทางการเงิน	จุดแข็ง ($N = 744$)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่นเป็นอย่างดี	3.97	0.80	มาก
2. โรงเรียนได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเพียงพอในการดำเนินงานตามนโยบายทุกปีการศึกษา	4.09	0.86	มาก
3. โรงเรียนได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ อย่างเพียงพอในการดำเนินงานตามนโยบายทุกปีการศึกษา	3.80	0.97	มาก
4. การใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา	4.16	0.82	มาก
5. การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน/ โครงการ และเป็นระบบ	4.13	0.90	มาก
6. โรงเรียนมีการจัดการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทำให้ใช้จ่ายตรงตามความต้องการ	4.08	0.96	มาก
รวม	4.03	0.88	มาก

จากตารางที่ 4-7 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านประสิทธิภาพทางการเงินมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุด คือ การใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา รองลงมา คือ การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน/ โครงการและเป็นระบบ ต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ อย่างเพียงพอในการดำเนินงานตามนโยบายทุกปีการศึกษา

ตารางที่ 4-8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นจุดแข็ง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านวัสดุอุปกรณ์	จุดแข็ง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. โรงเรียนมีวัสดุ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน อย่างเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	4.06	0.89	มาก
2. โรงเรียนมีครูพันธุ์ทางการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส	3.99	0.92	มาก
3. อาคารสถานที่มีความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชนและ องค์กรภายนอก	3.99	0.95	มาก
4. มีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลต่อ บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี	3.98	0.93	มาก
5. โรงเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนการสอนที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	4.01	0.94	มาก
รวม	4.00	0.92	มาก

จากตารางที่ 4-8 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพ
 ชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านวัสดุอุปกรณ์มีจุดแข็ง
 อยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุด คือ โรงเรียนมีวัสดุ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อใช้ใน
 การปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส รองลงมา คือ โรงเรียน
 ใช้วัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนการสอนที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ต่ำสุด คือ มีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่
 อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี

ตารางที่ 4-9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก
 บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการที่เป็นจุดแข็ง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านการบริหารจัดการ	จุดแข็ง (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เพียงพอ ต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	4.04	0.91	มาก
2. สภาวะทางความมั่นคงของสังคมเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน	3.95	0.95	มาก
3. มีการวางแผนการบริหารงานชัดเจน และ ดำเนินงานตามแผน	3.97	0.96	มาก
4. บุคลากรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามนโยบายของโรงเรียน	4.00	0.95	มาก
5. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ให้ความเอาใจใส่เอื้ออาทร ต่อผู้ได้บังคับบัญชา	3.98	1.07	มาก
6. มีการบริหารจัดการ โดยใช้หลักประชาธิปไตย และใช้ความเป็นกัลยาณมิตรในการปฏิบัติงาน	3.91	1.09	มาก
7. มีการส่งเสริมให้ครูทุกคนได้จัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)	3.82	0.99	มาก
8. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของทางโรงเรียนผ่าน Website	3.90	1.07	มาก
9. โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนา โรงเรียน	3.88	1.02	มาก
10. ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน	3.87	1.01	มาก
รวม	4.33	1.00	มาก

จากตารางที่ 4-9 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพ
 ชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านการบริหารจัดการ

มีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับสูงสุด คือ โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส รองลงมา คือ บุคลากรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามนโยบายของโรงเรียน ต่ำสุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูทุกคนได้จัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)

ตารางที่ 4-10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้าน โครงสร้างและนโยบายที่เป็นจุดอ่อน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านโครงสร้างและนโยบาย	จุดอ่อน (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ไม่ครอบคลุมทุกด้าน	3.63	1.08	มาก
2. การจัดหลักสูตรในท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมทุกรายวิชา	3.31	1.01	ปานกลาง
3. การนิเทศติดตามงานไม่สม่ำเสมอ	3.27	1.07	ปานกลาง
4. โรงเรียนไม่มีการนำระบบ ICT มาใช้ในโรงเรียน ในการกระจายข่าวสารและการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน	3.22	1.22	ปานกลาง
รวม	3.36	1.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-10 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้าน โครงสร้างและนโยบายมีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ไม่ครอบคลุมทุกด้าน รองลงมา คือ การจัดหลักสูตรในท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมทุกรายวิชา ต่ำสุด คือ โรงเรียนไม่มีการนำระบบ ICT มาใช้ในโรงเรียนในการกระจายข่าวสารและการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน

ตารางที่ 4-11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านผลผลิตและการบริการที่เป็นจุดอ่อน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านผลผลิตและการบริการ	จุดอ่อน (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. การจัดบริการด้านสาธารณสุขปโภคห้องน้ำ บริการน้ำดื่ม ยังไม่เพียงพอ	3.32	1.16	ปานกลาง
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐาน	3.55	0.97	มาก
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางวิชายังไม่เป็นที่น่าพอใจ	3.71	0.94	มาก
4. โรงเรียนไม่สามารถให้บริการในการจัดการเรียนการสอนได้ดี และทั่วถึง	3.48	1.04	ปานกลาง
5. โรงเรียนไม่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน	3.47	1.19	ปานกลาง
รวม	3.50	1.06	มาก

จากตารางที่ 4-11 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านผลผลิตและ
การบริการมีจุดอ่อนอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน
บางวิชายังไม่เป็นที่น่าพอใจ รองลงมา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์
มาตรฐาน ต่ำสุด คือ การจัดบริการด้านสาธารณสุขปโภคห้องน้ำ บริการน้ำดื่ม ยังไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4-12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านบุคลากรเป็นที่จุดอ่อน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านบุคลากร	จุดอ่อน (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. อัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์	3.24	1.16	ปานกลาง
2. ครูบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ขาดทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสาร	3.75	0.96	มาก
3. ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก	3.91	1.04	มาก
4. ครูขาดการนำเทคโนโลยีหาแหล่งเรียนรู้แหล่งวิทยากรและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการเรียนการสอน	3.25	1.02	ปานกลาง
5. บุคลากรเข้ารับการอบรมไม่ตรงตามความถนัดและไม่ได้นำมา ปฏิบัติหรือขยายผล	3.21	1.03	ปานกลาง
6. ขาดบุคลากรที่มีความถนัดในวิชาเฉพาะ	3.24	1.04	ปานกลาง
7. บุคลากรขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.19	0.98	ปานกลาง
รวม	3.39	1.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-12 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านบุคลากร
มีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ ครูมีภาระงานนอกเหนือจาก
การสอนมาก รองลงมา คือ ครูบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ขาดทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการ
สื่อสาร ต่ำสุด คือ บุคลากรขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ตารางที่ 4-13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านสภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับด้านประสิทธิภาพทางการเงินที่เป็นจุดอ่อน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านประสิทธิภาพทางการเงิน	จุดอ่อน (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่น	3.26	0.96	ปานกลาง
2. โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ	3.06	0.98	ปานกลาง
3. ผู้บริหารไม่มีอิสระในการบริหารเงินทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการแก้ปัญหาได้ตรงความต้องการของครูและนักเรียน	3.24	1.08	ปานกลาง
รวม	3.18	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-13 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านประสิทธิภาพทางการเงินมีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่น รองลงมา คือ ผู้บริหารไม่มีอิสระในการบริหารเงินทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการแก้ปัญหาได้ตรงความต้องการของครูและนักเรียน ต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4-14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านสภาพแวดล้อมภายใน เกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นจุดอ่อน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านวัสดุอุปกรณ์	จุดอ่อน (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. ห้องสมุดมีหนังสือที่ไม่หลากหลายและไม่เพียงพอต่อ การศึกษาและสืบค้น	3.02	1.06	ปานกลาง
2. โรงเรียนมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายไม่ครอบคลุม ทั่วพื้นที่บริเวณโรงเรียน	3.16	1.07	ปานกลาง
3. ขาดการตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน	3.02	1.08	ปานกลาง
4. ห้องพิเศษต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ การเรียนรู้ลดลง	3.07	1.00	ปานกลาง
รวม	3.06	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-14 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านวัสดุอุปกรณ์
มีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ โรงเรียนมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
ไร้สายไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่บริเวณโรงเรียน รองลงมา คือ ห้องพิเศษต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ส่งผล
กระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดลง ต่ำสุด คือ ขาดการตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน

ตารางที่ 4-15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านสภาพแวดล้อมภายใน เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการที่เป็นจุดอ่อน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านการบริหารจัดการ	จุดอ่อน (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. สถานะทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส	3.28	1.08	ปานกลาง
2. นโยบายทางการเมืองของท้องถิ่นไม่สนับสนุนนโยบายการจัด การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	3.23	0.97	ปานกลาง
3. สถานะทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส	3.33	0.89	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มี ความเข้มแข็ง	3.35	0.91	ปานกลาง
5. โรงเรียนไม่มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีเครือข่าย ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม	3.37	0.91	ปานกลาง
รวม	3.31	0.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-15 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านการบริหาร
จัดการมีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ โรงเรียนไม่มีการจัดระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มีความเข้มแข็ง ต่ำสุด คือ นโยบายทางการเมืองของท้องถิ่น
ไม่สนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

1.1.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ดังตารางที่ 4-16 ถึง 4-23

ตารางที่ 4-16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจที่เป็น โอกาส

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเศรษฐกิจ	โอกาส ($N = 744$)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. ฝึกให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนโดยจัดตลาดนัดอาชีพ ในโรงเรียน	3.72	1.07	มาก
2. ผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษา องค์กรเอกชน ต่าง ๆ ร่วมกับ ทางโรงเรียนได้บริจาคทุนทรัพย์ในด้านต่าง ๆ และวัสดุ อุปกรณ์สนับสนุนการศึกษาส่งผลทำให้การศึกษาของ โรงเรียนพัฒนามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น	3.49	0.98	ปานกลาง
รวม	3.60	1.02	มาก

จากตารางที่ 4-16 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
 คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเศรษฐกิจ
 มีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ ฝึกให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนโดยจัด
 ตลาดนัดอาชีพในโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษา องค์กรเอกชน ต่าง ๆ
 ร่วมกับทางโรงเรียนได้บริจาคทุนทรัพย์ในด้านต่าง ๆ และวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการศึกษาส่งผล
 ทำให้การศึกษาของโรงเรียนพัฒนามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 4-17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เป็น โอกาส

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม	โอกาส ($N = 744$)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนา โรงเรียน	3.72	1.03	มาก
2. โรงเรียนมีการติดต่อประสานกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอทำให้ได้รับความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน	3.70	1.05	มาก
3. โรงเรียนได้รับการยอมรับและศรัทธาจากชุมชนและสังคม	3.81	1.00	มาก
4. หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน กิจกรรมของโรงเรียน	3.79	0.93	มาก
5. ประชาชนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นส่งผล แก่นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.77	0.97	มาก
6. สภาพธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเรียน การสอน	3.82	0.99	มาก
7. มีสถานที่หน่วยงานราชการสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ ภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียน	3.82	1.00	มาก
8. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.68	0.99	มาก
9. ชุมชนให้ความร่วมมือในด้านทรัพยากรวิชาการ ทำให้ โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.62	1.01	มาก
รวม	3.74	0.99	มาก

จากตารางที่ 4-17 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
 คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านสังคมและ
 วัฒนธรรมมีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ สภาพธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน รองลงมา คือ โรงเรียนได้รับการยอมรับและศรัทธาจากชุมชนและสังคมต่ำสุด คือ ชุมชนให้ความร่วมมือในด้านทรัพยากรวิชาการ ทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4-18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านการเมืองและกฎหมายที่เป็นโอกาส

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านการเมืองและกฎหมาย	โอกาส (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. พระราชบัญญัติการศึกษาเอื้อต่อการเรียนการสอน	4.04	0.89	มาก
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.94	0.88	มาก
3. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนให้การสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.68	0.86	มาก
4. บุคคลสำคัญของท้องถิ่นและสังคมให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.80	0.88	มาก
5. ประชาชนทั่วไปให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.71	0.84	มาก
6. องค์กรปกครองท้องถิ่นเห็นความสำคัญของหน่วยงานการศึกษา	3.76	0.95	มาก
7. พระราชบัญญัติการศึกษาให้ทุกคนมีโอกาสศึกษาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล	4.01	1.00	มาก
รวม	3.84	0.90	มาก

จากตารางที่ 4-18 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านการเมืองและกฎหมายมีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ พระราชบัญญัติการศึกษาเอื้อต่อการเรียน

การสอนนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการเรียนการสอน รองลงมา คือ พระราชบัญญัติการศึกษาให้ทุกคนมีโอกาสศึกษาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ต่ำสุด คือ กลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนให้การสนับสนุน นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4-19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีที่เป็นโอกาส

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเทคโนโลยี	โอกาส ($N = 744$)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. นักเรียนสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ได้	3.69	0.90	มาก
2. การให้บริการสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพื่อการสืบค้นข้อมูลแก่ครู และนักเรียนสะดวกสบาย	3.72	0.87	มาก
3. อุปกรณ์เทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนเพียงพอ	3.62	0.91	มาก
4. โรงเรียนมีเว็บไซต์ในการเผยแพร่ผลงานข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น	3.86	1.00	มาก
รวม	3.72	0.92	มาก

จากตารางที่ 4-19 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเทคโนโลยีมีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ โรงเรียนมีเว็บไซต์ในการเผยแพร่ผลงานข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รองลงมา คือ การให้บริการสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพื่อการสืบค้นข้อมูลแก่ครู และนักเรียนสะดวกสบาย ต่ำสุด คือ อุปกรณ์เทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนเพียงพอ

ตารางที่ 4-20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจที่เป็นอุปสรรค

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเศรษฐกิจ	อุปสรรค (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. ภาวะเศรษฐกิจถดถอยทำให้ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งไม่สามารถสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนได้	3.56	1.03	มาก
2. ด้านโครงสร้างรายได้การกระจายรายได้ของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ	3.52	0.96	มาก
3. ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ	3.69	0.98	มาก
4. ชุมชนมีรายได้น้อยฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่าเทียมมีผลกระทบต่อการให้การสนับสนุนการศึกษา	3.68	0.98	มาก
5. พ่อ-แม่ ผู้ปกครองไปประกอบอาชีพต่างจังหวัดเพื่อหารายได้ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลาน	3.79	0.93	มาก
รวม	3.64	0.97	มาก

จากตารางที่ 4-20 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเศรษฐกิจมีอุปสรรคอยู่ในระดับมาก โดยระดับอุปสรรคสูงสุด คือ พ่อ-แม่ ผู้ปกครองไปประกอบอาชีพต่างจังหวัดเพื่อหารายได้ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลาน รองลงมา คือ ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ ต่ำสุด คือ ด้านโครงสร้างรายได้การกระจายรายได้ของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ 4-21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรค

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม	อุปสรรค (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนต่อชุมชน ไม่แพร่หลาย	3.38	1.00	ปานกลาง
2. ผู้ปกครองและคนในชุมชนไม่ให้ความสนใจในด้านการปฏิรูป การศึกษา	3.33	0.87	ปานกลาง
3. นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกับบิดา-มารดาทำให้ขาดการดูแลบุตร	3.58	0.97	มาก
4. การคมนาคมที่ไม่สะดวกยากลำบากในการเดินทาง มาโรงเรียน	3.46	0.94	ปานกลาง
5. ชุมชนมีค่านิยมทัศนคติ และความเชื่อ ในด้านวัตถุมากกว่า ในด้านจิตใจ	3.49	0.94	ปานกลาง
6. ชุมชนรอบโรงเรียนเป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติดทำให้นักเรียน อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง	3.10	1.15	ปานกลาง
รวม	3.39	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-21 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
 คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านสังคมและ
 วัฒนธรรมมีอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับของอุปสรรคสูงสุด คือ นักเรียนไม่ได้อยู่
 ร่วมกับบิดา-มารดา ทำให้ขาดการดูแลบุตร รองลงมา คือ ชุมชนมีค่านิยมทัศนคติ และความเชื่อ
 ในด้านวัตถุมากกว่าในด้านจิตใจ ต่ำสุด คือ ชุมชนรอบ โรงเรียนเป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติดทำ
 ให้นักเรียนอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง

ตารางที่ 4-22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านการเมืองและกฎหมายที่เป็นอุปสรรค

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านการเมืองและกฎหมาย	อุปสรรค (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. สื่อมวลชนสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง	3.25	0.91	ปานกลาง
2. นักการเมืองของท้องถิ่นสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง	3.31	0.94	ปานกลาง
3. นโยบายการเมืองด้านลดอัตราค่าเล่าเรียนให้บางสาขาวิชา ขาดบุคลากร	3.60	0.92	มาก
4. นโยบายรัฐบาลและพรรคการเมืองที่มีปัญหาทำให้ นโยบายรัฐบาลไม่แน่นอน	3.81	0.99	มาก
5. นโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ การดำเนินงานต้องปรับเปลี่ยนตามรัฐบาลจึงขาดความต่อเนื่อง ในการพัฒนา	3.75	0.99	มาก
6. การจัดสรรงบประมาณค่อนข้างล่าช้า	3.71	1.00	มาก
รวม	3.57	0.95	มาก

จากตารางที่ 4-22 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
 คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านการเมืองและ
 กฎหมายมีอุปสรรคอยู่ในระดับมาก โดยระดับอุปสรรคสูงสุด คือ นโยบายรัฐบาลและพรรค
 การเมืองที่มีปัญหาทำให้นโยบายรัฐบาลไม่แน่นอน รองลงมา คือ นโยบายของรัฐบาลที่
 เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้การดำเนินงานต้องปรับเปลี่ยนตามรัฐบาลจึงขาดความต่อเนื่อง
 ในการพัฒนา ต่ำสุด คือ สื่อมวลชนสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
 ของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง

ตารางที่ 4-23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีที่เป็นอุปสรรค

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเทคโนโลยี	อุปสรรค (N = 744)		ระดับ
	\bar{X}	SD	
1. ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในวัดกรรมและเทคโนโลยี หลากหลายทั้งสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้ โรงเรียน	3.51	0.98	มาก
2. การส่งเสริมด้านเทคโนโลยีจากชุมชนมีน้อย	3.43	0.88	ปานกลาง
3. นักเรียนบางส่วนนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในทางที่ผิด	3.24	1.07	ปานกลาง
รวม	3.39	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-23 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
 คุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านเทคโนโลยีมี
 อุปสรรคอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยระดับของอุปสรรคสูงสุด คือ ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลแหล่ง
 เรียนรู้ในวัดกรรมและเทคโนโลยีหลากหลายทั้งสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้
 โรงเรียน รองลงมา คือ การส่งเสริมด้านเทคโนโลยีจากชุมชนมีน้อย ต่ำสุด คือ นักเรียนบางส่วนนำ
 สื่อเทคโนโลยีไปใช้ในทางที่ผิด

1.2 ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพ ชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ผลการศึกษาปัญหา แนวทางโดยการสนทนากลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียน ครูและ
 คณะกรรมการสถานศึกษา รวม 12 คน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุปได้
 ดังนี้

1.2.1 ด้านการดูแลนักเรียน พบว่า

1.2.1.1 ปัญหาการจัดที่พัก

- 1) จำนวนนักเรียนที่พักในหออนอนมีจำนวนมาก ครูดูแลไม่ทั่วถึง

2) นักเรียนที่พักในหอนอนมีความแตกต่างกันด้านช่วงวัยพฤติกรรมนักเรียนมีความหลากหลาย

- 3) จำนวนครูที่ดูแลนักเรียนมีไม่เพียงพอ ครู 1 คนต่อนักเรียน 70 คน
- 4) ภารกิจที่จัดสรรไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในหอนอน
- 5) งบประมาณที่จัดสรรใช้พัฒนา ปรับปรุงหอนอนไม่เพียงพอและ

ไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละโรงเรียน

- 6) ระบบสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ
- 7) บุคลากรที่ดูแลนักเรียนมีภารกิจหลากหลายจึงทำให้การดูแลนักเรียน

ไม่ทั่วถึง

แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้

- 1) ปรับสัดส่วนการดูแลนักเรียน ครู 1 คนต่อนักเรียน 40 คน
- 2) จัดนักเรียนเข้าที่พักให้อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน
- 3) นำระบบการดูแลมาช่วยเหลือนักเรียนมาใช้
- 4) จัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดหาครุภัณฑ์เพิ่มเติมให้เพียงพอ
- 5) จัดตั้งงบประมาณเพื่อพัฒนา ปรับปรุงหอนอนให้สอดคล้องกับสภาพบริบท

ของแต่ละโรงเรียน

- 6) ขอสนับสนุนบุคลากร เพื่อเพิ่มเติม
- 7) ส่งเสริมให้มีการสร้างขวัญ กำลังใจ ยกย่องครู ที่มีผลงานดีเด่น

เป็นต้นแบบ

1.2.1.2 ปัญหาการจัดอาหาร

- 1) บุคลากรที่ปรุงอาหารขาดการพัฒนาทักษะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง
- 2) ครู โภชนาการขาดการพัฒนาทักษะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง
- 3) ครู โภชนาการบางโรงเรียนมีวุฒิไม่ตรงกับงานโภชนาการ
- 4) งบประมาณที่จัดสรรในการจัดซื้อครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

และการจัดเลี้ยงไม่เพียงพอ

- 5) งบจัดสรรรายหัวไม่สอดคล้องกับภาพเศรษฐกิจ และท้องถิ่น
- 6) วัสดุอุปกรณ์ เช่น เตาปรุงอาหารไม่เพียงพอแก่จำนวนนักเรียนที่มีปริมาณ

มากขึ้น

- 7) วัสดุ ครุภัณฑ์ถูกกำหนดจากส่วนกลางจึงไม่สอดคล้องกับสภาพการใช้งาน
- 8) การนิเทศ กำกับ ติดตามขาดความต่อเนื่อง

9) โรงเรียนขาดโปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดรายการอาหารเพื่อให้ได้คุณภาพตามหลักโภชนาการ

แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้

1) พัฒนาครูโภชนาการและบุคลากรให้มีทักษะ ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและต่อเนื่อง

2) โรงเรียนเสนอขอจัดตั้งงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการหน่วยงานส่วนกลาง

3) จัดทำการวิจัยค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนของแต่ละภูมิภาค เพื่อเสนอขอจัดตั้งงบประมาณให้เพียงพอ

4) ส่งเสริมให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามระบบโภชนาการอย่างต่อเนื่อง

5) ส่งเสริมให้มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดรายการอาหาร ผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความร่วมมือและสนับสนุน ผู้ปกครอง ชุมชนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนองค์กรปกครองท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน

1.2.1.3 ปัญหาการส่งเสริมสุขภาพ

1) นักเรียนแรกเข้ามีพื้นฐานการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่แตกต่างกันตามสภาพความด้อยโอกาส

2) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ในการพัฒนานักเรียนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ

3) ครูอนามัยโรงเรียนขาดทักษะการใช้เครื่องมือและขาดความรู้ในการวินิจฉัยโรคเบื้องต้น

4) ขาดงบประมาณในการจัดหาครุภัณฑ์ เครื่องออกกำลังกาย

5) ขาดงบประมาณในการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพ

6) ขาดงบประมาณในการสนับสนุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการนำพานักเรียนไปสถานพยาบาล

7) ขาดเครื่องมือในการตรวจสุขภาพและอุปกรณ์รักษาพยาบาลเบื้องต้นจำนวนยานพาหนะมีไม่เพียงพอ เนื่องจากโรงเรียนมีภารกิจหลายด้าน

8) ขาดเครื่องมืออำนวยความสะดวกช่วยเหลือผู้ป่วยเบื้องต้น เช่น เตียงพยาบาล วิลแชร์ อาการพยาบาล ไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับผู้พิการ เช่น ห้องน้ำสำหรับคนพิการ สถานศึกษาบางแห่ง

9) ขาดเครื่องออกกำลังกายที่ได้มาตรฐานสถานศึกษาบางแห่ง

10) ขาดพื้นที่ในการพัฒนาด้านร่างกายของนักเรียนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ขาดความต่อเนื่องสถานศึกษา

11) ขาดโปรแกรมคำนวณมวลกายของนักเรียน

แนวทางการจัดการศึกษา มีดังนี้

1) จัดกลุ่มนักเรียนตามพัฒนาการของร่างกายเพื่อจัดโปรแกรมการดูแลด้าน โภชนาการประสานสถานพยาบาลเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการใช้ เครื่องมือ

2) พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและประสบการณ์ โดยเข้าฝึกประสบการณ์ใน สถานพยาบาลสถานศึกษา

3) ส่งเสริมให้นักเรียนรักการออกกำลังกายจัดสร้างสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการ พัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของนักเรียน

4) พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนหน่วยงาน ต้นสังกัด

5) จัดสรรงบประมาณช่วยเหลือสนับสนุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องมือ ในการตรวจสุขภาพและยานพาหนะ

6) ออกแบบอาคารพยาบาลให้รองรับผู้พิการ เช่น ห้องน้ำผู้พิการ

7) ปัจจัยที่ส่งผล ผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความร่วมมือและสนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชนให้ความช่วยเหลือและ สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนองค์กรปกครองท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือและ สนับสนุนสถานพยาบาล และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุน

1.2.1.4 ปัญหาการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1) นักเรียนบางส่วนยังขาดจิตสาธารณะในการดูแล พัฒนาสิ่งแวดล้อม

2) บุคลากรฝ่ายอาคารสถานที่ที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณงาน

3) บุคลากรขาดทักษะในการดูแลสิ่งแวดล้อมงบประมาณในการพัฒนา ปรับปรุง ซ่อมบำรุงไม่เพียงพอ

- 4) ขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการพัฒนา
สิ่งแวดล้อม
- 5) ขาดเครื่องจักรที่ทันสมัยในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโรงเรียนส่วนใหญ่มี
พื้นที่จำนวนมาก ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง
- 6) ขาดการกำกับ ติดตามในการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม
โดยแนวทางการจัดการศึกษา มีดังนี้
- 1) จัดทำ โครงการสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้
ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
 - 2) ประสานหน่วยงาน ชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรในการรักษาสิ่งแวดล้อม
 - 3) ขอจัดตั้งงบประมาณเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาบุคลากร
 - 4) เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องจักรที่ทันสมัย
ส่งเสริมให้สถานศึกษา
 - 5) กำกับ ติดตามการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
 - 6) ปัจจัยที่ส่งผล ผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนสถานพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจน
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน
- 1.2.2 ด้านการจัดการศึกษา พบว่า
- 1.2.2.1 ปัญหาทักษะพื้นฐาน
- 1) นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันตามสภาพความด้อยโอกาส
 - 2) นักเรียนมีพัฒนาการทางสมองที่แตกต่างกันตามสภาพการเลี้ยงดู ค่านิยม
ผู้ปกครองมุ่งให้บุตรหลานเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาค่านิยมของสังคมที่เน้นคนเก่ง
ด้านวิชาการมาตรฐานการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียน
 - 3) นโยบายการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงตามผู้นำทางการเมือง
 - 4) การวัดและประเมินผลผู้เรียนใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ
ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของนักเรียน
 - 5) หลักสูตรไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง
อย่างต่อเนื่อง
 - 6) มีการรับนักเรียนเข้าเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดปีตามสภาพความจำเป็น
เร่งด่วน
 - 7) ครูผู้สอนมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก

แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
 - 2) ส่งเสริมให้มีการนำทฤษฎีการพัฒนากายทางสมองมาใช้พัฒนานักเรียน เช่น BBL วอลดอล์ฟ IS
 - 3) จัดกิจกรรมปรับค่านิยมของผู้ปกครองในการส่งเสริมบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา
 - 4) จัดทำประชาพิจารณ์เพื่อวางมาตรฐานการศึกษา โดยจำแนกตามสภาพปัญหาและบริบทของนักเรียน
 - 5) เปิดโอกาสให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาจัดทำแนวทางการวัดผล ประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของนักเรียนควรมีการสะท้อนปัญหาการจัดการเรียนการสอนจากระดับสถานศึกษาสู่ระดับกระทรวง เพื่อกำหนดนโยบายการศึกษา
 - 6) จัดให้มีการทดสอบวัดพื้นฐานความรู้และจัดกิจกรรมปรับพื้นฐานความรู้ให้เข้ากับระดับความพร้อมของ นักเรียน
 - 7) ปัจจัยที่ส่งผล ผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนสถานพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน
- 1.2.2.2 ปัญหาทักษะชีวิต
- 1) นักเรียนมีพื้นฐานการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันตามสภาพความด้อยโอกาส
 - 2) สภาพแวดล้อมทางสังคมของนักเรียนไม่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี
 - 3) อัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่เหมาะสม เนื่องจากนักเรียนมีพฤติกรรมที่หลากหลายหลายครุขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนประจำสถานศึกษา
 - 4) ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษา และด้านจิตวิทยา
 - 5) นักเรียนขาดความอดทนและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน
 - 6) สถานศึกษาขาดการกำกับติดตามในการนำหลักสูตรทักษะการดำรงชีวิต มาพัฒนานักเรียน
 - 7) ครูมีการ โยกย้ายบ่อยทำให้การพัฒนานักเรียนขาดความต่อเนื่อง
 - 8) กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนขาดความต่อเนื่อง
 - 9) ขาดความต่อเนื่องขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต
 - 10) ครู บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน
- แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้

- 1) จัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ประกอบการในการเลี้ยงดูบุตรหลาน
- 2) สนับสนุนให้รัฐบาลส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนที่ด้อยโอกาส
- 3) จัดสรรอัตรากำลังครู บุคลากรเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน
- 4) พัฒนาครูให้มีความรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
- 5) ประสานความร่วมมือกับสถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวช
- 6) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการเห็นคุณค่าของตนเอง
- 7) สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการ กำกับ ติดตามการดำเนินกิจกรรมทักษะดำรงชีวิต
- 8) จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
- 9) จัดกิจกรรมสร้างขวัญ กำลังใจ ยกย่องผู้มีผลงานดีเด่น
- 10) ปัจจัยที่ส่งผลผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนสถานพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน

1.2.2.3 ปัญหาทักษะอาชีพ

- 1) ครูขาดทักษะ ประสบการณ์ด้านการสอนอาชีพ
- 2) หลักสูตรแกนกลาง ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านอาชีพการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- 3) งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ไม่เพียงพอกับงานอาชีพที่โรงเรียนเปิดสอน
- 4) สถานประกอบการที่ฝึกนักเรียนด้านอาชีพมีจำกัด
- 5) ค่านิยมผู้ประกอบการมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามากกว่าสายอาชีพ
- 6) สถานศึกษาขาดการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่สถานประกอบการ แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้
- 1) พัฒนาครู บุคลากรให้มีทักษะและประสบการณ์สอนงานอาชีพและทำอย่างต่อเนื่อง
- 2) ปรับหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับงานอาชีพมากยิ่งขึ้น

- 3) สนับสนุนให้หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยถือเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน
- 4) จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนด้านงานอาชีพเพิ่มขึ้น
- 5) ปัจจัยที่ส่งผลผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนสถานพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน

1.2.3 ด้านการส่งต่อนักเรียน

1.2.3.1 ปัญหาการส่งต่อเพื่อการศึกษา

- 1) นักเรียนขาดทักษะการใช้ชีวิตในสังคม
 - 2) โรงเรียนขาดครูแนะแนวในการให้คำปรึกษาความรู้ด้านวิชาการของนักเรียนไม่แน่น
 - 3) ความต้องการของนักเรียนไม่สอดคล้องกับศักยภาพของตน เช่น แพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์
 - 4) นักเรียนขาดทุนในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น
 - 5) สถานศึกษาขาดงบประมาณในการกำกับ ติดตามนักเรียนที่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
 - 6) สถานศึกษาขาดการจัดระบบสารสนเทศนักเรียนที่จบการศึกษา
 - 7) นักเรียนบางคนไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับสิทธิทางการศึกษา
- แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้
- 1) ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ทักษะชีวิตในสังคม
 - 2) จัดหลักสูตรอบรม พัฒนาครูแนะแนวส่งเสริมกิจกรรมด้านวิชาการของนักเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษา และทำการวัดแววประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับทุนการศึกษาในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
 - 3) จัดทำแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการกำกับ ติดตามนักเรียนที่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
 - 4) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศนักเรียนที่จบการศึกษาและเรียนต่อ
 - 5) ส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้กระบวนการเชิงรุกช่วยเหลือนักเรียน โดยประสานกับปลัดอำเภอเพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำสถานะทางทะเบียนราษฎร

6) ปัจจัยที่ส่งผล ผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนสถานพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน

1.2.3.2 ปัญหาการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

1) นักเรียนขาดทักษะการใช้ชีวิตในสังคม
2) โรงเรียนขาดครูแนะแนวในการให้คำปรึกษาความรู้ด้านอาชีพของนักเรียนไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ

3) นักเรียนขาดทักษะและกระบวนการทำงานความต้องการด้านอาชีพของนักเรียนไม่สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียนแหล่งงบประมาณสนับสนุนในการประกอบอาชีพ

4) สถานศึกษาขาดเครือข่ายในการส่งนักเรียนเข้าสู่สถานประกอบการ

5) สถานศึกษาขาดงบประมาณในการกำกับ ติดตามนักเรียนที่ประกอบอาชีพ
หลังจบการศึกษา

6) สถานศึกษาขาดการจัดระบบสารสนเทศนักเรียนที่ประกอบอาชีพ
หลังจบการศึกษา

7) นักเรียนบางคนไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับสิทธิการประกอบอาชีพที่มั่นคง

แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้

1) ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ทักษะชีวิตในสังคม
2) จัดหลักสูตรอบรม พัฒนาครูแนะแนวส่งเสริมกิจกรรมสร้างความรู้
ด้านอาชีพแก่นักเรียน

3) จัดกิจกรรมเสริมทักษะการทำงานและกระบวนการในการประกอบอาชีพ

4) จัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาและทำการวัดแววประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนในการประกอบอาชีพ

5) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดหาเครือข่ายในการส่งนักเรียนเข้าสู่สถาน
ประกอบการ

6) จัดทำแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการกำกับ ติดตามนักเรียนที่
ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา

7) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศนักเรียนที่ประกอบอาชีพ
หลังจบการศึกษา

8) ส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้กระบวนการเชิงรุกช่วยเหลือนักเรียน โดยประสานกับปลัดอำเภอเพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำสถานะทางทะเบียนราษฎร

9) ปัจจัยที่ส่งผลผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความร่วมมือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนสถานพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุน

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best practice) โดยใช้การสัมภาษณ์ (In-depth interview) แหล่งข้อมูลที่ใช้การศึกษา 2 แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 46 จังหวัดชัยนาท และสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่น จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี โดยสัมภาษณ์แต่ละ 3 คน ได้แก่

1. ผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 2 คน
2. รองผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 4 คน

รวมทั้ง 2 แห่ง จำนวน 6 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุปได้ ดังนี้
แนวทางการจัดการศึกษามีดังนี้

2.1.1 ด้านการดูแลนักเรียน

2.1.1.1 การจัดที่พัก

1) มีความเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เข้ารับการศึกษา โดยมีการจัดแยกที่พักเป็น ชาย-หญิง อย่างชัดเจน

2) มีครูดูแลนักเรียนที่พักอาศัยบนหอนอนเป็นที่ปรึกษาในการดำรงชีวิต ทั้งด้านการเรียนและการอยู่ร่วมกันภายในหอนอน

2.1.1.2 การจัดอาหาร

1) มีการประกอบอาหารเลี้ยงนักเรียนทั้ง 3 มื้อ โดยมีครูโภชนาการเป็นผู้จัดรายการอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

2) นักเรียนได้รับอาหารที่มีคุณภาพเหมาะสมตามช่วงวัยของนักเรียน ซึ่งหลายคนมีภาวะทุพโภชนาการเนื่องจากเป็นเด็กด้อยโอกาสหลายคนมาจากครอบครัวที่แตกแยก ถูกทอดทิ้งจึงทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารไม่เพียงพอจึงต้องดูแลเป็นพิเศษ

2.1.1.3 การส่งเสริมสุขภาพ

- 1) มีการดำเนินงานร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล ผ่านทาง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในการดูแลสุขภาพอนามัย ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต
- 2) มีการตรวจสุขภาพประจำปี การฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ รวมทั้ง สุขอนามัยต่าง ๆ เช่น สุขอนามัยในช่องปาก ตรวจรักษาฟัน
- 3) มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ ตามที่นักเรียนต้องการ เช่น วอลเลย์บอล ฟุตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน รวมทั้งได้จัดให้มีอุปกรณ์ออกกำลังกายกลางแจ้งเพื่อให้บริการอย่างเพียงพอและมีการประกวดการเต้นแอโรบิก

2.1.1.4 การพัฒนาสิ่งแวดล้อม

- 1) มีการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนและการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียน
- 2) ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านของตนเอง โดยให้นักเรียนได้ดำเนินการคัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิลและบำบัดได้อย่างถูกวิธีดำเนินการจัดทำปุ๋ยชีวภาพ เพื่อนำไปใช้ในแปลงเกษตรของโรงเรียน
- 3) การจัดประกวดความสะอาดของห้องเรียน หอนอน และบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของนักเรียน
- 4) ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้าที่ใช้ในโรงเรียน มีการเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาปรับใช้ในเรื่องของการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึกตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

2.1.2 ด้านการจัดการศึกษา

2.1.2.1 ทักษะพื้นฐาน

- 1) นักเรียนที่เข้ารับการศึกษาที่พื้นฐานการเรียนที่แตกต่างกัน
- 2) นักเรียนบางคนเป็นเด็กเรียนช้า บกพร่องทางการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพปัญหาครอบครัว เมื่อนักเรียนเข้ามาศึกษาจึงต้องมีการคัดกรองเพื่อดำเนินการปรับพื้นฐานการเรียนของนักเรียนให้มีความใกล้เคียงกันโดยใช้เวลาว่างในตอนเย็นหลังเลิกเรียน เวลากลางคืน โดยครูหอนอน หรือในวันเสาร์ อาทิตย์ โดยครูประจำชั้น ครูเวรประจำวัน ดำเนินการจัดกิจกรรมฟื้นฟู โดยมิครูเป็นที่ปรึกษากิจกรรมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3) การจัดการศึกษาโดยเน้นให้นักเรียนพึ่งตนเองได้โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรแกนกลาง ปี พ.ศ. 2551 เพื่อให้นักเรียนได้มีหลักคิดในการดำรงชีวิต

4) มีรายได้ระหว่างเรียนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เมื่อจบการศึกษา นักเรียนอาจไปศึกษาต่อนอกระบบในมหาวิทยาลัยเปิดและทำงานประกอบอาชีพไปด้วย

5) การจัดการเรียนการสอนนั้นมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและบริบทของโรงเรียน

2.1.2.2 ทักษะชีวิต

1) นักเรียนที่เข้ามาศึกษานั้นเป็นนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาประสบปัญหาความยากลำบากในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมสังคมดังนั้นจึงต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายในการฝึกนักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่จะสามารถดูแลตนเองได้ พึ่งตนเองได้ไม่ก่อปัญหาให้กับสังคม ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการนั้นเป็นกิจกรรมกลุ่มที่เน้นความร่วมมือแรงร่วมใจ ความรัก ความสามัคคี การดำรงชีวิตร่วมกัน

2) มีการแบ่งกลุ่มออกเป็นหมู่เหมือนลูกเสือ ภายในห้องนอนมีหัวหน้าห้องนอน มีหัวหน้าหมู่ แบ่งความรับผิดชอบในภาระงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

3) ดำเนินการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องโดยบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนอย่างต่อเนื่องทุกปี การศึกษาเพื่อลดพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ก้าวร้าวหรือเรื่องยาเสพติด โดยมีวิทยากรจากสถานที่ต่าง ๆ มาให้ความรู้ เช่น สถานีตำรวจภูธร โรงพยาบาล สาธารณสุขและองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ

4) การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี นักศึกษาวิชาทหาร ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนได้มีความตระหนักถึงความรักความสามัคคี ความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ให้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

2.1.2.3 ทักษะอาชีพ

1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นได้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีการฝึกทักษะอาชีพ

2) ตั้งโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยมีการลงทุนให้นักเรียนได้กู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ

3) มีการจัดตั้งกลุ่มเป็นบริษัทสมมุติเพื่อการดำเนินกิจกรรม เช่น การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงปลาน้ำจืด เมื่อมีผลผลิตก็นำมาให้กับงานโภชนาการ

เพื่อนำมาประกอบอาหารให้กับนักเรียน รายได้ก็หมุนเวียนมาสู่ตัวนักเรียนที่ทำกิจกรรมเหล่านี้ นักเรียนก็จะมีรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง

4) มีการฝึกทักษะการออม เมื่อนักเรียนมีรายได้ก็จะนำฝากกับธนาคาร โรงเรียน โดยธนาคารออมสินมาเปิดสาขาในโรงเรียนและดำเนินงานโดยคณะกรรมการนักเรียน มีครูเป็นที่ปรึกษา จากกิจกรรมต่าง ๆ

5) นักเรียนก็จะเกิดทักษะในการประกอบอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน มีทักษะการออมเพื่อเก็บไว้เป็นทุนการศึกษาในอนาคต

2.1.3 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า

2.1.3.1 การส่งต่อเพื่อการศึกษา

1) นักเรียนเข้าศึกษาต่อเมื่อนักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนั้น นักเรียนส่วนมากจะเข้ารับการศึกษาคือมีทั้งในระบบและนอกระบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของตนเองและครอบครัว

2) ครูแนะแนวในแต่ละระดับชั้นเป็นผู้แนะนำดูแลและประสานงานกับเครือข่ายสถานศึกษาที่จะรับนักเรียนเข้ารับการศึกษาคืออาจจะเป็นองค์กรเอกชน เช่น โรงพยาบาล มูลนิธิ ลูกพระดาบส หรือมหาวิทยาลัยของรัฐ

3) สนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ด้อยโอกาสโดยผ่านทางมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์

4) นักเรียนก็จะเรียนควบคู่ไปกับการทำงานประกอบอาชีพพึ่งตนเองไม่เป็นภาระของครอบครัว

2.1.3.2 การส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

1) โรงเรียนได้จัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ มีเงินทุนสำรองเพื่อการดำรงชีวิต

2) นักเรียนจบการศึกษานักเรียนสามารถนำทักษะอาชีพเหล่านี้ไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้หรือเข้าทำงานกับองค์กรเอกชนต่าง ๆ เพื่อการประกอบอาชีพ

3) โรงเรียนได้ติดต่อประสานงานมีเครือข่ายอาชีพที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกให้เหมาะสมกับตนเอง เมื่อนักเรียนมีงานทำแล้วก็สามารถศึกษาต่อได้

2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดทำร่าง

การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย
ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรองผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โดยใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์
เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จ (Best practice) นำมา
วิเคราะห์ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ SWOT และประเมินจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค
เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และการจัดทำร่างการพัฒนากลยุทธ์
SWOT matrix และ Strategy map การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและปัจจัยสภาพแวดล้อม
ภายนอกในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ และประเมินจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 4-24 ถึง 4-25

ตารางที่ 4-24 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ในภาพรวมของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน	น้ำหนัก	คะแนนเฉลี่ย		น้ำหนัก X คะแนนเฉลี่ย		สรุปผล
		จุดแข็ง	จุดอ่อน	จุดแข็ง	จุดอ่อน	
S1: ด้านโครงสร้างและนโยบาย	0.16	4.14	-3.36	0.66	-0.53	0.13
S2: ผลผลิตและการบริการ	0.16	4.11	-3.50	0.64	-0.56	0.08
M1: บุคลากร	0.20	4.10	-3.39	0.82	-0.67	0.15
M2: ประสิทธิภาพทางการเงิน	0.16	4.03	-3.18	0.64	-0.50	0.14
M3: วัสดุอุปกรณ์	0.14	4.00	-3.06	0.56	-0.42	0.14
M4: การบริหารจัดการ	0.18	4.33	-3.31	0.77	-0.59	0.18
สรุปปัจจัยภายใน				3.80	-2.60	1.20

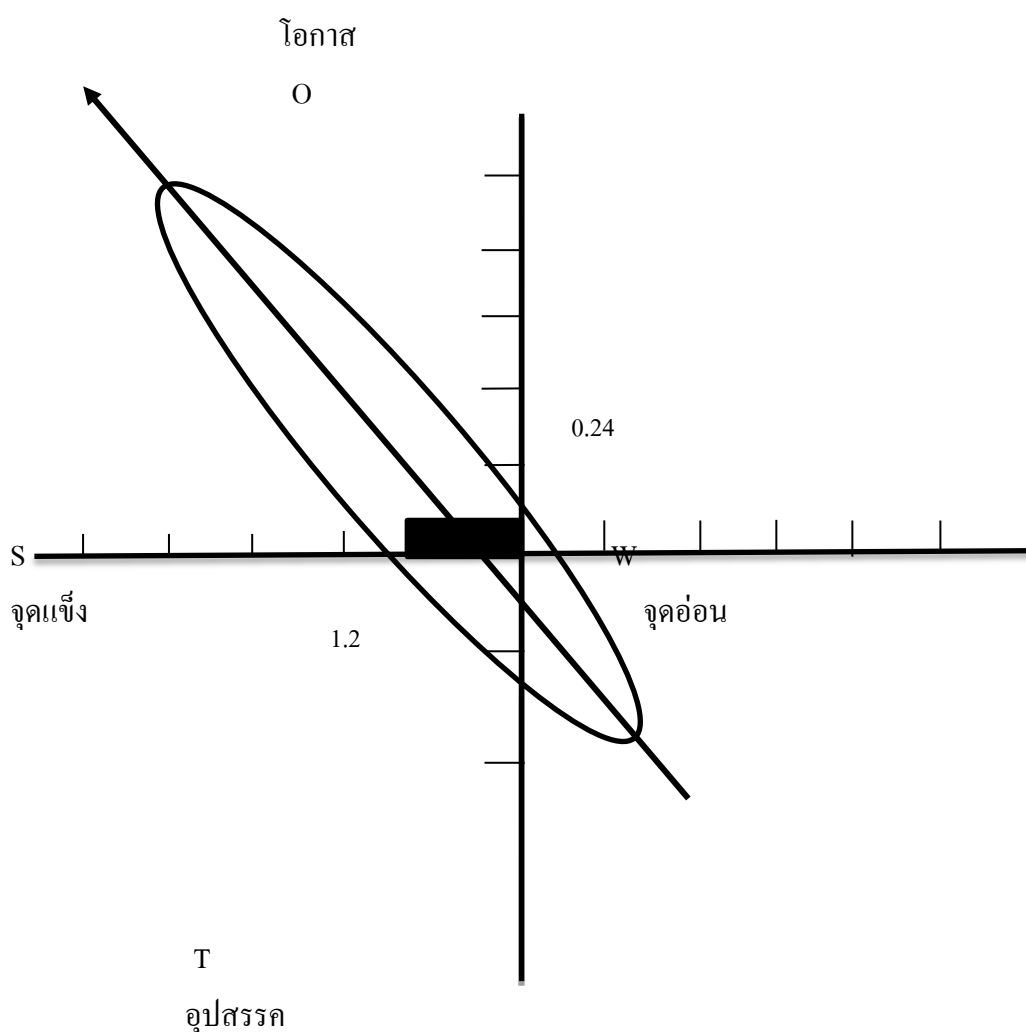
จากตารางที่ 4-24 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ด้านโครงสร้างและนโยบาย ผลผลิตและการบริการ บุคลากร ประสิทธิภาพทางการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ เป็นไปในทิศทางที่ป็นจุดแข็ง

ตารางที่ 4-25 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกในภาพรวมของการจัดการศึกษา
 สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก	น้ำหนัก	คะแนนเฉลี่ย		น้ำหนัก X คะแนนเฉลี่ย		สรุปผล
		โอกาส	อุปสรรค	โอกาส	อุปสรรค	
S: สังคมและวัฒนธรรม	0.30	3.74	-3.39	1.12	-1.01	0.11
T: เทคโนโลยี	0.20	3.72	-3.39	0.74	-0.67	0.07
E: เศรษฐกิจ	0.25	3.60	-3.64	0.90	-0.91	0.01
P: การเมืองและกฎหมาย	0.25	3.84	-3.57	0.96	-0.89	0.07
สรุปปัจจัยภายนอก		3.72	-3.49			0.24

จากตารางที่ 4-25 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านสังคม เทคโนโลยีเป็นไป การเมืองและเศรษฐกิจโดยภาพรวมเป็นไปในทิศทางที่เป็น โอกาส

จากตารางที่ 4-24 และ 4-25 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำข้อมูลไปสร้างกราฟแสดงสถานภาพของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ได้ดังภาพที่ 4-1

ภาพที่ 4-1 กราฟแสดงสถานภาพของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

จากภาพที่ 4-1 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในเป็นไปในทิศทางที่เป็นจุดแข็งและสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นไปในทิศทางที่เป็นโอกาสแต่ทั้งนี้ยังมีค่าตัวเลขไม่มากนัก คือ 1.20 และ 0.24 ตามลำดับคือความเป็นจุดแข็งและโอกาสยังมีไม่มากนัก ซึ่งตกอยู่ในส่วนของกราฟในส่วนที่เป็น Star

2.2.3 การจัดทำร่างกลยุทธ์ การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำ SWOT matrix แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 4-26

ตารางที่ 4-26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT matrix) และกลยุทธ์
 การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา
 สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) - นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน - โรงเรียนให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน - บุคลากรทุกคนมีความศรัทธาในวิชาชีพครู - การใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา - โรงเรียนมีวัสดุ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส - โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	จุดอ่อน (W) - โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนไม่ครอบคลุมทุกด้าน - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางวิชายังไม่เป็นที่น่าพอใจ - ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก - ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่น - โรงเรียนมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่บริเวณโรงเรียน - โรงเรียนไม่มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม
โอกาส (O) - ฝึกให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนโดยจัดตลาดนัดอาชีพในโรงเรียน - สภาพธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน - พระราชบัญญัติการศึกษาเอื้อต่อการนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ - โรงเรียนมีเว็บไซต์ในการเผยแพร่ผลงานข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น	กลยุทธ์ (SO) - ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส - ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	กลยุทธ์ (WO) - ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา - สร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ตารางที่ 4-26 (ต่อ)

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
ปัจจัยภายนอก	- นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน - โรงเรียนให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน - บุคลากรทุกคนมีความศรัทธาในวิชาชีพครู - การใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา - โรงเรียนมีวัสดุ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส - โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	- โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนไม่ครอบคลุมทุกด้าน - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางวิชา ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ - ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก - ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่น - โรงเรียนมีระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตไร้สายไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่บริเวณโรงเรียน - โรงเรียนไม่มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม
อุปสรรค (T)	กลยุทธ์ (ST)	กลยุทธ์ (WT)
- พ่อ-แม่ ผู้ปกครองไปประกอบอาชีพต่างจังหวัดเพื่อหารายได้ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลาน - นักเรียน ไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดามารดาทำให้ขาดการดูแลบุตร - นโยบายรัฐบาลและพรรคการเมืองที่มีปัญหาทำให้นโยบายรัฐบาลไม่แน่นอน - ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลแหล่งเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีหลากหลายทั้งสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้โรงเรียน	- สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน	- พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 4-26 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ 6 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส (SO)

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า (SO)

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (WO)

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (WO)

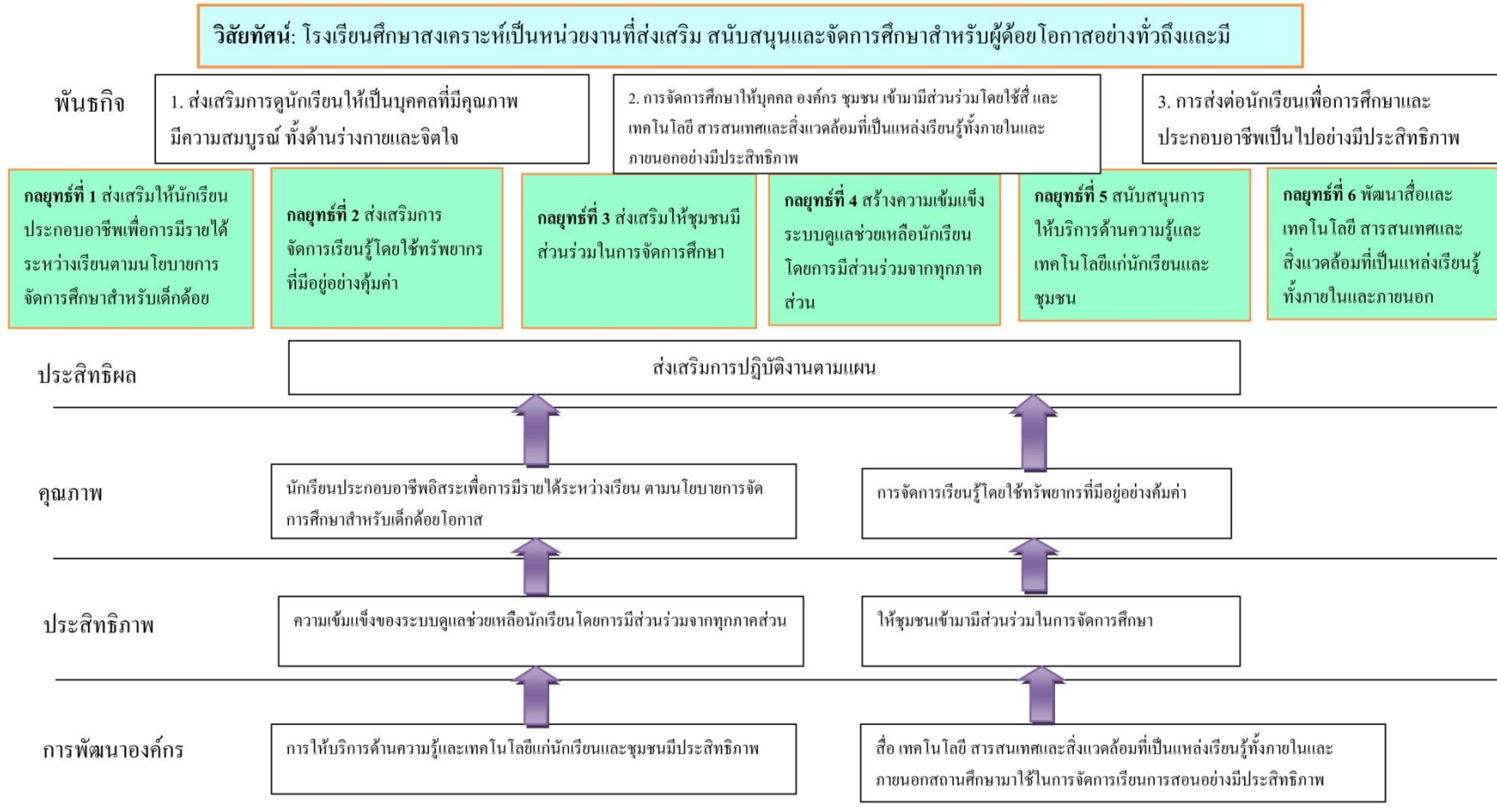
กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน (ST)

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (WT)

2.2.4 การจัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategy map)

จากการจัดทำ SWOT matrix การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กลยุทธ์ จำนวน 6 กลยุทธ์ สามารถนำมาจัดทำแผนที่กลยุทธ์ ได้ดังภาพที่ 4-2

แผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map)

ภาพที่ 4-2 แผนที่กลยุทธ์

ภาพที่ 4-2 แสดงการจัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategy map) การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักการของ Balanced scorecard มีทิศทางการบริหารดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมการดูแลนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
2. การจัดการศึกษาให้บุคคล องค์กร ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การส่งต่อนักเรียนเพื่อการศึกษาและประกอบอาชีพเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ (Goals)

1. ผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพื้นฐานของแต่ละบุคคล
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบาย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

มาตรการ

1. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต

ตัวชี้วัด

- 1.1 มีหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต
- 1.2 มีการใช้หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต

1.3 มีการประเมินผล การใช้หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
การมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต

มาตรการ

2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม
การมีงานทำ

ตัวชี้วัด

2.1 มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม
การมีงานทำ

2.2 มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

2.3 มีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

มาตรการ

3. จัดให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำสำหรับผู้ด้อยโอกาส
ทางการศึกษา

ตัวชี้วัด

3.1 มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำสำหรับผู้ด้อยโอกาส
ทางการศึกษา

3.2 ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาทุกคนได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและ
พัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

3.3 มีการประเมินประสิทธิภาพการให้บริการของกองทุนส่งเสริมและพัฒนา
การศึกษาเพื่อการมีงานทำ

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

มาตรการ

1. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัด

1.1 มีศูนย์การเรียนรู้ภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 มีการใช้ศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

1.3 มีการประเมินประสิทธิภาพของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรการ

2. พัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอน

ตัวชี้วัด

2.1 มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอน

2.2 นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวย

ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

มาตรการ

3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ตัวชี้วัด

3.1 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.2 มีการจัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรการ

1. ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชนและขยายภาคีเครือข่ายการให้ความร่วมมือในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

ตัวชี้วัด

1.1 มีการส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชนและขยายภาคีเครือข่ายการให้ความร่วมมือในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

2. จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ตัวชี้วัด

2.1 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2.2 มีการจัดให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

มาตรการ

3. ระดมทรัพยากรสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรม โดยประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและองค์กรอื่น

ตัวชี้วัด

3.1 มีการระดมทรัพยากรสนับสนุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาจากทุกภาคส่วน

3.2 มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

มาตรการ

1. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อและระบบการสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1.1 มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อและระบบการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ

1.2 นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อมาใช้อย่างต่อเนื่อง

1.3 มีการวัดและประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อมาใช้อย่างต่อเนื่อง

มาตรการ

2. พัฒนากลไกการประสานงานภาคีเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัด

2.1 มีการพัฒนากลไกการประสานงานภาคีเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

มาตรการ

3. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด

3.1 มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3.2 มีการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีการพัฒนาแล้วมาใช้อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน

มาตรการ

1. สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เหมาะสมกับอัตลักษณ์แห่งตนและได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรืออุดมศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ตัวชี้วัด

- 1.1 เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 1.2 เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรการ

2. จัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้สนใจ

ตัวชี้วัด

- 2.1 มีการจัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา
- 2.2 มีการวัดและประเมินผลจัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

มาตรการ

3. จัดให้บริการการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

ตัวชี้วัด

- 3.1 มีการให้บริการการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อสนองความต้องการของเด็กด้อยโอกาส

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้

ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

1. ดำรงระบบและจัดทำฐานข้อมูลเด็กด้อยโอกาสให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

ตัวชี้วัด

- 1.1 มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเด็กด้อยโอกาสให้ทันสมัยที่เป็นปัจจุบัน
- 1.2 มีการนำข้อมูลเด็กด้อยโอกาสมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

มาตรการ

2. จัดระบบสืบค้นข้อมูล แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่มีความหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตัวชี้วัด

2.1 มีการจัดจัดระบบสืบค้นข้อมูล แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2.2 มีการนำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

มาตรการ

3. จัดหาสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

3.1 มีการจัดหาสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศที่มีความหลากหลาย

3.2 มีการนำสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศที่มีความหลากหลายมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จากการทบทวนร่างกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เข้าร่วมสัมมนาผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องขององค์ประกอบของกลยุทธ์ซึ่งผลการปรับร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการปรับวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าประสงค์และกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นไปตาม 2 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด มีความเหมาะสมหรือไม่ควรแก้ไขอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับองค์ประกอบของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด

ประเด็นที่ 2 วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันหรือไม่ควรแก้ไขอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์มีความสอดคล้องกัน

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard)

ดังตารางที่ 4-27

ตารางที่ 4-27 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (N = 12)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
วิสัยทัศน์									
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ	4.44	0.71	มาก	4.22	0.43	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด
พันธกิจ									
1. ให้ได้รับการพัฒนาเต็ม ศักยภาพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ	4.67	0.49	มากที่สุด	4.39	0.50	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4-27 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
2. ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.67	0.48	มากที่สุด	4.39	0.50	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
3. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา	4.56	0.51	มากที่สุด	4.33	0.59	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด
เป้าประสงค์									
1. ผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพด้วยรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพื้นฐานของแต่ละบุคคล	4.39	0.50	มาก	4.22	0.43	มาก	4.50	0.51	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ	4.56	0.51	มากที่สุด	4.44	0.51	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมุ่งเน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ	4.44	0.51	มาก	4.28	0.67	มาก	4.56	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-27 พบว่า กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลการประเมินใน 3 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ด้าน ส่วนด้านความเป็นไปได้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของพันธกิจให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพและความเป็นประโยชน์ของพันธกิจให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รองลงมา ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและความเป็นประโยชน์ของพันธกิจส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินสามารถ สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4-28 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์
ของกลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน
ตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ($N = 12$)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
กลยุทธ์ที่ 1									
ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	4.50	0.51	มาก	4.44	0.51	มาก	4.61	0.50	มาก
			ที่สุด						ที่สุด
มาตรการที่ 1 และตัวชี้วัด									
พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต	4.44	0.51	มาก	4.22	0.65	มาก	4.39	0.50	มาก
มาตรการที่ 2 และตัวชี้วัด									
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีงานทำ	4.44	0.51	มาก	4.44	0.51	มาก	4.50	0.51	มาก
									ที่สุด
มาตรการที่ 3 และตัวชี้วัด									
จัดให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา	4.39	0.50	มาก	4.39	0.50	มาก	4.39	0.50	มาก

จากตารางที่ 4-28 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและมาตรการ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของมาตรการที่ 2 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีงานทำ รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของมาตรการที่ 1 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเป็นไปได้ของ มาตรการที่ 1 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต

ตารางที่ 4-29 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ($N = 12$)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
กลยุทธ์ที่ 2									
ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	4.44	0.51	มาก	4.22	0.55	มาก	4.39	0.61	มาก
มาตรการที่ 1 และตัวชี้วัด									
พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภายใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	4.28	0.58	มาก	4.17	0.71	มาก	4.39	0.61	มาก
มาตรการที่ 2 และตัวชี้วัด									
พัฒนาสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.56	0.51	มากที่สุด	4.50	0.62	มากที่สุด	4.61	0.50	มากที่สุด
มาตรการที่ 3 และตัวชี้วัด									
ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนให้ครอบคลุมตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.39	0.61	มาก	4.33	0.59	มาก	4.50	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-29 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า มาตรการและตัวชี้วัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเฉลี่ย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของมาตรการที่ 2 พัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของมาตรการที่ 2 พัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเป็นไปได้ของมาตรการที่ 1 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4-30 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ($N = 12$)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
กลยุทธ์ที่ 3									
ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.28	0.58	มาก	4.06	0.54	มาก	4.39	0.61	มาก
มาตรการที่ 1 และตัวชี้วัด									
ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชนและขยายภาคีเครือข่ายการให้ความร่วมมือในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ	4.56	0.51	มากที่สุด	4.44	0.62	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด
มาตรการที่ 2 และตัวชี้วัด									
จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม	4.56	0.51	มากที่สุด	4.56	0.51	มากที่สุด	4.61	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4-30 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
มาตรการที่ 3 และตัวชี้วัด									
ระดมทรัพยากรสนับสนุน	4.39	0.50	มาก	4.33	0.59	มาก	4.50	0.51	มาก
ด้านการพัฒนาการศึกษาและ									ที่สุด
จัดกิจกรรมโดยประสาน									
ความร่วมมือจากผู้ปกครองและ									
องค์กรอื่น									

จากตารางที่ 4-30 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเฉลี่ย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของมาตรการที่ 2 จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของมาตรการที่ 2 จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเป็นไปได้ของมาตรการที่ 3 ระดมทรัพยากรสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมโดยประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและองค์กรอื่น

ตารางที่ 4-31 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์
ของกลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วม
จากทุกภาคส่วน ($N = 12$)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
กลยุทธ์ที่ 4									
สร้างความเข้มแข็งระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยการมี ส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน	4.44	0.51	มาก	4.28	0.58	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
มาตรการที่ 1 และตัวชี้วัด									
พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ระบบการส่งต่อและ ระบบการสนับสนุนให้มี ประสิทธิภาพ	4.39	0.50	มาก	4.39	0.60	มาก	4.33	0.49	มาก
มาตรการที่ 2 และตัวชี้วัด									
พัฒนากลไกการประสานงาน ภาคีเครือข่ายระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	4.33	0.49	มาก	4.33	0.49	มาก	4.44	0.51	มาก
มาตรการที่ 3 และตัวชี้วัด									
พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วน ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	4.50	0.71	มากที่สุด	4.56	0.62	มากที่สุด	4.50	0.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-31 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ออยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์

อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเฉลี่ย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ของมาตรการที่ 3 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของมาตรการที่ 3 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของมาตรการที่ 2 พัฒนากลไกการประสานงานภาคีเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตารางที่ 4-32 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน ($N = 12$)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
กลยุทธ์ที่ 5									
สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน	4.44	0.51	มาก	4.17	0.62	มาก	4.39	0.61	มาก
มาตรการที่ 1 และตัวชี้วัด									
สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เหมาะสมกับอัตลักษณ์แห่งตนและได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรืออุดมศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย	4.39	0.50	มาก	4.28	0.58	มาก	4.33	0.59	มาก

ตารางที่ 4-32 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
มาตรการที่ 2 และตัวชี้วัด									
จัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้สนใจ	4.28	0.58	มาก	4.28	0.58	มาก	4.28	0.58	มาก
มาตรการที่ 3 และตัวชี้วัด									
จัดให้บริการการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา	4.50	0.51	มากที่สุด	4.50	0.51	มากที่สุด	4.61	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-32 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ออยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเฉลี่ย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของมาตรการที่ 3 จัดให้บริการการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของมาตรการที่ 3 จัดให้บริการการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของมาตรการที่ 2 จัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้สนใจ

ตารางที่ 4-33 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์
ของกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ และสิ่งแวดล้อมที่เป็น
แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
อย่างมีประสิทธิภาพ ($N = 12$)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า	\bar{X}	SD	แปลค่า
กลยุทธ์ที่ 6									
พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ และสิ่งแวดล้อมที่ เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ	4.28	0.67	มาก	4.33	0.49	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด
มาตรการที่ 1 และตัวชี้วัด									
สำรวจระบบและจัดทำ ฐานข้อมูลเด็กด้อยโอกาสให้ ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน	4.50	0.51	มากที่สุด	4.39	0.50	มาก	4.50	0.51	มากที่สุด
มาตรการที่ 2 และตัวชี้วัด									
จัดระบบสืบค้นข้อมูล แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี ที่มีความหลากหลาย ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา	4.33	0.49	มาก	4.28	0.58	มาก	4.44	0.51	มาก
มาตรการที่ 3 และตัวชี้วัด									
จัดหาสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ	4.50	0.51	มากที่สุด	4.44	0.62	มาก	4.50	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-33 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเฉลี่ย พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของ มาตรการที่ 1 สำรวจระบบและจัดทำฐานข้อมูลเด็กด้วยโอกาสให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของมาตรการที่ 3 จัดหาสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและ แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุด ได้แก่ ความเป็นไปได้ของมาตรการที่ 2 จัดระบบสืบค้นข้อมูล แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี ที่มีความหลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาปัญหา แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปผล ดังนี้
 - 1.1 ปัญหา การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีดังนี้
 - 1.1.1 ปัญหาด้านการดูแลนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นดังนี้
 - 1) ปัญหาการจัดที่พัก จำนวนนักเรียนที่พักในหอนอนมีมาก และมีความแตกต่างกันด้านช่วงวัยพฤติกรรมครูที่ดูแลนักเรียนมีไม่เพียงพอ ครู 1 คนต่อนักเรียน 70 คน และมีภารกิจ

หลากหลาย ระบบสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ครูภัณฑ์ และงบประมาณที่จัดสรรใช้พัฒนา ปรับปรุง ไม่เพียงพอ

2) ปัญหาการจัดอาหาร บุคลากรที่ปรุงอาหารและครูโภชนาการขาด

การพัฒนาทักษะประสบการณ์มีวุฒิไม่ตรงกับงาน โภชนาการงบประมาณที่จัดสรรในการจัดซื้อ ครูภัณฑ์งานบ้านงานครัว และการจัดเลี้ยงไม่เพียงพอ วัสดุ ครูภัณฑ์ถูกกำหนดจากส่วนกลางจึงไม่สอดคล้องกับสภาพการใช้งานงบประมาณจัดสรรรายหัวไม่สอดคล้องกับภาพเศรษฐกิจ และท้องถิ่น การนิเทศ กำกับ ติดตามขาดความต่อเนื่อง โรงเรียนขาดโปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดรายการอาหาร

3) ปัญหาการส่งเสริมสุขภาพ นักเรียนแรกเข้ามีพื้นฐานการเลี้ยงดูจากครอบครัว

ที่แตกต่างกันตามสภาพความด้อยโอกาสขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในการพัฒนา นักเรียนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ครูอนามัยโรงเรียนขาดทักษะการใช้เครื่องมือและขาดความรู้ ในการวินิจฉัยโรคเบื้องต้น ขาดงบประมาณในการจัดหาครูภัณฑ์ เครื่องออกกำลังกาย และพื้นที่ในการพัฒนาด้านร่างกายของนักเรียน ขาดงบประมาณในการจัดทำ โครงการส่งเสริมสุขภาพขาด งบประมาณสนับสนุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการนำพานักเรียนไปสถานพยาบาล ขาดเครื่องมือในการตรวจสุขภาพ อุปกรณ์รักษาพยาบาล และเครื่องมืออำนวยความสะดวกเบื้องต้น จำนวน ยานพาหนะมีไม่เพียงพอ การนิเทศ กำกับ ติดตามขาดความต่อเนื่อง ขาดโปรแกรมกำหนดมวลกาย

4) ปัญหาการพัฒนาสิ่งแวดล้อม นักเรียนบางส่วนยังขาดจิตสำนึกในการดูแล

พัฒนาสิ่งแวดล้อมบุคลากรฝ่ายอาคารสถานที่ไม่เพียงพอขาดทักษะในการดูแลสิ่งแวดล้อม งบประมาณในการพัฒนา ปรับปรุง ซ่อมบำรุงไม่เพียงพอขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรให้ มีความรู้ขาดเครื่องจักรที่ทันสมัยในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขาดการกำกับ ติดตามในการพัฒนา ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

1.1.2 ปัญหาด้านการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นดังนี้

1) ปัญหาทักษะพื้นฐาน นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ มีพัฒนาการทางสมองที่แตกต่าง

กันตามสภาพความด้อยโอกาสค่านิยมผู้ปกครองมุ่งให้บุตรหลานเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ค่านิยมของสังคมที่เน้นคนเก่งด้านวิชาการ มาตรฐานการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของ นักเรียน นโยบายการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงตามผู้นำทางการเมืองการวัดและประเมินผลผู้เรียนใช้ เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของนักเรียนหลักสูตร ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันมีการรับนักเรียนเข้าเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดปีตามสภาพ ความจำเป็นเร่งด่วนครูผู้สอนมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก

2) ปัญหาทักษะชีวิต นักเรียนมีพื้นฐานการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันตามสภาพ

ความด้อยโอกาสสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักเรียนไม่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี อัตราส่วนครู

ต่อนักเรียนไม่เหมาะสม ครูขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนประจำมีการโยกย้ายบ่อย และขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน สถานศึกษาขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษาและด้านจิตวิทยา ขาดการกำกับติดตามในการนำหลักสูตรทักษะการดำรงชีวิตมาพัฒนานักเรียน กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนขาดความต่อเนื่อง นักเรียนขาดความอดทนและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต

3) ปัญหาทักษะอาชีพ ครูขาดทักษะ ประสบการณ์ด้านการสอนอาชีพหลักสูตรแกนกลาง ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านอาชีพการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ไม่เพียงพอกับงานอาชีพที่โรงเรียนเปิดสอนสถานประกอบการที่ฝึกนักเรียนด้านอาชีพมีจำกัด คำนิยมผู้ปกครองมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามากกว่าสายอาชีพสถานศึกษาขาดการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่สถานประกอบการ

1.1.3 ปัญหาด้านการส่งต่ออยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นดังนี้

1) ปัญหาการส่งต่อเพื่อการศึกษา นักเรียนขาดทักษะการใช้ชีวิตในสังคม ขาดครูแนะแนวในการให้คำปรึกษาความรู้ด้านวิชาการของนักเรียน ความต้องการของนักเรียนไม่สอดคล้องกับศักยภาพของตน เช่น แพทย์ศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ขาดทุนในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น นักเรียนบางคนไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับสิทธิทางการศึกษา ขาดงบประมาณในการกำกับ ติดตามนักเรียนที่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นขาดการจัดระบบสารสนเทศนักเรียนที่จบการศึกษา

2) ปัญหาการส่งต่อเพื่อประกอบอาชีพ นักเรียนขาดทักษะการใช้ชีวิตในสังคม ขาดครูแนะแนวในการให้คำปรึกษาความรู้ด้านอาชีพของนักเรียนไม่เพียงพอขาดทักษะและกระบวนการทำงานความต้องการด้านอาชีพของนักเรียนไม่สอดคล้องกับศักยภาพของตน ขาดงบประมาณสนับสนุนในการประกอบอาชีพและการกำกับ ติดตามนักเรียนที่ประกอบอาชีพ หลังจบการศึกษา ขาดเครือข่ายในการส่งนักเรียนเข้าสู่สถานประกอบการขาดการจัดระบบสารสนเทศนักเรียนที่ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษานักเรียนบางคนไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับสิทธิการประกอบอาชีพที่มั่นคง

1.2 แนวทาง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี ดังนี้

1.2.1 แนวทางด้านการดูแลนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็น ดังนี้

1) แนวทางการจัดที่พัก ปรับสัดส่วนการดูแลนักเรียน ครู 1 คนต่อนักเรียน 40 คน จัดนักเรียนเข้าที่พักให้อยู่ในช่วงวัยเดียวกันนำระบบการดูแลมาช่วยเหลือนักเรียนขอจัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดหาครุภัณฑ์ พัฒนา ปรับปรุงหอนอนให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละโรงเรียนขอสนับสนุนบุคลากร (ครูที่เลี้ยง) ส่งเสริมให้มีการสร้างขวัญ กำลังใจ ยกย่องครู

2) แนวทางการจัดอาหาร พัฒนาคูโภชนาการและบุคลากรให้มีทักษะ ประสพการณ์เปิดโอกาสให้โรงเรียนเสนอขอจัดตั้งงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการ หน่วยงานส่วนกลางจัดทำกรวิจัยค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนของแต่ละภูมิภาค เพื่อเสนอขอจัดตั้งงบประมาณให้เพียงพอพิเศษ กำกับ ติดตามระบบ โภชนาการอย่างต่อเนื่องใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดรายการอาหาร

3) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพ จัดกลุ่มนักเรียนตามพัฒนาการของร่างกายเพื่อจัดโปรแกรมการดูแลด้าน โภชนาการประสานสถานพยาบาลเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะประสพการณ์ ในการใช้เครื่องมือทักษะในการให้คำปรึกษาโดยเข้าฝึก ประสพการณ์ในสถานพยาบาลส่งเสริมให้นักเรียนรักการออกกำลังกายสร้างสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของนักเรียน หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องมือในการตรวจสุขภาพ และยานพาหนะพยาบาล ออกแบบอาคารพยาบาล ให้รองรับผู้พิการ เช่น ห้องน้ำ

4) แนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อม จัดทำโครงการสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียน พัฒนาคูบุคลากรให้มีความรู้ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมประสานหน่วยงาน ชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรในการรักษาสิ่งแวดล้อมขอจัดตั้งงบประมาณเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคูบุคลากร เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องจักรที่ทันสมัยส่งเสริมให้สถานศึกษา กำกับ ติดตามการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 แนวทางด้านจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็น ดังนี้

1) แนวทางทักษะพื้นฐาน ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล นำทฤษฎีการพัฒนาทางสมองมาใช้พัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมปรับค่านิยมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อวางมาตรฐาน การศึกษา เปิดโอกาสให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาจัดทำแนวทางการวัดผลประเมินผลที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของนักเรียน ควรมีการสะท้อนปัญหาการจัดการเรียน การสอนจากระดับสถานศึกษาสู่ระดับกระทรวง จัดให้มีการทดสอบวัดพื้นฐานความรู้และ จัดกิจกรรมปรับพื้นฐานความรู้ให้เข้ากับระดับความพร้อมของนักเรียน

2) แนวทางทักษะชีวิต จัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลาน สนับสนุนให้รัฐบาลส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนที่ด้อยโอกาส จัดสรรอัตรากำลังครู บุคลากร เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน พัฒนาครูให้มีความรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ประสานความร่วมมือกับสถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการเห็นคุณค่าของตนเอง สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการ กำกับ ติดตามการดำเนินกิจกรรมทักษะดำรงชีวิตจัดสรร งบประมาณเพิ่มเติม ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนจัดกิจกรรมสร้างขวัญ กำลังใจ ยกย่องผู้มี ผลงานดีเด่น

3) แนวทางทักษะอาชีพ พัฒนาครู บุคลากรให้มีทักษะและประสบการณ์สอนงาน อาชีพและทำอย่างต่อเนื่องปรับหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับงานอาชีพมากยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยถือเป็น แนวปฏิบัติที่ชัดเจนจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนด้านงานอาชีพเพิ่มขึ้น

1.2.3 แนวทางด้านการส่งต่ออยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นดังนี้

1) แนวทางการส่งต่อเพื่อการศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ทักษะชีวิตในสังคม จัดหลักสูตรอบรม พัฒนาครูแนะแนวส่งเสริมกิจกรรมด้านวิชาการของนักเรียนจัดกิจกรรมแนะ แนวการศึกษา และทำการวัดแววประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการศึกษานใน การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจัดทำแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการกำกับ ติดตาม นักเรียนที่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศนักเรียนที่จบ การศึกษาและเรียนต่อใช้กระบวนการเชิงรุกช่วยเหลือนักเรียน โดยประสานกับปลัดอำเภอเพื่อขอ ความร่วมมือในการจัดทำสถานะทางทะเบียนราษฎร

2) แนวทางการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ทักษะชีวิต ในสังคมจัดหลักสูตรอบรม พัฒนาครูแนะแนว ส่งเสริมกิจกรรมสร้างความรู้ด้านอาชีพแก่นักเรียน จัดกิจกรรมเสริมทักษะการทำงานและกระบวนการในการประกอบอาชีพจัดกิจกรรมแนะแนว การศึกษาและทำการวัดแววประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนจัดหา เครื่องมือช่วย ในการส่งต่อนักเรียนเข้าสู่สถานประกอบการจัดทำแผนขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ในการกำกับ ติดตามนักเรียนที่ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบ สารสนเทศนักเรียนที่ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้กระบวนการเชิงรุก ช่วยเหลือนักเรียน โดยประสานกับปลัดอำเภอเพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำสถานะ ทางทะเบียนราษฎร

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง

1) ด้านโครงสร้างและนโยบายมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุดคือ นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน รองลงมาคือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน ต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยติดตั้งทั้งระบบ Wifi และระบบแลนค์ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้

2) ด้านผลผลิตและการบริการมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับสูงสุดคือ โรงเรียนให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน รองลงมาคือ นักเรียนสามารถเรียนจบตามหลักสูตร ต่ำสุดคือ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

3) ด้านบุคลากรมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุดคือ บุคลากรทุกคนมีความศรัทธาในวิชาชีพครู รองลงมาคือ บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่งผลทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ต่ำสุดคือ บุคลากรได้รับการเสริมแรงพอสมควรทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4) ด้านประสิทธิภาพทางการเงินมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุดคือ การใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา รองลงมาคือ การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน/โครงการและเป็นระบบ ต่ำสุดคือ โรงเรียนได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ อย่างเพียงพอในการดำเนินงานตามนโยบายทุกปีการศึกษา

5) ด้านวัสดุอุปกรณ์มีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดแข็งสูงสุดคือ โรงเรียนมีวัสดุและอุปกรณ์การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส รองลงมาคือ โรงเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนการสอนที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ต่ำสุดคือ มีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี

6) ด้านการบริหารจัดการมีจุดแข็งอยู่ในระดับมาก โดยระดับสูงสุดคือ โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส รองลงมาคือ บุคลากรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามนโยบายของโรงเรียน ต่ำสุดคือ มีการส่งเสริมให้ครูทุกคนได้จัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)

1.3.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อน

- 1) ด้านโครงสร้างและนโยบายมีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนไม่ครอบคลุมทุกด้าน รองลงมา คือ การจัดหลักสูตรในท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมทุกรายวิชา ต่ำสุด คือ โรงเรียนไม่มีการนำระบบ ICT มาใช้ในโรงเรียนในการกระจายข่าวสารและการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน
- 2) ด้านผลผลิตและการบริการมีจุดอ่อนอยู่ในระดับมาก โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางวิชายังไม่เป็นที่น่าพอใจ รองลงมา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ต่ำสุด คือ การจัดบริการด้านสาธารณสุขปลอดภัยห้องน้ำบริการน้ำดื่ม ยังไม่เพียงพอ
- 3) ด้านบุคลากรมีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก รองลงมา คือ ครูบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ขาดทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ต่ำสุด คือ บุคลากรขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 4) ด้านประสิทธิภาพทางการเงินมีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่น รองลงมา คือ ผู้บริหารไม่มีอิสระในการบริหารเงินทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการแก้ปัญหาได้ตรงความต้องการของครูและนักเรียน ต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ
- 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์มีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ โรงเรียนมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่บริเวณโรงเรียน รองลงมา คือ ห้องพิเศษต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดลง ต่ำสุด คือ ขาดการตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน
- 6) ด้านการบริหารจัดการมีจุดอ่อนอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับจุดอ่อนสูงสุด คือ โรงเรียนไม่มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มีความเข้มแข็งต่ำสุด คือ นโยบายทางการเมืองของท้องถิ่นไม่สนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

1.3.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส

- 1) ด้านเศรษฐกิจมีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ ฝึกให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนโดยจัดตลาดนัดอาชีพใน โรงเรียน รองลงมา คือ ผู้ปกครองกรรมการ

สถานศึกษา องค์กรเอกชน ต่าง ๆ ร่วมกับทางโรงเรียนได้บริจาคทุนทรัพย์ในด้านต่าง ๆ และวัสดุ อุปกรณ์สนับสนุนการศึกษาส่งผลทำให้การศึกษาของโรงเรียนพัฒนามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2) ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ สภาพธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน รองลงมา คือ โรงเรียนได้รับการยอมรับและศรัทธาจากชุมชนและสังคม ต่ำสุด คือ ชุมชนให้ความร่วมมือในด้านทรัพยากร วิชาการ ทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านการเมืองและกฎหมายมีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ พระราชบัญญัติการศึกษาเอื้อต่อการเรียนการสอนนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการเรียนการสอน รองลงมา คือ พระราชบัญญัติการศึกษาให้ทุกคนมีโอกาสศึกษาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ต่ำสุด คือ กลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนให้การสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านเทคโนโลยีมีโอกาสอยู่ในระดับมาก โดยระดับโอกาสสูงสุด คือ โรงเรียนมีเว็บไซต์ในการเผยแพร่ผลงานข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รองลงมา คือ การให้บริการสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ เพื่อการสืบค้นข้อมูลแก่ครู และนักเรียนสะดวกสบาย ต่ำสุด คือ อุปกรณ์เทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนเพียงพอ

1.3.4 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค

1) ด้านเศรษฐกิจมีอุปสรรคอยู่ในระดับมาก โดยระดับอุปสรรคสูงสุด คือ พ่อ-แม่ ผู้ปกครองไปประกอบอาชีพต่างจังหวัดเพื่อหารายได้ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลาน รองลงมา คือ ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ ต่ำสุด คือ ด้านโครงสร้างรายได้การกระจายรายได้ของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ

2) ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีอุปสรรคอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยระดับของอุปสรรคสูงสุด คือ นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกับบิดา-มารดาทำให้ขาดการดูแลบุตร รองลงมา คือ ชุมชนมีค่านิยมทัศนคติ และความเชื่อ ในด้านวัตถุมากกว่าในด้านจิตใจ ต่ำสุด คือ ชุมชนรอบโรงเรียนเป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติดทำให้นักเรียนอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง

3) ด้านการเมืองและกฎหมายมีอุปสรรคอยู่ในระดับมาก โดยระดับอุปสรรคสูงสุด คือ นโยบายรัฐบาลและพรรคการเมืองที่มีปัญหาทำให้นโยบายรัฐบาลไม่แน่นอน รองลงมา คือ นโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้การดำเนินงานต้องปรับเปลี่ยนตามรัฐบาลจึงขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา ต่ำสุด คือ สื่อมวลชนสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง

4) ด้านเทคโนโลยีมีอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับของอุปสรรคสูงสุดคือ ไม่มีแหล่งสืบค้นข้อมูลแหล่งเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีหลากหลายทั้งสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้โรงเรียน รองลงมา คือ การส่งเสริมด้านเทคโนโลยีจากชุมชนมีน้อยต่ำสุด คือ นักเรียนบางส่วนนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในทางที่ผิด

2. การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

2.1 ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best practice) โดยใช้การสัมภาษณ์

2.1.1 ด้านการดูแลนักเรียน พบว่า 1) การจัดที่พักมีความเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เข้ารับการศึกษ โดยมีการจัดแยกที่พักเป็น ชาย-หญิง อย่างชัดเจน มีครูดูแลนักเรียนที่พักอาศัยบนหอนอนเป็นที่ปรึกษาในการดำรงชีวิตทั้งด้านการเรียนและการอยู่ร่วมกันภายในหอนอน 2) การจัดหาอาหาร มีการประกอบอาหารเลี้ยงนักเรียนทั้ง 3 มื้อ โดยมีครูโภชนาการเป็นผู้จัดรายการอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับอาหารที่มีคุณภาพ เหมาะสมตามช่วงวัยของนักเรียน ซึ่งหลายคนมีภาวะทุพโภชนาการเนื่องจากเป็นเด็กด้อยโอกาสหลายคนมาจากครอบครัวที่แตกแยกถูกทอดทิ้งจึงทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารไม่เพียงพอจึงต้องดูแลเป็นพิเศษ 3) การส่งเสริมสุขภาพ มีการดำเนินงานร่วมกับสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล ผ่านทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในการดูแลสุขภาพอนามัย ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีการตรวจสุขภาพประจำปี การฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ รวมทั้งสุขอนามัยต่าง ๆ เช่น สุขอนามัยในช่องปาก ตรวจรักษาฟัน นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ ตามที่นักเรียนต้องการ เช่น วอลเลย์บอล ฟุตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน รวมทั้งได้จัดให้มีอุปกรณ์ออกกำลังกายกลางแจ้งเพื่อให้บริการอย่างเพียงพอและมีการประกวดการเต้นแอโรบิก 4) การพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนและการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนซึ่งเปรียบเสมือนบ้านของตนเอง โดยให้นักเรียนได้ดำเนินการคัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิลและบำบัดได้อย่างถูกวิธีดำเนินการจัดทำป้ายชีวภาพเพื่อนำไปใช้ในแปลงเกษตรของโรงเรียน การจัดประกวดความสะอาดของห้องเรียน หอเรียน และบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้าที่ใช้

ในโรงเรียน มีการเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาปรับใช้ในเรื่องของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนได้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

2.1.2 ด้านการจัดการศึกษา พบว่า 1) ทักษะพื้นฐานนักเรียนที่เข้ารับการศึกษาตามพื้นฐานการเรียนที่แตกต่างกัน นักเรียนบางคนเป็นเด็กเรียนช้า บกพร่องทางการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพปัญหาครอบครัว เมื่อนักเรียนเข้ามาศึกษาจึงต้องมีการคัดกรองเพื่อดำเนินการปรับพื้นฐานการเรียนของนักเรียนให้มีความใกล้เคียงกัน โดยใช้เวลาว่างในตอนเย็นหลังเลิกเรียน เวลา กลางคืน โดยครูหอนอน หรือในวันเสาร์ อาทิตย์ โดยครูประจำชั้น ครูเวรประจำวัน ดำเนินการจัด กิจกรรมพื้่นาน้อง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษากิจกรรมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนพึ่งตนเองได้โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับ หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 เพื่อให้นักเรียนได้มีหลักคิดในการดำรงชีวิต มีรายได้ระหว่าง เรียนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เมื่อจบการศึกษานักเรียนอาจไปศึกษาต่อนอกระบบใน มหาวิทยาลัยเปิดและทำงานประกอบอาชีพไปด้วย การจัดการเรียนการสอนนั้นมีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและบริบทของโรงเรียน 2) ทักษะชีวิต นักเรียนที่เข้ามาศึกษานั้นเป็นนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาประสบปัญหาความยากลำบากใน การดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมสังคม ดังนั้นจึงต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายในการฝึกนักเรียนให้มี ทักษะชีวิตที่จะสามารถดูแลตนเองได้ พึ่งตนเองได้ไม่ก่อปัญหาให้กับสังคม ซึ่งกิจกรรมที่ ดำเนินการนั้นเป็นกิจกรรมกลุ่มที่เน้นความร่วมมือร่วมใจ ความรัก ความสามัคคี การดำรงชีวิต ร่วมกัน มีการแบ่งกลุ่มออกเป็นหมู่เหมือนลูกเสือ ภายในหอนอนมีหัวหน้าหอนอน มีหัวหน้าหมู่ แบ่งความรับผิดชอบในภาระงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน ดำเนินการอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องโดยบูรณาการกับการจัด การเรียนการสอน จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษาเพื่อลด พฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ก้าวร้าวหรือเรื่องยาเสพติด โดยมีวิทยากรจากสถานที่ต่าง ๆ มาให้ความรู้ เช่น สถานีตำรวจภูธร โรงพยาบาล สาธารณสุขและองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี นักศึกษาวิชาทหาร ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนได้มีความตระหนัก ถึงความรักความสามัคคี ความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ให้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกายและจิตใจ 3) ทักษะอาชีพ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นได้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มี การฝึกทักษะอาชีพ โดยตั้งโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนโดยมี กองทุนให้นักเรียนได้กู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ มีการจัดตั้งกลุ่มเป็นบริษัทสมมติเพื่อกำเนิน กิจกรรม เช่น การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงปลาน้ำจืด เมื่อมีผลผลิตก็นำมา ให้กับงาน โภชนาการ เพื่อนำมาประกอบอาหารให้กับนักเรียน รายได้ก็หมุนเวียนมาสู่ตัวนักเรียนที่

ทำกิจกรรมเหล่านี้ นักเรียนก็จะมีรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการฝึกทักษะการออม เมื่อนักเรียนมีรายได้ก็จะนำฝากกับธนาคาร โรงเรียน โดยธนาคารออมสินมาเปิดสาขาในโรงเรียน และดำเนินงานโดยคณะกรรมการนักเรียน มีครูเป็นที่ปรึกษา จากกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวนักเรียนก็จะเกิดทักษะในการประกอบอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน มีทักษะการออมเพื่อเก็บไว้เป็นทุนการศึกษาในอนาคต

2.1.3 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า 1) การส่งต่อเพื่อการศึกษา ในการส่งต่อนักเรียนเข้าศึกษาต่อเมื่อนักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนั้นนักเรียนส่วนมากจะเข้ารับการศึกษาคือมีทั้งในระบบและนอกระบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของตนเองและครอบครัว โดยมีครูแนะแนวในแต่ละระดับชั้นเป็นผู้แนะนำดูแลและประสานงานกับเครือข่ายสถานศึกษาที่จะรับนักเรียนเข้ารับการศึกษ อาจจะเป็นองค์กรเอกชน เช่น โรงพยาบาล มูลนิธิลูกพระดาบส หรือมหาวิทยาลัยของรัฐได้สนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ด้อยโอกาสโดยผ่านทางมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ นักเรียนก็จะเรียนควบคู่ไปกับทำงานประกอบอาชีพพึ่งตนเองไม่เป็นภาระของครอบครัว 2) การส่งต่อเพื่อประกอบอาชีพ จากที่โรงเรียนได้จัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ มีเงินทุนสำรองเพื่อการดำรงชีวิต ดังนั้นเมื่อนักเรียนจบการศึกษานักเรียนสามารถนำทักษะอาชีพเหล่านี้ไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้หรือเข้าทำงานกับองค์กรเอกชนต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพซึ่งโรงเรียนได้ติดต่อประสานงานมีเครือข่ายอาชีพที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกให้เหมาะสมกับตนเอง เมื่อนักเรียนมีงานทำแล้วก็สามารถศึกษาต่อได้

2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และผลการจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปในทิศทางที่ป็นจุดแข็ง

2.2.2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปในทิศทางที่เป็นโอกาส

2.2.3 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การจัดการศึกษา สงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพแวดล้อมภายในเป็นไปใน ทิศทางที่เป็นจุดแข็งและสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นไปในทิศทางที่เป็น โอกาสแต่ทั้งนี้ยังมีค่า ตัวเลขไม่มากนัก คือ 1.20 และ 0.24 ตามลำดับคือความเป็นจุดแข็งและโอกาสยังมีไม่มากนัก ซึ่งตกอยู่ในส่วนของกราฟในส่วนที่เป็น Star

2.2.4 ผลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT matrix) ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำมา กำหนดเป็นทิศทางการบริหาร ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมการดูแลนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายและ จิตใจ
2. การจัดการศึกษาให้บุคคล องค์กร ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้สื่อ และเทคโนโลยี สารสนเทศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การส่งต่อนักเรียนเพื่อการศึกษาและประกอบอาชีพเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ (Goals)

1. ผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพื้นฐานของแต่ละบุคคล
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐาน วิชาชีพ
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

**กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบาย
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส**

มาตรการ

1. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะ
การดำรงชีวิต

ตัวชี้วัด

1.1 มีหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและทักษะ
การดำรงชีวิต

1.2 มีการใช้หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและ
ทักษะการดำรงชีวิต

1.3 มีการประเมินผล การใช้หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
การมีงานทำและทักษะการดำรงชีวิต

มาตรการ

2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม
การมีงานทำ

ตัวชี้วัด

2.1 มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม
การมีงานทำ

2.2 มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

2.3 มีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

มาตรการ

3. จัดให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำสำหรับผู้ด้อยโอกาส
ทางการศึกษา

ตัวชี้วัด

3.1 มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำสำหรับผู้ด้อยโอกาส
ทางการศึกษา

3.2 ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาทุกคนได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและ
พัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

3.3 มีการประเมินประสิทธิภาพการให้บริการของกองทุนส่งเสริมและพัฒนา
การศึกษาเพื่อการมีงานทำ

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

มาตรการ

1. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัด

- 1.1 มีศูนย์การเรียนรู้ภายในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 มีการใช้ศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- 1.3 มีการประเมินประสิทธิภาพของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรการ

2. พัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตัวชี้วัด

- 2.1 มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.2 นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

มาตรการ

3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ตัวชี้วัด

- 3.1 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 3.2 มีการจัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรการ

1. ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชนและขยายภาคีเครือข่ายการให้ความร่วมมือในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

ตัวชี้วัด

- 1.1 มีการส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชนและขยายภาคีเครือข่ายการให้ความร่วมมือในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

2. จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ตัวชี้วัด

2.1 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2.2 มีการจัดให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

มาตรการ

3. ระดมทรัพยากรสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรม โดยประสานความร่วมมือจากผู้ประกอบการและองค์กรอื่น

ตัวชี้วัด

3.1 มีการระดมทรัพยากรสนับสนุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาจากทุกภาคส่วน

3.2 มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา
กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

มาตรการ

1. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อและระบบการสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1.1 มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อและระบบการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ

1.2 นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อมาใช้อย่างต่อเนื่อง

1.3 มีการวัดและประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการส่งต่อมาใช้อย่างต่อเนื่อง

มาตรการ

2. พัฒนากลไกการประสานงานภาคีเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัด

2.1 มีการพัฒนากลไกการประสานงานภาคีเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

มาตรการ

3. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด

3.1 มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3.2 มีการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีการพัฒนาแล้วมาใช้อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 5 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน

มาตรการ

1. สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เหมาะสมกับอัตลักษณ์แห่งตนและได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรืออุดมศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ตัวชี้วัด

1.1 เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

1.2 เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรการ

2. จัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้สนใจ

ตัวชี้วัด

2.1 มีการจัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

2.2 มีการวัดและประเมินผลจัดระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

มาตรการ

3. จัดให้บริการการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

ตัวชี้วัด

3.1 มีการให้บริการการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อสนองความต้องการของเด็กด้อยโอกาส

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการ

1. สํารวจระบบและจัดทำฐานข้อมูลเด็กด้อยโอกาสให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

ตัวชี้วัด

1.1 มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเด็กด้อยโอกาสให้ทันสมัยที่เป็นปัจจุบัน

1.2 มีการนำข้อมูลเด็กด้อยโอกาสมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

มาตรการ

2. จัดระบบสืบค้นข้อมูล แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่มีความหลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตัวชี้วัด

2.1 มีการจัดจ้ระบบสืบค้นข้อมูล แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ

2.2 มีการนำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

มาตรการ

3. จัดหาสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

3.1 มีการจัดหาสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศที่มีความหลากหลาย

3.2 มีการนำสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศที่มีความหลากหลายมาใช้ในการพัฒนา การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลการประเมินใน 3 ด้าน คือ ความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ส่วนด้านความเป็นไปได้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของพันธกิจให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และความเป็นประโยชน์ของพันธกิจให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รองลงมา ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานที่ ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและความเป็น ประโยชน์ของพันธกิจส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นตามมาตรฐานและ จรรยาบรรณวิชาชีพ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินสามารถสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ระดับปัญหา และแนวทาง การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏว่า

1.1.1 ด้านการดูแลนักเรียน ระดับปัญหา อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็น โรงเรียนที่มีนักเรียนพักนอนอยู่ประจำ ดังนั้น โรงเรียนจะต้อง จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะด้าน ปัจจัยพื้นฐาน รวมถึงการดูแลด้านสุขภาพของนักเรียน และ ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็น ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เด็กนักเรียนอยู่ในโรงเรียนประจำได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับกระทรวง สาธารณสุข (2548, หน้า 1-10) ที่กล่าวถึงแนวทางในการการดูแลนักเรียนที่เกี่ยวกับสุขภาพว่า ใน การสร้างเสริมสุขภาพนั้นจะต้องมีการประสาน ความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และชุมชน โดยใช้รูปแบบของสุขภาพโดยองค์รวมมาใช้ เน้นความสัมพันธ์ระหว่าง ร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ และ ความรู้ด้านสุขภาพให้แก่ทุกคน สร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ส่งผลต่อสุขภาพของทุกคน เช่น

อาคาร สุขากิจบาล น้ำสะอาด สนาม เป็นต้น และให้ความสำคัญกับสภาพสังคมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ที่ดีและสภาวะอารมณ์ที่ดีของเด็กนักเรียน อีกทั้งยังเป็นตัวเชื่อมระหว่าง การบริการสุขภาพในพื้นที่กับโรงเรียนและชุมชนเพื่อดำเนินการแก้ปัญหาสุขภาพเฉพาะเรื่องที่เป็น ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพสนับสนุนและสร้างสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดีสำหรับครูและการเรียนรู้ ของนักเรียนทำให้โรงเรียนและชุมชนได้ร่วมกันทำงานเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพของบุคลากรใน โรงเรียนนักเรียนครอบครัว และสมาชิกในชุมชน

เมื่อพิจารณาในระดับของปัญหาปรากฏว่า การจัดบุคลากรรับผิดชอบดูแล เป็นปัญหาระดับสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนประจำที่ครูและ บุคลากรจะต้องอยู่ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาระงานที่หนักกว่า โรงเรียน ทั่วไปกลับหลายเท่า ประกอบกับ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ส่วนใหญ่จะมีแต่หนุ่ม สาววัยรุ่น เข้าทำงานมีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการ และไม่เคยมีประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนประจำ จึงทำให้ไม่เข้าใจถึงวิธีการ แนวทางในการดูแลนักเรียนประจำหลายคนต่อแม้เบื่อนายและลาออก หรือขอย้ายออกอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนจะต้องมีการอบรมครูและบุคลากรเพื่อให้เข้าใจถึง วิธีการและแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำรวมถึงมีกิจกรรมสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้ ครูและบุคลากรมีขวัญ กำลังใจในการทำงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การบริหารงานบุคคลจึงเป็นงานที่มีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะในการทำงาน ทุกอย่างต้องใช้คนหรือบุคลากรในการทำงาน งานจะมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคนหรือ บุคลากรที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การที่จะทำให้คนมีประสิทธิภาพหรือมีความสามารถมาก ขึ้นนั้น ส่วนใหญ่ก็ขึ้นอยู่กับ การให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรหรือทีมงาน เมื่อผู้บริหารเอาใจใส่ ต่อบุคลากรหรือทีมงานในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการทำงานและในด้านชีวิตส่วนตัว บุคลากรหรือ ทีมงานก็จะมีขวัญหรือกำลังใจในการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่ง มาสโลว์ (สุรพล พุฒคำ, 2546, หน้า 4) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ (Theory of human motivation) ในลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการที่จะ ได้รับความรักและการยอมรับจากผู้อื่น (Love and belonging needs) คือต้องการที่จะมีความนิย มชมชอบซึ่งกันอยากมีเพื่อนร่วมคิดร่วมทำงานเป็นหมู่คณะและได้รับการยกย่อง เกียรติยศ ชื่อเสียง (Esteem needs) ต้องการมีฐานะและบทบาทในสังคม อยากให้ผู้อื่นนิยชมชอบและสรรเสริญ เมื่อ บุคลากรได้รับขวัญ กำลังใจ และการยอมรับ การทำงานต่าง ๆ ก็จะสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และ ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการความสำเร็จ (The need of achievement theory) ของแม็คเคลแลนด์ (สุรพล พุฒคำ, 2546, หน้า 12) กล่าวว่า การบรรลุผลสำเร็จ ตามความต้องการเป็นความต้องการให้บรรลุผลสำเร็จด้วยวิธีการทำงาน อย่างหนักเป็นผลงานที่

ได้มาด้วยความยากลำบาก และมีอุปสรรคขัดขวาง และเป็นผลงานที่ได้ชื่อว่ายอดเยี่ยมเพราะต้องใช้ความมานะบากบั่นทำงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ แม็คเคลแลนด์ (McClelland) เสนอแนวคิดว่าคุณสมบัติที่มีความต้องการความสำเร็จสูงจะต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีความพอใจงานที่รับผิดชอบ กำหนดเป้าหมายระดับปานกลาง ต้องการย้อนกลับความสำเร็จหรือความล้มเหลว ต้องการทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถ ดังนั้นการทำความเข้าใจจากภายในและภายนอกองค์กร การยอมรับ การให้ขวัญและกำลังใจ จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้บุคคลสามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

แนวทางการดูแลนักเรียน การดำเนินการ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีแผนนโยบายที่สำคัญที่จะส่งเสริมและพัฒนาเด็กด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้จัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือพัฒนาครู บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในถึงวิธีการและแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งทำให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีนโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พัฒนาสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ น่าดู น่าเรียน ทั้งนี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใกล้ชิดธรรมชาติ มีจิตใจที่สงบ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ สุปรีชา หิรัญโร (2549, หน้า, 101-107) ได้กล่าวว่าโรงเรียนจะต้องจัดให้มีสภาพบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เอื้อต่อการดูแลสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียนทั้งนี้ในการจัดสภาพบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายของโรงเรียนตั้งแต่ผู้บริหารครูอาจารย์นักเรียนเจ้าหน้าที่อื่น ๆ และผู้นำชุมชนร่วมกันอย่างจริงจังผู้บริหารโรงเรียนต้องฝึกฝนและรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ดังนี้ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยจัดให้มีการประชุมวางแผน เพื่อกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมกับคณะครูในโรงเรียนและสนับสนุน ด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนขวัญและกำลังใจ สนับสนุนให้มีการเผยแพร่ความรู้ ทางวิชาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ครูรวมถึงการสร้าง ความตระหนักและกระตุ้นให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอในด้านการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีความสะอาด และถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาในระดับของแนวทาง ปรากฏว่า การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน เป็นระดับดำเนินการสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการอุปโภคและบริโภค และเป็นส่วนสำคัญในการประกอบอาหาร โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนประจำ จึงมีความจำเป็นต้องใช้น้ำอุปโภคบริโภคจำนวนมาก หลายโรงเรียนตั้งอยู่บนภูเขาและถิ่นทุรกันดารที่ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้จึงทำให้เป็นปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องหา

วิธีการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณที่จะจัดทำระบบน้ำดื่ม น้ำใช้ที่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน สอดคล้องกับกระทรวงสาธารณสุข (2547, หน้า 1) ที่กล่าวว่า น้ำและอาหารมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กวัยเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญาถ้าน้ำและอาหารมีการปนเปื้อนเชื้อโรค หรือสารเคมีก็จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียนได้น้ำและอาหาร เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อร่างกายที่จะช่วยให้ร่างกายแข็งแรง และดูแลซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ภายในร่างกาย ดังนั้นการจัดให้มีระบบการดูแลนักเรียนด้านโภชนาการที่ถูกสุขอนามัย โดยเน้น น้ำที่สะอาด อาหารที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าทางโภชนาการจะช่วยให้เด็กมีสุขภาพร่างกายที่ สมบูรณ์และแข็งแรง ถ้านักเรียนมีสุขภาพโภชนาการที่ดีก็จะทำให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย

1.1.2 ด้านการจัดการศึกษา ระดับปัญหา อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนประจำที่มีครูและบุคลากรอยู่ประจำตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้น จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่มีเพียงเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่โรงเรียนยังได้จัด ให้ครูได้มีการซ่อมเสริม ห้องสมุดกิจกรรมตระกร้าความรู้ กิจกรรมพี่สอนน้องขึ้นทุกวันในช่วงเย็น ก่อนนักเรียนเข้านอนนักเรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ด้วยการอ่านหนังสือ และทำการบ้าน มีครูหรือ เป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ ดังนั้นจึงทำให้ด้านการจัดการศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 1) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษา เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอด ชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐาน พัฒนาการของชีวิต การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังงาน สร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ และเป็นหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนที่จะต้องดูแล และ จัดการศึกษาให้เป็นพิเศษ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็น เครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งต้อง อาศัยกำลังคน เป็นปัจจัยสำคัญและคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพใน การศึกษา (ลีปพนนท์ เกตุทัต, 2542, หน้า 6)

เมื่อพิจารณาในระดับของปัญหา ปรากฏว่า ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีระดับของปัญหาสูงสุดทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา มีพื้นฐานครอบครัวและการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน หลายคนมีฐานะทางบ้านยากจนที่สุด จึงทำให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดการฝึกฝนทักษะในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ และการพัฒนาตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเห็นได้ว่าสังคมไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จึงทำให้เกิดการแข่งขันการทำมาหากิน

การแก่งแย่งชิงดี จากความไม่สมดุลของความเจริญด้านวัตถุและเทคโนโลยีต่าง ๆ กับความมั่นคงทางคุณภาพชีวิต ของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน เป็นสาเหตุสำคัญต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของสังคม พร้อมทั้งก่อให้เกิดสภาวะวิกฤตกับกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม เพื่อรับการเปลี่ยนแปลง หรืออยู่ในสภาพที่ขาดโอกาสไม่สามารถเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ที่สังคมมีอยู่ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ได้แก่ กลุ่มคนที่ครอบครัวมีความยากจน กลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา กลุ่มคนด้อยโอกาส ในกลุ่มคนเหล่านี้ จะมีกลุ่มเด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สุดที่จะได้รับผลกระทบในด้านลบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หากปราศจากการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงดังกล่าว มีการศึกษาซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาบุคคลในสังคมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม

ในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้สามารถแข่งขันยืนหยัดทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศในเวทีโลกได้ ดังนั้นเด็กด้อยโอกาสทุกคนจึงควรได้รับการพิทักษ์ปกป้อง คุ้มครอง เพื่อให้มีความมั่นคงในชีวิต รอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อ สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ควรได้รับสิทธิและโอกาสในการรับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนทั่วไป (บัญชา จันทร์ดา, 2553, หน้า 1)

เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการ ปรากฏว่าการมุ่งมั่นในการทำงาน มีระดับการดำเนินการสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนมากที่สุด ดังนั้นผู้ปกครองจะต้องให้เด็กที่อยู่ในความปกครองช่วยกันทำงาน จึงทำให้เด็กกลุ่มดังกล่าวได้รับการฝึกฝนด้านความอดทนและความรับผิดชอบมาตั้งแต่เล็กจากปัญหาความยากจนดังกล่าว สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลเด็กด้อยโอกาส จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องให้การช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คือ การได้ประกอบอาชีพที่สุจริตและการมีรายได้ที่มั่นคง ดังนั้นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จึงจัดการเรียนการสอนอาชีพที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างนิสัย ทักษะคิด รู้จักคิด ลงมือปฏิบัติ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นกระบวนการเสริมสร้างค่านิยม จนเกิดคุณลักษณะความเป็นผู้รับผิดชอบอย่างมีส่วนร่วม ความมีวินัย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ขึ้นในตนเอง จากการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ดังกล่าว สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับ

การจัดองค์ความรู้ในการเรียนการสอนเพื่อให้สัมพันธ์กับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เน้นผู้จบการศึกษาต้องมีอาชีพและงานทำ โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ (Area based) แบ่งผู้เรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สายอาชีพ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และกลุ่มอำนวยการและอาชีพเฉพาะทาง และกลุ่มที่ 2 สายสามัญ เพื่อให้นักเรียน มุ่งเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ การมีงานทำ และมีศักยภาพตรงตามความต้องการในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) นอกจากนี้จุดเน้นของแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559) สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ระบุไว้ในกลยุทธ์ที่ 3 ว่า “ปลูกฝังคุณธรรม จิตสำนึกในความเป็นไทย มีทักษะการประกอบอาชีพ และทักษะการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555 ข)

1.1.3 ด้านการส่งต่อระดับปัญหา อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การส่งต่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรือให้เข้าทำงานในสถานประกอบการที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน โดยมีโรงเรียนเป็นผู้ประสานในการส่งต่อนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากถูกกดขี่และถูกทอดทิ้งจากสังคม ดังนั้นในการที่นักเรียนจะเข้ารับการการศึกษาต่อ หรือเข้าทำงานในสถานประกอบ โรงเรียนต้องมั่นใจได้ว่า สถานศึกษา หรือสถานประกอบการดังกล่าวยอมรับนักเรียน ดังนั้นในการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนจะต้องหาเครือข่ายสถานศึกษา หรือสถานประกอบการที่ยอมรับนักเรียนได้ มิฉะนั้นจะทำให้นักเรียนได้รับการกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด สอดคล้องกับ พรพรรณราย ทร์พะยะประภา (2548, หน้า 17) ได้กล่าวว่า การส่งต่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่กว้างยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องเลือกโรงเรียนหรือสถานประกอบการ เพื่อส่งต่อนักเรียนให้มีความเหมาะสมกับสภาพ ปัญหาของนักเรียนด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตต่างๆ

เมื่อพิจารณาในระดับปัญหา ปรากฏว่า การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษา ทั้งภาครัฐ และเอกชนมีระดับของปัญหาสูงสุดทั้งนี้เป็นเพราะว่าสังคมส่วนใหญ่ยังปิดกั้น โอกาสเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษายังไม่ยอมรับเท่าที่ควรที่จะให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าว เข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทอยู่ในสังคมของตน ดังนั้น โรงเรียนจะต้องวางแผนการดำเนินงานที่ดี เพื่อคิดหาวิธีการส่งต่อนักเรียน โดยไม่เกิดผลกระทบต่อนักเรียน สอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 7) ที่ได้กล่าวว่าในการส่งต่อนักเรียนโรงเรียนจะต้องวางแผน และดำเนินการตามแผนงานอย่างเป็น

ระบบ และมีขั้นตอน จะช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ การศึกษา วิเคราะห์ และการสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียน เพื่อเป็นฐานข้อมูล ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งต่อเพื่อการศึกษา จัดให้มีการประชุมชี้แจงแก่คณะครูใน รายละเอียดถึงแผนการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้ต้องประสานการทำงานกับ ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขอความร่วมมือ โดยจัดให้มีกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีทางเลือก ตามความสนใจ และ ความถนัดของตน

เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการ ปรากฏว่า การจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อการศึกษา มีระดับการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็น วิธีการที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้หน่วยงานทางการศึกษาทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ได้มีโอกาสพบและ รู้จักกับนักเรียนที่ให้แก่แต่ละฝ่ายเกิดความเข้าใจสภาพปัญหา และมองหาแนวทางหรือวิธีการ แก้ไขปัญหาาร่วมกัน การส่งต่อนักเรียน เป็นกระบวนการ ที่สำคัญที่จะช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นทั้งในด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ ถ้าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม แนะแนวที่ดี เพื่อช่วยเหลือนักเรียน ก็จะทำให้ นักเรียนได้รับ โอกาสที่ดี มีความเจริญก้าวหน้า และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นภาระแก่สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับ สำเนา ขจรศิลป์ (2546, หน้า 25-46) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรม แนะแนวที่ช่วยเหลือนักเรียนในเรื่อง การส่งต่อนั้น โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างรัดกุม มีกิจกรรมอย่างหลากหลาย ทั้งในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับอูษณีย์ เย็นสบาย (2547, หน้า 11) ที่กล่าวว่า กระบวนการ แนะแนว เป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง มีความเข้าใจในตนเอง ทั้งในด้านความถนัดและความสนใจ ซึ่งถ้าโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมแนะแนวได้ตรงกับสิ่งที่ นักเรียนถนัด และสนใจได้ก็จะยิ่งทำให้นักเรียนมีความตั้งใจและความพยายามที่จะไปให้ถึง จุดหมายปลายทางที่ตนตั้งไว้

1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในจุดแข็ง ปรากฏว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ ด้านบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การบริหารจัดการเป็นงานที่หน่วยงานต้อง กระทำของในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่หน่วยงานหรือองค์กร กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก ความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหารจัดการการศึกษาทุกรูปแบบจะมุ่งให้สถานศึกษามีการใช้

นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับสวิตซ์ มูลคำ (2543) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาควรดำเนินการตามแผนงานของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย โดยมีการประสานความร่วมมือจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เช่นเดียวกับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2548, หน้า 23) ที่กล่าวว่า การจะบริหารจัดการโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่โรงเรียนกำหนดได้นั้น โรงเรียนจะต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชน โดยส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนกำลังประสบอยู่ และสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้ทันที

ในขณะที่จุดอ่อนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านผลผลิตและการบริการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการดำเนินงานด้านผลผลิตและการบริการเป็นงานที่มีสำคัญที่โรงเรียนต้องกระทำ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนก็เป็นคนในชุมชน ดังนั้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้โรงเรียนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนสำเร็จได้ด้วยดี และตรงตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ สอดคล้องกับ สมัคร ชินบุตร (2538, หน้า 20) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นของประชาชนทุกคน การดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียนต้องส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมของโรงเรียนด้วย เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนสำเร็จได้ด้วยดี อีกทั้งโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของชุมชน และทำประโยชน์ให้กับชุมชน เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 (2) ที่กำหนดว่า ส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาและมาตรา 40 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขาธิการ โดยตำแหน่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2547, หน้า 7-21) เช่นเดียวกับ กัลยา พลวิทย์ (2539, หน้า 13) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรขอความร่วมมือจากชุมชนหรือผู้ปกครอง นักเรียน ในการที่จะช่วยกันพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญ โดยเฉพาะในด้านอาคารสถานที่สนาม

กีฬาหรือลานเอนกประสงค์ต่าง ๆ เพื่อให้บุตรหลานของตนหรือคนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2548, หน้า 21) ที่กล่าวว่าโรงเรียนควรเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ อยู่เป็นประจำ เพราะการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะนำมาซึ่งการได้รับความร่วมมือ การช่วยเหลือจากชุมชน ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น โรงเรียนควรรำนำนักเรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมในงานของชุมชน เช่น จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาร่วมกับชุมชน และจัดงานประจำปีร่วมกับชุมชน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกจุดแข็ง ปรากฏว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเมืองและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้เป็นการเมืองและกฎหมายมีผลต่อการดำเนินงานและบริหารจัดการของสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องมีกติกางานในการทำงานกับคนหมู่มาก จะต้องวางกติกาให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วกัน เมื่อกติกาเป็นอย่างไร ก็ต้องปฏิบัติตามนั้น ต้องมีการเคารพกฎเกณฑ์ ต้องแยกเรื่องส่วนตัวกับหน้าที่เพราะจะเป็นฐานของการคอร์รัปชั่นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง ที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาต้องมีความชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ มีการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของบุคคลจะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรม รวมทั้งมีความรัดกุม ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาสามารถศึกษาและปฏิบัติได้โดยง่าย สอดคล้องกับสถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 12) กล่าวว่า การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายการกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกติกาต้องเป็น ไปอย่างเคร่งครัดต้องมีความชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมเช่นเดียวกับ ชนชั้น รัดเกล้า (2549, หน้า 83) ได้กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ต้องยึดระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทุกคนปฏิบัติตาม โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคลทั้งนี้กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของทางราชการ ต้องมีความชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพและความยุติธรรม

ในขณะที่จุดอ่อน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้เป็นการทำงานใด ๆ ล้วนมีต้นทุน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำงานโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพหรือทำงานอย่างมีคุณภาพสูงสุด นั่นคือ คำนึงถึงต้นทุนในการทำงาน คุ่มค่าในเชิงของงบประมาณ บุคลากร และเวลา ซึ่งผู้บริหารควรต้องคำนึงสอดคล้องกับ ชนชั้น รัดเกล้า (2549, หน้า 84) กล่าวว่า ในการบริหารโรงเรียนตามหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับ

เศรษฐกิจปัจจุบัน ทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารต้องส่งเสริม และรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้จ่ายของอย่างคุ้มค่า มีการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ มีการรายงานผลการใช้ทรัพยากรเป็นระบบ รวมถึงการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจในปัจจุบันสถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปได้ด้วยดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามภาระหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครู และบุคลากรดำเนินงานและใช้สอยสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยความประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2549, หน้า 42) กล่าวว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องวางแผน บริหารจัดการในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องชี้แจงและขอความร่วมมือให้บุคลากรช่วยกันประหยัด โดยวิธีการง่าย ๆ เช่น อ่านบทพจนานุกรมก่อนปริ้น ใช้กระดาษหน้าเดียวสำหรับเอกสารที่ไม่สำคัญ เป็นต้น ในการดำเนินการดังกล่าวก็จะช่วยให้องค์กรประหยัด และสามารถใช้วัสดุให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นกลยุทธ์ที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ซึ่งจะเป็นการปูพื้นฐานในการทำงานของเด็กในอนาคต มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการทำงานและค้นพบความต้องการที่แท้จริงของตนเองในการที่จะเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความถนัดของตนเอง สอดคล้องกับ ประชาคม จันทรจิต (2547, หน้า 22) ได้กล่าวถึงสิ่งที่นักเรียนจะได้รับในการฝึกทักษะอาชีพว่า นอกจากนักเรียนจะมีความชำนาญในอาชีพที่ฝึกแล้ว นักเรียนยังเป็นที่ต้องการของสังคมทั้งนี้เพราะผู้ที่มีความชำนาญจะสามารถวิเคราะห์งานได้อย่างถูกต้องและทำงานได้ไม่ผิดพลาดจนเกิดผลเสียต่อหน่วยงาน เช่นเดียวกับ คำเนิน ไชยแสน (2549, หน้า 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของอาชีพว่า อาชีพเป็นองค์ประกอบทางปัญญา เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการฝึกหัดทางเทคนิคอย่างเป็นทางการจากสถาบันการศึกษาที่คนยอมรับ การฝึกหัดต้องใช้เวลาจนทำให้ผู้เข้ารับการฝึกหัดมีความรู้ และมีประสิทธิภาพภายหลังการเข้าฝึกหัดและอบรมแล้ว ความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพนั้นจะกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในที่สุด

2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

มีการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นสถานที่ให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ทักษะการดำรงชีวิตผ่านแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เด็กมีความสุขกับการเรียนลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ มยุรี นภาพรรณสกุล (2549, หน้า 21) ได้กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่พึงอาศัยของนักเรียนว่า การใช้ชีวิตของนักเรียนนอกจากจะเกี่ยวข้องกับสภาพของห้องเรียนแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับบรรยากาศรอบ ๆ โรงเรียนด้วย นั่นคือการจัดให้มีพื้นที่สีเขียว หรือมีสีสันสวยงาม มีเงาไม้ที่ร่มรื่นจากต้นไม้ขนาดใหญ่ มีที่พักผ่อนหย่อนใจ มีที่นั่งเล่น มีที่พูดคุยปรึกษาหารือส่วนตัว ด้านการเรียนหรือปัญหาอื่น ๆ มีที่ให้นักเรียนทำงาน มีที่ต้อนรับแขก มีการจัดสถานที่ของที่พักแยกเป็นสัดส่วนมีการจัดภูมิทัศน์ให้สะอาด มีระเบียบ มีบรรยากาศที่ร่มรื่น สวยงาม ทำให้จิตใจของนักเรียน มีสุนทรียภาพเพิ่มมากขึ้น เป็นการกลมกลืนจิตใจของนักเรียนด้วย นอกจากนี้โรงเรียนต้องมีมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สิน และชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน ควรจัดให้มียามดูแลรักษาความปลอดภัยในยามวิกาลจัดให้มีห้องบริการอนามัย มีเครื่องยาเวชภัณฑ์พื้นฐาน และมีบุคลากรที่รับผิดชอบดูแลที่พัก

2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรม

พัฒนาผู้เรียนที่ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งด้านทักษะวิชาการและทักษะการดำรงชีวิตเพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพเพื่อการพึ่งตนเองในอนาคต สอดคล้องกับ ปัญญา แก้วกีธูร (2545, หน้า 18) การดำเนินงานส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการใช้ทักษะชีวิต รู้จักการดำรงชีวิตด้วยตนเอง เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา โดยการจัดกิจกรรมตามตารางที่ทักษะการดำรงชีวิต ตามที่สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กำหนดทักษะชีวิตเป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ทักษะชีวิตเป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนอันเป็นทักษะหรือคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลกซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะ ที่เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบันไว้ 8 ประการ คือ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ การสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา จัดพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ

และสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียน การสอนส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง

2.4 กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กด้วยโอกาสร่วมกันเป็นเครือข่ายในการระดม ทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กให้ดีขึ้นเพื่อการพึ่งตนเองได้ในอนาคต สอดคล้องกับคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน (2549, หน้า 13) ได้กล่าวถึง แนวทางในการสร้าง เสริมสุขภาพไว้ว่า การส่งเสริมสุขภาพนั้นควรดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งสุขภาพกาย และ สุขภาพจิต สุขภาพกาย เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การจัดกิจกรรมสันทนาการ หรือนันทนาการ เป็นต้น ส่วนการเสริมสร้างสุขภาพจิต เช่น การจัดกิจกรรมการไหว้พระสวดมนต์ หรือการฟังธรรม การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือ การจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ เป็นต้น สอดคล้องกับ วิพุธ พูลเจริญ (2544, หน้า 42-46) ที่กล่าวว่า การมีสุขภาพที่ดี คือชีวิตที่มีความสุข อันเนื่องมาจากสุขทางกายคือการมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีสุขภาพดีมีสาธารณูปโภคที่ดีมี สภาพแวดล้อมที่ดี รวมถึงมีการพักผ่อนสันทนาการที่ดีด้วย และสุขทางใจอันเนื่องมาจากการรู้จัก ความพอดีพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ เห็นคุณค่าของตนเองอดทนเสียสละรักห่วงใยและเอื้อเฟื้อต่อ ผู้อื่น สิ่งแวดล้อมถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะสิ่งแวดล้อมที่ดี จะทำให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียนดีขึ้น การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนจะ บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายของ โรงเรียนและชุมชนนับตั้งแต่ผู้บริหาร โรงเรียนครูอาจารย์นักเรียนเจ้าหน้าที่อื่น ๆ และผู้นำชุมชน ร่วมกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำหนดนโยบาย

2.5 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชนจะทำให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้เพื่อร่วมพัฒนาการศึกษาให้ไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ วงศ์กุลสุวรรณ (2549) ที่กล่าวว่า โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้วย ทั้งนี้เพราะชุมชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบ ความสำเร็จ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นส่วนสำคัญที่จะให้กิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี และประสบผลสำเร็จ

2.6 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับแนวคิดของสมุน อมรวิวัฒน์ (2544, หน้า 25) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกสถานที่ ทุกเวลา

แหล่งเรียนรู้ของชุมชนมีอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นองค์กรจัดตั้งสถาบันในชุมชน วิธีชีวิตการทำมาหากิน ประเพณี พิธีกรรม และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ การเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นจากการที่ทุกฝ่ายสร้างเครือข่ายของการเชื่อมโยงประสบการณ์ เกิดสังคมการเรียนรู้ และสังคมคุณธรรม และการเรียนจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติเป็นกระบวนการที่มีความสุขสร้างสรรค์ความคิดและประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกพงษ์ อวดมูล (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสวเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม และให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ ใช้อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้นำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการความรู้ และได้พัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เป็นแหล่งเรียนรู้ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่ให้ข้อมูลว่าไม่ได้จัดทำเนียบวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ไม่ได้นำเสนอผลงานการพัฒนาการจากการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน และไม่ได้จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) สรุปดังนี้

การประเมินกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีผลการประเมินที่สรุปได้ว่า กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ เมื่อพิจารณาผลการประเมินด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์และพันธกิจมีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกลยุทธ์และมาตรการ พบว่า มีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน มีผลการประเมินในระดับมากจนถึงมากที่สุดเช่นกัน และจากผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของทั้ง 6 กลยุทธ์ 18 มาตรการของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอสรุปว่า กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ โดยโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละแห่งสามารถเลือกกลยุทธ์หรือมาตรการที่เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันกับปัจจัยในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ทั้งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และดำเนินการพัฒนากลยุทธ์ตามขั้นตอนของการวางแผนกลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1.1.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้รับบริการที่เป็นเด็กด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

1.1.2 ส่งเสริมให้นักเรียนได้ประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมีการจัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ จัดให้ความรู้ด้านเทคนิค วิธีการ ในการประกอบอาชีพ เช่น การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การตลาด การประชาสัมพันธ์สินค้าและการบรรจุภัณฑ์

1.1.3 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เด็กด้อยโอกาสต้องเข้าถึงทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต

1.1.4 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องสร้างภาคีเครือข่ายในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสทั้งงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การดำเนินงานอาจทำในรูปแบบบุคคล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า และสมาคมผู้ปกครอง ครู เป็นต้น

1.1.5 สร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เพียงแค่อุและพัฒนานักเรียนเพียง แค่จบการศึกษาเท่านั้น จะต้องสร้างระบบการส่ต่อที่เข้มแข็งทั้งการส่งต่อเพื่อการศึกษา และการประกอบอาชีพต้องประสานภาคีเครือข่าย องค์กรด้านการจัดการศึกษา สถานประกอบการ ต่าง ๆ ที่จะรับช่วงต่อเด็กด้อยโอกาสที่จบการศึกษาออกไปเพื่อพัฒนา ต่อยอดให้เด็กเหล่านี้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นไม่เป็นปัญหากับสังคม

1.1.6 สนับสนุนการให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและชุมชน ต้องจัดให้มีระบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนอย่างต่อเนื่องมีระบบการสื่อสารที่ดี ชุมชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์และรับบริการ ความรู้จากโรงเรียนได้ สร้างสถานศึกษาและชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

1.1.7 พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่จะนำมาใช้ในดการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กด้อยโอกาสที่อยู่ใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องได้รับสิทธิที่เข้าถึงสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้

1.2 ข้อเสนอแนะในระดับการปฏิบัติ

ครูผู้สอนในระดับปฏิบัติการใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำกลยุทธ์ไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาสให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้และไม่เป็นภาระ ของสังคม ดังนี้

1.2.1 การดำเนินงานต้องมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ชัดเจนมีอาชีพ ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โดยครอบคลุมด้านอุตสาหกรรม คหกรรม เกษตรกรรม การบริการ และพาณิชยกรรม มีครูเป็นที่ปรึกษาหรือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ ความรู้ หรือพาไปศึกษาดูงานตามสถานประกอบการ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์และเมื่อจบ การศึกษาแล้ว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้

1.2.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีอยู่ในโรงเรียนนั้น มีความหลากหลาย ทั้งอาคารเรียน อาคารประกอบการ รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ต้องนำมาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนโดยต้องสร้างความตระหนักให้กับครูและนักเรียนที่จะใช้ประโยชน์ ร่วมกันต้องร่วมมือในการดูแลรักษาเพื่อที่จะได้ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต้องมีระบบ การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

1.2.3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนต้องอยู่ร่วมกับชุมชนต้องมีการพัฒนาไปพร้อมกัน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการจัดตั้งเป็นองค์คณะบุคคลในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.4 เด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นั้นมีความหลากหลายทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ และความด้อยโอกาสทางสังคม ดังนั้นต้องมีการสร้างเครือข่ายการดูแลที่เป็นระบบจากทุกภาคส่วนสร้างระบบการส่งต่อทั้งด้านการดูแลนักเรียน การจัดการศึกษา และการประกอบอาชีพ โดยมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน

1.2.5 ส่งเสริมให้โรงเรียนและชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันทั้งด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพได้อย่างทั่วถึง

1.2.6 ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัยโดยทั่วถึง นำแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับวิถีการดำรงชีวิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรทำการศึกษา รูปแบบการส่งต่อนักเรียนเพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับนักเรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา
2. ควรทำการศึกษา รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายการให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา
3. รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับนักเรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา
4. รูปแบบสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

บรรณานุกรม

กัลยา พลีรักษ์. (2539). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

เกษม จันทร์แก้ว. (2547). *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

เกษม วัฒนชัย. (2546). *การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*

กรมวิชาการ. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.*

กรมสามัญศึกษา. (2544). *ข้อมูลโรงเรียนการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน. กรุงเทพฯ: กองการศึกษาพิเศษ.*

กรมสามัญศึกษา. (2547). *การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ฝ่ายนิเทศการบริหาร กรมสามัญศึกษา.*

กรมอนามัย. (2549). *มาตรฐานด้านอาหารสะอาด และปลอดภัย. นนทบุรี: กรมอนามัย.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส. เข้าถึงได้จาก <http://www.ryt9.com/s/cabt/155905>*

กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *ร่วมฝ่าทางตันเพื่อสุขภาพคนไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.*

กระทรวงสาธารณสุข. (2548). *10 แนวทางสร้างสุขภาพพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.*

กระทรวงสาธารณสุข. (2549). *รายงานการเฝ้าระวังโรค. นนทบุรี: สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค.*

- เกียรติศักดิ์ วงศ์กุลสุวรรณ. (2549). *ปัญหาการบริหารบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กำไลรัตน์ เข็นสุจิต. (2547). การพัฒนาทักษะชีวิต. *วารสารสุศึกษา*, 20(76), 69-79.
- คณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. (2549). *แนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพ*. นนทบุรี: สาธารณสุขมูลฐาน.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. (2547). *การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผน.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. (2548). *การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2548). *ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สถาบันสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ.
- จิตตินันท์ เศษะคุปต์, วิรพัฒน์ ปันนิมามัย และสุรกุล เจนอบรม. (2549). *จิตวิทยาบริการ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จ่านง เหลาะโตะหมั่น. (2545). *การจัดแผนพัฒนาตำบลด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 และชั้น 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉลอง ชาตรูปะชีวิน. (2552). *การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. คุยฎีนิพนธ์ การศึกษาคุยฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เฉลิมพล ต้นสกุล. (2548). *พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนทร์. (2544). *การบริหารกลยุทธ์สำหรับองค์การยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธุ์โยคี. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญของสุขภาพการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดำเนิน ไชยแสน. (2549). *การประเมินหลักสูตรและรูปแบบการสอนในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง*. นนทบุรี: ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง.

- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2549). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ชนันชัย รัตน์ไทรแก้ว. (2549). *การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัชชัย บุญโชติ. (2548). *นิเวศน์วิทยาและการจัดการสิ่งแวดล้อม*. นครปฐม: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2544). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2547). *กลยุทธ์การจัดการ*. กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.
- ธรรมบุญ ศรีจ่าง. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมศิลปากร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2545). *SWOT การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน คณะเกษตร*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- บรรจบ พรหมถาวร. (2546). *การพัฒนากลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสามพร้าววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บัญญัติ จันทร์ดา. (2553). *หลักการและแนวคิดการจัดการศึกษาสงเคราะห์แนวใหม่*. พิษณุโลก: การพิมพ์คอตคอม.
- ปัญญา แก้วกีร. (2545). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: ประมวลสาระ เรื่อง หลักการจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2547). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2547). *การวางแผนกลยุทธ์: แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- ประชาคม จันทรชิต. (2547). *รายงานการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาพาณิชยการที่สถานประกอบการใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พึงประสงค์*. ปัตตานี: วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี.
- ประดิษฐ์ อารยะการกุล. (2547). *การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. ศูนย์นิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาครุศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประนอม รอดคำดี. (2548). รูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษาพยาบาล และการเสริมสร้างบรรยากาศ
เพื่อการเรียนรู้. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1, 85-92.
- ปรีชา แจ่มวิถิเลิศ. (2548). การประยุกต์ทักษะชีวิตใน โปรแกรมสุขศึกษาเพื่อให้เกิดพฤติกรรม
ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา. (2548). การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ:
รุ่งเรืองสาสน์.
- พิชาภรณ์ จันทนกุล. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพทักษะชีวิตกับพฤติกรรม
การป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน โรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาล
สาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัคตร์ผอง วัฒนสินธุ์ และพสุ เฉชะรินทร์. (2549). การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ.
กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิไท ตาทอง. (2550). อาหารเพื่อสุขภาพ. กรุงเทพฯ: โปรวิชัน.
- ไพเราะ ไตรดีตานนท์. (2549). การพัฒนาแผนกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นที่เน้น
ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันการติดยาเสพติดกรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. คุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา
ครุศาสตร์, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา นภาพรรณสกุล. (2549). การศึกษาปฏิกริยานักศึกษาต่อสถาบัน ในสถาบันการศึกษา
พยาบาล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัส อุดม. (2549). การพัฒนากลยุทธ์การเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัด
กำแพงเพชร. ม.ป.ท.
- ยุวดี กังสดาล. (2547, มิถุนายน). วัฒนธรรมสถานศึกษากับการพัฒนาผู้เรียน. วารสารวิชาการ, 5(6),
67.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์
พับลิเคชั่นส์.

- ลัดดา ไตรเทพชนะชัย. (2548). การศึกษาติดตามผลครูผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเจตคติและทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2549). การบริหารแผนงานเชิงกลยุทธ์ในหน่วยงานภาครัฐบาล. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2547). งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ: พิระพัฒนา.
- วรรณ วลัยวานิช. (2548). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2547). ทางรอดของประเทศไทย: ปฏิวัติกรอบวิธีคิดและระบบการเรียนรู้ใหม่. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2548). กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- วิพุธ พูลเจริญ. (2544). สุขภาพ อุดมการณ์ ยุทธศาสตร์ทางสังคม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วีระ ภูสุข. (2550). การพัฒนากลยุทธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก. ม.ป.ท.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542). การบริหารเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์ม และ ไซท์กซ์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). ทศวรรษ: ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- เสนาะ ดิยาว์. (2544). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- สมยศ นาวิการ. (2545). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549). รูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศ และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาครุศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2549). ธุรกิจการศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สถิตย์ วงศ์สวรรค์. (2547). จิตวิทยาแนะแนว. กรุงเทพฯ: บำรุงสถานส์.
- สละ คณาฤทธิ์. (2547). การประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

- สมัคร ชินบุตร. (2538). *การศึกษาบทบาทของกรรมการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สวัสดิ์ บรรเทิงสุข. (2549). *จิตวิทยาการแนะแนว. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ลีปนันท เกตุทัต. (2542). *การพัฒนาการวิจัย: สร้างสรรค์ปัญญาเพื่อพัฒนาประเทศ.
ประชาคมวิจัย, 27(กันยายน), 23-26.*
- สุปรีชา หิรัญโร. (2549). *การพัฒนาองค์การและสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.*
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2543). *การสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์. เชียงราย: สถาบันราชภัฏ
เชียงราย:*
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). *กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*
- สุวัฒน์ ศิริวันรงค์. (2550). *การสร้างควมได้เปรียบทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: บี คิว ไอ คอนซัลแตนท์.*
- สุวิทย์ มูลคำ. (2543). *เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: ที. พี. พริน.*
- สุวิมล ว่องวานิช. (2547). *รายงานการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.*
- สุริย์มาส สุขกลี. (2549). *รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุษฎีนิพนธ์
การศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุรพล พุฒคำ. (2546). *รูปแบบการพัฒนาครูมัธยมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การขับเคลื่อนนโยบายของสพฐ. ปี 2550-
2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *สรุปแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540 -2544). กรุงเทพฯ: องค์การค้ำคุณสุภาลาดพร้าว.*

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพฯ: ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินผล คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555 ก). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555 ข). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2556). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *การจัดการศึกษาสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2546). *การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปกร.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2548). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา*. กรุงเทพฯ: เกษมบัณฑิต.
- อรชуда สิมารักษ์. (2547). *การวิเคราะห์อันตรายและจุดควบคุมวิกฤติเพื่อจัดเตรียม “อาหารฮาลาล” ในทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์ (HALALHACCP)*. กรุงเทพฯ: สถาบันอาหาร.
- อุทิศ ขาวเขียว. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธา.
- อุษณีย์ เย็นสบาย. (2547). *จิตวิทยาแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เอกพงษ์ อวคมูล. (2553). *การใช้แหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฮาลาลไทยแลนด์. (2548, มกราคม 5). *ความหมายของฮาลาลและ โทษของสิ่งที่ไม่ฮาลาล*. เข้าถึงได้จาก http://www.halalthailand.com/description/description_th.htm
- Ansoff, H. I. (1965). *Corporate strategy*. McGraw-Hill.
- Bank, B. (1992). Strategic management in nonprofit art organizations: An analysis of current practice. *Dissertation Abstracts International*, 32(01), 454-A.

- Courtland, B. L., Thill, J. V., Wood, M. B., & Dovel, G. P. (1993). *Management*. New York: McGraw-hill.
- Climent, O. J., & Francisco, J. G. (1992). *The role of strategic management and corporate strategy*. n.p.
- Higgins, J. M., & Vincze, J. W. (1986). *Strategic management and organizational policy: text and cases* (3rd ed.). New York: CBS International Editions.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Pender, N. J. (1997). *Health promotion nursing practice* (2nd ed.). Norwalk: Appleton & Lange.
- Sallis, E. (1993). *Total quality management education*. London: Philadelphia Education Management Series.
- Stufflebeam, D. (1967). *Education evaluation and making itasca, III*. Illinois: F.E. Peacock.
- World Health Organization. (1992). *World health organization: Ottawa charter for health promotion*. Ottawa: WHO.
- World Health Organization. (1994). *Life skills education in school*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
- Wright, S. (1994). *Culture in anthropology and organizational studies*. London: Routledge.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ6621/ ว 436

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต. แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

10 เมษายน 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ
เรียน

ด้วย นายประเวศ ทังจันทร์แดง นิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณฉันทินิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุสมพงษ์ธรรม เป็นประธานกรรมการควบคุมคุณฉันทินิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อการวิจัยในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุเคราะห์จากท่านทดลองใช้เครื่องมือในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๑

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 038-10-2052 โทรสาร 038-745-811

ที่ ศธ6621/ ว 437

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

12 พฤษภาคม 2557

เรื่องขอความอนุเคราะห์ร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน

สิ่งที่มาด้วย 1. เล่าโครงย่อวิทยานิพนธ์

2. ร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษา

สงเคราะห์

ด้วย นายประเวศ ทังจันทร์แดง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุสมพงษ์ธรรม เป็น
ประธานกรรมการการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คณะ
ศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ร่วม
สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 038-10-2052 โทรสาร 038-745-811

ที่ ศษ6621/ ว 438

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

10 มิถุนายน 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน

สิ่งที่มาด้วย เจ้าโครงการอำนวยการนิพนธ์และแบบสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายประเวศ ทังจันทร์แดง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิญญูสมพงษ์ธรรม เป็นประธานกรรมการการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๑

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 038-10-2052 โทรสาร 038-745-811

กำหนดการ

การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

เรื่อง: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา

สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วันที่ 18 มิถุนายน 2557

ณ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี

08.30– 09.30 น.	ลงทะเบียน
09.30– 10.00 น.	คำชี้แจงการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)
10.00 –10.15 น.	รับประทานอาหารว่าง
10.15– 12.00 น.	ประเด็นการอภิปรายปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้านการดูแลนักเรียน
12.00– 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00– 14.30 น.	ประเด็นการอภิปราย ปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้านการจัดการศึกษา
14.30– 14,45 น.	รับประทานอาหารว่าง
14.45– 16.45 น.	ประเด็นการอภิปราย ปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้านการส่งต่อนักเรียน
18.00– 19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00– 20.30 น.	สรุปการสนทนากลุ่ม

ที่ ศธ6621/ ว 439

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

15 กรกฎาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop)

เรียน

- สิ่งที่มาด้วย 1. ค่าโครงการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด
2. กำหนดการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายประเวศ ทังจันทร์แดง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุสมพงษ์ธรรม เป็นประธานกรรมการการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อการวิจัยในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จิตรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 038-10-2052 โทรสาร 038-745-811

**กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อม
ภายนอก
และจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์**

วันที่	เวลา	กิจกรรม	วิทยากร
22 ก.ค. 57	08.30-09.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร และผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังบรรยายจากวิทยากรเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำกลยุทธ์	นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนและนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 1
	09.30-10.00 น.	ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยในชั้นตอนที่ 1 ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ เพื่อประกอบการพิจารณา ได้แก่ ปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็น 2 กลุ่มย่อย	
	10.00-10.45 น.	ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT analysis) เกี่ยวกับปัญหาแนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	11.00-12.00 น.	ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	

วันที่	เวลา	กิจกรรม	วิทยากร
22 ก.ค. 57	13.00-13.30 น.	ที่ประชุมร่วมกันสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	นายกุลจิตต์ รัชดาวิะกุล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนและนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
	13.30-14.30น.	แบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเป็น 2 กลุ่มย่อย เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Goal) ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	14.45-15.45 น.	ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Goal) ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ และร่วมกันสรุปเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และเป้าประสงค์ (Goal) ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	

วันที่	เวลา	กิจกรรม	วิทยากร
22 ก.ค. 57	16.00-16.45 น.	ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เข้าร่วมประชุม ในกลุ่มย่อย 2 กลุ่มย่อยเดิม เพื่อร่วมกันจัดทำร่าง กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบกำหนดกลยุทธ์ SWOT Matrix model	นายกุลจิตต์ รัชดาภิเษกุล ผู้อำนวยการกลุ่มแผนและ นโยบายสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลาดพร้าว เขต 1
	16.45-17.45 น.	ตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละ กลุ่มนำเสนอร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เข้าร่วม ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ข้อเสนอแนะ และ ร่วมกันสรุปเป็นร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	

ที่ ศษ6621/ ว 441

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

9 ตุลาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ประเมินกลยุทธ์

เรียน

สิ่งที่มาด้วย 1. เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์	จำนวน 1 ชุด
2. กลยุทธ์วิทยานิพนธ์	จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายประเวศ ทังจันทร์แดง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุสมพงษ์ธรรม เป็นประธานกรรมการการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ประเมินกลยุทธ์ เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 038-10-2052 โทรสาร 038-745-811

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม)
เรื่อง: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ดร.สุรพล เสนบุญ	ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ดร.บัญญัติ จันทร์ดา	ผู้อำนวยการ โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. ดร.นระงษ์ ชาวเพชร	ผู้อำนวยการ โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี
4. ดร.ณรงค์ ศิริเมือง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต
5. ดร.เฉลิมพล พลมุข	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รายนามผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้าร่วม

สนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการศึกษา สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร สถานศึกษาครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาดังนี้

ผู้อำนวยการ

1. นายสมหมาย ลิ้มเจริญ	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 47 จังหวัดเพชรบุรี
2. นายสามารถ ไตรวิชา	โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
3. นายไพฑูรย์ ศรีทอง	โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม

ครู

1. นายวรเชษฐ ชมพลมา	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
2. นายสาย์ฉน์ พันธุ์ไม้	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
3. นางสาวทัศนีย์ คัญจุ่น	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
4. นายชนัดพล ช่างน้อย	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
5. นางสมพร ศิริเมือง	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 46 จังหวัดชัยนาท

คณะกรรมการสถานศึกษา

1. นายสมยศ ประมุขศิลป์	ประธานกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
2. นางสาวพนิดา น้อยศรี	กรรมการสถานศึกษา (ผู้แทนครู) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
3. นายวรกานต์ พิระพันธ์	กรรมการสถานศึกษา (ผู้แทนศิษย์เก่า) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
4. นางจรีภรณ์ เชื้อสว	ผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี

รายนามผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้ที่ให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 46 จังหวัดชัยนาท

1. นายสำเริง กิปัญญา	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2. นายมงคล มีทอง	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
3. นางสาวสิรินนา ไชยรักษ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี

1. นายดำรงสิทธิ์ เบ้าศิลป์	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2. นายปองชัย ปานศิริ	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
3. นางชนาธิป กาละพันธ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมภายนอก และจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมภายนอก และจัดทำร่างกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 20 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียน

1. นายวิระ กิ่งแก้ว โรงเรียนเพชรบุรีปัญญานุกูล จังหวัดเพชรบุรี
2. นายนริศร นุชถาวร โรงเรียนโสตศึกษาเทพรัตน์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. นายสัมพันธ์ บังผล โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี
4. นายเจริญ แจ่มใส ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสมุทรสาคร
5. นายชลิต วิพัทนะพร ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมหาสารคาม

ครู

1. นางอำพร จันทร์ดา อดีตครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๓ จังหวัดพิษณุโลก
2. นางพัชรี สุขสบาย ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๖ จังหวัดชัยนาท
3. นายธานีินทร์ วัฒนกุล ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๖ จังหวัดชัยนาท
4. นางบัวขวัญ น้อยอ่าง อดีตครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดลพบุรี
5. นางรัตน์วรรณ เจริญสูง อดีตครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดลพบุรี
6. นางนฤมล ปานนพภา ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสมุทรปราการ
7. นางอรวรรณ เป้าศิลป์ ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๗ จังหวัดเพชรบูรณ์
8. นายสมชาย พันธุ์ทรัพย์ ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๖ จังหวัดชัยนาท
9. นางจุไรพร พันธุ์ทรัพย์ ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๖ จังหวัดชัยนาท
10. นางคำภา ศรีแพ่ง ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๑ จังหวัดลพบุรี

คณะกรรมการสถานศึกษา

1. นางชนม์ภัส เงินงาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. นางจริพร เชื้อสวาย	ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นายกิตติกรณ์ ยี่งเจริญ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นายธรรมรงค์เดช อย่างกลิ่น	ผู้ทรงคุณวุฒิ
5. นางสาวธิติพร ทังจันทร์แดง	ผู้แทนศิษย์เก่า

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ
เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 10 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

1. ดร.สุรพล เสนบุญ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุษุธรยา
2. ดร.บัญญัติ จันทร์ดา	ผู้อำนวยการ โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. ดร.นระรงค์ ชาวเพ็ชร	ผู้อำนวยการ โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี
4. ดร.ณรงค์ ศิริเมือง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต
5. นายอรุณ ชุมทอง	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดระยอง
6. นายไพศาล สุขนิษฐ์ทรัพย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียน โสตศึกษาปานเลิศ จังหวัดลพบุรี
7. นายพันคำ ศรีพรม	ผู้อำนวยการ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี
8. นายสมชาย บ้านไร่	ผู้อำนวยการ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 48 จังหวัดจันทบุรี
9. นายสัมพันธ์ บังผล	ผู้อำนวยการ โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดนนทบุรี
10. นายชวลิต รนขาว	รองผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย

รายนามผู้เชี่ยวชาญประเมินกลยุทธ์

เรื่อง: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษา

สงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. รศ. ดร. สัจจา บรรจงศิริ	นักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ดร.ชัชชัย อู่พานิช	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาของ เขต 1
3. ดร.ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิทย์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
4. ดร.มโน ชุนดี	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2
5. ดร.นพดล ชูลีจันทร์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น
6. ดร.มนตรี แจ่มศรี	ผู้อำนวยการ โรงเรียนโรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา
7. ดร.บัญชา ปฐมอรรมณ์	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนสวนกุหลาบ ชลบุรี
8. นางสาวพนิดา น้อยศรี	ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
9. นางสาวดารณี ปานทอง	ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
10. นางหนูพิศ ถิ่นทัพไทย	ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี
11. นางอุษา สุวรรณสังข์	ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 37 จังหวัดกระบี่
12. นางสมพร ศิริเมือง	ครู โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 46 จังหวัดชัยนาท

ภาคผนวก ค

ตารางที่วิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถาม

เรื่อง: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจงทั่วไป

แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การดูแลนักเรียน องค์ประกอบคือ ที่พัก อาหาร สุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 การจัดการศึกษา องค์ประกอบคือ ทักษะพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ

ส่วนที่ 3 การส่งต่อนักเรียน องค์ประกอบคือ การส่งต่อเพื่อการศึกษา และการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การดูแลนักเรียน องค์ประกอบคือ ที่พัก อาหาร สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 การจัดการศึกษา องค์ประกอบคือ ทักษะพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ

ส่วนที่ 3 การส่งต่อนักเรียน องค์ประกอบคือ การส่งต่อเพื่อการศึกษา และการส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ

ขอให้ท่านพิจารณาแนวทางในการจัดการศึกษาที่ท่านเห็นสมควรนำมากำหนดไว้ใน

กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อ
ยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ รวมถึงโรงเรียนอื่น ๆ ทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ ที่จัดการศึกษาโดยมีนักเรียนที่ด้อยโอกาส เรียนร่วมอยู่ด้วย ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อ
คุณภาพของสังคมไทย ดังนั้นขอให้ท่านตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง
(นายประเวศ ทั่งจันทร์แดง)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] ข้อความที่ท่านเลือกเพียงคำตอบเดียว

1. ตำแหน่ง

- ผู้บริหาร
 ครู
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพศ

- ชาย หญิง

3. อายุ

- ต่ำกว่า 30 ปี 30-39 ปี
 40-49 ปี มากกว่า 49 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี
 อื่น ๆ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัย (นำเข้า) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย

โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับปัญหาโดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้คือ

5 หมายถึง ปัจจัย (นำเข้า) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ปัจจัย (นำเข้า) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ปัจจัย (นำเข้า) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ปัจจัย (นำเข้า) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความสำเร็จอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ปัจจัย (นำเข้า) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความสำเร็จอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อนวัตกรรม

เรื่อง: การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อเรื่อง: การพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใส่เครื่องหมาย (✓)

ลงในช่องความคิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
1. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน	✓			
2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน	✓			
3. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โครงการและกิจกรรม	✓			
4. โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
5. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวด้านแนวปฏิบัติตามนโยบาย	✓			
6. การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีหลักการและเหตุผลรองรับ	✓			
7. มีการกำหนดเป้าหมายด้านเวลาการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน	✓			
8. โรงเรียนได้รับการจัดสรรอัตราผู้บริหารจำนวนที่เหมาะสมกับปริมาณงานแต่ละกลุ่มงาน	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
9. โรงเรียนได้รับการจัดสรรอัตราครูผู้สอนเพียงพอกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	✓			
10. โรงเรียนจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
11. โรงเรียนมีความเป็นเอกภาพในการบริหารงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
12. โรงเรียนได้รับการจัดสรรอัตราเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ	✓			
13. โรงเรียนได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเพียงพอในการดำเนินงานตามนโยบายทุกปีการศึกษา	✓			
14. โรงเรียนมีระบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
15. โรงเรียนนำนวัตกรรมมาเป็นเครื่องมือการบริหารงานเสมอ	✓			
16. โรงเรียนมีวัสดุ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
17. โรงเรียนมีครูกักตักทางการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
18. โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
19. โรงเรียนมีอาคารเรียน อาคารประกอบการเรียนที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
20. โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
21. โรงเรียนจัดรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย	✓			
22. โรงเรียนมีรูปแบบการสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพ	✓			
23. โรงเรียนมีคำสั่ง ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติเพื่อบังคับให้ทุกฝ่ายจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสให้สอดคล้องกับนโยบายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด	✓			
24. โรงเรียนจัดระดับชั้นสายงานที่สะดวก รวดเร็วเพื่อลดความซับซ้อนของการปฏิบัติงาน	✓			
25. โรงเรียนมีมาตรการควบคุมและดูแลการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ	✓			
26. โรงเรียนมีความยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์เป็นสำคัญ	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
27. โรงเรียนมีระบบการให้คำปรึกษาและแนะนำการปฏิบัติงานต่อบุคลากรที่ประสบปัญหาอย่างต่อเนื่อง	✓			
28. โรงเรียนมีรูปแบบการมอบหมายและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน	✓			
29. โรงเรียนมีคู่มือการกำหนดมาตรฐานงานแต่ละฝ่ายที่ชัดเจน	✓			
30. โรงเรียนมีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ	✓			
31. โรงเรียนมีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจของทุกฝ่ายงาน	✓			
32. โรงเรียนมีระบบการประเมินตนเองที่มีประสิทธิภาพ	✓			
33. โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาจากชุมชน	✓			
34. สภาวะทางเศรษฐกิจของชุมชนเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
35. นโยบายทางการเมืองของท้องถิ่นสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
36. สภาวะทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
37. สภาวะทางความมั่นคงของสังคมเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน	✓			
38. สภาพแวดล้อมทางสังคมเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน	✓			
39. สภาพทำเลที่ตั้งของโรงเรียนเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
40. สภาพสิ่งแวดล้อมด้านมลภาวะต่าง ๆ ไม่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน	✓			
41. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	✓			
42. สื่อมวลชนสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	✓			
43. นักการเมืองของท้องถิ่นสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	✓			
44. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนให้การสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	✓			
45. บุคคลสำคัญของท้องถิ่นและสังคมให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
46. ประชาชนทั่วไปให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	✓			
47. นักวิชาการทางการศึกษาของท้องถิ่นและสังคมให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง	✓			
48. หน่วยงานต้นสังกัดทั้งส่วนกลางและภูมิภาคให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง	✓			
49. โรงเรียนมีหน่วยงานประสานงานระดับนโยบายที่ชัดเจน	✓			
50. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานตามความเหมาะสม	✓			
51. โรงเรียนสร้างความร่วมมือและส่งเสริมความเข้มแข็งการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาเสมอ	✓			
52. ผลสำเร็จในนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องเป็นผลประโยชน์โดยตรงต่อสังคม	✓			
53. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องเป็นประโยชน์โดยตรงต่อนักเรียนทุกคน	✓			
54. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสสามารถวัดได้จากระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย	✓			
55. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องมีความต่อเนื่องของกิจกรรมที่ปฏิบัติในนโยบาย	✓			
56. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องสามารถนำผลจากที่โรงเรียนหนึ่งไปใช้อีกโรงเรียนหนึ่งได้	✓			
57. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องสามารถแก้ไขปัญหาตามวัตถุประสงค์ของนโยบายได้	✓			
58. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องเกิดความพึงพอใจต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	✓			
59. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องมีระบบการบริการที่รวดเร็ว	✓			
60. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องให้บริการด้วยความเสมอภาคทุกคน	✓			
61. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสต้องให้บริการที่มีความเป็นธรรม	✓			
62. ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการสร้างแรงจูงใจ	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
63. ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการต่อรอง	✓			
64. ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาส	✓			
65. ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะเป็นผู้ประณีประนอม	✓			
66. ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการกระจายอำนาจการบริหารงาน	✓			
67. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้าน การบริหารนโยบาย	✓			
68. ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการให้ดูแลและให้โทษที่เหมาะสมกับบุคลากร ในโรงเรียน	✓			
69. ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายใน โรงเรียน	✓			
70. บุคลากรของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาส	✓			
71. บุคลากรของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อนโยบายการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส	✓			
72. บุคลากรของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย	✓			
73. บุคลากรของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อย โอกาสเสมอ	✓			
74. บุคลากรของโรงเรียนมีความผูกพันต่อโรงเรียน	✓			
75. บุคลากรของโรงเรียนมีการยอมรับความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน	✓			
76. บุคลากรของโรงเรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม	✓			

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
ด้านการดูแลนักเรียน				
1. ที่พัก (8 ข้อ)				
1.1 การจัดแยกที่พักอาศัยอย่างเป็นสัดส่วน	✓			
1.2 การจัดภูมิทัศน์และบรรยากาศรอบที่พัก	✓			
1.3 การจัดทำโครงสร้างอาคารที่พักที่ได้มาตรฐาน	✓			
1.4 การจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมตาม ความต้องการจำเป็น	✓			
1.5 การจัดระบบรักษาความปลอดภัย	✓			
1.6 การจัดระบบสาธารณสุขปกติ	✓			
1.7 การจัดเครื่องยาเวชภัณฑ์	✓			
1.8 การจัดบุคลากรรับผิดชอบดูแล	✓			
2. อาหาร (7 ข้อ)				
2.1 การจัดระบบการรักษาความสะอาด สถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร	✓			
2.2 การจัดสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม สถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร	✓			
การจัดวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหารที่ได้มาตรฐาน	✓			
2.4 การจัดระบบการจัดซื้ออาหารที่มีมาตรฐาน	✓			
2.5 การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน	✓			
2.6 การจัดอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ	✓			
2.7 การจัดบุคลากรสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหาร	✓			
ด้านการดูแลนักเรียน				
3. สุขภาพ (9 ข้อ)				
3.1 การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพ	✓			
3.2 การบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบาย	✓			
3.3 การจัดโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน	✓			
3.4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
3.5 การบริการอนามัยโรงเรียนในด้านการป้องกัน รักษาพยาบาล ฟื้นฟูสภาพการตรวจสุขภาพ และการเฝ้าระวัง	✓			
3.6 การจัดกิจกรรมศึกษาทั้งในและนอกหลักสูตร	✓			
3.7 การจัดโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย	✓			
3.8 การจัดกิจกรรมนันทนาการ สันทนาการ และการออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพ	✓			
3.9 การจัดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง ได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคม สงเคราะห์ และนักบำบัดจิต	✓			
4. สิ่งแวดล้อม (7 ข้อ)				
4.1 การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	✓			
4.2 การส่งเสริมบุคลากร และนักเรียนให้มี ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา สิ่งแวดล้อม	✓			
4.3 การจัดสภาพภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย	✓			
4.4 การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาสิ่งแวดล้อม	✓			
4.5 การกำกับ ติดตาม ดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม	✓			
4.6 การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	✓			
4.7 การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม	✓			
ด้านการจัดการศึกษา				
1. ทักษะพื้นฐาน (มาตรฐานผู้เรียน) (8 ข้อ)				
1.1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	✓			
ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	✓			
1.3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต	✓			
1.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	✓			
1.5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	✓			
1.6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	✓			
1.7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	✓			
1.8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	✓			
2. ทักษะชีวิต (8 ข้อ)				

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
2.1 รักเกียรติ ศาสน์ กษัตริย์	✓			
2.2 ชื่อสัตย์สุจริต	✓			
2.3 มีวินัย	✓			
2.4 ใฝ่เรียนรู้	✓			
2.5 มุ่งมั่นในการทำงาน	✓			
2.6 อยู่อย่างพอเพียง	✓			
2.7 รักความเป็นไทย	✓			
2.8 มีจิตสาธารณะ	✓			
3. ทักษะอาชีพ (5 ข้อ)				
3.1 ความสามารถในการสื่อสาร	✓			
3.2 ความสามารถในการคิด	✓			
3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา	✓			
3.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	✓			
3.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	✓			
ด้านการส่งต่อ				
1. การส่งต่อเพื่อการศึกษา (6 ข้อ)				
1.1 การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการศึกษา	✓			
1.2 การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน	✓			
1.3 การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษา	✓			
1.4 การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการศึกษาของนักเรียน และหน่วยงานการศึกษา	✓			
1.5 การกำกับติดตาม และประเมินผล	✓			
1.6 การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ	✓			
2. การส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพ (6 ข้อ)				
2.1 การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพ	✓			
2.2 การประสานงานกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน	✓			
2.3 การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการประกอบอาชีพ	✓			
2.4 การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการประกอบ อาชีพของนักเรียน และสถานประกอบการ	✓			
2.5 การกำกับติดตาม และประเมินผล	✓			
2.6 การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ	✓			

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การดูแลนักเรียน องค์ประกอบคือ ที่พัก อาหาร สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 การจัดการศึกษา องค์ประกอบคือ ทักษะพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ

ส่วนที่ 3 การส่งต่อนักเรียน องค์ประกอบคือ การส่งต่อเพื่อการศึกษา และการส่งต่อ
เพื่อการประกอบอาชีพ

คำชี้แจงกรุณาพิจารณาคำตอบทุกข้อ โดยเขียน ✓ หน้าข้อ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อย่อย

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
การดูแลนักเรียน				
1. ท่านมีแนวทางในการจัดที่พักที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียน อย่างไร				
โรงเรียนควรจัดแยกที่พักอาศัยของนักเรียนอย่างเป็นสัดส่วนแยกชาย-หญิง	✓			
โรงเรียนควรจัดภูมิทัศน์ และบรรยากาศรอบที่พักให้มีความสะอาดและ ร่มรื่น	✓			
โรงเรียนควรจัดทำโครงสร้างอาคารที่พักที่แข็งแรง และได้มาตรฐาน	✓			
โรงเรียนควรจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็นของ นักเรียน อาทิ เตียงนอน ผ้าปู หมอน เป็นต้น	✓			
โรงเรียนควรจัดระบบรักษาความปลอดภัยมีเวรยามตรวจดูแลความ เรียบร้อยอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง	✓			
โรงเรียนควรจัดระบบสาธารณูปโภคในที่พัก อาทิ น้ำดื่ม ระบบไฟฟ้า อย่าง เพียงพอ และเหมาะสม	✓			
โรงเรียนควรจัดเครื่องยาเวชภัณฑ์ในที่พักสำหรับดูแล ช่วยเหลือ และรักษา นักเรียนกรณีเจ็บป่วยไม่รุนแรง	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีครู บุคลากร พี่เลี้ยง ที่รับผิดชอบดูแลหอนอน บ้านพัก นักเรียนอย่างเพียงพอ และเหมาะสม	✓			
2. ท่านมีแนวทางในการจัดอาหารที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียน อย่างไร				
โรงเรียนควรจัดให้มีระบบการรักษาความสะอาดสถานที่ปรุง-เตรียมและที่ รับประทานอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
โรงเรียนควรจัดสภาพบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหารเช้าให้มีความสะอาด ร่มรื่น และถูกสุขลักษณะ	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหารเช้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีระบบการจัดซื้ออาหารที่มีมาตรฐาน ตรวจสอบได้	✓			
โรงเรียนควรจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐานและเพียงพอแก่ความต้องการของนักเรียน	✓			
โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ ครบทั้ง 5 หมู่	✓			
โรงเรียนควรจัด ครู และบุคลากรที่มีความรู้ทางโภชนาการ รับผิดชอบ ดูแลสถานที่ ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหารเช้า	✓			
3. ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนอย่างไร				
โรงเรียนควรกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปี	✓			
โรงเรียนควรดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด และเกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน	✓			
โรงเรียนควรจัด โครงการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน	✓			
โรงเรียนควรจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพของนักเรียน โดยเน้น ความสะอาด ปลอดภัย และร่มรื่น	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีบริการอนามัยโรงเรียนในด้านการป้องกัน การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ การตรวจสุขภาพ และการเฝ้าระวังโรคภัย	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางร่างกาย และจิตใจ โดยจัดกิจกรรมตามเนื้อหาวิชาที่เรียนในหลักสูตร และจัดกิจกรรมเสริม นอกหลักสูตร	✓			
โรงเรียนควรจัดระบบการดูแลด้าน โภชนาการ โดยเฉพาะการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของนักเรียน	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ สันทนาการ และการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเป็นประจำทุกวัน	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
โรงเรียนควรจัดให้มีครู บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักบำบัดจิตเพื่อให้การดูแล ช่วยเหลือ และ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	✓			
4. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนได้อย่างไร				
โรงเรียนควรกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมครู บุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	✓			
โรงเรียนควรจัดสภาพภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย	✓			
โรงเรียนควรประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณมาพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	✓			
โรงเรียนควรกำกับ ติดตาม ดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	✓			
โรงเรียนควรกำหนด ครูและบุคลากรรับผิดชอบ ดูแล และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ชัดเจน	✓			
โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้นักเรียนด้านการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	✓			
การจัดการศึกษา				
1. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร				
โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนให้มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมองการณ์ไกล	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรที่กำหนด	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และรู้จักพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความชื่นชอบ และมีความรู้สึกรักถึงคุณค่าในด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	✓			
2. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร				
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คิดคดโกง หรือเบียดบังสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัยมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความมุ่งมั่น และตั้งใจในการทำงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จ	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้รู้จักอยู่อย่างพอเพียง รู้จักการประหยัดและอดออม	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้รักความเป็นไทย และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีจิตสาธารณะ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และไม่หวังผลตอบแทน	✓			
3. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร				
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร รู้จักเลือกใช้ภาษา และทำทางในการสื่อสารกับผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการคิด คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และพิจารณาอย่างรอบคอบ	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตโดยดำรงตนอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข	✓			
โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก	✓			
การส่งต่อนักเรียน 1. ท่านมีแนวทางในการส่งต่อนักเรียนเพื่อการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร				
โรงเรียนควรจัดให้มีการแต่งตั้งครูและบุคลากร เพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อเพื่อการศึกษาของนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้นม. 3 และม.6	✓			
โรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งต่อนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้นม. 3 และม.6	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนมีทางเลือกตามความสนใจและความถนัดของตน	✓			
โรงเรียนควรจัดทำ และจัดเก็บข้อมูลการส่งต่อ เพื่อการศึกษาของนักเรียน และหน่วยงานการศึกษาอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้นและตรวจสอบได้ง่าย	✓			
โรงเรียนควรกำกับติดตาม และประเมินผลการส่งต่อนักเรียน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง	✓			
โรงเรียนควรรายงานข้อมูลการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง รับทราบอย่างต่อเนื่อง	✓			
2. ท่านมีแนวทางในการส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร				
โรงเรียนควรจัดให้มีการแต่งตั้งครูและบุคลากร เพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้น ม. 3 และ ม. 6	✓			
โรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประสาน และขอความร่วมมือในส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้น ม. 3 และ ม.6	✓			
โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมแนะแนวด้านประกอบอาชีพ เพื่อให้ให้นักเรียนมีทางเลือกตามความสนใจ และความถนัดของตน	✓			
โรงเรียนควรจัดทำ และจัดเก็บข้อมูลการส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียน อย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นและตรวจสอบได้ง่าย	✓			

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	1	0	-1	
โรงเรียนควรกำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งต่อนักเรียน เพื่อเป็น ฐานข้อมูลใน การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง	✓			
โรงเรียนควรรายงานข้อมูลการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่ เกี่ยวข้องรับทราบอย่างต่อเนื่อง	✓			

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามงานวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจงทั่วไป

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการและแนวทางการดำเนินการ การจัดการศึกษา
สงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อจัดการศึกษาสงเคราะห์
เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอให้ท่านพิจารณาแนวทางในการจัดการศึกษาที่ท่านเห็นสมควรนำมากำหนดไว้ใน กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อ ยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ รวมถึงโรงเรียนอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่จัดการศึกษาโดยมีนักเรียนที่ด้อยโอกาส เรียนร่วมอยู่ด้วย ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อ คุณภาพของสังคมไทย ดังนั้นขอให้ท่านตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

(นายประเวศ ทั่งจันทร์แดง)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] ข้อความที่ท่านเลือกเพียงคำตอบเดียว

1. ตำแหน่ง

- [] ผู้บริหาร
[] ครู
[] คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพศ

- [] ชาย [] หญิง

3. อายุ

- [] ต่ำกว่า 30 ปี [] 30-39 ปี
[] 40-49 ปี [] มากกว่า 49 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

- [] ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า [] สูงกว่าปริญญาตรี
[] อื่น ๆ

ตอนที่ 2 ทามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการและแนวทางการดำเนินการ การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2.1 ปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับปัญหาการดำเนินการ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้คือ

5 หมายถึง ระดับปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
ด้านการดูแลนักเรียน					
1. การจัดแยกที่พักอาศัยอย่างเป็นสัดส่วน					
2. การจัดภูมิทัศน์และบรรยากาศรอบที่พัก					
3. การจัดทำโครงสร้างอาคารที่พักที่ได้มาตรฐาน					
4. การจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมตาม ความต้องการจำเป็น					
5. การจัดระบบรักษาความปลอดภัย					
6. การจัดระบบสาธารณสุขปกติ					
7. การจัดเครื่องยาเวชภัณฑ์					
8. การจัดบุคลากรรับผิดชอบดูแล					
9. การจัดระบบการรักษาความสะอาด สถานที่ปรุง-เตรียมและที่ รับประทานอาหาร					
10. การจัดสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม สถานที่ปรุง-เตรียมและ ที่รับประทานอาหาร					
การจัดวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหาร ที่ได้มาตรฐาน					
12. การจัดระบบการจัดซื้ออาหารที่มีมาตรฐาน					
13. การจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน					
14. การจัดอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ					
15. การจัดบุคลากรสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหาร					
16. การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพ					
17. การบริหารจัดการให้เป็นไปตามนโยบาย					
18. การจัดโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน					
19. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ					
20. การบริการอนามัยโรงเรียนในด้านการป้องกัน รักษาพยาบาล ฟื้นฟูสภาพการตรวจสุขภาพ และการเฝ้าระวัง					
21. การจัดกิจกรรมสุขศึกษาทั้งในและนอกหลักสูตร					
22. การจัดโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย					
23. การจัดกิจกรรมนันทนาการ สันทนาการ และการออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพ					
24. การจัดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง ได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักบำบัดจิต					
25. การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					

รายการ	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
26. การส่งเสริมบุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา สิ่งแวดล้อม					
27. การจัดสภาพภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย					
28. การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาสิ่งแวดล้อม					
29. การกำกับ ติดตาม ดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม					
30. การกำหนดบุคลากรรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม					
31. การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม					
ด้านการจัดการศึกษา					
32. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์					
33. ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม					
34. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต					
35. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์					
36. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร					
37. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
38. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี					
39. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา					
40. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์					
41. ซื่อสัตย์สุจริต					
42. มีวินัย					
43. ใฝ่เรียนรู้					
44. มุ่งมั่นในการทำงาน					
45. อยู่อย่างพอเพียง					
46. รักความเป็นไทย					
47. มีจิตสาธารณะ					
48. ความสามารถในการสื่อสาร					
49. ความสามารถในการคิด					
50. ความสามารถในการแก้ปัญหา					
51. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต					

รายการ	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
52. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี					
ด้านการส่งต่อ					
53. การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการศึกษา					
54. การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน					
55. การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษา					
56. การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการศึกษาของนักเรียน และหน่วยงานการศึกษา					
57. การกำกับติดตาม และประเมินผล					
58. การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ					
59. การแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพ					
60. การประสานงานกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน					
61. การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการประกอบอาชีพ					
62. การจัดข้อมูลการส่งต่อเพื่อการประกอบ อาชีพ ของนักเรียน และสถานประกอบการ					
63. การกำกับติดตาม และประเมินผล					
64. การรายงานข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ					

ตอนที่ 2.2 แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับควรดำเนินการ
โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้คือ

5 หมายถึง ระดับควรดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับควรดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับควรดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับควรดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับควรดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับควรดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
แนวทางด้านการดูแลนักเรียน					
1. โรงเรียนควรจัดแยกที่พักอาศัยของนักเรียนอย่างเป็นสัดส่วนแยกชาย-หญิง					
2. โรงเรียนควรจัดภูมิทัศน์ และบรรยากาศรอบที่พักให้มีความสะอาด และร่มรื่น					
3. โรงเรียนควรจัดทำโครงสร้างอาคารที่พักที่แข็งแรง และได้มาตรฐาน					
4. โรงเรียนควรจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็นของนักเรียน อาทิ เตียงนอน ผ้าปู หมอน เป็นต้น					
5. โรงเรียนควรจัดระบบรักษาความปลอดภัยมีเวรยามตรวจดูแลความเรียบร้อยอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง					
6. โรงเรียนควรจัดระบบสาธารณูปโภคในที่พัก อาทิ น้ำดื่ม ระบบไฟฟ้า อย่างเพียงพอและเหมาะสม					
7. โรงเรียนควรจัดเครื่องยาเวชภัณฑ์ในที่พักสำหรับดูแล ช่วยเหลือ และรักษานักเรียน กรณีเจ็บป่วยไม่รุนแรง					
8. โรงเรียนควรจัดให้มีครู บุคลากร พี่เลี้ยง ที่รับผิดชอบดูแลหอนอน บ้านพักนักเรียนอย่างเพียงพอ และเหมาะสม					
9. โรงเรียนควรจัดให้มีระบบการรักษาความสะอาดสถานที่ปรุง-เตรียมและที่รับประทานอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ					
10. โรงเรียนควรจัดสภาพบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหารให้มีความสะอาด ร่มรื่น และถูกสุขลักษณะ					
11. โรงเรียนควรจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ในสถานที่ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน					
12. โรงเรียนควรจัดให้มีระบบการจัดซื้ออาหารที่มีมาตรฐานตรวจสอบได้					
13. โรงเรียนควรจัดระบบน้ำดื่มที่ได้มาตรฐานและเพียงพอแก่ความต้องการของนักเรียน					
14. โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการครบทั้ง 5 หมู่					
15. โรงเรียนควรจัด ครู และบุคลากรที่มีความรู้ทางโภชนาการ รับผิดชอบ ดูแลสถานที่ ปรุง-เตรียม และที่รับประทานอาหาร					

รายการ	ระดับควรดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
16. โรงเรียนควรกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปี					
17. โรงเรียนควรดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด และเกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน					
18. โรงเรียนควรจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน					
19. โรงเรียนควรจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพของนักเรียน โดยเน้นความสะอาด ปลอดภัย และร่มรื่น					
20. โรงเรียนควรจัดให้มีบริการอนามัยโรงเรียนในด้านการป้องกันการรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ การตรวจสุขภาพ และการเฝ้าระวังโรคภัย					
21. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางร่างกาย และจิตใจ โดยจัดกิจกรรมตามเนื้อหาวิชาที่เรียนในหลักสูตร และจัดกิจกรรมเสริมนอกหลักสูตร					
22. โรงเรียนควรจัดระบบการดูแลด้านโภชนาการ โดยเฉพาะการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของนักเรียน					
23. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ สันทนาการ และการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเป็นประจำทุกวัน					
24. โรงเรียนควรจัดให้มีครู บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางได้แก่นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และนักบำบัดจิตเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือ และ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน					
25. โรงเรียนควรกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้มีความสะอาดร่มรื่น และปลอดภัย					
26. โรงเรียนควรส่งเสริมครู บุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน					
27. โรงเรียนควรจัดสภาพภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นความสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย					
28. โรงเรียนควรประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณมาพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
29. โรงเรียนควรกำกับ ติดตาม ดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					

รายการ	ระดับควรดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
30. โรงเรียนควรกำหนด ครูและบุคลากรรับผิดชอบ ดูแล และรักษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ชัดเจน					
31. โรงเรียนควรสร้างความตระหนักให้แก่นักเรียนด้านการอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
แนวทางการจัดการศึกษา					
32. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์					
33. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มี จิตสำนึกในการอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม					
34. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะในการทำงาน รักการ ทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ สุจริต					
35. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรอง และมองการณ์ไกล					
36. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็น ตามหลักสูตรที่กำหนด					
37. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และรู้จักพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
38. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี					
39. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความชื่นชอบ และมี ความรู้สึกรักคุณค่าในด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา					
40. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					
41. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คิดคด โกง หรือเบียดบังสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน					
42. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัยมีความรับผิดชอบต่อ ตนเองและส่วนรวม					
43. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความใฝ่เรียนรู้ และพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง					
44. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความมุ่งมั่น และตั้งใจในการ					

รายการ	ระดับควรดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
ทำงานของตน ให้บรรลุผลสำเร็จ					
45. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้รู้จักอยู่อย่างพอเพียง รู้จักการประหยัดและอดออม					
46. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้รักความเป็นไทย และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย					
47. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีจิตสาธารณะ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และไม่หวังผลตอบแทน					
48. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร รู้จักเลือกใช้ภาษา และทำทางในการสื่อสารกับผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
49. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการคิด คัดวิเคราะห์หาคัดสังเคราะห์ และพิจารณาอย่างรอบคอบ					
50. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา					
51. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตโดยดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข					
52. โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก					
แนวทางการส่งเสริมการส่งต่อนักเรียน					
53. โรงเรียนควรจัดให้มีการแต่งตั้งครูและบุคลากร เพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อ เพื่อการศึกษาของนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้น ม. 3 และ ม.6					
54. โรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งต่อนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้น ม. 3 และ ม.6					
55. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมแนะแนวทางการศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีทางเลือกตามความสนใจและความถนัดของตน					
56. โรงเรียนควรจัดทำ และจัดเก็บข้อมูลการส่งต่อ เพื่อการศึกษาของนักเรียน และ หน่วยงานการศึกษาอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้นและตรวจสอบได้ง่าย					
57. โรงเรียนควรกำกับติดตาม และประเมินผลการส่งต่อนักเรียน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง					
58. โรงเรียนควรรายงานข้อมูลการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครอง					

รายการ	ระดับควรดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบต่อเนื่อง					
59. โรงเรียนควรจัดให้มีการแต่งตั้งครูและบุคลากร เพื่อดำเนินการตามระบบส่งต่อเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้น ม. 3 และ ม. 6					
60. โรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประสาน และขอความร่วมมือในส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับนักเรียนหลังจบการศึกษาในระดับชั้น ม. 3 และ ม.6					
61. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมแนะแนวด้านการประกอบอาชีพ เพื่อให้ให้นักเรียนมีทางเลือกตามความสนใจ และความถนัดของตน					
62. โรงเรียนควรจัดทำ และจัดเก็บข้อมูลการส่งต่อ เพื่อการประกอบอาชีพของ นักเรียน อย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นและตรวจสอบได้ง่าย					
63. โรงเรียนควรกำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งต่อนักเรียน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง					
64. โรงเรียนควรรายงานข้อมูลการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้คือ

5 หมายถึง ระดับจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
ด้านสภาพแวดล้อมภายใน โครงสร้างและนโยบาย					
1. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน					
2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความชัดเจน					
3. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โครงการและกิจกรรม					
4. โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส					
5. นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวด้านแนวปฏิบัติตามนโยบาย					
6. การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนมีหลักการและเหตุผลรองรับ					
7. มีการกำหนดเป้าหมายด้านเวลาการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน					
8. นโยบายของโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพ					
9. นโยบายของโรงเรียนสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง					
10. โรงเรียนกำหนดนโยบายโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทำให้ได้รับความร่วมมือด้วยดี					
11. มีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติระดับโรงเรียนชัดเจน					
12. โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจนทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ					
13. บุคลากรมีความรู้ความสามารถหลากหลายเป็นผลดีต่อการจัดการศึกษา					
14. สถานศึกษามีกฎระเบียบและหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน					
15. ความร่วมมือของบุคลากรเข้มแข็ง					
16. โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนงานครอบคลุมทุกสายงานของบุคลากรทุกฝ่ายส่งผลทำให้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
เป็นอย่างดี					
17. การบริหารงานของโรงเรียนมีการกระจายอำนาจตามโครงสร้างอย่างชัดเจนทำให้การบริหารงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
18. การจัดสภาพแวดล้อมสะอาดสวยงาม ร่มรื่น เอื้อแก่การเรียนรู้					
19. มีการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมทางด้านความรู้ คุณธรรมจริยธรรมสุขภาพพลานามัยตามความถนัดความสามารถ และความสนใจของนักเรียน					
20. ระบบการสื่อสารภายในองค์กรมีความถูกต้องชัดเจน บุคลากรสามารถเข้าใจได้ตรงกัน					
21. การจัด โครงสร้างระบบงานภายในเหมาะสมต่อการจัดการเรียน การสอน					
22. โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยติดตั้งทั้งระบบไฮไฟท์ และระบบแลนค์ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้					
ผลผลิตและการบริการ					
23. การให้บริการแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายภายใน โรงเรียน					
24. โรงเรียนจัดการบริหารการศึกษาอย่างทั่วถึงทำให้ผู้เรียนได้รับ โอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค และทั่วถึง					
25. มีการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมทางด้านความรู้ คุณธรรมจริยธรรมสุขภาพพลานามัยตามความถนัดความสามารถ และความสนใจของนักเรียน					
26. มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาและจัดทำสาระเพิ่มเติมอย่าง หลากหลายตามความต้องการของนักเรียน					
27. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
28. นักเรียนสามารถเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการและได้รับรางวัลใน ระดับกลุ่มระดับอำเภอ และระดับจังหวัด					
29. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน					
30. นักเรียนมีความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยและสามารถ นำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้					
31. นักเรียนสามารถเรียนจบตามหลักสูตร					
32. นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน					
33. โรงเรียนให้บริการด้านความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียนและ					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
ชุมชน					
บุคลากร					
34. บุคลากรมีความรู้ความสามารถประสพการณ์เหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และพร้อมรับความรู้ที่ทันสมัย					
35. บุคลากรได้รับการเสริมแรงพอสมควรทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน					
36. บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ					
37. บุคลากรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานในหน้าที่ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและงานพิเศษ					
38. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานพิเศษ นอกเหนือจากงานสอนเป็นอย่างดี					
39. บุคลากรมีความรู้ความสามารถตรงตามวิชาที่สอนและตรงตามความถนัด					
40. บุคลากรทุกคนมีความตระหนักรู้คุณค่าขององค์กรเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน					
41. มีการทำงานเป็นทีมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
42. ผู้บริหารและครูทุกคนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา					
43. บุคลากรทุกคนมีความศรัทธาในวิชาชีพครู					
44. บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่งผลทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ					
45. บุคลากรตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ					
ประสิทธิภาพทางการเงิน					
46. ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัดกิจกรรมได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่นเป็นอย่างดี					
47. โรงเรียนได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเพียงพอในการดำเนินงานตามนโยบายทุกปีการศึกษา					
48. โรงเรียนได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ อย่างเพียงพอในการดำเนินงานตามนโยบายทุกปีการศึกษา					
49. การใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
50. การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน/ โครงการและเป็นระบบ					
51. โรงเรียนมีการจัดการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทำให้ใช้จ่ายตรงตามความต้องการ					
วัสดุอุปกรณ์					
52. โรงเรียนมีวัสดุ และอุปกรณ์การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส					
53. โรงเรียนมีครุภัณฑ์ทางการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส					
54. อาคารสถานที่มีความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชนและองค์กรภายนอก					
55. มีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี					
56. โรงเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนการสอนที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า					
การบริหารจัดการ					
57. โรงเรียนมีพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส					
58. สภาวะทางความมั่นคงของสังคมเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียน					
59. มีการวางแผนการบริหารงานชัดเจน และ ดำเนินงานตามแผน					
60. บุคลากรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามนโยบายของโรงเรียน					
61. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ให้ความสำคัญเอาใจใส่เอื้ออาทร ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา					
62. มีการบริหารจัดการ โดยใช้หลักประชาธิปไตยและใช้ความเป็นกัลยาณมิตร ในการปฏิบัติงาน					
63. มีการส่งเสริมให้ครูทุกคนได้จัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)					
64. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของทางโรงเรียนผ่าน Website					
65. โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
66. ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน					
ด้านสภาพแวดล้อมภายใน โครงสร้างและนโยบาย					
1. โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนครอบคลุมทุก ด้าน					
2. การจัดหลักสูตรในท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมทุกรายวิชา					
3. การนิเทศติดตามงานไม่สม่ำเสมอ					
4. โรงเรียนทำระบบ ICT มาใช้ในโรงเรียนในการกระจายข่าวสาร และการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียนโดยการติดตั้งกล้องวงจร ปิดในทุก ๆ อาคารเรียนและประตู เข้า-ออก โรงเรียน					
ผลผลิตและการบริการ					
5. การจัดบริการด้านสาธารณสุข โภคภัณฑ์ น้ำ บริการน้ำดื่ม ยังไม่ เพียงพอ					
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน					
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางวิชายังไม่เป็นที่น่าพอใจ					
8. โรงเรียนสามารถให้บริการในการจัดการเรียนการสอนได้ดีและ ทั่วถึง					
9. โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน และนอกโรงเรียน					
บุคลากร					
10. อัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์					
11. ครูบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ขาดทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสาร					
12. ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก					
13. ขาดการนำเทคโนโลยีมาแหล่งเรียนรู้แหล่งวิทยากรและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น มาจัดการเรียนการสอน					
14. บุคลากรเข้ารับการอบรมไม่ตรงตามความถนัดและไม่ได้นำมา ปฏิบัติหรือขยายผล					
15. ขาดบุคลากรที่มีความถนัดในวิชาเฉพาะ					
16. บุคลากรขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย					
ประสิทธิภาพทางการเงิน					
17. ระดมทรัพยากรช่วยสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาและจัด					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
กิจกรรมได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และองค์กรอื่นเป็นอย่างดี					
18. โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ					
19. ผู้บริหารมีอิสระในการบริหารเงินทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการแก้ปัญหาได้ตรงความต้องการของครูและนักเรียน					
วัสดุอุปกรณ์					
20. ห้องสมุดมีหนังสือที่ไม่หลากหลายและไม่เพียงพอต่อการศึกษาและสืบค้น					
21. โรงเรียนมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายครอบคลุมทั่วพื้นที่บริเวณโรงเรียน					
22. ขาดการตรวจสอบวัสดุ ครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน					
23. ห้องพิเศษต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดลง					
การบริหารจัดการ					
24. สภาวะทางเศรษฐกิจของชุมชนเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส					
25. นโยบายทางการเมืองของท้องถิ่นสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส					
26. สภาวะทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมเอื้อต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส					
27. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้มแข็ง					
28. โรงเรียนจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม					
ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกเศรษฐกิจ					
1. ฝึกให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน โดยจัดตลาดนัดอาชีพในโรงเรียน					
2. ผู้ปกครองกรรมการสถานศึกษา องค์กรเอกชน ต่าง ๆ ร่วมกับทางโรงเรียนได้บริจาคทุนทรัพย์ในด้านต่าง ๆ และวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการศึกษาส่งผลทำให้การศึกษาของโรงเรียนพัฒนามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น					
สังคมและวัฒนธรรม					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
3. โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน					
4. โรงเรียนมีการติดต่อประสานกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอทำให้ได้รับความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					
5. โรงเรียนได้รับการยอมรับและศรัทธาจากชุมชนและสังคม					
6. หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน					
7. ประชาชนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นส่งผลแก่นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี					
8. สภาพธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน					
9. มีสถานที่หน่วยงานราชการสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียน					
10. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย					
11. ชุมชนให้ความร่วมมือในด้านทรัพยากรวิชาการ ทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
การเมืองและกฎหมาย					
12. พระราชบัญญัติการศึกษาเอื้อต่อการเรียนการสอน					
13. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
14. กลุ่มผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนให้การสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
15. บุคคลสำคัญของท้องถิ่นและสังคมให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
16. ประชาชนทั่วไปให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
17. องค์กรปกครองท้องถิ่นเห็นความสำคัญของหน่วยงานการศึกษา					
18. พระราชบัญญัติการศึกษาให้ทุกคนมีโอกาสศึกษาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล					
เทคโนโลยี					
19. นักเรียนสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ใน					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
กระบวนการเรียนรู้ได้					
20. การให้บริการสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพื่อการสืบค้นข้อมูลแก่ครู และนักเรียนสะดวกสบาย					
21. อุปกรณ์เทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนเพียงพอ					
22. โรงเรียนมีเว็บไซต์ในการเผยแพร่ผลงานข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น					
เศรษฐกิจ					
1. ภาวะเศรษฐกิจถดถอยทำให้ผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งไม่สามารถสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนได้					
2. ด้านโครงสร้างรายได้การกระจายรายได้ของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ					
3. ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ					
4. ชุมชนมีรายได้น้อยฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่าเทียมมีผลกระทบต่อ การให้การสนับสนุนการศึกษา					
5. พ่อ-แม่ ผู้ปกครองไปประกอบอาชีพต่างจังหวัดเพื่อหารายได้ทำให้ ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลาน					
สังคมและวัฒนธรรม					
6. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนต่อชุมชนแพร่หลาย					
7. ผู้ปกครองและคนในชุมชนให้ความสนใจในด้านการปฏิรูป การศึกษา					
8. นักเรียนไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดา-มารดาทำให้ขาดการดูแลบุตร					
9. การคมนาคมที่ไม่สะดวกยากลำบากในการเดินทางมาโรงเรียน					
10. ชุมชนมีค่านิยมที่สันทัด และความเชื่อ ในด้านวัตถุมากกว่าในด้าน จิตใจ					
11. ชุมชนรอบโรงเรียนเป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติดทำให้นักเรียนอยู่ ในภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง					
การเมืองและกฎหมาย					
12. สื่อมวลชนสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
13. นักการเมืองของท้องถิ่นสนับสนุนนโยบายการจัดการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
14. นโยบายการเมืองด้านลดอัตรากำลังทำให้บางสาขาวิชาขาด					

รายการ	ระดับจุดแข็ง				
	5	4	3	2	1
บุคลากร					
15. นโยบายรัฐบาลและพรรคการเมืองที่มีปัญหาทำให้ นโยบาย รัฐบาลไม่แน่นอน					
16. นโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้การดำเนินงาน ต้องปรับเปลี่ยนตามรัฐบาลจึงขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา					
17. การจัดสรรงบประมาณค่อนข้างล่าช้า					
เทคโนโลยี					
18. มีแหล่งสืบค้นข้อมูลแหล่งเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยี หลากหลายทั้งสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้โรงเรียน					
19. การส่งเสริมด้านเทคโนโลยีจากชุมชนมีน้อย					
20. นักเรียนบางส่วนนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในทางที่ผิด					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดูแลนักเรียน

1. ท่านมีแนวทางในการจัดที่พักที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการจัดอาหารที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนที่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การจัดการศึกษา

1. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพ ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การส่งต่อนักเรียน

1. ท่านมีแนวทางในการส่งต่อนักเรียนเพื่อการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการส่งต่อนักเรียนเพื่อการประกอบอาชีพที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษา
สำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
แบบการสนทนากลุ่มงานวิจัย

แบบการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

เรื่อง: กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจงการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

1. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับ
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ให้
ประเด็นในการสนทนาเพื่อให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทาง
การสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดถี่ถ้วน

2. ขั้นตอนของการสนทนากลุ่ม

2.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) แนะนำตนเองและทีมงาน

2.2 อธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการสนทนากลุ่ม และวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.3 เริ่มคำถามในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมไว้ตามประเด็น มีการแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นต่อกัน ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น

2.4 สรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการอภิปราย

ปัญหา แนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดูแลนักเรียน

1. ท่านมีแนวทางในการจัดที่พักที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการจัดอาหารที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมกับการดูแลนักเรียนที่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การจัดการศึกษา

1. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพ ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การส่งต่อนักเรียน

1. ท่านมีแนวทางในการส่งต่อนักเรียนเพื่อการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการส่งต่อนักเรียนเพื่อประกอบอาชีพที่มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบการการประเมินกลยุทธ์

**การประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ของวิสัยทัศน์พันธกิจ
ประเด็นกลยุทธ์เป้าประสงค์กลยุทธ์มาตรการ**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความเหมาะสมความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ของวิสัยทัศน์พันธกิจ
ประเด็นกลยุทธ์เป้าประสงค์กลยุทธ์มาตรการ ที่ระบุในช่องรายการและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ระดับความเหมาะสมระดับความเป็นไปได้และระดับการใช้ประโยชน์ตามความคิดเห็นของท่านซึ่ง
คะแนนในช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ / การใช้ประโยชน์มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ / การใช้ประโยชน์มาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ / การใช้ประโยชน์ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ / การใช้ประโยชน์น้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ / การใช้ประโยชน์น้อยที่สุด

ประเมินวิสัยทัศน์พันธกิจประเด็นกลยุทธ์เป้าประสงค์และกลยุทธ์

รายการ	ระดับ ความเหมาะสม					ระดับ ความเป็นไปได้					ระดับ การใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
วิสัยทัศน์															
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและจัด การศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ															

รายการ	ระดับ ความเหมาะสม					ระดับ ความเป็นไปได้					ระดับ การใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. ส่งเสริมให้โรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์จัดจัด กิจกรรมโครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ ให้มีความหลากหลาย															
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้มี การยกย่อง เชิดชู สถานศึกษา และบุคลากร ที่มีผลงานดีเด่น ด้านคุณธรรม และปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง															
กลยุทธ์ที่ 2															
พัฒนาระบบการบริหาร และกลไกในการจัด การศึกษาสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสโดยการมีส่วน ร่วมของภาคีเครือข่าย															
มาตรการ															
1. เสนอให้มีกฎหมาย นโยบายระเบียบ และ จัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาสงเคราะห์															
2. จัดทำเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์															
3. พัฒนากลไกการ ประสานงานภาคีเครือข่าย การจัดการศึกษา															
4. จัดให้มีกองทุนส่งเสริม และพัฒนาการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส															

รายการ	ระดับ ความเหมาะสม					ระดับ ความเป็นไปได้					ระดับ การใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. ส่งเสริมความเข้มแข็ง และพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน															
6. พัฒนาศักยภาพ ในการประชาสัมพันธ์ ประสานงาน กำกับ ติดตามประเมินผล															
7. ส่งเสริมสนับสนุน ความร่วมมือกับ ภาคเอกชนและขยายภาคี เครือข่าย															
กลยุทธ์ที่ 3															
ขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับ โอกาสการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ เหมาะสมกับ อัตลักษณ์															
มาตรการ															
1. พัฒนาระบบและจัดทำ ฐานข้อมูลเด็กด้อยโอกาส ให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน															
2. กำหนด กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ สร้างเครือข่าย การเข้าถึงเด็กด้อยโอกาส															
3. พัฒนาระบบการรับ นักเรียนเชิงรุก															

รายการ	ระดับ ความเหมาะสม					ระดับ ความเป็นไปได้					ระดับ การใช้ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. พัฒนาระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ระบบ การส่งต่อและระบบการ สนับสนุน															
5. เพิ่มสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้กับ เด็กด้อยโอกาสตาม ความจำเป็นและ สอดคล้องกับ ความต้องการของสังคม															
6. ส่งเสริมให้เด็ก ด้อยโอกาสได้รับ การพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ เหมาะสมกับ อัตลักษณ์แห่งตนและ เข้าถึงการศึกษาใน ระดับสูงขึ้นหรือ อุดมศึกษาโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย															